



## **Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online**

**Danskernes Historie Online** er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

### **Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor**

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

### **Ophavsret**

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

### **Links**

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>





# FRA FÆSTEBONDE TIL SELVEJE

**Smørumnedre 1797 - 1930  
en beretning af N. O. Riis-Nielsen**

---

© Ledøje-Smørum Historiske Forening og Arkiv

2. udgave, 1991

Redaktør: Steen Asger Jensen

Renskrivning: Randi Gaard og Kjeld Kjeldergaard Rasmussen

Repro: Pædagogisk Central v/Kjeld Kjeldergaard Rasmussen

Montage: Randi Gaard, Kjeld Kjeldergaard Rasmussen og Steen Asger Jensen

Teknik: Ledøje-Smørum kommunes Pædagogiske Central

Finansiering: Gudmund Jørgensens Fond

Ledøje-Smørum kommune

Ledøje-Smørum Historisk Forening og Arkiv

Bogen er skrevet på Macintosh i 12 pkt. Times

Tryk: Kolding Lyntryk

ISBN 87-983826-0-8



---

## INDHOLDSFORTEGNELSE

	<b>side</b>
Indledning	7
Før selveje	11
Kort og skitser	13
Arvefæste- og skødebreve	19
Undertagskontrakt	38
Ryttergården - matr. nr. 1 a	40
Gammeldamsgård - matr. nr. 2 a	49
Alpegården - matr. nr. 2 b	75
Langmosegård - matr. nr. 3 a	78
Askebjerggård - matr. nr. 3 b	86
Vestre Tvillinggård - matr. nr. 4 a	88
Østre Tvillinggård - matr. nr. 4 b	91
Hus - Toftehøj - matr. nr. 4 c	92
Tømrerværksted - Smørumvej - matr. nr. 4 e	94
Kildebakkegård - matr. nr. 5 a	96
Dyreholm - matr. nr. 5 b	122
Hesselbjerggård - matr. nr. 5 c, 9 c og 14 b	128
Hus - Rendebæksvej 16 - matr. nr. 5 d	133
Skebjerggård - matr. nr. 6 a	136
Hus - Smørumnedrevej - matr. nr. 6 b	144
Ormegården - matr. nr. 7 a	145
Grundstykke - Rendebæksvej - matr. nr. 7 b	146
Hus - kld. Vesterbjerg - matr. nr. 7 c	147
Stangkærgård - matr. nr. 8	148
Bosager - matr. nr. 9 a	151
Langbjerggård - matr. nr. 10	167
Tørvesletten - matr. nr. 11 a	169
Langdyssegård - matr. nr. 12	172
Hus - Dyssegrund - Rendebæksvej 29 - matr. nr. 12 b	175
Toftekærgård - matr. nr. 13	177

---

Schæfergården - matr. nr. 14 a og 13 a	180
Hus - Smørumnedrevej - matr. nr. 14 c	193
Hus - Schæferhuset - Rendebæksvej - matr. nr. 14 d	195
Lillekorsvejgård - matr. nr. 15	198
Rolighed - husmandsbrug - Råbrovej - matr. nr. 17	215
Landro - parcelliststed - matr. nr. 18 a	219
Hus - Rendebæksvej - matr. nr. 18 c	222
Gård - Råbrovej - matr. nr. 19 a	223
Egelund - matr. nr. 20	227
Kærhavegård - matr. nr. 21	233
Gård - Råbrovej - matr. nr. 22 a	235
Hus - Rendebæksvej 1 - matr. nr. 22 b	237
Husmandssted - Råbrovej - matr. nr. 24 b	238
Gartneri - Stormosen - matr. nr. 25, 26 a og 32 a	241
Hus - Smørumnedrevej ved gadekæret - matr. nr. 26 b	243
Tækkemandens hus - Smørumnedrevej 24 - matr. nr. 27 a	246
Hus - Rendebæksvej 7 - matr. nr. 28 b	251
Husmandssted - Stormosen - matr. nr. 29 og 30 d	253
Stormosegård - matr. nr. 30 a	254
Smørumnedre gamle forskole - matr. nr. 31 b	258
Hus - Rendebæksvej 5 - 11 - matr. nr. 33 - 37	272
Skomagerens hus - Rendebæksvej 3 - matr. nr. 38	277
Smedie - Rendebæksvej 13 - matr. nr. 40 b og 11 c	280
Hus - Smørumnedrevej - matr. nr. 41	288
Hus - Rendebæksvej - matr. nr. 43	289
Hus - Smørumnedrevej - matr. nr. 44 og 45	292
Købmandsforretning - Rendebæksvej 23 - matr. nr. 46	294
Hus - Rendebæksvej 22 - matr. nr. 47 a	297
Hus - Rendebæksvej 24 - matr. nr. 47 b	300
Hus - Stormosen - matr. nr. 50	305
Parcelhus - Stormosen - matr. nr. 49/51 a	306
Stormosevejen	309



---

## FORORD

De tidligere udgaver af Riis-Nielsens bog var fotokopier af originalmaterialet, og da billedmaterialet var af svingende kvalitet og i overvejende grad uden raster, blev det samlede indtryk derefter. Det har derfor ved udformningen af denne udgave været magtpåliggende at få tekst og billeder til at fremtræde tydeligere og i højere grad som en helhed. Det har været et klart mål at gøre dette grundlæggende værk om Smørum-nedre mere brugervenligt. Det fortjener det.

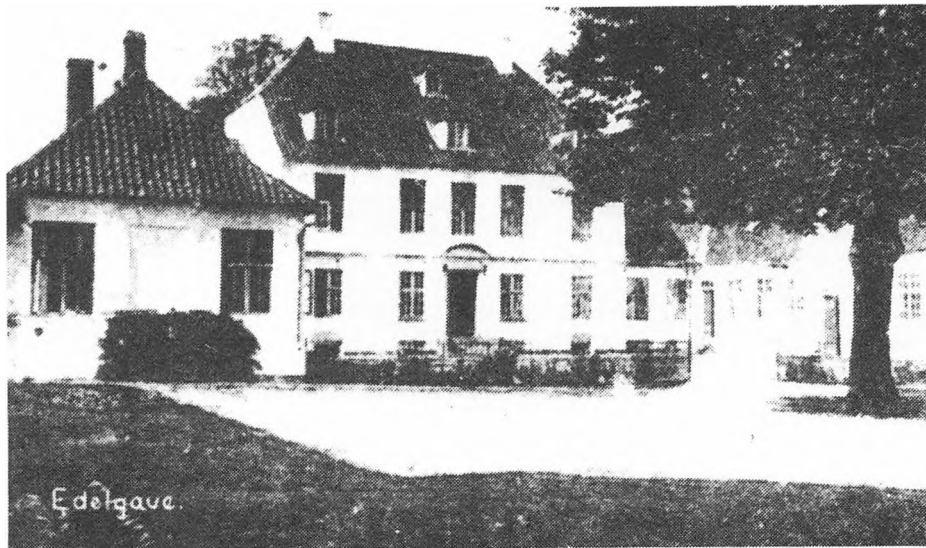
Udgivelsen er blevet finansieret med støtte fra Gudmund Jørgensens Fond (25.000 kr.) og Ledøje-Smørum kommune (5.000 kr.). Uden denne finansiering havde projektet ikke kunnet gennemføres.

En særlig tak skal rettes til Randi Gaard for renskrivning og montering og til Kjeld Kjeldergaard Rasmussen for tilretning, repro, billedstekster, montering m.v. og til Pædagogisk Central, der har fungeret som teknisk bagland.

Det er vort håb, at denne udgave vil blive en kær adgang for mange til en tid der var. Det ville have glædet Riis-Nielsen og det vil glæde os.

På Ledøje-Smørum Historiske Forening og Arkivs vegne

Steen Asger Jensen  
formand



*Hovedbygningen til Edelgave*

Ved udskiftningen i Smørumnedre hørte alle gårde og huse under Edelgave. Smørumnedre bymarker udskiftedes efter de ældre regler i forordningen af 1769. Ved den følgende gennemgang af ejerforhold og ejerskifte har jeg støttet mig til:

1. Matrikelkort over Smørum sogn, Smørum herred, Københavns amt, omtegnet i 1899.
2. Realregistret for skøde- og pantebreve i perioden 1790 til ca. 1930 (Landsarkivet).
3. Rigsarkivets folketællingslister.
4. Mundtlige beretninger og oplysninger fra nu afdøde og nulevende landsbybeboere. Endvidere støtter jeg beretningen med et fyldigt billedmateriale og skrifter - tildels udlånt fra de gamle familier. Hver enkelt ejendom beskrives i matrikelnummerorden, og slægterne omtales med den karakteristisk, der er særegen for hver enkelt suppleret med det fremskaffede billedmateriale.
5. Geodætisk kort fra 1822 og 1898.
6. Til sidst en tak for al hjælp og bistand fra enkeltpersoner og ikke mindst fra Ledøje-Smørums kommunebibliotek og Historisk forening.





*Kong Svends høj*

I det gamle Grækenland antog man, at oldingevalderen begyndte ved det femogtred-sindstyvende år. Den alder har jeg passeret, så min fremstilling vil nok i nogen grad blive præget af et forsonende "oldingesyn", men gør det noget, når man ved det ? En dag mødte jeg en af "nybyggerne". Vi talte om vind og vejr, om nærdemokrati og om udviklingen af livet i landsbyen fra før til nu. "Nybyggeren" gav udtryk for, at Smørumegnens måtte have været en kedelig og begivenhedsløs egn. Jeg svarede ham, at det var den såmænd ikke, der fandtes blot meget sparsomme optegnelser, bortset fra lærer J.P.Jørgensens bog "Historiske optegnelser om Ledøje-Smørum sogne fra oldtiden til den nyere tid" - måske slet ingen, men han kunne jo blot se på de mange gravhøje, der vidnede om beboelse i bronzealderen, og jeg mindede ham om, at man ved udstykningen af Boesagergård havde fundet rester af et bysamfund - måske helt tilbage fra stenalderen.

Vi har en kirke, der er opført på Svend Estridsens tid, se J.P. Jørgensens bog "Smørum kirke i middelalderen". Vi har mindestenen over Smørum bønders drab på svenske krigere i 1659, og under sidste krig modtog vi nedkastede våben ved Hove Mølle og Edelgave. Jo, vist er her sket noget.

*Man begyndte opførelsen af Smørum kirke på »Tjørnehøj« ved vejen mellem Smørum og Hove, »men hvad bygmestrene opførte om dagen, nedrev troldene om natten«. Man opgav derfor byggeriet på »Tjørnehøj« og opførte kirken, hvor den nu ligger, synlig for hele sognet.*

*Se J.P. Jørgensens bog »Smørum kirke i middelalderen«.*





*Under svenskekrigene havde fjenden huseret så slemt, at Smørum bønder tog sagen i egen hånd. Formentlig i december 1659 angreb de den gård i Smørum-nedre, hvor svenskerne havde indkvarteret sig. De dræbte de fjentlige soldater, og begravede dem på "Ormehede".*

*Se mindestenen ved Skebjergvej, og læs i J.P. Jørgensens bog om svenskekrigen 1657 - 60.*

Under krigen 1939-1945 nedkastede englænderne våben til modstandsbevægelsen. Her i sognet skete det ved Hove Mølle og på Edelgaves jord ved Flintenbjergskoven. Smørumer var også med ved sabotage mod godssporet på Måløv jernbanestation, hvorfra tyskerne modtog materiel og brændstof til Værløse flyveplads. Under hele krigen holdt man et vågent øje med alt, hvad der skete på flyvepladsen, og beboerne var til uvurderlig hjælp under våbentransporterne. Vi vidste, at vi kunne stole på dem.

"Nybyggeren" havde nær tabt pusten, og det havde jeg også, for jeg kom i tanke om, at jeg måske var den sidste indfødte beboer, som kunne huske, da landsbyen fungerede som et bondesamfund. Jeg skyndte mig hjem og skrev---





*Nedkastet container med våben på afveje i Flintenbjergskoven. Træet måtte fældes for at få den ned. Englænderne var ellers dygtige til at ramme i mørket.*

Smørumnedre har i de sidste 10 - 15 år forandret sig til ukendelighed. Fra at være et landsbysamfund, hvor næsten alle levede af landbrug, hvor alle kendte hinanden og var afhængig af hinanden, har byen udviklet sig til et parcelhussamfund med alle moderne faciliteter. Man færdes på en masse asfalt, ingen kender hinanden eller har tid til at komme hinanden ved, fordi både mand og kone må arbejde uden for hjemmet for at tjene til de skyhøje boligudgifter.

Der gøres med mellemrum forsøg på at genoplive noget der ligner det gamle landsbysamfunds "nærdemokrati", men det fuser af som en våd kineser, og det gør nok heller ikke noget, man skal ikke leve i fortiden, men man bør kende den, for uden fortid - ingen fremtid. De der drømmer om det gamle landsbysamfunds sluttethed, hvor alle kom hinanden ved, er nok tilbøjelige til at overse de barske realiteter, der gjorde et sådant samfund til en nødvendighed - mere på grund af økonomiske end på menneskelige relationer.

"Nybyggerne" bør skabe deres eget fællesskab, men på nutidens vilkår, så skal jeg her fortælle om landsbysamfundet, som jeg oplevede det fra 1912 til omkring 1930.

Dette er ikke et forsøg på historieskrivning, selv om jeg går tilbage til sidst i 1700-tallet, hvor gårdene gik fra arvefæste til selveje, dertil er forstudierne ikke grundige nok, men det er nødvendigt at kigge tilbage for at forstå den aktuelle periode, så det kan godt være at en og anden skarpsindig læser enkelte steder kan sætte en finger og sige "dette er ikke helt rigtigt", "dette er ikke den historiske sandhed".

Dertil er blot at sige:

*"Hvad er sandhed?"*

Min beretning er som jeg har oplevet tingene efter min bedste overbevisning, den gør ikke krav på noget, det er blot en gammel mands beretning om en landsby som var, om mennesker som har levet der, og vil nogen læse den, så har jeg dermed opnået hvad jeg ville.

### **Før selveje.**

Vornedskabet = værn.

I gammel tid var bønderne frie mænd, som selv ejede deres jord. Efter "Valdermarstiden" indtraf der en længere urolig periode, og for at få beskyttelse, indgav bønderne sig frivilligt under en Stormand, men bevarede iøvrigt deres fulde frihed. I det 14.-15. århundrede begyndte det at skorte på arbejdskraft i landbruget og det vornedskab, som hidtil havde været frivilligt blev nu strammet således at gårdfæsternes opsigelsesret forsvandt og deres sønner blev forpligtet til at overtage jord under godset. Bonden blev således bundet til godset og kunne sælges og bortgives med dette. Dette forhold blev særligt trykkende på Sjælland og Øerne syd herfor, hvor godsejerne var stærkest. Vornedskabet ses fra sidst i det 15. århundrede og varede til 1702. Imidlertid havde kong Frederik VI året før indført Landmilitisen, der i sine følger for bønderne var lige så belastende som vornedskabet, og 1733 førte det direkte over i Stavnsbåndet, som først ophævedes i 1788. Før stavnsbåndets ophævelse ejedes al jord af Kronen, Godsejerne eller Kirken. Bønderne levede slægt efter slægt det samme sted gennem hele livet og arbejdede for den samme herre - den bestemte godsejer, den bestemte gård osv. Alle gårdene var samlet i landsbyen og al landsbyens jord blev drevet i fællesskab efter de ældgamle metoder, der ikke gav den enkelte bonde mulighed for at ændre dyrkningsmetoder, så, høste osv. Landsbysammenholdet var meget stærkt, og det var et af de få lyse træk i den tid. Dertil kom, at bønderne havde pligt til at yde et vist arbejde for herremanden. Det kaldtes "hoveri" og det indgik i bondens fæsteafgift til herremanden. Dette hoveri var så belastende, at landsbyens bønder ikke altid fik passet deres egen jord. Et så belastende hoveri gjorde bønderne efterladende og dovne, for lige meget hvor meget de sled og slæbte, så så de ingen vej ud af deres fattigdom. Et gammelt mundheld siger: "Bonden vil hellere sove sig fattig end slide sig fattig". Da hoveriet på herregårdene som oftest var bundne til bestemte marker, kunne en driftig herremand kun ændre lidt til en bedring af bedriften i økonomisk henseende, der var nødvendig for hele landets økonomi. Greve Rewentlov udtalte en gang: "Med hoveri er intet

højere landbrug foreneligt!" Og som vel alle ved, blev det også ham der kom til at stå som initiativtageren til bondens frigørelse.

Imidlertid var det ikke gjort med at udskifte jorden og lade bønderne frit overtage driften af denne. Skulle landbruget få fremgang var det nødvendigt med en bedre folkeoplysning, for langt de fleste kunne hverken læse eller skrive. Herom siger greve Rewentlov i 1788: "Til at blive gårdmand, må han kunne regne (lægge sammen, trække fra, gange og dividere). Han skal kunne skrive en læselig hånd, og kunne læse hvad der forelægges ham af trykt og skrevet, samt forstå alt det som behøves til en fornuftig avling, så han efter overbevisning ifølge de grunde han ved og ikke efter sædvane, kan drive samme. Af en husmand behøves ikke den kundskab i avling eller den fuldkomnere regning---."

C. Rewentlovs forslag til "den lille landboreform af 1884" --- Det er let at få øje på den iskolde økonomiske bevæggrund, der ligger bag disse reformer, såvel som bag landboreformen.

I 1799 kom han med et forslag til undervisning, som foruden de fire faste fag - læse - skrive - regne og religion - også medtog geografi, naturhistorie, naturlære, historie, astronomi, sang og lovlære vedr. bondestandens rettigheder og pligter. Ikke alle var enige med greven i hans betragtninger, man var simpelthen bange for revolution. "Enhver uddannelse, der går ud over det område, hvori man skal virke, er skadelig, den udvikler kimen til utilfredshed og bliver kilden til tåbelige ønsker og beslutninger." Bondestandens arbejde, liv og pligter skulle "males yndigt og indflettes bibelsk historie til oplysning."

I 1814 blev skolen for første gang erklæret for et samfundsanliggende. Der oprettedes Seminarier for at skaffe den fornødne bestand af skolelærere. Idealet var uddannelse til lærer af "den fornuftige unge bonde blandt bønder". Lærerne skulle udvise en beskeden opførsel.

Stavnsbåndets ophævelse blev begyndelsen til en frugtbar udvikling inden for landbruget. En udvikling, som stadig er i gang.

I 1942 var der i landbruget ansat 456.000 fuldtidsbeskæftigede. I 1975 var dette antal reduceret til 161.000. I 1942 var antallet af arbejdsheste i landbruget 583.000. I 1975 var antallet på grund af mekaniseringen faldet til 13.000. Til gengæld var antallet af traktorer nu 183.000 stk. Forholdet mellem mand og heste er helt naturligt 1 mand og 2 heste.

Forestiller man sig de 295.000 mand med deres overflødige spand heste køre over grænsen ved Kruså, så ville det første spand svinge ind på Peterspladsen i Rom, når det sidste spand forlod Kruså. Det giver et lille billede af størrelsesforhold.

-----













På de efterfølgende xx sider vises en fotokopi af et "Arvefæste - og Skiødebrev" udstedt for Nonnemosegård i Smørumovre den 28. januar 1793. Dokumentet indeholder en nøje opregning af den nye ejers rettigheder og måske navnlig - pligter. Så det er let at forstå, at en fornuftig skoleundervisning var påkævet.

På side 38 og 39 er vist en opstilling for en "Undertagskontrakt" ved generationsskifte. Alle forpligtigelser og rettigheder er nøje opregnede, og det har selvfølgelig sin begrundelse. Den søn, der skulle overtage gården efter de gamle, skulle efter skik og brug udrede sine søskendes arvepart og der ud over forsørge de gamle, og denne forsørgerpligt måtte selvfølgelig indgå i beregningerne for de beløbstørrelser han skulle udrede til sine søskende.

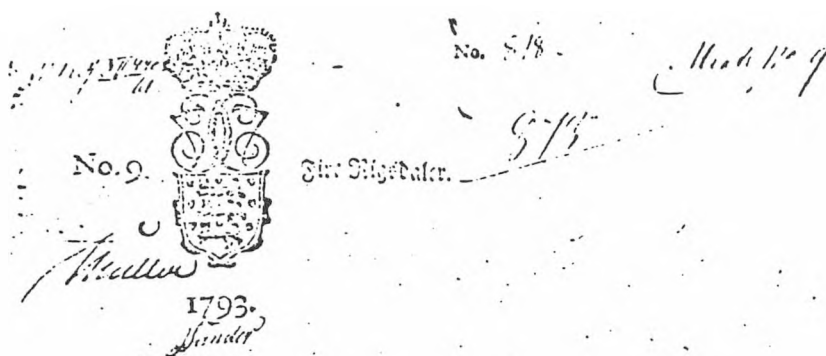
Dertil kom, at de gamle også skulle sikres, at de virkelig fik de naturalier og beløb, de havde krav på. Jeg er ikke sikker på at forholdet mellem generationerne den gang var så hjerteligt og rosenrødt, som mange i dag ønsker at anskue det. Der er mange eksempler på at de gamle blev betragtet som en belastning.

-----

Min beretning om Landsbyen Smørumnedre for årene 1797 til 1930 stilles til rådighed for "Ledøje-Smørum Historiske Forening". Den alene må foretage kopiering. Sker det i uddrag, da efter aftale med mig.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Niels Riis-Nielsen', written in a cursive style. The signature is positioned above a horizontal line.

N.O. Riis-Nielsen.



# Arvefæste og Skigdebrev

for

Gaardmand *Rasmus Nielsen*

i *Smørum* Eogn og *Smørumovre*

Bye paa Frederichsborg Amt, paa Gaarden

*Nonnemose*, som bestaaer af Hartkorn, Ager

og Eng, 3 Lønder, 3 Skiepper, 3 Fierdingkar, 1/2 Album.


*Skilte den i følge Arvt Tante's ordre, forplætted i en  
Løshog om Niobulamus Aukt, og skuen Gærd  
anført under No. 13, i siten*

*L. M. Brøgger*

*Minister*

*1862 No. 710*

*1877-61*


**S**i Christian den Syvende,  
 af Guds Naade Konge til Dan-  
 mark og Norge, de Benders og Gothers, Hertug  
 til Slesvig, Holsteen, Stormarn, Ditmarsken  
 og Oldenborg; gjøre bitterligt: At Vi af særdeles  
 Kongelig Naade herved ganske og aldeles skøde og afskænde  
 fra Os og Vore Kongelige Arve-Successorer, til den hæderlige  
 Bondemand *Rasmus Nielsen* og hans  
 Arvinger, den under Friederichsborg Amt beliggende, og hidind-  
 til af *hannem selv*, i Første havde Gaard  
 i *Smorum* Sogn og *Smorum* Mølle, *Nonnemose* Kaldet, af Hartkorn Ager og Eng  
 8 Londer, 3 Skiepper, 3 Gierdingkar,  $\frac{1}{3}$  Album, med al-  
 dens Tilliggende, efter den skete Udskiftning og Jorddeeling,  
 samt efter det herved følgende Copie-Carte, som udviser alle  
 Gaardens Jorder, og ved Tal deres udvortes Skælliniers  
 Længde, og er overensstemmende med den for Amtet indret-  
 tede og i Bort Rentekammer varende Grændse-Protocol, alt  
 til evindelig Arv og Eiendom, for bemeldte *Rasmus*  
*Nielsen* samt hans Arvinger og Efterkommere,  
 eller hvem, som han eller de, i Kraft af den ham herved  
 F. D. b. med.



meddeelte Eiendoms-Ret, maatte finde for godt at overdrage og afhænde denne hans Gaard og Eiendom til, dog paa følgende Vilkaar:

### 1ste Artikel.

Bemeldte Gaardmand *Rasmus Nielsen* maae herefter beholde og bruge denne Gaard, med al dens Tilliggende, som en urygkelig Eiendom for ham, hans Arvinger og efterkommende Eiere saaledes, at han og de maae derpaa frit og ubehindret gjøre alle de Indretninger og Anlæg, som han og de til hans og Efterkommeres Fordeel bedst veed og kan, saasom at anlægge Humlehaver, opelske Frugttræer i Haven eller i Marken, eller andre Slags Træer, enten enkelte eller i større Strækninger, Dver- eller Underfob af hvad Navn nævnes kan, og skal det (dog i Overeensstemmelse med de almindelige Anordninger) staae ham og Efterkommere frit for, af alt saadant at benytte sig, uden allermindste Indskrænkning, i nogen Maade, ligesom ogsaa at fiske i de Damme og Baudstæder, som nu maatte findes, eller herefter til Fiskerie, (dog paa den efter Lovens 5te Bogs 11te Capitel tilladelige Maade) kunde indrettes inden denne Gaards Grundser, uden at blive af Os eller Vore Efterkommere i Regleringen i det eene eller andet Tilfælde hindret, eller sat i større Afgiwt, end herefter foreskrevet staaer.

### 2den Artikel.

Da Landeveiene, saavelsom andre uundværlige Veie ikke kan vedligeholdes uden med Gruus, Sand og anden Fyldning, saa skal han og Efterkommere, saafremt der paa Gaardens Grund maatte findes tienligt Veigruus, Sand eller anden Fyldning, være pligtige at overlade samme for billig Betaling, og i Fald ingen Accord herom i Mindelighed kunde træffes, skal Prisen derpaa efter Billighed ved lovlig Taxation fastsættes.

### 3die Artikel.

Al Slags Jagt og Jagt-Rettighed paa Gaardens Grund vilse Vi allernaadigst have Os og Vore Efterkommere i Regieringen forbeholden, saa at Gaardens nu varende og efterkommende Eiere, herefter, som hidindtil, maae paa ingen Maade dermed befatte sig. Derimod vilse Vi allernaadigst, at Vore Jagtbetiente ikke maae jage paa Gaardens Grund paa saadanne Tider eller Steder, naar og hvor det kunde geraade Eieren til Skade, paa Korn, Kloversad eller paa de uslaaede Enger. Og i Fald der desuagtet skulde ved Jagten blive Gaardens Eier tilsvøiet nogen Skade paa hans Jorder eller Indhegninger med videre, da skal samme efter lovlig og billig Taxation blive ham af Vores Casser erstattet, tilligemed Taxationens Befostning.

### 4de Artikel.

Efter 6 Aars Forløb fra dette Skiedes Dato skal det være denne Gaards nu varende og efterkommende Eiere tilladt, frit og ubehindret at deele og afhaende den med tilliggende Eendomme i 2 eller flere Deele, ligesom ogsaa derfra at sælge mindre Støkker Jord, til hvem det være maatte, dog saaledes, at Gaardens tilbageblivende Hoved-Jordlod aldrig maae blive mindre end paa 3 Tønder Hartkorn.

Paa den anden Side maae ikke sammenkjøbes og til et stedsevarende samlet Brug af een Person eies meere end 16 Tønder Hartkorn af denne og Vore øvrige Bøndergaarders Jorder; hvorimod Vi dog herved allernaadigst tillade, at enhver Gaardbehoer paa Friderichsborg Amt, dog ikkuns for sin Livstid, maae eie endog meere end 16 Tønder Hartkorn, naar samme ham ved Arv eller Giftermaal er tilfalden, saunt at, saafremt

en saadan skulde ved Døden efterlade sig ikkun een eneste Arving, det da maae være denne tilladt, at indkomme med allerunderdanigst Ansøgning om Tilladelse til, ligeledes for sin Livstid at beholde dette over 16 forheiede Løndetal af Hartkorn, hvilken Ansøgning da efter Omstændighederne skal komme i nærmere Betragtning.

Da denne Gaard stedse skal være og forblive en særskilt frie Eiendoms-Gaard, saa maae den aldrig uden kongelig Tilladelse nedlægges eller ganske inddrages under andre Gaarde.

### 5te Artikel.

Saa snart Gaardens Eier maatte finde for godt, efter den i foregaaende 4de Art. givne Tilladelse, til Eiendom at afhænde nogen liden eller stor Deel af Gaardens Jordlod; saa skal han strax for Bor Amtmand over Friderichsborg Amt anmeldte Kjøbet og Jordsmaalets Strækning, som efter Quadrat-Malen skal opmaales, og paa det originale Carte antegnes, samt til Efterkommernes Underretning indføres i den ommeldte ved Bort Rentekammer bestandig forblivende Grændse-Protocol, og bliver herved at iagttage

1) At aldeles intet Fælledskab herved paa nye maae indføres.

2) At alle Skatter, Afgifter og Rettigheder altid følge med Jorden, og hæfte paa enhver Part, i Forhold til det Hartkorn, hvorfor samme bliver ansat.

3) At han og Eftermand ligeledes i alle Tilfælde blive ansvarlige for, at det Hoverie og de Kongereiser, som efter de følgende Artikler skal udredes af den heele Gaard; blive paa behørig Tid og Maade forrettede, ligesom og  
saa

saa, at de i den 9de Art. anførte, paa Gaarden høftende, mindre Udgifter og Præstenda skal allene af Gaardens Eier erlægges mod Regres til Afbyggerne, og paa samme Maade skal han allene levere alt Skatteforn og Fourage for heele Gaarden, mod igien at have Afbyggenes Andeel (med mindre Gaarden er deelt i tvende lige Deele, da enhver selv kan levere Halvparten). Og skal det fornødne, i Henseende til det ommeldte Ansvar for Hoverte, Rejser, Skatteforn, Fourage m. m. i ethvert Skøde, som en Gaardseier i Tiden udstæder paa enkelte Deele af sin Jordslod, med tydelige Ord saa noie bestemmes, at al Anledning til Tvistigheder derom i Fremtiden kan forebygges, hvilket Vor Amtmand over Frederichsborg Amt noie haver at paasee. Og maae intet Skøde, hvorved noget Jordsimon afhændes fra Gaarden, ansees for gyldigt, forinden Maalebrevet af bemeldte Vor Amtmand er underskrevet og besørget lovligen udstædt, hvorfor der til Vor Cassé skal i Recognition betales 2 Rdlr. af hver Tonde Land paa 14,000 Qvadrat-Alen, som fra denne Gaard afhændes og overdrages til Fremmede, naar disse ere uden for Bondestanden; men ikkun 1 Rdlr. af hver Tonde Land fra 1 til 10 Tønder, og fra 10 til 20 Tønder og derover 4 Mark, naar Risberen er af Bondestanden. Dog, dersom Gaardens nu værende Eier afhænder nogen Jord til sine Børn, da ville Vi i dette Tilfælde allernaadigst eftergive ommeldte Recognition.

#### 6te Artikel.

Af denne Gaard og dens Hartforn erlægges Eieren alle Kongelige ordinaire og extraordinaire Skatter og Afgifter, som

ere eller herefter vorde paabudne, ligesom andre Bønder, uden nogen Undtagelse.

Hvad som hidindtil er svaret af Gaarden i Landgilde og Tiendpenge til Vor Casse, erlægges den nu værende Eier fremdeles, saa længe han lever og eier Gaarden, og dersom han skulde fratvæde den, forinden 10 Aars Forløb efter dette Sklodes Datum, da svarer hans Eftermand den samme aarlige Summa indtil 1802 Aars Udgang; men efter sidsmeldte Aars Udgang bliver i Steden for samme at svare en usor-  
anderlig aarlig Afgift af

Rug-4 Tønde, 3 Skpr.

Bog-4 Tønde, 3 Skpr.

Havre-4 Tønde, 3 Skpr., samt 1

Penge = 1 Rdr. 50 s.

hvilke Kornvarer dog ikke skal leveres i Skieppen, men aarligen inden ethvert Aars Udgang betales med Penge, efter de 10 næst foregaaende Aars Capitelstarters Middeltal for Siellands Stift, og er denne Afgift reguleret efter almindelige billige Grundregler for det heele Amt, med Hensigt til enhver Jordlods indvortes eller sande Værdie, og til de deryaa af Vor Casse anvendte Bekostninger.

Consumption, Folkeskat og andre Byrder og Afgifter, som ikke i dette Skløde ere bestemte, svare denne Gaards Eiere fremdeles ikkun ligesom Fæstebønder, uagtet de herefter ere Selvelere.

### 7de Artikel.

Denne Gaards nu værende og efterkommende Eier skal herefter være pligtig til at forrette efterskrevne Hovrerie, nemlig:

aarligen at flaae og Indhøste den Hovlod, som han i een af de Kongelige Stutterievange paa Friderichsborg Amt udi Maret 1788 ved samtlige Hovmaals almindelige Uffætning er anvist, eller ved nærmere Undeeling anvist vorder, men for alt andet Hoverie, af hvad Navn nævnes kan, skal han og de herefter være aldeles forskaaede, imod at han aarligen i Hoveriespenge erlægger 9 Mark danske for hver Tonde contribuierende Hartkorn, som hans Gaard staaer for, hvoraf Halvparten betales til hvert Mars Paaske, og Halvparten til Mikelsdag, og imod at hans Efterkommere betale det samme indtil 1802 Mars Udgang; men efter sidstnævnte Mars Udgang erlægges den i 6te Art. ommeldte aarlige usforanderlige Afgift, isteden for Landgilde og Hoveriespenge.

Saa skal han og være pligtig til herefter, om og naar det af Øvrigheden til Kongelig Tjeneste forlanges, aarligen at køre 4 Reiser mod Betaling, som skal være en tredie Deel mindre for hver Meil, end den Tare, som for Vognmændene i Hillerød allernaadigst er eller herefter vorder anordnet, og for Retouren, naar samme forlanges, Halvparten af bemeldte Vognmands Tare for Touren. Og dersom han eller de have meere end een Meil afveis at køre til Skiftestedet, da skal for det overskydende betales, ligesom oven er meldt, for Touren selv. Og skal disse 4 aarlige Reiser aldrig blive forlangte udi Høstetiden.

### 8de Artikel.

For alle Skatter og Afgifter, og deres skadesløse Betaling til sine rette Eder, blive Vi og Vore Arve-Efterkommere bestandigen først prioriterede udi Gaarden og al dens Tilhørende, fremfor alle andre Creditorer og Pandthavere, af hvad

Bestaffenhed deres Fordring eller Pandte-Forskrivning endog maatte være, saa at denne Gaard, dens Bygning og al dertil hørende Grund og Eiendom skal være og forblive Ds og Bore Arve-Efterkommere et bestandigt og uryggeligt Pandt for alle Kongelige Skatter, ligesom ogsaa for alle de øvrige Afgifter; og skal saaledes det samme gælde her, som om Renterne af de Kongelige Penge, der indestaae i Selveiergaardene paa de forrige Rytter-Districter, er anordnet.

Saa skal heller ingen Lese eller anden Contract i nogen Maade kunne være til Hinder i denne Bore Pandte-Rettighed. I Hensigt til Afbyggerne og Hoved-Eiernes Ansvar for disse, forholdes efter den 5te Artikel.

Dg skal dette Skødebrev, ligesom ogsaa ethvert andet, som paa denne Gaards mindre eller større Deele efter den 4de Artikel kan blive udstædt, strax og inden fire Ugers Forløb efter at det er udstædt, læses inden Friderichsborg Birketings Ret og i den for Friderichsborg Birk indrettede Pandteprotocol indføres, til Sikkerhed og Underretning for alle Bedkommende.

### 9de Artikel.

Denne Gaards Eier skal herefter, som hidindtil, erlægge sin Andeel af de paa Delinquentfagers Udførsel og Delinquenternes Underholdning og Baretægt gaaende Omkostninger, ligesom andre Bønder i Amtet. Saa skal og Delinquentere kiores af Bønderne. Ligeledes betaler han og Efterkommere, fremdeles som hidindtil, Doctor-Gage, Mestermånds- og Stokkemånds-Penge, samt Dommerkorn med videre, som til Rettens Handt-hævelse i Landet er eller herefter vorder paabuden.

Fremdeles erlægges Gaard-Eieren sin Andpart af Districtets Skoleholders og Jordemoders Løn, og andre dem tillagte Emolu-

Emolumenter, samt af Sygehuuspenge og Stempelpenge, saaledes som samme er eller ved nærmere Bestemmelse for heele Amtet for hannem vorder fastsat. Saa leverer han ogsaa naarligen og uden Betaling sin Andpart af den til Districtets Skoleholder og Skole, samt Jordemoder og til Sygehuset og Hospitalet i Friderichsborg allernaadigst tillagte Lørv, ligesom ogsaa den bestemte Fourage til Skoleholderen. Endelig besorger han med Districtets og Amtets øvrige Bønder den Udviisning frit hiemskovet, som enten er eller herefter vorder bemeldte Personer og Stiftelser allernaadigst tillagt.

#### Tode Artikel.

Gaardens Etære skulle lige med andre Bønder paa Friderichsborg Amt være forbundne til, herefter som tilforn, at forskaffe den fornødne Befordring med Heste og Vogne ved de forefaldende Ronge- og Amtstogter, saasom Bildtøgere til Hofholdningen, Gaffiners Transport til Campements og Fædeborde Rejser, samt Kørsel ved Steenbroers og Steenkisters Sætning og Vedligeholdelse, og alle Rejser, som vedkomme Delinquent-Sager, samt smittsomme Sygdomme og Gattiges Befordring, ligeledes Breves Befordring og Kørsel for og med Amtmanden og Regimentsskriveren, og endelig Befordring for Landmilicesessionen og for den militaire Bagage. Ligeledes skulle de være forbundne til at afgive til Velenes Istandsattelse og Vedligeholdelse efter de udgangne eller herefter udgaende Anordninger, og til den Kirkes og Skoles Vedligeholdelse og Eftersyn, hvorunder Gaarden henhores, saavel Heste og Vogne til Materialiers Transport, som de Folk, der til Arbeidets Fortgang udfordres, saaledes herefter, som hidindtil i flige Tilfælde brugt været haver, i Medhold af Landets Love og Skik.

Saa



Saa skal Gaardens Eiere ogsaa herefter, som hidindtil, med Amtets øvrige Bønder oprense og vedligeholde Mølle- og andre Mær, og efter Tilføjelse tvende Gange om Aaret afgive et Bud hver Gang til de fornødne Klappjagter efter Næve.

Ligeledes skal de, saavel som de øvrige Bønder i Amtet, være forpligtede til, med Bøgn at hente Doctor og Jordemoder til de nærmeste Huusfolk, Inderster og deres Familier, naar de maatte samme behøve; hvorimod saadanne Kæiser blive dem udi Amtstsejserne at godtgjøre.

### 11te Artikel.

Ligesom Eieren af denne Gaard bør holde sig de om Landmilicen nu gieldende Anordninger, for saavidt ham og det unge Mandskab ved Gaarden vedkommer, efterrettelig; saa forstaaes det og af sig selv, at hvad som Vi herefter i den Henseende maatte finde for godt i Almindelighed allernaadigst at bestemme, ogsaa bør være ham og Mandskabet til Regel.

Derfor en Mand uden for Bøndestanden, som ikke er enrøulleret, og hvis Børn ikke hidtil have været anførte i de militaire Reserveruller, nogen Tid skulle blive Eier af denne Gaard, da ville Vi allernaadigst tillade, at hans og hans Børns Tilstand, i Hensigt til det Militaire, bliver uforandret, som den var før end han blev Eier af Gaarden, hvorimod han og hans Afkom, saa længe de eie Gaarden, skal til Landsoldaters Erholdelse og Udredning bidrage alt hvad der af denne Gaard, i Følge de om Landmilicen ergangne eller herefter udgaaende Anordninger, bør udredes og kan fordres, og til den Ende skal han være pligtig, inden et Aars Forløb, efterat han har faaet Gaarden, paa sammes Grund at boesætte en Familie af Bøndestanden, hvis Sønner lige med de øvrige Karle paa Amtet blive pligtige til Kongelig militaire Tjeneste.

## 12te Artikel.

Saa snart denne Gaard ved Dødsfald, Salg eller andre Tilfælde bliver overladt eller afhændet til en nye Eier, saa betales ved enhver saadan Forandring til Vor Casse, en Recognition af 4 Rdlr. af hver Tønde Hartkorn, men af det Hartkorn, som er under 1 Tønde, betales ikkun 2 Rdlr., og af det som er under 4 Skiepper, erlægges 1 Rdlr., og bliver ingen anden Indfæstning eller Husbondshold i berorte Tilfælde at erlægge, end denne ommeldte uforanderlige Summa; og maac tintet Skøde eller Skiftebrev, hvorved denne Eiendom udlægges i Gield eller Arv, heller ingen Executionsforretning tinglyses eller protocolleres, førend samme af Vor Amtmand over Friederichsborg Amt er paategnet til Bitterlighed, og tillige af Regimentsskriveren er attesteret, at Recognitionen af denne Gaard til Vor Casse rigtig med 4 Rdlr. dansk Courant af hver Tønde Hartkorn er betalt.

Dog ville Vi af særdeles Kongelig Naade herved allernaadigst fritage denne Gaards nu værende Eieres Børn for at betale den ommeldte Recognition, naar de tiltræde Gaarden; ligesom ogsaa Eierens Enker i de Tilfælde, hvor de efter den almindelige Arvfølge kan beholde Gaarden, skal være fri for at svare Recognition, saa længe de ikke givte sig igjen.

Derksom nogen Eier efter den 4de og 5te Artikel har solgt Jord fra Gaarden, da skulle de efterfølgende Eiere, saavel af Gaarden, som af de derfra solgte Jorder, i alle de ommælte Tilfælde svare Recognition, enhver for sig af det Hartkorn, som enhver af dem er kommet eller blevet i Besiddelse af.

## 13te Artikel.

Med Arvfølgen til denne Gaard, eller dens Overdragelse ved Testamente, skal forholdes paa samme Maade, som Vi for alle

alle andre Selveterbønder i Vort Rige Danmark allernaadigst have anordnet, eller herefter anordne.

#### 14de Artikel.

Ligesom de ved Gaarden nu opførte Bygninger allerede ere assurerede i Brandkassen; saa skal og de Bygninger, som i Tiden paa Gaardens nu værende Grund af Afbyggere maatte blive opførte, ligesledes i Brandkassen assuretes, og skal det paaligge Vor Amtmand over Friderichsborg Amt, at tilsee, at dette sidste skeer, saasuart bemeldte Bygninger ere færdige.

Til den Ende haver han, hver Gang et nyt Huus paa denne Jordlod opbygges, saadant at indberette til Vort General Land-Deconomie- og Commerce-Collegium, som da tillige kan lade paasee, at Huset i Overensstemmelse hermed vorder assuredet.

#### 15de Artikel.

Herligheden til denne Gaard vilke Vi allernaadigst forbeholde Os og Vore Kongelige Arve-Successorer, og have Gaardens Eiere i øvrigt sig stedse allerunderdanigst at forholde efter Loven og Forordningerne.

#### 16de Artikel.

Denne Gaards Eier skal, ligesom alle andre Amtets Bønder og Huusmænd, stedse være forpligtet til, ikke at hindre Vandets Aflob igiennem hans Lod fra Moeser eller sidagtige Steder paa andre Jordlobder, som ved Vandets Afgravning kunde forbedres, nemlig saastremit Amtmanden og Landvæsen-Commissarierne, i Tilfælde af Tvistighed, eragte Vandets Aflob igiennem hans Lod for at være nødvendig, eller til betydelig Nytte for Naboen, hvilken deres Kiendelse skal staae under Vort Rentekammers Decision.

Dg naar flige Vandgrøbter første Gang ere gravede af Naboen, til hvis Nytte de gøres, hvilket dog ikke maae skee paa en Aarets Tid, naar det kunde være til betydelig Skade paa Korn eller Græs, da skal denne Gaards Eier være pligtig til, siden bestandigen at holde dem vedlige.

### 17de Artikel.

Det skal saavel for denne Gaards Eier, som for samtlige Grundbeboere paa Friderichsborg og Cronborg Amt, for Fremtiden være en bestandig Regel, at naar det ham tildeelte Hegn er af følgende Beskaffenhed, enten 1) Steengierder 10 Qvarter høie, eller 2) Jordbolde, som ere 10 Qvarter brede i Bunden, med dobbelt Grøyt, hver Grøyt 9 Qvarter bred og 6 Qvarter dyb, eller 3) Jordbolde med forsvarligt Snid, eller i Tiden med sammenslettet levende Gierde, eller 4) Flak-Grøbter 3½ Alen brede i Moser, og naar samme Hegn er forsvarligen vedligeholdt, da skal saadant Hegn ansees som tilstrækkeligt, og de Creature, som desuagtet overstige samme, og som tilhøre andre Beboere paa disse 2 Amt, skal ansees som uvane.

### 18de Artikel.

Derfom Amtmanden og vedkommende Sognepræst finder nogen Skolestie over Gaardens Jordlod at være nødvendig, da maae Eieren uden Gotgiørelse afgive den dertil fornødne Jord.

### 19de Artikel.

Derfom der inden Gaardens egne Grændser findes Strækninger, som kunde ansees bequommere til Torbestiær, end til Engbund, da maae han og efterkommende Eiere deraf

ubehin-

ubehindret og uden foregaaende Udviisning benyttede sig, naar han og de til sin og Efterslægtens Fordeel, ikkuns iagttage den Forsynlighed ved Skæringen, Løvgravernes Opfyldning og Planering, som Forordningen af 18de April 1781 nærmere bestemmer. Men dersom han ved Udførelsen er anvist Deel i nogen Løvmose, hvort andre tillige have faaet Deel, saa maae han og hans Efterkommere ikke behandle sin Andeel egenraadigen, men osie rette sig, ei allene efter den ommeldte kongelige Anordning, men endog efter den nærmere Bestemmelse, som paa ethvert saadant Sted skal vorde giort, forinden Eendom meddeeles samtlige Bønder, og som paa ethvert Skiode skal vorde tegnet, og skulle saavel Forst- som Amtsbetienterne herefter være pligtige, at vaage over saadanne bestemte Reglers Efterlevelse; saa maae han og de ogsaa rette sig efter de Vedtægter, som Møesens øvrige Løseiere til almindelig Nytte og fælleds varig Fordeel maatte beviisligen være blevne eenige om, for saavidt de ikke mod ovenmeldte Bestemmelse maatte være stridige; og i al Fald Løseierne ikke herom inellem sig kunne eenes, da maae de henbende sig til Amtmanden og Landvæsens Commissarierne, som skal endeligen afgjøre disse Tvistigheder.

## 20de Artikel.

Da der inden for denne Gaards Grændser er affat en Huuslod, paa  $1\frac{1}{2}$  Tonde Land til Tårten No. 24, saa skal Huusmanden for samme Jord til Gaardens Eier aarligen svare 2 Rdlr. af hver Tonde Land til 24, som altsaa for disse  $1\frac{1}{2}$  Tonde Land bliver 3 Rigsdaler, hvorimod Afgiften af Huuset tilfalder Vor Casse, og maae Huusmanden, hvor det behøves, forundes paa Gaardens Eiers Jord den fornødne Bei til sin Huuslod.

Der.

muelig Vindstibelighed; saavel i andre Jordsforbedringer, som ogsaa i nyttige Træers Opelsning. Men for dog at forebygge, at han og de ikke i Fremtiden skulde geraade i Forlegenhed; især for Havtommer, vilse Vi efter de 20 Aars Forløb, allernaadigst paa Hultommer lade holde aarlige Auctioner i smaa Quantiteter, saasom heele og halve Favne, udi de for enhver Egn beleiligst liggende Skove, saa længe samme dertil kunne tilstrække, hvor han og de altsaa kunne købe det fornødne.

## 22de Artikel.

Den Over- eller Underkov, samt de Træestod, som maatte findes paa Gaardens Grund, skal tilhøre ham, saa at han og Efterkommere deraf uden Udvisning frit og ubehindret maae benytte sig paa samme Maade, som af de Træer, som han eller de herefter selv opelske, hvorimod al Siarfel-Udvisning til Gaarden i Fremtiden ganske ophører. Dog skal det paaliggende Bore Forst- og Aintsbetiente i de første 10-Aar at tilsee, at den Bonden saaledes til fri Naadighed overdragne Over- og Underkov ikke ødelægges til Skade for Efterlægten.

Disse ere de Friheder og Rettigheder, som Gaardens nu værende og efterkommende Eiere, samt de Afbyggerne, som derpaa med Tiden maatte kunne blive, ved dette Arvefæste og Skødebrev uden Forandring og uigienkaldeligen af Os og Bore Kongelige Arve-Successorer herved allernaadigst ere meddeelte, ligesom Gaardens nu værende og tilkommende Eiere, samt Afbyggerne, om nogen derpaa maatte blive, ubrodeligen haver at efterkomme de her foreskrevne og indgaaede Conditioner, uden mindste Undtagelse, Ord fra andet, som foransfort.

Forbyden.

Derfor denne til et Huus bestemt Jord endnu ikke af Huusmanden er taget i Besiddelse, da beholder Gaardseieren samme Jord, saa længe indtil saadant skeer.

Alle af Huusmands Jorden gaaende Skatter og Udgifter til Vor Cassé, hvorunder henhores Skattehorn, Tourage Levering, item Kongereiser med videre, erlægges og udreder Gaardens Eier under et med dem af Gaardens øvrige Hartkorn, hvorimod der, som meldt, nu er fastsat en saadan uforanderlig aarlig Afgift af Huusmands Jorden, hvorved Gaardseieren kan blive fuldkommen fadessløs.

Bemeldte Penge-Afgift af Huusets Jord skal betales af Huusmanden til Regimentskriveren, og sammes fulde Beløb blive godtgjort Gaardens Eier i sin Landgilde eller i den efter den 6te Artikel fastsatte uforanderlige aarlige Afgift.

Alle personlige Skatter betaler Huusmanden ligeledes umiddelbar til Vor Cassé, og opfylder selv de Pligter, som ham, i Hensigt til Kirken, Skolen, Skoleholderen og Jorde moderen med videre maatte vorde paalagt, saaledes at Gaardens Eier derfor paa ingen Maade bliver ansvarlig.

## 21de Artikel.

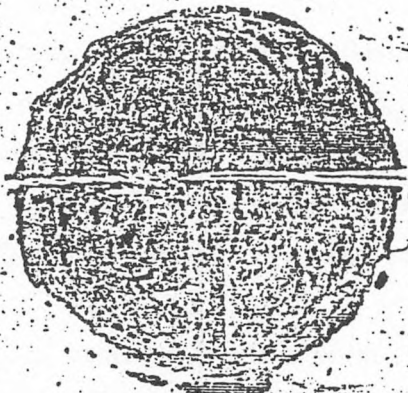
Den sædvanlige aarlige Udviisning af Hus eller Gavntemmer, efter Gaardens Hartkorn, ville Vi allernaadigst tillade, at han og Efterkommere endnu i de næste 20 Aar, nemlig fra 1793 til 1812, begge inclusive, maage uden nogen Befaling aarligen erholde. Den sædvanlige aarlige Udviisning af Brænde, hvilken han som Fæster hidindtil har nydt, ville Vi ligeledes allernaadigst skænke ham og Efterkommere endnu i 10 Aar, nemlig fra 1793 til 1802, begge inclusive, hvorimod al Udviisning, saavel af Brænde, som af Gavntemmer, efter de ommeldte Aars Forløb bortfalder, da det ikke er at paatvile, at jo han og Efterkommere imidlertid vil vise al

Forbyndes alle og enhver hermed, eftersom foreskrevet  
 staaer, at hindre, eller i nogen Maade Forsang at giere, under  
 Bores Hndbest og Naade.

Givet paa Vort Slot Christiansborg i de Noerri  
 Kongelige Residens i Lybenthavn  
 den 28 Januarii 1793.

Under Bores Kongelige Haand og Segl.

*Christian R*



*Christen*

*Hansen, Skoe*

Arvefæste og Skiodebrev

for Gaardmand Rasmus Nielsen

i ~~Smørum~~ Sogn og Smørumovre Bys

paa Frederichsborg Amt paa Gaarden Sonnenote

*Bulcin*





### Undertagskontrakt

Ved generationskifte var det normale, at de gamle "gik på aftægt". Det vil sige, at man overdrog en ret over en fast ejendom til en anden mod at denne forpligtede sig til at yde først nævnte eller trediemand et livsvarigt underhold, som stod i forbindelse med den faste ejendom. Forholdet var hyppigst ved mindre ejendomme, hvor forældrene gik på aftægt hos et af børnene. I lov om fæstevæsenet af 19/2 1861 gives en særlig ret til aftægt for fæsterens enke.

Når et sådant generationsskifte fandt sted oprettedes en "Aftægtskontrakt" eller "Undertagskontrakt". En sådan kontrakt kunne se ud som følger:

Jeg undertegnede N.N. tilstår herved i anledning af at min moder, gårdmand N.N.s enke, ..... har afstået til mig den hende for hendes livstid tilkommende brugsret af min gård i Smørumnedre, at have påtaget mig at præstere følgende undertag:

- 1) Så længe bemeldte min moder N.N. lever, leverer jeg hende årligt.
  - a) 2 tdr. 4 sk. rug, 1 td. malt 1 td. byg, halvdelen leveres inden hvert års jul og anden halvdel hvert års St. Hansdag. Dette er jeg dels pligtig på egen bekostning at overlade, når min moder forlanger det, ligesom også at besørge hendes brød bagt.
  - b) 5 lp. flæsk og 8 pd. fedt som leveres hvert års jul.
  - c) 2 td. kartofler og 1 sk. ærter, der leveres til hvert års mikkelsdag.
  - d) 3 lp. godt smør, hvoraf halvdelen - 1 lp. og 8 pd. - leveres hvert års 1. oktober og den anden halvdel i tidsrummet fra 1. maj til 1. oktober med 1 pd. ugentlig.
  - e) 1 lp. god ost, der leveres til hvert års 1. november.
  - f) 8 læs gode tørv a' 6 td. pr. læs, der leveres hvert års St. Hansdag, frit hjembragt og bragt i hus.
  - g) 8 pd. hør og 8 pd. blår, der leveres hvert års 1. november.
  - h) 10 rigsbankdaler penge, der udbetales hvert års december termin.
  - i) endvidere leverer jeg min moder 1 pot nymalket mælk daglig, ligesom jeg frit græsser og fodre hende 1 får lige med mine egne.
  - k) endelig besørger jeg, at min moder får sit tøj frit og forsvarligt vasket, og skulle det hælde sig, at min moder skulle blive syg og sengeliggende, da
  
- 2) 1) til frit brug overlader jeg min moder, så længe hun lever, de 4 fag hus i den østre ende af murhuset, som jeg N.N. nu bebor med den deri værende kakkellovn. Forøvrigt overlades hende til fri afbenyttelse en (ulæselig) af den til gården hørende i denne østre side, og det er en selvfølge, at hun har fri adgang til gården og brønden.

- m) når min moder ved døden afgår, skal jeg være pligtig at besørge og bekoste hende en anstændig begravelse, der ansættes til 100 rd.  
Skulle min moder ønske at flytte til et af sine andre børn, da er jeg pligtig, hvis hun således fraflytter, dog ikke mere end 3 mil fra gården, at levere hende de ovennævnte genstande, dog at forpligtelsen til at holde pige bortfalder.

Jeg Ane Nielsdatter erklærer mig enig i foranstående og tilføjer, at jeg, når jeg indflytter i min undertagslejlighed, er berettiget til at medtage en seng med klæder og omhæng, samt hvad køkkentøj jeg behøver, men disse ting er dog at anse som min søn Lars Nielsens ejendom og falder derfor også ved min død tilbage til ham eller hvem som gårdens daværende ejer besørger og bekoster min begravelse, men mine klæder og hvad uldens og linned hører til min påklædning skal efter min død tilhøre og udleveres til min datter Kristine Larsdatter.

Til sikkerhed for opfyldelsen af bemeldte forpligtelser i enhver henseende giver jeg Lars Nielsen min moder 1. prioritets panteret i den ovenomtalt mig i overensstemmelse med den af mine forældre oprettede testamentariske disposition og skiftet efter min fader tilfaldne gård i Smørumnedre med alt den tilliggende og tilhørende, dog at det er mig tilladt, at den obligation som jeg udsteder til min søster Kirsten Larsdatter for den hende ifølge ovennævnte disposition tilkommende arv på 300 rigsbankdaler sedler, at give 1. prioritet frem for bemeldte undertag, men når denne kapital udbetales, hvad enten det sker med et nyt lån eller ikke, rykker undertaget efter denne panteret op i stedet for.

Til efterretning med hensyn til brugen af det stemplede papir bemærkes, at det ovenanførte undertags værdi kan ansættes til 100 rd. årlig.

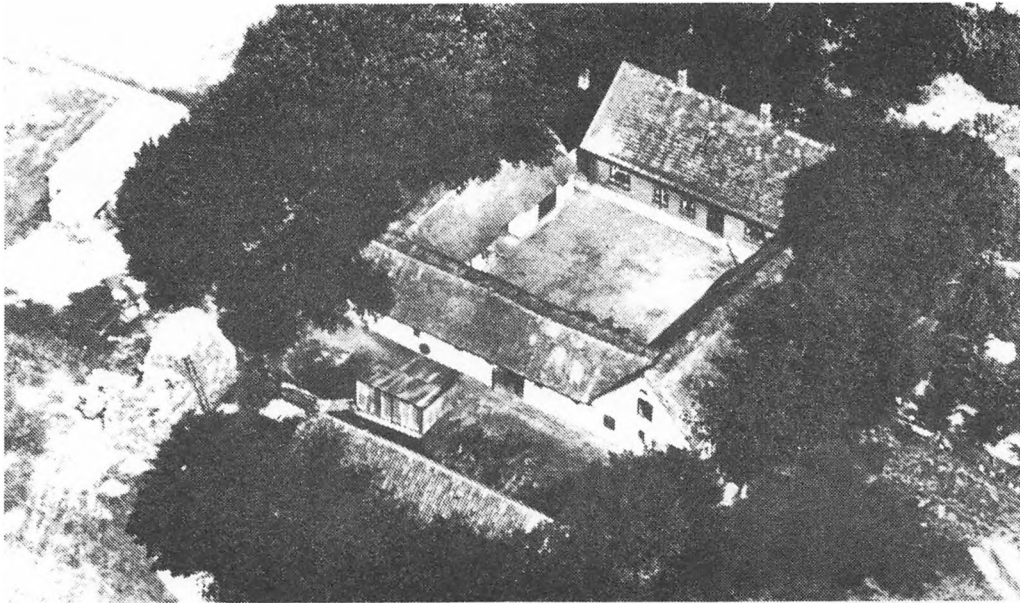
Til bekræftelse underskriver vi denne kontrakt i nedenanførte vitterlighedsvidners nærværelse.

Smørumnedre den .....

---

Som det ses er en "Undertagskontrakt" et omhyggelig udarbejdet dokument, der nøje angiver pligter og rettigheder, og det var nødvendigt. Her var det sønnen, der overtog gården, men hvis han faldt bort kunne der komme en fremmed, og så var den gamle ilde stedt, hvis der ikke var "papir".

Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	"Ryttergården" Smørumnedrevej til	matr.nr. 1 a anm.
29/5 - 1797	Fæstegård under Edalgave indtil 1797	
5/4 - 1802	til Lars Pedersen til Peder Olsen - en bror til Lars Pedersens enke, og ved påtegning af samme dato til Lars Pedersens søn - Ole Larsen	
31/3 - 1849	til sønnen Lars Olsen	
29/11 - 1888	til sønnen Peder Larsen	
1/4 - 1903	køber Peder Larsen af Chresten Johansen "Hans Bendts' hus", matr.nr. 6 b og oprindelig gårdsplads for "Skebjerggård"	
30/6 - 1916	køber Peder Larsen af Illemann, "Tørvesletten", matr.nr. 11 d, oprindelig gårdsplads for "Tørvesletten"	
23/5- 1922	køber Peder Larsen af maskinhandler H.P. Jensen matr.nr. 7 b, oprindelig gårdsplads for "Ormegården"	
19/5 - 1931	sælger Peder Larsen til svigersønnen Kaj Neergaard Madsen.	



Ryttergården var fæstegård under Edelgave. Den kaldtes den gang "Storegården", idet dens jordtilliggende udgjorde to almindelige bøndergårdes. Den slægt, der endnu ejer Ryttergården, stammer fra Gerdrup ved Roskilde iflg. optegnelser, der går tilbage til 1639.

Den første af slægten som vi kender fra Smørumnedre hed Lars Pedersen. Han var født i Gerdrup sogn i 1739 og døde i Smørumnedre i 1798. Han var gift med Birthe Olufsdatter fra Nybølle, og de kom formentlig til Smørumnedre som gårdfæstere på "Storgården" omkring 1774. Storegården var oprindelig fæstegård under Kronen, det samme gjaldt for Kildebakkegård. Imidlertid havde Edelgave to gårde af tilsvarende størrelse i Ganløse, og da det var upraktisk for godset, mageskiftede de med Kronen, således at Storegård og Kildebakkegård nu kom under Edelgave. Herved forringedes gårdfæsternes vilkår. De lagde sag an mod godsejeren, som på det tidspunkt hed Rosted. De vandt sagen og fik lov til at frikøbe deres gårde i 1797. Godsejer Rosted var åbenbart blevet vred på de to gårdfæstere, for de fik i handelen kun lov til at beholde en mindre del af jorden. Således blev Hesselbjerggård udskilt fra Kildebakkegård og bl.a. jorden på begge sider af Råbrovej ud til Lille Smørum blev udskilt fra Ryttergården, og godsejeren opdelte den i små parceller, som vi kender det nu.

I 1802 overdroges gården til Lars Pedersens 4. barn - sønnen Ole Larsen, der var gift med Kirsten Pedersdatter.

I 1849 blev gården overtaget af Ole Larsens søn Lars Olsen, som var gift med Dorthe Pedersdatter, og hvis fader var gårdmand Peder Simonsen, Hesselbjerggård, Smørumnedre mark. Lars Olsen havde en yngre broder - Peder Olsen, som blev gift

med Kirsten Hansdatter, hvis fader var gårdmand Hans Pedersen, Stangkærgård. Ved giftermålet overtog de denne gård.

I 1888 overtog Lars Olsens søn - Peder Larsen gården. Peder Larsen var født i 1851 og blev gift med Kathrine Louise Bruhn født i 1871. Hun var datter af gårdjer og murermester Heinrich Bruhn og Ane Marie Rasmussen fra Herringløse. (Se matr.nr. 19 a).



*Peder og Kathrine Larsen  
med de to ældste børn, Heinrich og Dorthea*

Peder Larsen og Kathrine var moderne mennesker, hvilket bl.a. gav sig udslag i en turistrejse til Paris. Årstallet har ikke med sikkerhed kunnet fastslås, men jeg mener, det var omkring 1913, måske var det en sølvbryllupsrejse. Der blev talt meget om det i landsbyen, for det var uhørt, at bønder brugte så mange penge på sådan noget. Ja selv dagspressen beskæftigede sig med det. Desværre har jeg ikke kunnet finde avisudklip fra den gang.

Peder Larsen var en alsidig landmand, men især var han dygtig til svineavl. I dag, hvor man er vant til stordrift, siger det måske ikke så meget, men den gang var "foderlære" og "landbrugsmedicin" ikke så fremskreden som nu. De fleste betragtede den gang



*Peder Larsen som soldat*

svineavl som lotterispil. Man kunne være heldig, men også det modsatte. Peder Larsen havde fundet melodien. At man ikke umiddelbart gav fiduserne fra sig ses bedst af, at et par bønder af næste generation, som havde stået ham særlig nær, også blev dygtige svineopdrættere. I mange år stod der konstant et skilt ved indkørselen til Ryttergården med påskriften: *Smågrise sælges*.

Peder Larsen var ikke nem at bringe ud af balance. Hans vildeste kraftudtryk var: "*Jeg tror sågalt du raser dreng*". --- Jo, der var en ting, der kunne gøre ham vred, og det var, når han ikke kunne få "Julle" til at vaske sig. "Julle" var en gammel pige, som boede i den ene ende af "Hans Bendt's hus". Hun var malkepige på Ryttergården, og da mælken blev solgt som konsummælk, var dyrlægekontrollen streng, og der var adskillige forskrifter for hygiejnen, som "Julle" bestemt ikke levede op til.

Kathrine og Per Larsen havde tre børn:



*Dorthea*



*Heinrich*



*Marie*

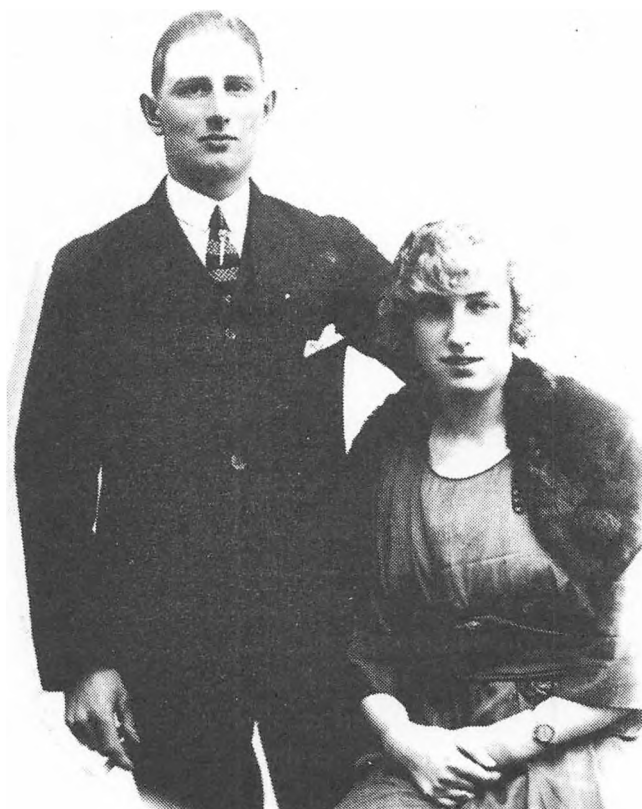




*Dortheas to sønner Heinrich og Harald*

Dorthea var den ældste. Hun blev gift med en søn fra "Elmehøj" i Smørumovre - Åge Olsen. I bryllupsgave fik de gården "Dueholm", der ligger midt imellem Smørumovre og Smørumnedre. Jorden blev udstykket fra "Elmehøj" og Per Larsen lod bygningerne opføre.

Trods den gode begyndelse holdt ægteskabet kun nogle få år. De blev skilt og nogle år senere giftede Dorthea sig med Christian Jensen, Langmosegård, Smørumnedre. De fik en datter - Edith Jensen. Heller ikke dette ægteskab blev af lang varighed. Dorthea døde efter en alvorlig sygdom den 22. oktober 1922. Sønnen Heinrich døde som 18-årig den 17. august 1913.



*Marie og Kaj Neergaard-Madsen*



Datteren Marie blev forlovet med Kaj Neergård-Madsen. Han var landbrugsuddannet og forvalter på Edelgave. Desværre var han født i København, så trods hans dygtighed som landmand, betragtede Peder Larsen ham med skepsis, for det var en given ting, at en københavner kunne aldrig blive en rigtig landmand.

Nå - det lå heller ikke lige for. Marie og Kaj rejste til Amerika. Der blev de nægtet indrejsetilladelse, fordi de ikke var gift, men Kaj kunne mere end drive landbrug. Han fik fat i den danske præst, som foretog vielsen ombord på skibet, og så slap de i land. Kaj Neergård-Madsen havde gode forbindelser i Amerika. Hans far havde været plantagejer i staten South-Carolina. Fra den tid har jeg her til bogen fået en fotokopi for hans køb af slaven "Minda" (se s. 48), samt nedenstående kvittering for købet af den 15-årige slave "hercules".

Charleston, May 7 1862

Received from C. Madsen  
Eight hundred forty Dollars,  
being in full for the purchase of one Negro Slave named  
Hercules, about 15 years old.

The right and title of said slave I warrant and defend against the claims  
of all persons whomsoever, and likewise warrant him sound and healthy.

In Witness my Hand and Seal

M. Madsen Samuel J. Gibbs L.S.

Efter kort tids ophold i staterne kom Marie og Kaj Neergård-Madsen hjem. Han fik en god stilling på "Carlsberg" bryggerierne, og i 1931 overtog han Ryttergården. Peder Larsen var da 83 år og trængte til en afløser.



Ryttergården set fra Smørumnedrevej



*Ryttergården 1923*

*I barnevognen, Dorthea Neergaard-Madsen,  
Marie Neergaard-Madsen, Ayo Neergaard-Madsen  
og Maries søstersøn Harald Olsen*



*Ungdommen i 30'erne.*

*På billedet ses bl.a. Ryttergårdens nuværende ejere  
Ayo Neergaard-Madsen gift med Carl Rasmussen*

I haven til Ryttergården lå et gammelt aftægtshus, det blev revet ned og genopført i røde mursten i 1902. Arbejdet blev udført af muremester Heinrich Bruhn, og han og hans kone boede der i deres sidste leveår.



»Julle«, Karen Jensen og Niels Poulsen med Kathrines børnebørn

**Første Sjællandske District.**

**Toreviseren:** *Lars Olsen Smørumgaard*  
 af *Hjortshøj* Amt 17. Lægd, Løbe-Nr. *31*,  
 nu *26* Aar gammel, *2 1/4* Tommer høi, af *Dine*,  
 af *Daar*, af *Skuldre*, af *Been*,  
 anfattedes efter beviist huuslig Stilling som *inval.*  
 til *Poldak* ved *2. det. Lin. Regiment 39.*  
 Bataillon, for at værne om *La. ret*, saaledes som allernaadigst  
 paabuden er; og meddeles ham *ette* Indrulleringsbeviis  
 til egen Sikkerhed og alle Bedkomendes Efterretning.

Landmilitie-Sesjonen for *Hjortshøj* Amt,  
 den *30. Oktober* 18 *49*.

*Frans Nielsen* *Præm.*

*M. 1849*

Lægsrullebevis for Lars Olsen, der overtog Ryttergården 31. 3. 1849



State of South-Carolina.

KNOW ALL MEN BY THESE PRESENTS, That I

*Charles Willey*

by and in consideration of the sum of *Three Hundred and Fifty Dollars.*

to me in hand paid, at and before the sealing and delivery of these Presents, by *C. Madson*

(the receipt whereof I do hereby acknowledge) have bargained and sold, and by these Presents do bargain, sell and deliver to the said

*C. Madson*

a certain Female Slave named

*Minda*

TO HAVE AND TO HOLD the said *Slave Minda and her future Issue and increase* unto the said *C. Madson, his*

Executors, Administrators and Assigns: to *his* and *their* only proper use and behoof forever. And *I* the said

*Charles Willey, my*

Executors and Administrators, the said bargained premises, unto the said

*C. Madson, his*

Executors, Administrators and Assigns, from and against all persons, shall and will WARRANT and FOREVER DEFEND by these Presents.

In Witness Whereof, I have hereunto set my Hand and Seal Dated at *Charleston* on the *twenty third* day of *December* in the year of our Lord one *thousand eight hundred and Sixty two* and in the *eighty seventh* year of the Independence of the ~~State~~ States of ~~South Carolina~~ *South Carolina*.

Sealed and delivered }  
in the presence of }

*J. N. Richardson*

*Charles Willey*

CHAS. WILLEY  
S. C.  
1862

Ejendom type-navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	"Gammeldamsgård" Smørumnedre by  til	matr. nr. 2a  anm.
29/8 - 1803	frikøbt fra Edelgave af Niels Andersen	
3/3 - 1813	skifteretsudskrift. Boet tilstås Niels Andersens enke Kirsten Larsdatter senere påtegning til Anders Nielsen af Ågerup, som hun blev gift med i 1914 til Niels Andersen	søn
15/7 - 1840 15/7 - 1845	udstykket ca. 20. td.ld. der sælges til Niels Andersen tidligere ejer af Skebjerggård, Smørumnedre.	
1874	skifteretsudskrift. Boet tilstås Niels Andersens enke, Kirsten Andersdatter.	
6/9 - 1876	fredningsdeklaration på "Kong Svends høj".	
2/12 - 1891	til datteren Kirsten Nielsdatter.	
8/6 - 1892 17/8 - 1892	til Hans Larsen tilkøber Hans Larsen matr. nr. 4d, som er gl. gårdsplads for Tvillinggårdene.	
16/1 - 1918	tilbagekøber Hans Larsen de 20 td.ld., som blev udstykket pr.15/7-1845, og hvor Niels Andersen havde opført "Alpegården". Begge gårde blev herefter drevet sammen og var endnu i 1930 i familiens eje.	



Gammeldamsgård blev frikøbt fra Edelgave den 29. august 1803 af Niels Andersen. Han var født i Vridsløsemagle i 1876 som tvillingebroder til Yde Andersen. Tvillingerne var sønner af gmd. Anders Ydesen og Mette Nielsdatter, begge født i 1744. Anders Ydesen var søn af gmd. Yde Sørensen, Vridsløsemagle og født i 1695. Sidstnævnte blev således min tip-tip-tip-oldefar, men det kunne han jo ikke vide. Niels Andersen blev den 14. oktober 1803 gift med Kirsten Larsdatter, født i Nybølle i 1780. Hun var datter af gmd. Laurs Andreasen født i 1730 og hans hustru Anne Pedersdatter født i 1752. Niels Andersen aftjente sin "værnepligt" ved Københavns Infanterie Regiments 4. musqueterkompagnie, hvis chef var kaptajn Opius.

I ægteskabet fik de tre børn:

Anders Nielsen født i 1804.

Hans Nielsen født i 1807

Lars Nielsen født i 1810.

Sønnen Hans døde som barn, og om Anders har jeg ingen sikre oplysninger, men Lars blev som 20-årig gift med datteren på Kildebakkegård, Kirsten Jensdatter. De overtog gården i 1831 og blev efterhånden mine oldeforældre.

Den 15/6 - 1802 kom der en nyordning af fattigforsørgelsen, men den var bønderne ikke tilfreds med. Man havde modsat sig udpantning og smidt politi og pantefoged på porten. Den 7. maj 1803 kom politimesteren igen med to betjente og husareskorte, og så måtte bønderne falde til føje.

Dommen faldt den 31. juli 1804, og som en af hovedmændene i modstanden blev Niels Andersen idømt en bod på 40 lod sølv eller 20 rdl. til udpantningsmændene. Desuden skulle han som de øvrige hovedmænd have sin boslod fortabt til kongen. Fortabelsen af boslod blev dog ophævet for alle de dømte. Om dette kan læses i J.P. Jørgensens bog.

Efter Niels Andersens død i 1812 blev hans enke gift påny. Denne gang med Anders Nielsen fra Ågerup ved Ballerup. Hun skiftede med sønnerne Hans og Lars. Se udskrift af skifteprotokollen matr.2a side 70-74. I ægteskabet med Anders Nielsen fødtes sønnen Niels Andersen i 1815.

Niels Andersen overtog Gammeldamsgård i 1840. Han var da sognefoged og blev gift med Kirsten Andersdatter fra "Hovholm" i Smørumovre, hvor hun var datter af gmd. Anders Hansen og Margrethe Andersdatter.



*Niels Andersen*



*Kirsten Andersdatter*

Niels Andersen og Kirsten Andersdatter fik fem børn:

Anders Nielsen  
Hans Nielsen  
Kirsten Nielsen  
Dorte Nielsen  
Ane Margrethe Nielsen.

Sønnen Anders emigrerede til USA. Om sønnen Hans og datteren Dorte har jeg ingen oplysninger. Datteren Kirsten forblev ugift og stod som ejer af Gammeldamsgård fra den 2. december 1891 til den 8. juni 1892.



I 1858 blev Niels Andersen indvalgt som folketingsmand på "Rigsdagen" som repræsentant for Roskildekredsen. Trods sygdom lod han sig stille igen i 1866 efter en kraftig opfordring og vandt stort over sin modstander højesteretsadvokat Liebe. Niels Andersen døde 52 år gammel, og på hans gravsten har hans vælgere sat følgende indskrift:

Niels Andersen født den 13. december 1815,  
død den 6. december 1867.

Han var en god og kjerlig ægtemand og fader.  
Han forenede dygtighed med besindighed i sin aldrig  
trættende virksomhed for sine medborgere, som af  
taknemlighed satte dette minde".

Hvil da sødt, Du folkets varme ven.  
Hustru, børn og vi dit minde ære.  
Håbe vil vi, at vi hist igen,  
skal med dig hos Gud vor fader være".

Velsignet være dit minde!

Datteren Ane Margrethe blev gift med Hans Larsen fra Gundsømagle. De første år drev de vognmandsforretning i København, men i 1892 overtog de Gammeldamsgård efter søsteren Kirsten.

At Niels Andersen var en mand, der var stærkt optaget af de politiske rørelser omkring den nye grundlov af 1849 viser en gengivelse af udkast til taler m.v. på siderne 61 - 67.



*Hans Larsen*



*Ane Margrethe Larsen*

Ane Magrethe var en klog kvinde med et blidt og roligt gemyt. Hun ville helst leve stille og tilbagetrukket og var i mange henseender sin mands modsætning. Hans Larsen elskede at fortælle historier. Det drejede sig først og fremmest om, hvordan han var kommet til gården som tjenestekarl og blev gift med den yngste og kønneste datter, selv om svigermoderen og svigerinden aldrig helt ville acceptere ham. Det tog han sig dog ikke så nær, de havde klaret sig godt i vognmandserhvervet i København, og han godtede sig nok lidt over, at svigerinden Kirsten, der i 1891 havde overtaget gården efter svigermoderens død, ikke magtede at drive gården og måtte sende bud efter dem i Hovedstaden. Hvordan det var foregået varierede lidt fra gang til gang, men det blev historien ikke ringere af.

Dernæst handlede historierne om den tid, da han aftjente sin værnepligt i Helsingør, om hvordan han under orlov måtte gå hele vejen fra Helsingør til Gundsømagle og tilbage igen på en søndag, og om hvordan han skaffede sig ekstra frihed ved at begrave diverse familiemedlemmer. Jo - jo, sjærsjanten havde sit hyr med ham, det forstod man tydeligt. Han elskede også at synge soldatersange ved festlige lejligheder og han var en glimrende taler.

Her er et par eksempler på hans soldatersange:

Der er så stille i vor gård  
nu sover både far og mor,  
men før jeg lukker øjet til  
min Jenses brev jeg læse vil.

De uldne hoser er fra mor  
de er solide, hjemmegjort  
men mavebæltet er fra mig  
pas på Du ej forkøler dig.

Ja Jens han er min kæreste  
vi været har forlovede  
når nu til Mikkelsdag vi når  
helt akkurat i fire år.

Her ved vor gode, gamle gård  
kartoflerne så prægtigt står  
og vores gris er tyk og fed  
så den knap vrikke kan afsted.

Min egen lille rare Jens  
jeg skrevet har til dig imens  
de andre gået er i seng  
læs så mit brev min rare dreng.

Vor blakked ko den har det godt  
den nylig tvillinger har fåt  
og det har smedens kone med  
hun har det godt så vidt jeg ved.

Du skriver smørret har sagt stop  
og pølserne er sluppet op  
se derfor far og mor og jeg  
en sulepose sender dig.

Til barselsgilde har jeg væt'  
og der blev ædt og drukket tæt  
og Mølleren han slog et slag  
så han er skidtmads den dag i dag.

En æggecake og en brik smør  
en ost af dem, vor mor selv gør  
et lammelår så ungt og fedt  
tre pægle kommenakvavit.

Vi har nu fåt vor nye degn  
han er så bitte og så klejn  
og præsten holder svært af ham  
men han må springe for sin madam.

Det glæder mig, Du har det godt  
og at en snor Du nys har fåt  
jeg ved jo det betyde skal  
at Du er underkorporal.

Fra Lejren snart Du hjemad skal  
så holder vi til jul et bal  
og først i dansen for hver karl  
går vores lille korporal.

Nu vil jeg ikke skrive mer  
Du hilses nu fra en og hver  
men først og sidst min søde ven  
fra mig den Karen Rasmussen.

Den næste sang handler om kong Christian den IV.

Kong Christian den 4. ds  
han stod ved højen mast  
hvor Gothens hjelm og hjerne  
og en hel del mere brast  
fra han i vuggen lå  
og var så stor som så,  
men siden tog den lille  
Christian ganske voldsomt på.

Hver morgen når han på arbejd gik  
han fyldte sin Flakon  
og frokost spiste han på  
Langelinies pavillon.  
Han holdt af skrå og snus  
men mangled landet Krus,  
så spiste Christian på et billigt  
Kaffe og spise hus.

Hans Fader bygged Kronborg  
han selv Helsingør station  
den skal han nu være kommen  
meget skidt fra siger nogen  
men han hang bare i  
for bygge ku' han li'  
han dyrked daglig et par timer  
hvor han lå i krig.

Det var ved Kolberg Heide  
han slog det store slag,  
der misted han det øje  
han har tabt den dag i dag.  
Hans moder sa' oh-Gud!  
hvor Christian dog ser ud,  
men siden gemte hun alligevel  
hans lommeklud.

På grund af stor familie  
han bygged Christianshavn  
han børnehuset fyldte  
hver mø han tog i favn  
og Gos han skældte tit  
men Christian sa' oh' skidt  
pas du dit eget børnemas  
jeg skal nok passe mit.

Han laved mange krige,  
han stifted megen fred,  
når ej han lå i kærlighed,  
ja, så lå han i krig.  
Stort slag ved Falsterbo  
og fred i Køge kro  
den skønneste han lavede,  
var den ved Brømsebro.

Ane Margrethe havde selvfølgelig hørt disse historier og sange utallige gange, og hver gang sad hun med sit "monalisa-smil" og var opmærksom. Hun styrede sit hus og passede gårdens økonomi med sikkerhed og med blid men fast hånd.

Hans Larsen var en solid landmand. Han var en dygtig kvægopdrætter og besættningens mælkeydelse lå altid i top. Både Ane Margrethe og Hans holdt meget af dyr, og her er historien om den gamle mørkerøde hoppe "Kjesten".

"Kjesten" havde i nogen tid været udlånt til svigersønnen Tønnes Andersen, som på det tidspunkt drev en vognmandsforretning i Lyngby. En dag Ane Margrethe og Hans var på besøg, ville de dog lige hilse på "Kjesten". Hun gik på jernbanestationens rangerterræn og trak rundt med godsvogne. De mente at kunne se på "Kjesten" at hun var godt ked af det job og så tog de hende med hjem "på ferie". Da hesten nogen tid efter skulle tilbage, blev den helt "balstyrisk" og ville ikke ud af gården. Det kunne Hans Larsen ikke stå for, "Kjesten" fik lov til at blive hjemme, og der blev indkøbt en anden hest til svigersønnen.

Jeg har tidligere nævnt at Ane Margrethe og Hans Larsen var to modsætninger. Ane Margrethe var stærk i sin kristne tro, og jeg har en af hendes dagbøger, hvor hun bl.a. skriver:

*"Ja så nåede jeg de 73, et langt liv efter mit svage helbred, hvor må jeg dog passe på mig selv i alle retninger for at holde den gående, det er trættende, men jeg må. Når jeg ser tilbage, hvordan mit liv har formet sig, ja da har jeg meget at takke for. Livet med sine kampe som hvert menneske må kæmpe igennem for at lære sig selv at kende, lære at bøje sig i ydmyghed for Guds vilje, og lære at slå lidt af på sine egne meninger og fordringer, og desto mere lære at tilgive andre deres måde at være på, deres fejl og slette tilbøjeligheder, ja da lærer vi så meget, vi ikke før har været klar over. Livets skole kan stundom være hård, men det var nødvendigt. Så takker jeg dig Gud for den gode velsignede dag, at jeg atter kunne samles med alle de kære, som gerne ville gøre mig en glæde. Tak for al den nåde imod mig og velsign dem alle med din nåde og fred".*

Ane Margrethe og Hans Larsen fik tre børn:

Niels Larsen  
Margrethe Larsen  
Ingeborg Larsen.

Sønnen Niels Larsen blev taxavognmand i København.  
Datteren Margrethe blev gift med Tønnes Andersen,  
en søn fra Brydegård i Ledøje,  
og datteren Ingeborg blev gift med Johannes Lundsgård,  
en gårdmandssøn fra Struer-egnen.



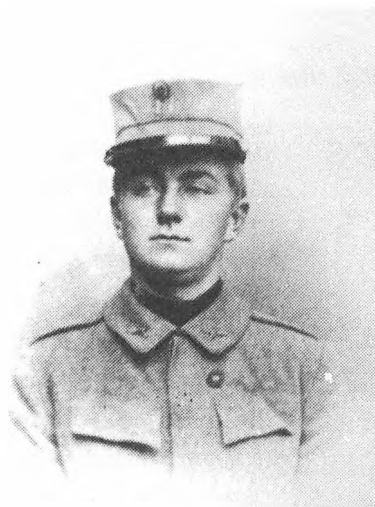
*Fra venstre Margrethe, Ingeborg og Niels  
- pigen til højre er niecen Anna fra USA*

*Sønnen Niels som 20-årig værne-  
pligtig ved 17. bataljon.*

*Uniformen var grågrøn uden pynt og  
blev indført først i dette århundrede.*

*Infanteriet fik den udskiftet med den  
lysere grå omkring 1. verdenskrig.*

*Livgarden brugte imidlertid den  
grågrønne som feltuniform lige til  
2. verdenskrig*





*Søstrene Magrethe og Ingeborg som 20-årige*

Ane Margrethe og Hans Larsen fejrede deres guldbryllup den 8. juni 1935, og herfra stammer nedenstående billeder.



*Ane Margrethe og Hans Larsen*



*Bagerste række fra venstre: Niels Larsen, Hans Andersen og hans kone Tønnes Andersen og datteren Magrethe, nevøen Max, datteren Ingeborg og hendes mand, Johs . Lundsgaard, ukendt ung mand og fru Lundsdal.*

*Midten: Else Lundsgaard, Anemargrethe og Hans Larsen, Åse Andersen, Vibeke Lundsgaard og Anders Andersen.*

*Forrest: Viggo Lundsgaard og Manfred Andersen.*

Selvfølgelig blev guldbryllupsdagen den helt store festdag, der begyndte med hornmusik kl. 06.00, men til skuffelse for orkestret og gæsterne var Ane Margrethe og Hans Larsen allerede oppe, og havde iøvrigt været det et par timer. De stod nemlig op hver dag året rundt kl. 04.00.

Dagen igennem kom der gratulanter og om aftenen var der fællesspisning på kroen med bal bagefter. Der blev holdt masser af taler. Folketingsmand Jens Smørum erindrede bl.a. om, at Hans Larsen i alt fald i én henseende havde været enestående, endog i en sådan grad, at ingen kunne gøre ham det efter, han havde nemlig vundet folketingsmandens datter i Smørumnedre.

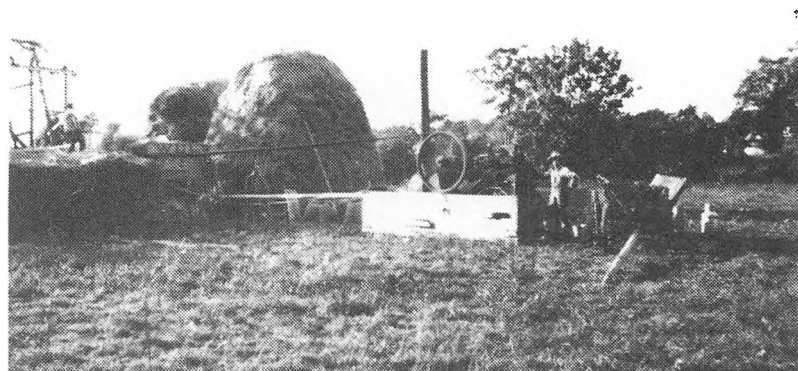
Der var også et væld af gaver. Her skal blot nævnes et stort sølvbæger fra Holbæk brandkassen, hvor Hans Larsen havde været taxationsmand i 36 år. Endvidere fik de også et radioapparat - deres første. Kl. 24.00 tog guldbryllupsparret hjem efter en dejlig, men lang og trættende dag.

Den første søndag efter guldbrylluppet skriver Ane Margrethe i sin dagbog:  
*Jeg har i dag hørt høstgudstjeneste fra Svogerslev Kirke. Hvor talte præsten dog godt og velsignet om, hvor megen tak vi skylder Gud for alt, hvad han lod spire op af jorden. Hvor var det stemningsfuldt, og tænk, at man kan sidde her i sin stue og høre det hele, det er ganske ufatteligt.*

Hans Larsen havde gennem årene flere offentlige hverv. En periode var han formand for Smørumnedre vandværk. En anden periode var han formand for den lokale hesteforsikring, og han havde været formand for det lokale skorstenssyn, et job han kunne spinde nogle gevaldige ender over. Endelig var han i mange år formand for Smørumnedre tærskeselskab. I den forbindelse kan nævnes, at jeg er i besiddelse af en "Kedelpasser-kontrolbog" udstedt af fabriksstilsynet i Roskilde til hans barnebarn Anders Niels Andersen, den 17/7-1931. Bogen giver indehaveren ret til pasning af dampkedler jfr. "Særtryk for bevægelige dampkedler" af Im.bkg. af 15. december 1919.

Det er formentlig det sidste "førerbevis", der er udstedt til det damplokomobil, idet man få år efter solgte det til ophugning.

I/S Smørumnedre Damptærskeselskab blev oprettet i 1910 med gårdejer Jens Nielsen, Kildebakkegård som den første formand, men da man samtidig havde oprettet I/S Smørumnedre vandværk, hvor han også var formand, afløstes han efter et par år af Hans Larsen, Gammeldamsgård. Hans Larsen var formand til selskabets opløsning i 1932, idet selskabets medlemmer på det tidspunkt næsten alle var gået over til tærskning ved el-drift.



*Tærskeværket i funktion i 1931. Manden ved lokomobilet er Anders Niels Andersen. Maskinens sidste fører.*

Om vinteren var lokomobil, tærskeværk og halmpresser i mange år anbragt på gården "Tørvesletten". I krigsårene 1914 - 1918 blev det nødvendigt med en stor tørveproduktion. Lokomobilet blev derfor uden for tærskesæsonen udlejet som drivkraft til tørveskærene på "Højengen" ved Knardrup.





*Lokomobilet på »tørvearbejde«.*

*Stående fra venstre: ukendt kvinde, Niels Nielsen, Måløv, smeden Chr. Andersen, Smørumnedre, Hans Johansen, Smørumnedre (fyrbøder)*

*Liggende fra venstre: Jens Hansen, Smørumovre, Oluf Pedersen, Smørumnedre og Peder Henriksen, Smørumnedre. Drengen er ukendt. Se øverste billede på foregående side.*

Ane Margrethe Larsens broder emigrerede som nævnt til USA. Han var den ældste af de fem børn (født i 1841). Han var med i krigen i 1864, og efter hjemsendelsen rejste han til Amerika som tusinder andre unge. I Californien oparbejdede han en god virksomhed, og efter nogle år skrev han efter sin ungdomsveninde Anna, som da var ung pige på Kildebakkegård. Hun rejste over til ham, de blev gift og fra deres bryllup stammer billedet på modsatte side. De fik en datter - Anna - som ses på billedet sammen med Margrethe, Ingeborg og Niels på side 56. Hun døde under et ophold i Danmark i 1910.

Ved Grundlovens vedtagelse i 1849 blev der adgang for bønder til at vælge deres egne repræsentanter i Rigsdagen. At dette nye optog bønderne meget er forståeligt, men at de også den gang, som jævne bønder kunne udtrykke sig både i skrift og tale vil sikkert overraske mange i dag. Jeg har en samling afskrifter af gamle breve og notater fra årene 1848 til 1867. De stammer fra Niels Andersens korrespondance, og det giver et godt indtryk af den tidsperiodes udtryksmåde, meget smuk og stærkt præget af den religiøse indstilling og den højtidelighed, hvormed bønderne opfattede deres nye rettigheder som deltagere i landets styrelse.

I 1848 forberedte man sig overalt på valg til den grundlov, som man vidste ville komme, men som endnu ikke var vedtaget. Også her i Smørum rørte man på sig, og Niels Andersen, som da var sognefoged, arrangerede sammenkomster til drøftelse af tidens spørgsmål. Sådanne sammenkomster kunne man imidlertid ikke afholde ganske uden videre, man måtte ansøge myndighederne om tilladelse, og her er et eksempel:

*Til velbårne hr. justitsråd, birkedommer Normann, Ridder af Dannebrog*

*Gårdmændene af Smørumovre beder hr. justitsråd Normann om tilladelse til at afholde en sammenkomst med musik og dans aftenene den 8. og 9. marts d.å. hos gårdmand Jens Jensen i Smørumovre, imod at mændene ville være ansvarlige for, at ingen klammeri, slagsmål eller uorden i nogen måde af dem skal blive begået.*

*Smørumnedre, den 2. marts 1848*

*Niels Andersen  
Sognefoged.*



***Hans og Magrethes sølvbryllup den 18. juli 1910***

*Stående: sønnen Niels, Hans Larsen, svigersønnen Tønnes Andersen og datteren Ingeborg  
Siddende: Anna Nielsen, niece fra USA, Magrethe Larsen, svigerdatteren, datteren Magrethe.  
Børnene: sønndatteren Magrethe, sønnesønnen Ejnar og dattersønnen Anders.*

At mødet også har haft politisk sigte fremgår af følgende notat til en tale Niels Andersen holdt, og hvori han stærkt anbefaler gårdejer Morten Hansen, Hove som folketingskandidat.

#### Højagtede forsamling:

Når jeg til d.herrer og standsfæller anbefaler til valg den velagtede gårdejer Morten Hansen, Hove, da sker dette efter nøje overlæg med min samvittighed. Jeg har fundet det rigtigt og samstemmende med alle danske mænd, at enkelte af bondestanden burde have deres plads på rigsdagen, thi det er en trøst for os at vide, at mænd af vor egen midte er der, hvor så mange vigtige sager skal afgøres. Men det er en langt større trøst - ja jeg tør sige hellig glæde, når vi blandt disse har mænd, der ej vil vor stands opkomst på nogen andens stands bekostning, men gennemtrængt af en hellig iver og redelig vilje, med al sin kraft og fylde, vil virke med ret for alle og uret for ingen. At Morten Hansen fra Hove er en af disse sjældenheder, som findes iblandt bondestanden, der vil komme i betragtning ved slig valg, og besidder de allerede antydede herlige egenskaber, tør jeg forsikre. Jeg har i de sidste åringer nøje lært at kende Morten Hansen, og jeg kan sige, han ikke alene har vundet min, men enhver af sine medborgeres højagtelse og beundring, thi så jeg ham i aftenskolen eller ved eget studium i hjemmet, i offentligheden eller privat, da måtte det vække enhvers beundring med hvad ydmyghed, grundighed og kærlighed og tillige hvad indsigt, dygtighed og selvstændighed han har behandlet sager af megen vigtighed. Så jeg ham iblandt de højere stænder, da var han den samme, som når jeg så ham i armodens hytte, hvor han med et kærligt hjerte og et ydmygt sind hjalp med råd og dåd. Hans hele gerning er bygget op på en så herlig religion som grundpille og med uegennytte i almenvællets anliggender som mål. Det er mit ønske, at han må finde styrke til at gå sejrrig ud af kampen, hvis d.herrer og standsfæller kårer ham til rigsmænd, og hermed vil jeg anbefale Morten Hansen på det bedste.

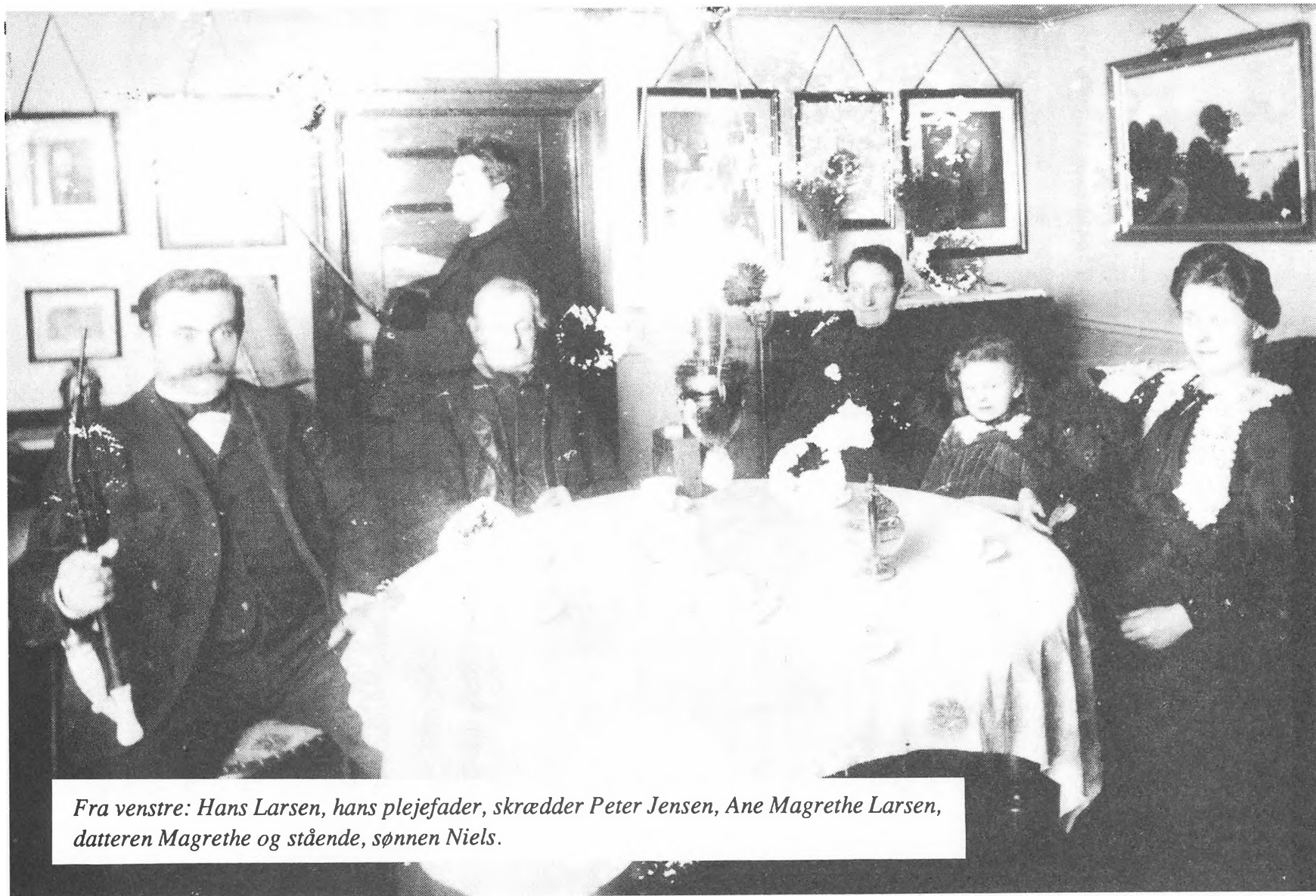
Jeg ved ikke om Morten Hansen opnåede valg, men jeg ved, at Niels Andersen blev valgt i 1858 og var meget aktiv trods sygdom indtil sin død som 52 årig i 1867.

I det efterfølgende gengives et manuskript til hans tale ved valget den 4. juni 1866 - en prøve på hans "digtekunst" og Mindeord ved hans død i 1867.

#### Manuskript til Niels Andersens tale ved valget den 4. juni 1866.

Når frie mænd samles i et så betydningsfuldt anliggende som det, deres dagsgerning giver anledning til, da glemmer man ikke, om man end står over for hinanden med højest afvigende anskuelser og med en vis harme og bitterhed i sindet, at vi dog alle er danske mænd, knyttet til hinanden med mange dyrebare og uopløselige bånd, som hvorledes end udfaldet bliver af denne det danske folks livssag, dog ej må strammes så hårdt, at disse brister, og dermed alt hvad der er dansk, udslettes.





*Fra venstre: Hans Larsen, hans plejefader, skrædder Peter Jensen, Ane Magrethe Larsen, datteren Magrethe og stående, sønnen Niels.*

Man glemmer ikke at lade det rette fædrelandssind og hvad der beviseligt er lykkeligst og bedst for hele det danske folk, være vort fælles formål og derved at få underkuet alle skadelige partiinteresser, lav egen nytte, ærgerrighed og magtsyge.

Og vel os, at alle danske mænd har et banner at samles om og under med stolthed, med glæde og ære i så henseende, og det er vor dyrebare Grundlov og Valglov af 1849 i dens oprindelige skikkelse og omfang. Den er givet af de bedste kongstanker. Den er nationens stolthed og pryd. Et værn mod forurettelser. En skanse, som det danske folk ej uden skade af store dimensioner kan opgive, efterdi den ikke har været misbrugt, men har givet anledning til så mangan åndelig og materiel velvære og kraft.

Jeg personlig elsker denne lov i den grad, at jeg ikke uden ved omstændighedernes tvungne magt kan opgive en tøddel af denne forfatning. Thi dersom denne forfatning skal sønderlemmes i den grad, som et vist stærkt parti så klart lægger an på, og det danske folk lader sig bedære af deres sledske ord og talemåder og uden vilje og viden, men sløvt og ligegyldigt opgiver sin en gang givne og aldrig misbrugte ret, da først vil Danmarks og det danske folks glæde være død og dets sorger oprinde. Thi ydmygende krænkelser vil da gå over til forbitrelse og skam som ikke vil lægge sig, men tage til som en orkan, der i sin magt vil rive alt med sig, og den vil ikke lægge sig, førend det tabte er genvundet.

Thi de vil komme efter os, der nok skal nå de roser, der os hang for højt.

Frygter de herrer da ikke sådanne tilstande? Følger, som de uden mindste alvorlige grund fremkalder?

Ser de da ikke, at dette let kan føre til, at den dag snart kan oprinde, da de vil være glade for at beholde den fortrinsret, de nu har i forfatningen af 1849, eller måske til landets og befolkningens overgivelse til fremmed vold og anmaselse.

Men jeg tror, at slige nødvendige og alvorlige overvejelser indses ikke. Erfaringen siger det med hensyn til fremkaldelsen af sidste krig, og de midler, som da anvendtes. Hvad er det da, som her nu ligger for, og som folket er kaldet til at fælde, om jeg så må sige, Højesteretsdom over? Der er, om det vil beholde juni-grundloven i sin oprindelige skikkelse og omfang. Eller om det vil tåle nogen indskrænkning i denne en gang givne og til landstinget aldrig nu misbrugte ret.

Et vist højtstående parti med samt dets Nikkedukker og Ja-brødre har nu fået drevet det så vidt, at hvis ikke den aller største del af det danske folk slutter sig sammen for på lovlig vis og måde kun at vælge sådanne mænd, der er juni-grundloven og ved den - folkets rettigheder oprigtig hengivne, da har folkets borgere, bønder og husmænd mister dets til rigsdagens landsting givne ret.

Vil man med flid undersøge og udfinde grunden for sligt et produkt, da kommer man til at lede forgæves. Thi lå der alvorlige grunde herfor, enten misbrug eller den anviste vej ikke var den heldigste til folkets og fædrelandets tarv? Men det er så langt fra, at vore modstandere erkender, at vi ej har misbrugt den, og at den har givet anledning til megen åndelig og materiel velvære. Men noget skal der jo dog anfø-

res om grunde i deres betænkte indgreb i vor ret, og disse er:

At de højst beskattede i landet skal hver for sig have lige så meget ret til besættelse af Rigsdagens landsting, som enhver Sogneforstanderkreds har.

Eksempelvis forstået således:

At den højstbeskattede i en (kommune) Sogneforstanderkreds skal have lige så megen ret som alle pastoratets øvrige beboere til sammen.

Læg nu nøje mærke til, at det er skattespørgsmålet, der lægges til grund. Læg nu i tankerne alle deres skatter sammen, som her skal underordnes denne ene, og jeg føler mig overbevist om, at skulle retten deles herefter, da ville det blive den store mængde, der berøvedes sin ret, den der betaler og erlægger den aller største del af statsfornødenhederne. Husk endelig på, at når fædrelandet kalder sine sønner til forsvar, at det i hovedsagen er husmandsstanden og dens sønners blod, der må flyde. Husk på, at det er fornemmelig denne stands stridige flid, som så at sige skal oprettholde det hele. Betragt disse vore medborgeres møjsommelige vej, følg dem med et velvilligt sind og hjerte, og i højeste grad vil De mine herrer, forbavses over, hvor tålmodig de slider år ud og år ind, mange gange for spotpris, indtil deres kraft er brudt, og de ret skal smage misundelsens brød og tage resten ved Nådens dør.

Og nu bonden, som nok i denne forstand rækker op sine steder til 30 td.hartkorn. Ser man da ikke, at netop han er lige sådan stillet. Lam hans tunge og bryd hans kraft, og det hele folks udryddelse er da fuldstændig. Ingen som han er i den grad interesseret i, at det går fredeligt og godt. Thi middelstandens opkomst er landets flor.

Jeg tror nu således at have vist, at den foreliggende grund til en indskrænkelse af folkeretten er aldeles forkastelig, så meget mere, når man ser hen til, at de grevelige jorders besiddere, som formentlig er dem, der skulle tillægges en stor ret på vor bekostning, har for ikke mange år siden været fritagne for al slags skat og præstetiende, af hvilket der endnu ikke føles trykket af den store tiendebyrde, og ved Hartkon-Egaliseringsloven fik penge af staten til at trække den skat med, som retfærdigheden førte med sig, de skulle betale, nogle med 15 andre med 20 og atter andre med 25 dobbelt beløb. Husk dette, og tillige, at de er fri for tiende. Og stil så deres nuværende fordringer frem overfor den tingenes orden, de nu vil have slået fast, og jeg føler mig overbevist om, at ingen, der kalder sig national-liberal, kan være bekendt at forsvare sligt tomt hjernesvind.

En anden grund kom også frem ved denne lejlighed, og den er:

Vi frygter for, at det store flertal skal misbruge den ved juni-grundloven givne ret.

Men ser d.herrer ikke, at vi ej kan misbruge denne, som der ej heller er noget bevis for, at dette er sket eller kan ske. Thi ingen kan vælges til Rigsdagens landsting, uden han foruden de lovbefalede egenskaber, har svaret i årlig skat til staten: 200 rigsbankdaler, eller har en årlig indtægt af 1200 rigsbankdaler. Her er det jo bestemt givet, at mindrestillede borgere, den almindelige gårdmandsklasse og husmandsstanden ej kan blive valgt. Det er en stor fortrinsret for de højere interesser, som må være dem

betryggende nok, og som jeg aldrig skal stede mit minde til, de skal miste. Men denne grund bliver da at lægge ved de gamle vildledende lygtemænd, som overtroen frygtede så meget, men som man nutildags ved kun er tom dunst.

Hvorledes har nu kredsens hidtilværende rigsdagsmand stillet sig i denne vigtige sag? Jeg skulle ikke have stillet mig imod advokat Liebe, hvis han havde holdt det os en gang givne løfte - om man iøvrigt kunne have ønsket ham anderledes. Men nu stiller sagen sig for mig i en sådan højde, at det er mit fædreland og hele det danske folk, der er tale om, og som fører det store spørgsmål med sig, om da alt hvad der er det danske folks ret, dets ære og glæde, skal kastes ud i forglemmelsens sø. Jeg kunne ikke undlade at stille mig, så meget mere, som dette var efter ønske af mange hæderlige medborgere. Og bærer nu de ærede vælgere mig med valg, da håber jeg at de vil tro mig.

At hvert ord, jeg har udtalt, enhver vej, jeg har anvist at ville følge skal blive forsøgt. Grundloven af 1849, denne den danske kongegave, er det banner, jeg vil stride for til det allersidste. Men skulle det danske folk i dag lade sig bedåre, og de valgte parter stå omtrent lige i styrke, og underhandlinger skal begynde, da, i så fald lover jeg at stå i deres rækker, der søger at bevare så meget af denne forfatning som muligt.

Niels Andersen kunne også skrive digte og sange.

I 1850 holdt bønderne i Smørumnedre aftenskole for ungdommen. Det skete på skift hos min oldefar gårdejer Lars Nielsen, Kildebakkegård og hos gårdmand Frants Nielsen, Boesagergård.

I gamle papirer efter Ane Margrethe Larsen fandt man følgende afskrift af en sang Niels Andersen havde skrevet til aftenskolen:

*Digte af min farbroder gårdejer Niels Andersen, Smørumnedre, til byens ungdom ved aftenskolen, der blev holdt hos mine forældre, gårdejer Lars Nielsen og hos gårdmand Frants Nielsen, da jeg var skolepige for omtrent 63 år siden*

*Karen Margrethe Larsen  
Kildebakkegård.*



Melodi: "Joseph i Fangenskab".

En ringe by, oh vandrer Du opdager.  
Imellem tvende bakker er den lagt  
Bybakken nord for den Du ser fremrage  
og hist mod øst et Hesselbjerg er sat.  
Mod syd Du ser den Grydebakke store,  
hvor solens stråler strømmer til den ned,  
og flux til vest en blomsterdal dig more,  
dens navn er Gammeldam og Tyssens bæk.

I denne by , der er ej herresæde,  
men I og Du enhver tiltales med.  
Den ringe som den rige føler glæde,  
i hjertets stille bramfri kærlighed  
Der piger findes - rød og hvid tillige  
og karle findes med - med samme glans.  
En rus ved stævnemøde Du ej lide,  
hvor uskyld bredes i den indre sans.

Om ud i byens korerige vange,  
og end de steder der, Du træffer på,  
som ligger spredt ved Huledal og skoven,  
ved skellet Hassesø og Gammel rå.  
Da mærker Du dig nu ved byens grænser  
og tænker Du, at nu er alt forbi,  
da er dit hjerte stille for din længsel  
som søger fred i kærlighedens id.

Dette var en hyldest til Smørumnedre.

NB: Melodien "Joseph i fangenskab" kender jeg ikke, men "Der er et land, dets  
sted er højt mod Norden" kan også bruges.

Mindeord ved Niels Andersens død i 1867.

Folketingsmand, Gårdejer N. Andersen fra Smørum, valgt for Roskilde-Kredsen, er  
død 52 år gl. den 6. december.

Det var en grundhæderlig Karakter, der nød en almindelig Agtelse og Tillid i sin  
Kreds.

Første gang mødte han på Rigsdagen 1858, og så jævn var han i sit Væsen, at han på det første møde, kom i den gamle Sjællandske Folkedragt (kort Trøje, besat med en Mængde blanke Knapper).

Han tog sjældent Ordet, og hans Stemme faldt som oftest sammen med Venstres, saa at han sagtens regnedes blandt dem, man den gang kaldte "Nikkedukker", men den der kjendte ham nøiere, vidste, at Faa bestræbte sig mere samvittighedsfuldt end han for at følge sin Overbevisning, og at han derfor heller ikke frygtede for at stemme anderledes end sit Parti, hvor denne Overbevisning gjorde ham det til en Nødvendighed.

Smiger, Gunst eller Lyst til at vise en falsk Selvstændighed lokkede ham aldrig fra hans Vei.

Sygdom i hans Familie nødte ham til at opgive sin Rigsdagsvirksomhed, da der næste Gang skulde være Valg, og hans selv blev også stærkt angrebet af Gigtsygdomme, saa han uagtet gjentagne Opfordringer ikke var til at bevæge til at stille sig paany. Først da det havde vist sig, at han trods alle Anstrængelser ikke formaaede at samle sine Venner om nogen anden Kandidat, der havde samme politisk Anskuelse som han, og da den ham saa dyrebare gamle Grundlovs Skæbne skulde afgjøres, satte han alle Hensyn tilside og lovede paa nye at møde i Roskilde den 4. Juni 1866 som Kandidat til Folkethinget.

Kredsen kom nu i Bevægelse som ingensinde forhen. Modstanderen, den begavede og veltalende Høiesteretsadvokat Liebe, der havde seiret ved 4. Valg, fik flere Stemmer end nogensinde tidligere (781), men den jævne Bondemand fik dog et Overtal af 250 stemmer (1029).

Var end her, som desværre endnu saa ofte, de gamle Standsfordomme virksomme Kræfter i begge Leire, saa var det dog ikke mindre vist, at Udfaldet skyldtes N. Andersens folkelige og frisindede Overbevisning, som han her bragte saa stort et Offer, i forbindelse med hans gennem mange Aar rodfæstede Agtelse i Befolkningen.

Med dyb Bevægelse tog han Ordet på Thinget for den gamle Grundlov, den skjønneste Perle i Frederik den 7. des Mindekrans, og den burde holdes blank, men hans og andres Tale var forgjæves. Med harme vendte han sig fra de Mænd, der var Skyld i dette tab, men med inderlig Taknemlighed sluttede han sig til dem, der havde søgt at forebygge det, og ikke mindst glædede ham blandt dem at finde den Mand, han i 1858 havde stillet sig imod og overvundet, Hofjærgermester Carlsen.

Han frygtede, at det skete Brud på Lighedstanken skulde gribe videre om sig, stillede sig paany d. 12. oktober forrige Aar, og denne Gang valgtes han ved Kaaring uden Modkandidat.

Det var hans inderligste Ønske, at de Mænd, der med Grundtvig og Tscherning i Spidsen havde kæmpet saa trofast for den gamle Grundlov, maatte vedblive at gaa sammen, og han gjorde, hvad der stod i hans Magt for at forebygge Spaltningen. Det gik ham til Hjertet, at det ikke kunde lykkes, og han foretrak da at stille sig uden for begge Grupperne, vel i det Haab, at Tiden atter vilde forene det adskilte.

Oktoberforeningen var ham derimod en Vederstyggelighed, og hans sidste offentlige Optræden var en Kamp mod den ved Landstingsvalget i Roskilde afvigte 5. november.

Hans Helbred var imidlertid blevet mere og mere nedbrudt. Han bar det som alle sit Livs haarde Prøvelser med en hjertelig Fromhed, men paa den danske Rigsdag kom han ikke oftere til at tage Sæde. Den har i ham mistet et af sine hæderligste Medlemmer, og den menige Mand har tabt en trofast og redelig Ven.

sign. A.M.N.

Skæppe  
57  $\frac{2}{3}$  6 f  
+  $\frac{1}{2}$  Del ma

### Samfrønde Skifte

efter afdøde Gaardmand Niels Andersens af Smørum nedre til Deling mellem Euker Nielsens Karsdatter og hendes Børn.

A<sup>l</sup> 1813 d. 8 Januari var vi i underbegnede, Gaardmand i Sorøps Sogn, Michael Sogn Mads Jørgensen og Gaardmand i Nærbolle Sogn, Smørum Sogn Hans Wilhelmssen forsamlede med afgangene Gaardmand i Smørum nedre Niels Andersens Euker Nielsens Karsdatter paa Edelgave Skriverstue, hvor og for et vel Anvendning var overværende Tingsmand Ole Hansen for didde som Læverge for Euker, og Gaardmand i Sorøps Sogn, Ballevej Sogn Hans Andersens som indkomst, født i Norge for de uenlige Arvinger, for som Samfrønde paa Grund af den her og der foretagne og allerede den herige Løste. En Brevilling af 17 Juli 1812 om Skifte og alle mellem dem beundede Euker Nielsens Karsdatter og de med hendes afdøde Mand Niels Andersens i deres Altydige sammenavlede Børn: Anders Nielsen, født d. 5 Juli 1804 og Lars Nielsen født d. 2 Marts 1810.

Skedets ordentlige Skifte forvalter og Overformyndet, som var indværende, tilkendegav at han ikke vilde nogen Grund til at forbinde dem om de første Tinge Hans Andersens som og paa blev her paa Skiftet af Overformynderen herstillet, eller som født i Norge bekendtgjort med sine Pligter dette Norge maalt angaaende, og dertil standfæst, hvorfor han lovede at Anders skrive denne Skifteakt tilligemed alle Medkommende.

Eukken angaar nu Stenbocks Formue at være:  
 1) hendes iboende Gaards Bygninger og Jord = - 9000 <sup>rt</sup>  
 2) Auls redskaber, Beføjning og øvrige  
 Stenbock tilhørende Effekter - - - - - 3000 -  
 Noets samlede Formue er altsaa - - - 12,000 <sup>rt</sup>.

Derimod blev af Eukken opgjort følgende paa  
 Boek høftende Gødt og Bøf. vdr. som hien befattede  
 begyede frødragere. Provis Svødkøjt med  
 1) en paa Gaarden holdende fjerde Proviskøb til den  
 almindelig. Tullekastte for - - - - - 1000 <sup>rt</sup>  
 2) hendes Mand's Begrøvelses.

Burkoffinier - - - - - 250 <sup>rt</sup>  
 Bliver Udgift altsaa - - - 1250 <sup>rt</sup>  
 Tilføjet Boek's nye Beholdning - 10750 <sup>rt</sup>  
 Givne 50 Tønde Tjør Høen alene og Halvtred,  
 findes hvoe Rixdaler bliver da at Stile saaledes  
 at Eukken behøves derop det Halve, som  
 er - - - - - 5375 <sup>rt</sup>  
 og Provisne det andt Halve  
 som Rixdaler er - - - - - 5375 <sup>rt</sup>  
 hvilket kullancerer med  
 ovenstående - - - - - 10750 <sup>rt</sup>.

Og bliver da hvoe Proviskøb, som tilfaldet  
 hvoe Proviskøb, som tilfaldet, hvoe af Provisne  
 at beregne til - - - - - 2687 <sup>rt</sup> 3/4

Omregnes af Eukken reviderer, som den  
 hende ellers tilkommentede Broderkøb.

De nye Provisne nu tilfaldne Arv blev  
 alle vedkommentede enige om at maatte  
 blive af Eukken indrettet saaledes:

- A. Aukkers Niefve beholdes  
 1 i Rødder og andre Effekter  
 a, to ternede og een ulden Sengedyne,  
 nye og reffjeldte  
 b, to lange Hovedpuder - - - - - ligesaa  
 c, to Indkæpuder - - - - - ligesaa  
 d, to Par nye Hørgarnslagener.  
 e, fem Par do. blaasgarns do. do.  
 f, to Par nye indfyede Pudevaar  
 g, to Par nye indfyede Haandklæder  
 h, et nyt Dreils Omkang til en Seng  
 i, af Saderens Rødder.  
 en brun Hjøle og en Karmofinrød

Dreils Undertrøje.  
 en høj med Dreils Brykdrag og  
 et Par Sølv Skospenner det.  
 K) en Billedgav Kalkbloom, og  
 Faderens Ege-Kifte  
 l) Femten nye Støvler med Skjorter. - 811 Rtl  
 Anplaat i alt til - - - - -  
 2 i Penge - - - - - 1876-38  
 Udgår 2687 Rtl 38

Men Moderen kunde til de 1876 Rtl 38 i Penge  
 at lægge 123 Rtl 38 for at hans Arv i Penge  
 forinden Klæderne maatte indgøre 2000 Rtl.

B. Lars Nielsen beholdet  
 1) i Klæder og andre Effekter:  
 til de inelassive aldeles nye med Broder  
 af Faderens Klæder:  
 to røde Vadmel's Trøjer, en høj med Dreils  
 Undertrøje, en Kammosens med Dreils  
 Brykdrag, fem Par Skindbukser  
 ene Dreils Drag og en nye Ege-kifte  
 femten nye Støvler med Skjorter  
 med 12 Sølvknapper; en grøn  
 Vadmel's Brykdrag, fem Par Skindbukser  
 en Dreils Drag, en nye Ege-kifte  
 femten nye Støvler med Skjorter  
 anplaat i alt til 811 Rtl.

2. i Penge - - - - - 1876 Rtl 38  
 indgår 2627 Rtl 38.  
 men ogsaa her lægger Moderen til de  
 1876 Rtl 38 i Penge end nu 123 Rtl 38,  
 at ogsaa disse Børns Arv i Altid  
 Penge forinden Klæderne kan blive  
 2000 Rtl.

Renholdte Vørge for Børnens etklodret mit  
 efter at have nøje overvejet Eukens Opgave  
 om Boets Formue og dets Gyld og Befordr., at  
 han ikke havde noget at erindre derimod,  
 men holdt sig overbevist om, at Eukens havde  
 befordret Børnens Bedste mirlige Gavn og  
 takkede herde dertil for den Børnens  
 tillagte Gave af 123 R<sup>dt</sup> 3 <sup>4</sup>/<sub>8</sub> til hant.

Denne Arvekapital, Børnene efter det  
 Skifte med Samfundet tilkommet tilligemed  
 det af Moderen tillagte tilfommene  
 4000 Rdl., skriver Fint Tjufinde Rigsdaler  
 dansk Koin samt 1/2 foruden Klodret og  
 andre Effekter, tilfommene anfald til  
 1632 Rtl., skriver Et Tjufinde, Sekke  
 Hundrede Tyve og to Rigsdaler, forbliver  
 deres Moder pligtig til naar forlauges  
 at give Ansejningsdividit tilfredskelig,  
 Sigtet herfor, ved at give Børnene  
 Udby i Jaarene med Jorder faar  
 Beskyning, og blev det Vørge paalagt at lade  
 Jaadoren Udby lade til Ting.

Moderen lovede at sørge for Bør-  
 nenes Opdragelse, og ifter Faderens Anord-  
 ning blev bestemt, at de forbliver ved  
 Skolet og forsynes med Penker af deres  
 Ting med alle Fornødenheder indtil de  
 fylder deres 18<sup>e</sup> Aar.

af Hærlighed for hendes Børn  
 har Moderen eftergivet de 250 Rtl som  
 forlodt ind til hendes Begravelse tilkom  
 hende og lovede hant dertil selv alene  
 at behalte Skemmel papir til Skifte brevty,  
 Salarium, Revisionskontoret og andre  
 Parbid. Høst fast alle Skifte omkostninger  
 og Afgifter af Skiftet, og at holde os, som har beførgt  
 dette Samfundes Rette, Skifteforvalteren og alle  
 Vedkommende aldeles fri for Anfvar og skadeløst  
 i alle Maader.

Op saaledes bliver denne ved Samfundets  
foretagne Stiftelsesordning hermed sluttet og  
med vor Underkirkel bekræftet den.

Datum i Sjøtorv

Mads Jørgensen  
Gaardmand i Sjøtorv

Hans Willumsen  
Gaardmand i Nykølle  
med pænehalden Sjøtorv.

Sam Vørge:

Hans Andersen.

Alle i dette Samfund, ikke mig pænehalden  
Sjøtorvhjælper både imod mine Nærmere og alle  
andre Vedkommende skal af mig nøje blive  
oplyst. Dette forsikrer jeg hermed ved  
mit Navns Underkirkel

Hjælper Lars datter  
Niels Andersen Sjøtorv  
med pænehalden Sjøtorv  
Jørgen Lauritzen  
Ole Hansen

Paa Stiftelsesordningens  
Omformningsorden,  
H. Confid. Talsmand Søren  
Müller.

Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	gård "Alpegården" Smørumnedre Mark  til	matr.nr. 2b.  anm.
15/1 - 1845	Jorden blev i 1845 udstykket fra Gammeldamsgård.  til Niels Andersen og hustru Karen Larsdatter	
31/7 - 1861	til Niels Larsen	svigersøn
5/4 - 1871	til Anders Petersen Herringløse	
24/8 - 1875	til Vilhelm Johansen	
15/6 - 1887	til Jens Pedersen	
25/4 - 1888	til L.B. Fangel	
19/5 - 1897	til Vald. Idel	
16/1 - 1918	til Hans Larsen, Gammeldamsgård.	

Alpegården blev i 1845 udstykket fra Gammeldamsgård, som den gang ejedes af Niels Andersen. Jorden blev overtaget af den tidligere ejer af Skebjerggård, der også hed Niels Andersen, og som byggede Alpegården på den udstykkede jord.

Niels Andersen var født i 1798 i Utterslev. Han var søn af gårdmand Anders Christensen og Ane Pedersdatter. Han blev gift 2. gang med Karen Larsdatter, som var født i Værløse i 1804. Hun var datter af gårdmand Lars Poulsen og Margrethe Nielsdatter.

I ægteskabet fik de et barn: Ane Nielsdatter, født den 29/9-1839.

I 1860 blev hun gift med Niels Larsen, født i 1835 på Kildebakkegård, Smørumnedre.

Han var søn af gårdejer Lars Nielsen og Kirsen Jensdatter, begge født i Smørumnedre i 1810.

I ægteskabet fik de ialt 7 børn, hvoraf de tre er født på Alpegården.





*Ane og Niels Larsen med børnene Niels  
Nielsen, Lars Nielsen og Kristine Nielsen.*

Den 2. august 1871 skulle Ane og Niels Larsen overtage Kildebakkegård, derfor blev Alpegården afhændet den 5. april 1871 til

Anders Petersen fra Herringløse.

Den 24. august 1875 blev gården solgt til:

Vilhelm Theodor Johansen, født 1849

gift med Kirsten Marie Nielsdatter født 1854.

I ægteskabet fik de tre børn:

Niels Johansen født i 1876,

Johanne Martine Johansen født i 1877

Hans Henrik Johansen født i 1879.



*Sophus Bay Fangel*

Den 15. juni 1887 blev gården solgt til værtshusholder Jens Pedersen, København.

Den 25. april 1888 blev gården solgt til læge Sophus Bay Fangen, født i 1848 og ugift.

Den 19. maj 1897 blev gården solgt til Valdemar Idel. Idel var grosserer, men boede på gården en årrække. Han holdt en meget fin hestebesætning og havde anskaffet nogle meget elegante vogne.

Alpegården ligger ensomt, men med en helt enestående udsigt. Man kan fra gården se i hvert fald 6 sognekirker og Roskilde domkirke. Om vinteren kan forbindelsen med omverdenen blive et problem, og i mange år måtte man køre brugsvand til gården fra Smørumnedre.

Den 16. januar 1918 blev Alpegården solgt til Hans Larsen, Gammeldamsgård, som i en lang årrække drev begge gårde samlet.



*Valdemar Idel*



Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	"Langmosegård" Smørumnedreby til	matr.nr. 3 a  anm.
29/8 - 1803	Fæstegård under Edelgave. frikøbt af Anders Larsen, som umiddelbart efter solgte den til Lars Mortensen.	
2/5 - 1838	til Jens Olsen	
? 1868	til Ole Jensen	Søn
12/10 - 1910	skifteretsudskrift til Ole Jensens enke Kirstine Pedersdatter	
8/11 - 1916	til Lars Christian Jensen	Søn
	Gården er nu udstykket til parcelhusbebyggelse.	

Anders Larsen, der frikøbte gården er ukendt.

Lars Mortensen, der overtog gården efter ham var en ugift broder til Søren Mortensen Maglehøjgård, Smørumovre.

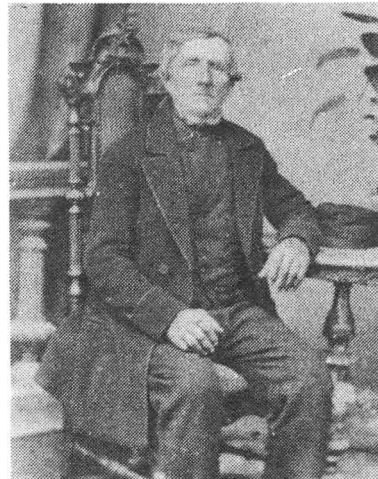
Søren Mortensen var født i 1789 og gift med Ane Pedersdatter, født i 1792. I ægteskabet var der 6 børn:

Bodil Sørensdatter, født 1811,  
Peder Sørensen født 1815,  
Hans Sørensen født 1817,  
Karen Sørensdatter født 1824 og  
Kirsten Sørensdatter født 1827.

I 1838 er Jens Olsen fra Måløv blevet gift med Bodil Sørensdatter fra Maglehøjgård. De overtog Langmosegård efter Lars Mortensen, og i medgift fik Bodil en jordlod, matr. nr. 12 b af Smørumovre. Jordloden er beliggende bag "Vesterbjerg" og stødte op til en jordlod, matr. nr. 3 a i forvejen havde på det sted.

I ægteskabet fik de tre børn:

Margrethe Jensdatter født 1841,  
Karen Marie Jensdatter født 1842 og  
Ole Jensen født 1843.



*Gårdejer Jens Olsen gift med Bodil Sørensdatter*

I 1868 var Jens Olsen blevet enkemand, og han overdrog gården til sin søn Ole Jensen. Ole Jensen blev gift med Kirstine Peitersen, der var datter af Peiter Peitersen og Maren Nielsdatte, "Dyreholm". Kirsten blev født i 1849, og i medgift fik hun 12.000 kr. samt "linned og dækketøj".



*Kirsten Peitersen*



*Ole Jensen*

I ægteskabet fik de ialt 9 børn:

Bodil Johanne  
Ane Kirstine  
Maren Margrethe  
Olga Petrine  
Jens Peder

Anna  
Sofie  
Marie  
Lars Christian

Bodil Johanne blev gift med Lars Nielsen, en søn fra Kildebakkegård, og de overtog "Dyreholm" efter bedsteforældrene.

Ane Kirstine forblev ugift og blev dameskrædderinde i København.

Maren Margrethe blev gift med murermester Olsen, Måløv og havde bl.a. en kort tid købmandsforretning i Smørumovre. Den var indrettet i den vestlige gavl af krobygningen. Olga blev gift Nielsen, og hendes mand var mejerist.

Jens Peder forblev ugift. En periode var han gårdejer i Østrup. Gården var opført i tilhugne kampesten og ligger i vejkrydset til Gundsømagle, men i sine sidste år gik han til hånde på Langmosegård.

Anna blev gift med gårdejer Oluf Pedersen, Mannerup. Sofie blev gift med gårdejer Peter Rasmussen, Notholm, Knardrup.

Marie blev gift med gårdejer Peder Mogensen, Vejlergård, Knardrup, og Lars Christian overtog fødegården ved skøde af 8/11-1916.

Lars Christian Jensen blev gift med en datter fra Ryttergården, Dorthea Larsen. De fik i ægteskabet datteren Edith. Dorthea døde i 1922 efter en alvorlig sygdom.



*Bodil Johanne*



*Ane Kirstine*



*Maren Magrethe*



*Olga Petrine*



*Jens Peter*



*Anna*



*Sofie*



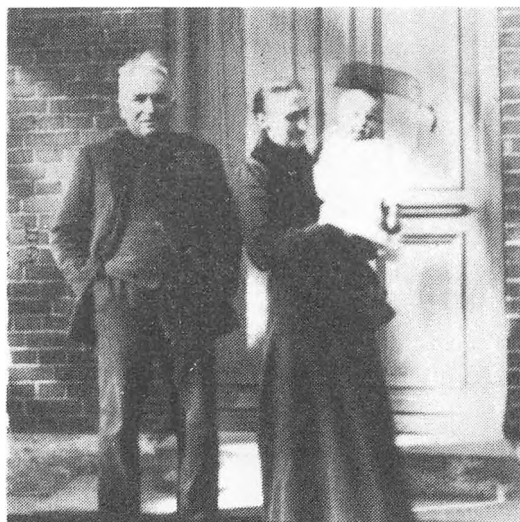
*Marie*



*Lars Christian*



*Dorthea*



*Dortheas forældre Peder Larsen  
og Kathrine med barnebarnet Edith.*

Efter Dortheas død levede Lars Christian Jensen som enkemand i nogle år, men blev så gift med Rigmor Hansen, som var gårdmandsdatter fra Ågerup ved Ballerup. I ægteskabet fik de datteren Ragnhild Jensen.



*Rigmor Jensen*



*Lars Christian Jensen*



Lars Christian Jensen var en dygtig landmand, som drev sin gård mønsterværdigt. Han lod bygningerne undermure, hvorved han fik indrettet en moderne kostald, hvor man bl.a. med et greb kunne løse hele kvægbesætningen i tilfælde af brand.

Han havde aftjent sin værnepligt som Gardehusar, og var under første verdenskrig indkaldt i flere perioder. Han elskede at fortælle om livet ved eksdronen, og om hvordan man til hest svømmede over Roskilde Fjord. Det var den gang skibe var af træ og mænd af jern, nu var det omvendt - mente han. Lars Christian Jensen var i flere perioder medlem af sognerådet indvalgt af Venstre.

Jeg traf Rigmor første gang til min tante Bodils fødselsdag på "Dyreholm". Dengang - det var i 1925 - gik jeg til alle tanters fødselsdag, for så fik jeg nemlig alt det lagkage, jeg kunne spise. Rigmor sad lige over for mig, og da det var første gang, jeg så hende, var jeg jo nysgerrig. Hun var lige kommet til Langmosegård som husbestyrerinde. Hun havde en fin rød lilla silkekjole på, hun var meget sød, og jeg var helt fortabt, for første gang i mit liv syntes jeg ikke at ALLE piger var dumme. Nå - jeg valgte lagkagen.



*Et lille »kig« ind i kostalden*





*Søndagstur i »Dogcart'en« - eng. »hundevogn«  
En jagtvogn med plads til hundene bagi.*



*Rigmor og Christian Jensen  
på deres sølvbryllupsdag*

Nogle år senere blev hun gift med Christian Jensen. Jeg kørte en "mælketur" og skulle ofte have varer med hjem fra Måløv til Rigmor. Der var fart på, når hun passerede gårdspladsen. Der var sådan et sus i skrøterne, at høns og ænder måtte klamre sig til stenbroen for ikke at blæse væk.

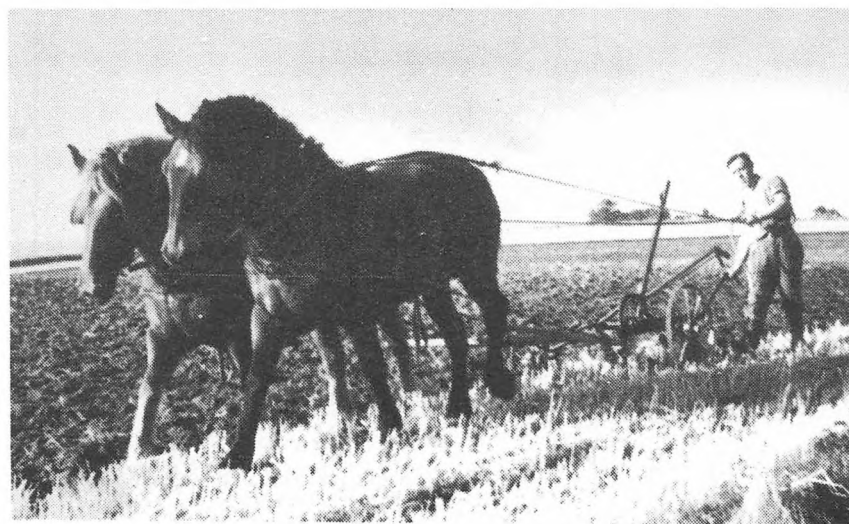
Hun gjorde sig ikke den ulejlighed at skrive en huskeseddel til mig. Nej - jeg fik en mundtlig overlevering af enorm længde og fremført med en rivende tungefærdighed. Hele vejen til Måløv sad jeg og repeterede så godt jeg kunne. Af og til havde jeg overhørt en ting, men så måtte jeg huske det næste dag. Hun gav min hukommelse en enorm træning. Desværre har den tabt sig igen.



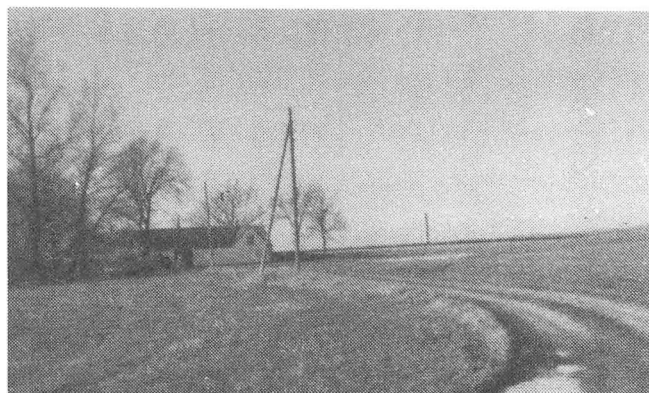
*Langmosegård set fra øst.  
»Udlængen« har en alen tykke, stampede lervægge.*



*Christian kører »selvbinder«*



*Skrællepløjning på Langmosegård*



Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	"Askebjerggård" Smørumnedre mark  til	matr. nr. 3b.  anm.
5/3 - 1828	På målebordsblad af 1822 er Askebjerggård ikke indtegnet  står Jens Hansen som ejer, så det er sandsynligt, at jorden på det tidspunkt er udskiftet fra matr. nr. 3 a Langmosegård	.
2/7 - 1856	Til Niels Jensen	søn
1/2 - 1888	skifteretsudskrift til Niels Jensens enke Margrethe Nielsdatter, der samme dato overdrager den til svigersønnen Hans Pedersen.	
6/4 - 1910	til Oluf Nielsen	
17/1 - 1917	til Hans Peder Hansen, Toftekærgård.	
28/1 - 1920	til Peder Nielsen, der endnu var ejer i 1930.	

"Askebjerggård´s" første ejer var Jens Hansen, der formentlig byggede den i 1828 på jord udskilt fra Langmosegård. I 1856 havde sønnen Niels Jensen overtaget gården. Han var gift med en datter af Niels Larsen og Karen Nielsdatter fra Langdyssegård, Margrethe Nielsine Nielsdatter. I ægteskabet fik de et barn - datteren Maren Nielsine Nielsdatter.

I 1888 overgik gården til Hans Pedersen, der var en søn fra Stangkærgård, og som imidlertid var blevet gift med Maren Nielsine - kld. "Marensine". I ægteskabet fik de en søn - Niels Jensen Pedersen. I 1910 overtog "Marensine" og Hans Pedersen Smedebakkegård i Smørumovre, og Askebjerggård blev solgt til Oluf Nielsen, der var broder til gårdejer Niels Nielsen, Vestre Tvillinggård, og som stammede fra Gladsaxe. I 1917 blev gården solgt til Hans Peder Hansen, Toftekærgård, og Oluf Nielsen købte "Schæferhuset" i Smørumnedre. Den 28/1-1920 solgte Hans Peder Hansens enke gården til Peder Nielsen, der var gift med en datter fra Vieholmgård i Smørumovre, Anna Andersen. I ægteskabet fik de en søn - Jens Tage Nielsen. Denne familie var endnu i 1930 ejer af gården, som blev drevet som kvægløst landbrug.

Ejendom type/navn Beliggenhed  Ejerskifte skøde læst	"Vestre Tvillinggård" Smørumnedre Mark det nuv, Smørumvang  til	matr.nr. 4 a.  anm.
1801  21/10 - 1835  12/8 - 1868  5/4 - 1905  25/6 - 1921  10/10 - 1922  14/10 - 1924	Fæstegård under Edelgave fri- købt af Niels Andersen  til Peder Jørgensen  til Lars Nielsen  til Niels Frederik Nielsen  til Jens Korsgård  til Gøttche  til Peder Andersen	svigersøn

Gården var endnu i 1930 i sidstnævnte families eje. Den er nu udstykket til parcelhuse. Gården er nedrevet.

Før udskiftningen lå "Vestre Tvillinggård" i Smørumnedre by mellem Gammel-damsgård og Toftekærgård, der hvor nu bebyggelsen Toftehøjvænge ligger. Gårdspladsen blev i 1892 købt af Niels Hansen, Toftekærgård, som opførte villaen "Toftehøj".

Den eneste af Vestre Tvillinggårds ejere det har været muligt at skaffe oplysninger om er: Niels Frederik Nielsen, født 23/1-1874 i Gladsaxe. Han overtog gården i 1905, og var da gift med Anna Kirstine født 1/3-1876 i Slagelse. Ægteparret havde fem børn:

Valborg  
Esther  
Hermann  
Olga og  
Vera



*Niels Frederik Nielsen og Anna Kirstine  
med døtrene Valborg og Esther i 1907.*

I 1921 solgte Niels Nielsen Vestre Tvillinggård og flyttede til Bringe. Niels Nielsen var en farverig person. Altid var han oplagt til en spøg, levende og meget aktiv. Selvfølgelig kunne han ikke få afløb for sin virkestrang på 30-40 tønder land. Han drev ved siden af gården en meget omfattende handel med heste og kreaturer, men ikke nok med det. På gården i bringe indrettede han et slagtehus og begyndte at sælge kød på egnen. Først fra hestevogn senere fra automobil.

Hans første salgskusk var "Fidus-Madsen", men det varede ikke så længe. Ganske vist havde Madsen altid udsolgt, men det var ikke altid, han kom hjem med penge, og selv om Niels Nielsen var en uhyre hjælpsom mand, gik det jo ikke i længden. Kødsalget blev derefter overtaget af hans svigersøn.

Niels Nielsens ordforråd var stort og hans evne til at fremhæve sine dyrs fortræffelighed var eminent, men hvis nogen tillod sig at tvivle på hans udsagn, kunne han gå helt op i en spids.

Jeg overværede en gang en auktion på Måløv kro, hvor Niels Nielsen bl.a. havde en kælveko til salg. Da han havde præsenteret den og fremhævet dens fortræffelighed, var der alligevel en bonde, der tillod sig at ytre sin tvivl, om den overhovedet var med kalv. Så faldt loftet ned. Niels Nielsen tog den store tur, og det manglede ikke på oplysning om hans mistro til bondens kvalifikationer til at vurdere noget sådant. Niels Nielsen sluttede med følgende svada:

*"Du kan vel nok forstå, jeg ikke kommer her og vil sælge en kælveko, som ikke er med kalv!"*

*"Når jeg siger koen skal kælve, så gør den det osse!"*

*----- "Ja", svarede bonden spagfærdigt, "den tør int' an`ned".*

Det skete, at Niels Nielsen tømte sin gård fuldstændig for dyr. Ja det er endog sket, at han har solgt sine arbejdsheste, mens de intetanende var på markarbejde. Der var dog een hest han ikke turde sælge, det var en smuk mørkebrun frederiksborghoppe. Det var familiens kørehest, som alle holdt meget af, og det manglede ikke på trusler om, hvad man ville foretage sig med ham, hvis den blev solgt, så der var altså grænsen.

Fra 1921 til 1924 blev gården handlet et par gange, men der kom igen "ro" over den, da Peder Andersen i 1924 købte den. Peder Andersen drev gården i mange år med stor dygtighed. Desværre har jeg intet materiale kunnet finde om ham.

Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	"Østre Tvillinggård" Smørumnedre Mark nu Smørumvang til	matr. nr. 4 b  anm.
29/6 - 1801	Fæstegård under Edelgave. til Peder Larsen	
7/4 - 1804	til Morten Jørgensen	
21/1 - 1846	til Niels Jacobsen. Hans enke Maren Albrechtsdatter solgte samme år til Anders Hansen,	
20/12 - 1882	til Bodil Kirstine Andersdatter.	
10/10 - 1888	til Niels Sørensen	
6/11 - 1901	til C.N. Christensen	
8/8 - 1906	til H.P. Petersen	
4/5 - 1910	til Søren Jensen	
	Gården er nu udstykket til parcelhusbebyggelse.	





Ejendom type/navn Hus Beliggenhed Ejerskifte skøde/læst	"Toftehøj" Smørumnedrevej  til	matr.nr. 4 c.  anm.
17/8 - 1892	Parcellen matr.nr. 4 c er den gamle gårdsplads for Østre Tvillinggård før udflytningen. Den daværende ejer af Ø. Tvilling- gård, Niels Sørensen, solgte den til Niels Hansen, Toftekærgård	
11/10- 1921	Niels Hansen opførte en "Villa"  solgt til Slagterm. Peter Rasmussen.	

Niels Hansen var indtil året 1900 ejer af Toftekærgård, matr. nr. 13. Dette år overdrog han gården til sin søn, Hans Peder Hansen og byggede villaen "Toftehøj". Til villaen hørte et par tønder land jord, som Niels Hansen begyndte at dyrke med grøntsager, som han pr. hest og vogn afsatte på grønttorvet i København. I de følgende år blev det "moderne" at mindre jordbrug her på egnen gik over til dyrkning af grøntsager til salg i hovedstaden, men Niels Hansen var så vidt vides den første.

Villaen "Toftehøj" blev opført i året 1900 af muremester Bruhn, som tidligere er nævnt under matr. nr. 1 a "Ryttergården".

I 1921 blev Toftehøj solgt til slagtermester Peter Rasmussen, som oprettede udsalg fra Roskilde andels svineslagteri, og som supplerede salget med en handelsrute gennem omegnens landsbyer. Hans første "kødvogn" var hestetrukket, men den blev hurtigt afløst af automobilen.

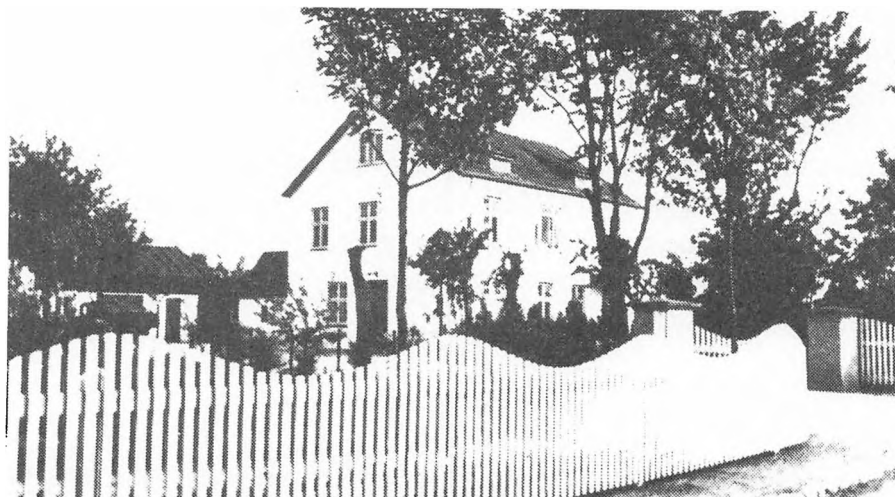
Foruden at være en dygtig forretningsmand, der var kendt for sine 1.klasses varer, var han højt op i årene smidig som en 17-årig. Han har som 70-årig på min græsplæne slået kraftspring så let som en ungersvend. Han var på det tidspunkt "pensionist" og boede i Smørumovre, men vi havde nogle fælles interesser, vi var begge formænd for hver sit vandværk. "U-ha".

Nedenstående billede er taget af en "omkringkørende" fotograf i 1914. Manden i baggrunden er "Toftehøjs" ejer Niels Hansen.



*Børnene er fra venstre: Laurids og Niels Peder Johansen, Vilhelm Pedersen, Hans Johansen, "Smede-Lars" (en smedelærling), Otto Jensen, Niels Andersen, Ingeborg Hansen, (Niels Hansens barnebarn), Marie Larsen, Magrethe Johansen med lillebror Anders, Marie Andersen, Rigmor Clausen og Sofie Johansen.*

*Det var rent tilfældigt, at børnene legede i Toftekærgårds skov, og at en fotograf kom forbi. Bedstefaderen benyttede straks chancen.*



Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	tømrværksted og beboelse Smørumvej i Smørumvang  til	matr.nr. 4 e udsk. fra 4 b  anm.
20/9 - 1905	Udskiftet fra Østre Tvillinggård til Viggo Torp.	
3/4 - 1912	Fogedudlægskøde til tømrrerne Laurits E. Jensen og Laurits Jørgensen.	
8/2 - 1921	Laurits Jørgensen afstår sin part til Laurits E. Jensen.	

Grundstykket blev udskilt fra Østre Tvillinggård i 1905. Køberen var malermester Viggo Torp født 1882 og gift med Alberta Christensen født 1884. De byggede huset, som i folkemunde blev kaldt "Blækhuset", fordi det med sit flade tag og skorsten i midten havde en umiskendelig lighed med et gammeldags blækhús.

Da tømrmester Laurits E. Jensen overtog ejendommen i 1921 blev den bygget om. Den fik saddeltag med røde tegl, og der blev indrettet tømrværksted i stueetagen. Det lignede ikke længere et "Blækhús".

Laurits E. Jensen er født i 1886 som søn af den daværende smedemester i Smørum-nedre, Peder Jensen. Han blev gift med Margrethe Andersen, datter af slagtermester Andersen, Viksø.

Laurits Jensen var en meget aktiv mand, som gennemførte flere store byggearbejder på egnen bl.a. byggede han Korsvejgård om, da den blev købt af A/S Schous fabriker. I mange år var Laurits Jensen medlem af Ledøje Smørum sogneråd.

Han var en mand, man ikke skulle sinke unødigt, så fik man et ord med på vejen. Jeg kan huske, at jeg, når jeg blev sendt ud på hans værksted i et eller andet ærinde, undervejs forberedte mig grundigt på, hvad jeg ville sige, og at fatte mig i korthed. Det satte han pris på, så var han venligheden selv. Ja bare man vidste det, men der er nok nogle som løb ind i uforudsete forhindringer.

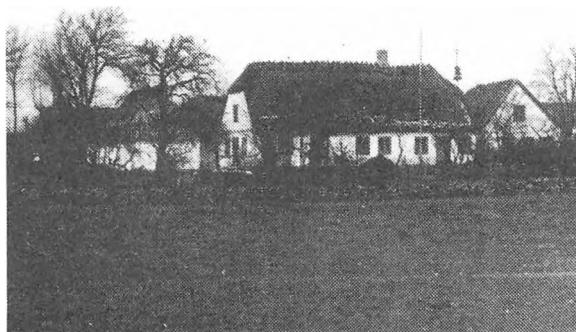
På Schæfergården havde man en hejselade. En sådan har en ganske speciel tagkonstruktion. Da man indførte "Hø- og negblæser" var denne konstruktion i vejen og proprietær Ludvig fjernede den. Dette blev Laurits Jensen meget vred over, det var et alt for gedigent stykke tømrerarbejde til at kassere. Hans vrede holdt sig nogle år, men så mødtes de begge i hospitalet, hvor de sammen var patienter, og alt endte i fryd og gammen.

I ægteskabet med Margrethe Andersen fik han to sønner:

Frede Jensen og  
Jens Egon Jensen.



*Tømrermester Laurits E. Jensen*

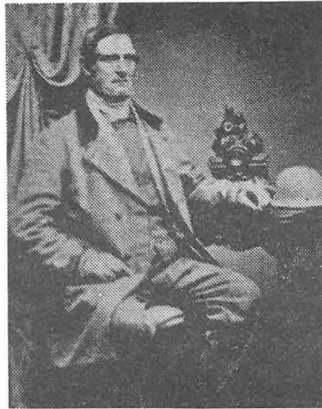


Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	Kildebakkegård Smørumnedre til	matr. nr. 5 a anm.
25/6 - 1798	Frikøbt fra Edelgave af Henrik Andersen	
25/2 - 1807	til Jens Bendtsen	
12/1 - 1831	til Lars Nielsen	svigersøn
2/8 - 1871	til Niels Larsen	søn
13/1 - 1904	til Jens Nielsen	søn
9/4 - 1930	til L. M. Larsen	Ringsted

Kildebakkegård var fæstegård under Edelgave. I årene 1791 - 1797 ejedes godset af Jacob Rosted. Denne ønskede at ændre fæstekontrakterne på en måde, som stillede bønderne ringere, og resultatet blev stor utilfredshed blandt dem. Særlig kraftig reagerede gårdfæsterne Lars Pedersen, Ryttergården og Henrik Andersen, Kildebakkegård. Rosted anlagde sag imod dem, men tabte, hvorefter de fik lov til at købe gårdene. (Se J. P. Jørgensens bog).

Henrik Andersen fik skøde på Kildebakkegård i 1798. Han var da sognefoged, se hans instruktion se 112. I 1807 overdrog han gården til Jens Bendtsen, født 1778 og gift med Sidse Hansdatter født 1784. De fik i ægteskabet et barn:

Kirsten Jensdatter født 1810.

*Lars Nielsen**Kirsten Jensdatter*

Hun blev i 1831 gift med Lars Nielsen født 1810 på Gammeldamsgård, søn af Niels Andersen og Kirsten Larsdatter, og de overtog samme år Kildebakkegård. Jens Bendtsen havde imidlertid samme år bygget huset matr.nr. 5 d, nu Rendebæksvej 16, hvor han og Sidse Hansdatter gik på aftægt. I ægteskabet fik Kirsten Jensdatter og Lars Nielsen fem børn:

*Kirsten Larsdatter  
f. 1832**Niels Larsen f. 1835**Sidse Larsdatter  
f. 1837**Jens Larsen f. 1840**Karen Magrethe Larsen f. 1842*

Kirsten Larsdatter blev gift med gårdejer Peter Petersen, Kofoedsminde, Søllerød.  
Niels Larsen blev gift med Ane Nielsdatter, Alpegården og tidligere Skebjerggård.  
Sidse Larsdatter blev gift med gårdejer Hans Andersen, Sengeløse.

Jens Larsen blev gift med Ingeborg Andersdatter, København, hvor de åbnede en slagterforretning.

Karen Margrethe Larsdatter forblev ugift. Hun blev uddannet som mejerske og tog mange hædersbevisninger hjem for fin ost og "berømmeligt" smør.

I årene omkring 1850 holdt Lars Nielsen aftenskole på sin gård på skift med vennen Frants Nielsen, Boesagergård. Tiderne krævede mere viden, og de unge strømmede til i stort tal.



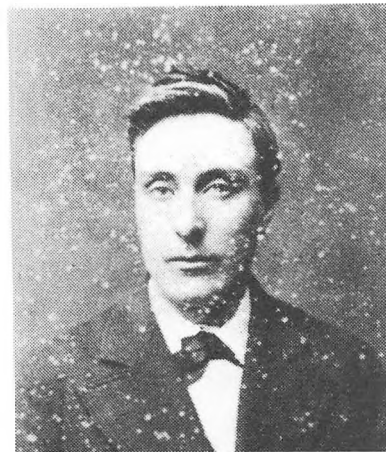
*Niels Larsen*



*Ane Nielsdatter*

I 1871 overdrog Lars Nielsen Kildebakkegård til sin søn Niels Larsen, der var gift med Ane Nielsdatter. De havde på det tidspunkt drevet Alpegården i 10 år. I ægteskabet fik Niels Larsen og Ane Nielsdatter syv børn:

Niels Nielsen, født 1861  
Lars Nielsen, født 1862  
Karen Kirstine Nielsen, født 1864  
Ane Marie Nielsen, født 1867  
Anders Peter Nielsen, født 1870  
Jens Nielsen, født 1874 og  
Hans Nielsen, født 1877



*Niels*



*Lars**Kirstine**Ane Marie**Anders Peter**Jens**Hans*

Niels Nielsen blev "Herregårdsforvalter".

Lars Nielsen blev gift med Bodil Johanne fra "Dyreholm".

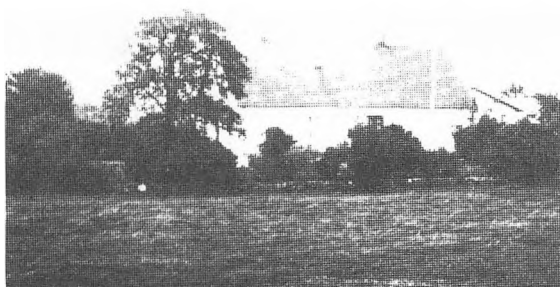
Karen Kirstine blev gift med gårdejer A. Nielsen, Mosede og efter hans død fik hun vikualieforretning i Tåstrup, men hendes to sønner begyndte rutebilkørsel Karlslunde-København.

Ane Marie blev gift med gårdejer Anders Pedersen, Rørbækgård, Anders Peter blev uddannet som købmand, Jens overtog Kildebakkegård og Hans blev brugsuddeler i Ørsted og Viby ved Roskilde.



I 1892 døde Ane Nielsdatter og Niels Larsens ugifte søster, Karen Margrethe Larsen, som på det tidspunkt ledede mejeribruget på herregården "Rutsebo" i Skåne, kom nu hjem og styrede hus for ham.

Ved skøde af 13/1-1904 overdrog Niels Larsen gården til sin næstyingste søn Jens Nielsen. Han var på dette tidspunkt ungkarl, men fasteren Karen Margrethe Larsen fortsatte sit virke som husbestyrerinde.



*Kildebakkegård efter ombygningen*

Jens Nielsen begyndte straks at nedrive den gamle gård og bygge nyt for at forbedre produktionsforholdene. Denne ombygning stod på fra 1904 - 1912. I stuehuset blev der indlagt centralvarme og i kælderen brusebad. "Det talte man meget om, den vinter".

Det var galt nok, at Jens Nielsen havde bygget kostald til 29 køer og en svinestald til 100 fedesvin, men centralvarme??? ---- og brusebad??? - nej, det var en utidig luksus. Landsbyens ældste korsede sig og rystede opgivende på hovederne.



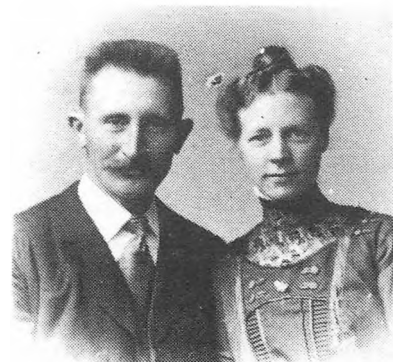
*Karen Magrethe Larsen, husbestyrerinde på Kildebakkegård fra 1892 til 1911.*



*Alma Pålsson fra Skåne. Ung pige på Kildebakkegård fra 1902 til 1906.*

I november 1907 indrettede Ledøje-Smørum kommune forskole i matr. nr. 31 a, nu Rendebæksvej nr. 9, og ansatte Anna Helene Jacobsen som lærerinde.

Anne Jacobsen var datter af en sønderjydsk gårdejer, Lorents Jacobsen, "Dyrhus" ved Tønder og Helene Riis fra Flensborg. Hun blev gift med Jens Nielsen den 29. september 1911 og forlod dermed skolevæsenet. "Man" havde helst set, at Jens havde giftet sig med en "rei´di gårdmandsdatter fra egnen", men da frk. Jacobsen i de fire år, hun virkede som lærerinde, havde gjort sig afholdt blandt både unge og gamle, "så gik det vel".



*Jens Nielsen og Anna Helene Jacobsen på bryllupsdagen. De var da 37 og 35 år*

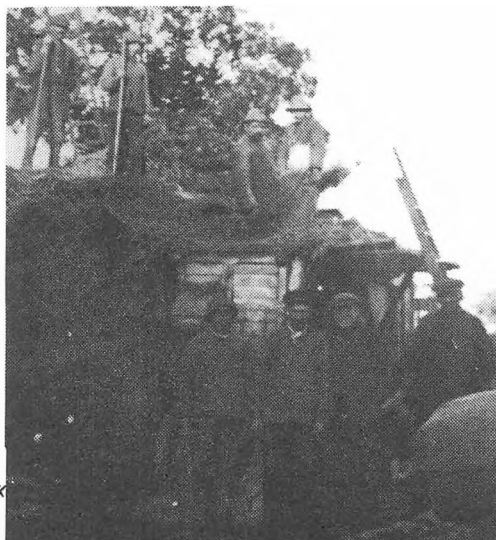


*I ægteskabet fik de 2 børn -  
Niels Ove Riis Nielsen f. 1912  
og Ruth Riis Nielsen f. 1914.*

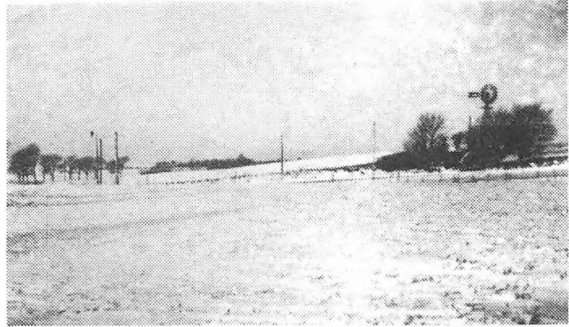
*Billedet er taget i »havestuen«  
i den røde sofa 5.september 1915.*

Jens Nielsen var en moderne landmand. Han tog eksamen som landbrugskandidat, og hans samtid gjorde flittigt brug af hans viden. Han oprettede landsbyens damptærskeselskab i 1906 og var dets første formand.

*Damptærskning på Kildebakkegård  
i 1916. I stakken A.P.Nielsen og  
Chr. Johansen på værket Niels Jensen  
og Sv. Andersen bag værket Otto Jensen,  
smedemester Chr. Andersen, »filmsmanden«  
og fyrbøderen Hans Johansen.*



I 1910 var han med til at oprette Smørumnedre vandværk, og han var selskabets første formand. Pudsigt nok, var jeg dets sidste.



*Bybakken med vandværket .  
Set fra Langmosegård.*

*Datteren Boline -  
uddannet som modist.  
Senere gift med skole-  
læreren i Rørbæk.*



*Bryllupsbillede af Jens Niensens søster Ane Marie og hendes mand gårdejer  
Anders Pedersen, Hvedstrup - senere St. Rørbæk - ved Frederikssund. Foto 1887.*



L. N. REBREV

Det Kongelige danske

## Landhusholdnings-Selskab

gives herved tilkjende at *Herrn & Margrethe Larsen*  
af *Smørummedre Kjøbenhavns Amt*  
har efter Selskabets Foranstaltning i 2. Aar indtil 1. Mai 1867  
været anbragt som Meieribetjent paa en større Meieri-  
gaard. Da hun i Løbetiden har erhvervet fordelagtige  
Vidnesbyrd fra sin Hæusbond, saa meddeles hende her-  
ved Selskabets Anbefaling.

Kjøbenhavn, den 1. Mai 1867.

*E. Danneberg*

*B. S. Fingerson*

*L. J. Jørgensen*

*Mad*













*Jens Nielsens yngste broder Hans, hans kone Kirstine og de fire ældste børn Camilla, Lautits, Karen og Else. Foto omkring 1910. Hans var saddeler i Ørsted brugsforening.*



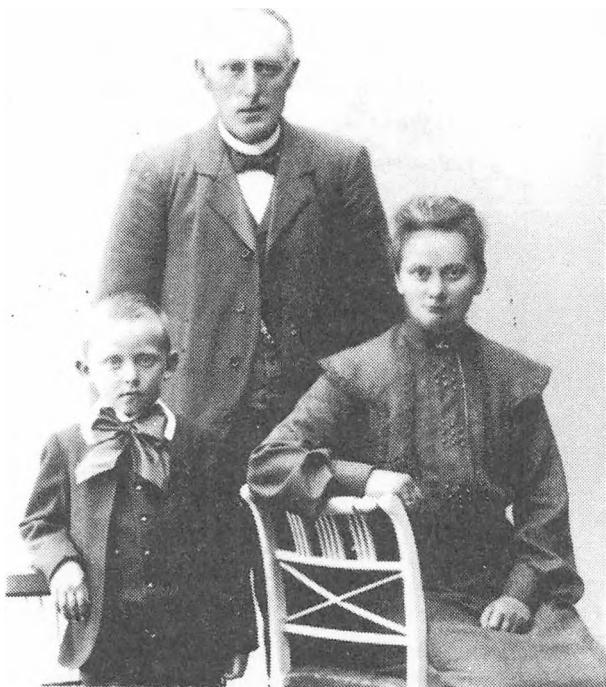
*Høsten 1918.  
Frederiksborghestene Hans og Lotte.  
På vognen Otto Jensen og »Alverdens  
Sadelmager«. - Mogensen fra Værløse.*



*Min mor og jeg i 1913. Jeg er da 9 måneder, og mor sagde, at jeg da kunne tale rent. Signe Vengtoft, som passede mig, sagde, at jeg kun kunne sige »b-u-u-h«-. Hvad skal man tro?*

*I midten Jens Nielsens ældre broder Anders Peder, købmand i Slimminge med gårdejer Jens Poulsen og barber Johs. Andersen, begge Slimminge. Foto 1905.*





*Jens Nielsens næstældste broder  
Lars, hans kone Bodil Johanne  
med deres søn Peter. Billedet er  
taget i 1905. De var da ejere af  
»Dyreholm«.*



*Ove Riis Nielsen. Foto 1934*



*Ruth Riis Nielsen. Foto 1933*

Den 9. april 1930 solgte Jens Nielsen Kildebakkegård til L.M. Larsen fra Ringsted, og den gik derefter på fremmede hænder efter over 130 år i samme slægt. Jeg ønskede ikke at fortsætte det slidsomme arbejde ved landbruget til en ringe betaling, og jeg har aldrig fortrudt, selv om jeg i dag kunne have været millionær, da jorden nu er udstykket til parcelhuse.

Den tredje ejer af Kildebakkegård, Lars Nielsen, som efter ægteskab med Kirsten Jensdatter overtog gården den 12/1- 1831, var født på Gammeldamsgård i 1810. I 1812 døde hans far - Niels Andersen og om boskiftet kan man læse under matr. 2 a side 70-74, idet moderen giftede sig påny.

Ved overtagelsen af Kildebakkegård skulle Lars Nielsen formentlig bruge nogle penge, og i skifteprotokollen står følgende:

*"Undertegnede gårdmand Lars Nielsen af Smørumnedre by, Smørum sogn på Københavns amt tilstår og herved vitterliggør, at jeg som arv efter min endnu levende moder, afdøde gårdmand Anders Nielsens enke, Kirsten Larsdatter af Smørumnedre af hende i dag haver erholdt udbetalt 300 - siger tre hundrede rigsbankdaler sedler, og da jeg anser dette beøb som fuldkomment vederlag for den arv jeg i tiden kunne vente at tilkomme efter bemeldte min moder, så jeg for samme giver afkald og kvittering med den erklæring, at jeg i så henseende intet siden haver at fordre, hverken nu eller i tiden, men forpligter mig til at holde alle vedkommende skadesløse".*

*Til bekræftelse på dette afkald i vitterlighedsvidners nærværelse.*

*København, den 22. december 1830.*

*Til vitterlighed*

*Nellemann  
Christiansen*

*Lars Nielsen  
Smørumnedre*

Som tidligere nævnt var Kildebakkegårds første "selvejer" tillige sognefoged, og om dette hverv har jeg i min fars efterladte notater fundet følgende:

Den 11. november 1791 kom en kongelig forordning om beskikkelse af en sognefoged i hvert sogn og med en nærmere angivelse af hans udnævnelse. Det var en tid med en stærk udvikling af centraladministrationen, og sognefogeden var så udset til at være det yderste led i den administrative opbygning.

I følge forordningen beskikkedes sognefogeden af amtmanden. Han skulle vælges blandt de skikkeligste, redeligste og mest kyndige mænd blandt sognets almue. Videre hed det, at sognefogeden skal udføre de foranstaltninger og ordrer, han får fra øvrighedens og rettens betjente, men han skal også selv overvåge god orden i sognet, herunder påse, at der ikke sker ulovligt krophold, drik, slagsmål og deslige.

Ved grove forbrydelser skal sognefogeden anholde den skyldige og aflevere ham til retten, dvs. herredsfogeden. Endvidere skal han inddrive restancer for afgifter til kirke og skoler og forkynde ordre fra det offentlige.

For alle disse gøremål har sognefogeden visse friheder. Forordningen siger: "Han skal anses for den mest agtede af almuens mænd og i samkvemmet have det øverste sæde". Foruden denne temmelig svævende ret er der dog mere håndgribelige fordele: "Han skal være fri for kongerejser, for indkvartering, fri for arbejde ved vej, kirke og deslige. Fri for at svare delikvent- og bropenge, og endelig har han ret til udpantningsgebyr - 12 skilling - for hver udpantning".

Sognefogeden skal også holde øje med de almindeligt gældende forordninger. Han skal f.eks. ved bondebryllup påse, at der højst er 30 personer til stede, der må ikke gives mere end fire retter mad og hverken vin eller kaffe, og gildet må ikke vare mere end een dag. Han skal se efter, at ingen af bondestanden klæder sig i andet end hjemmegjort tøj, dog må kvinderne have en silkehue samt trøje og skørt af "kramtøj" og mændene må have en trøje eller vest af "kramtøj".

Om de kvaler Henrik Andersen havde i dette embede kan man læse i J. P. Jørgensens bog - "Bonderevolten i Smørum og slaget ved Nonnegård".

Som det fremgår side 101 blev landsbyens første forskolelærerinde gift med gård-ejer Jens Nielsen, Kildebakkegård. Selv om hun forlod lærergerningen bevarede hun dog livet igennem en nær kontakt med skole og kolleger bl.a. gennem LMF. Ved en lejlighed i 1927, hvor man havde anmodet hende om at læse H.C. Andersens eventyr for en sådan forsamling, hvor bl.a. professor Vilhelm Andersen var til stede, blev han så begejstret for hendes oplæsning, at han skrev følgende anbefaling til hende og opfordrede hende til at foretage oplæsning "for skoler og folkelige forsamlinger".

Fru Anna Nielsen. her sig  
i Dag hørte forhall af Daa  
som, Eventyr af H.C. Anders.  
kan gøre en saa dygtig - nativ.  
dig Dag etilfærdig - Mand, af  
Jeg med Glæde giver Fru.  
En min anbefaling som  
Forhallere af Eventyr for  
Skoler og folkelige Forsamlinger  
d 12. December 1927

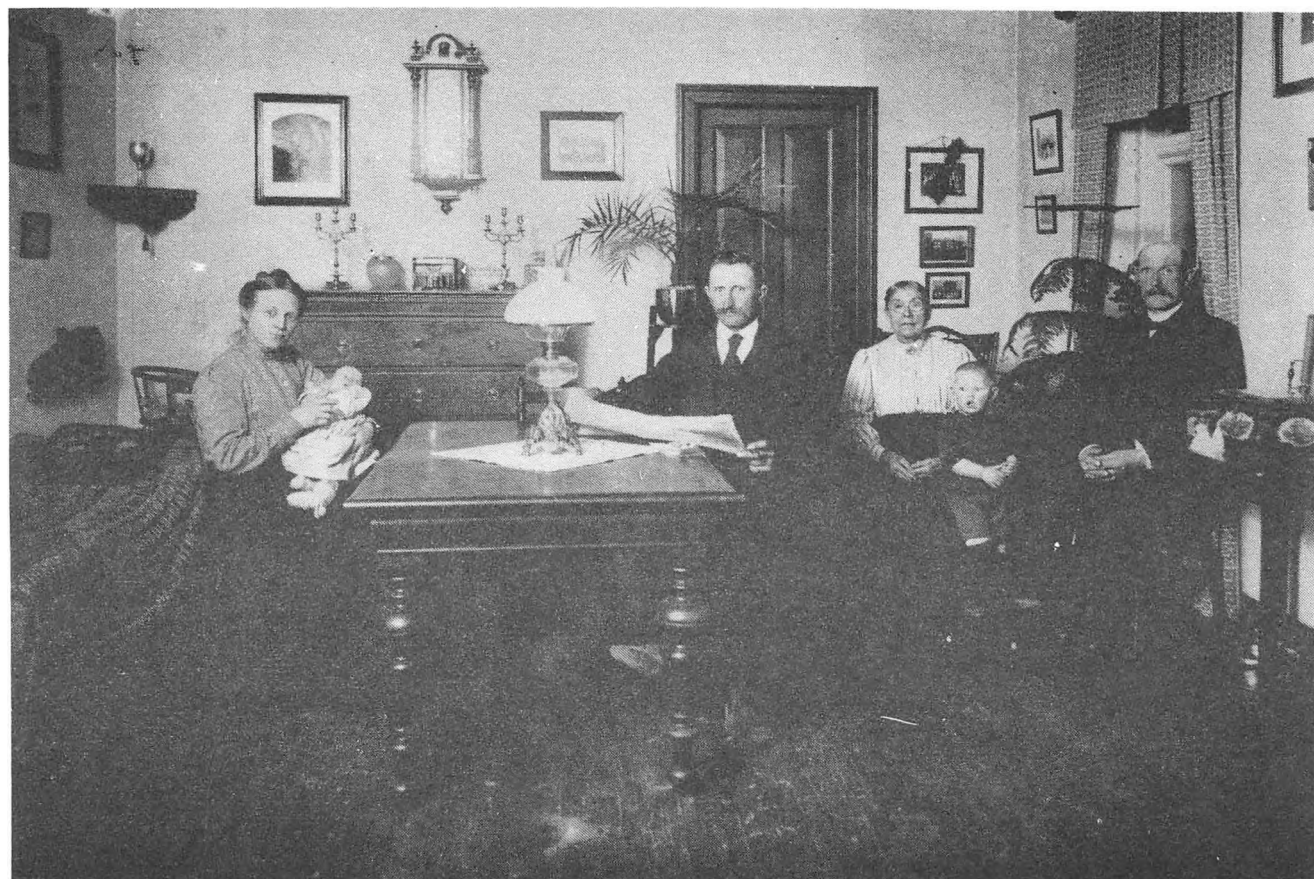
Vilhelm Andersen  
Professor, Dr.



***Kildebakkegård 1901***

*Fra venstre Alfred Karl Rasmussen, født 1882, Jens Nielsen, født 1874, Niels Larsen, født 1835, Marie Nielsen født i Sverige i 1879, Sidse Larsdatter, født 1837, Karen Magrethe Larsen, født 1842. Hunden hed Eisler og tilhørte Magrethe Larsen.*





***Spisestuen på Kildebakkegård 1914***

*Fra venstre: Anna Nielsen født Jacobsen, datteren Ruth ca. 1/2 år gammel, Jens Nielsen, meyerske Karen Magrethe Larsen, Ove Nielsen og Anders Peter Nielsen. Sølvpokalen på hjørnehylden er en dyrskuepræmie.*





***Min mormor, Helene Riis Jacobsen, Svenborg med børn og svigerbørn fotograferet i 1902***  
*Bageste række fra venstre: Theodora Riis Jacobsen, lærer i Svendborg, Anna Nielsen, født Riis Jacobsen, lektor ved statskolen i Svendborg, hans kone Herdis, født Kierkegaard. Siddende: Valdemar Riis Jacobsen, bagermester i Odense, mormor, Meta Riis Jacobsen og Marie Riis Jacobsen, begge fra Svenborg*

Hvor mange er mon i besiddelse af et brev skrevet af deres far få timer efter deres fødsel? Sådan et har jeg! Han skal underrette sin svigermoder om min ankomst, og han har været synlig nervøs. Jeg er født den 5. og den dato er rettet til den 6. Da jeg er født sidst på døgnet har vores bekendtskab kun været få timer, alligevel skriver han, "at jeg er en en kvik krabat". Han slutter optimistisk med, at "Anna nok selv skriver om et par dage eller tre". Der gik 26 dage før hun tog sig sammen.

Hun skrev, at jeg havde blå øjne, et fint lyst hår??? Og et par tykke basunkinder. Kinderne har jeg endnu. Senere i brevet skriver hun, at jeg ikke kan lade hende i ro. Bassemand vil op, og far må afslutte brevet, og han undlader ikke at komme med en bemærkning om, "at jeg er en lille urolig knægt, men det bliver nok værre, endnu kan man da tumle ham ---".

Da min søster blev født den 12. februar 1914 var min mor blevet dygtigere. Allerede den 16. februar kunne hun skrive hjem om begivenheden. Min far supplerede, men for begges vedkommende gælder, at deres brev mere handler om mig end om den lille nye. - Typisk diskrimination -.

Der foreligger ingen senere korrespondance, hvor jeg bliver så godt omtalt - desværre.

Indkommet d. 27. 9. 12.

Dear Svigermoder  
og allesammen!

Anna har i dag født søn  
Poul, begge har det godt.  
Bungen er en kvik Krabat paa  
8 1/2 lb.

Hjælp os ikke at blive forstyrret  
med den nye Lyglighed, men  
det gaar endda.

Anna skriver nok selv om at  
Poul lige eller der.

De kærester Helene  
fra Anna mig og alle  
Familien her.

Jens Nielsen

Jornisum nedre d. 2. - 11. - 12

Kære Moder og Dore!

Tak for de rare Breve og Pakkerne  
vi fik dem i Lørdags, i Morgen er det  
Valdemars og i Dag Karens Fødselsdag  
men de har vel faaet mig Adr. fra Lytle  
saa den maa jeg først have - i Lørdags  
var Fester, Jens og jeg i Kirke der var  
Høstgæstebudet vi kørte sørg og blev  
stillet igen jeg var glad for at komme  
i Kirke igen, den lille Manden har  
det ellers godt, han har blå Øjne og  
ganske fint lyst Haar og et Par lykke  
Bosser. Hinder han har taget et 1/2 to  
paa siden han blev født! - jeg har det  
ogsaa godt og vi tænker at kunne flyt  
te ind i næste Uge, vi er ved at forvise  
re Gubsons og Stalsons <sup>maake</sup> bliver færdig i den  
ne Uge - Jens har købt en Gærdmølle

og jeg har ogsaa faaet Gardiner til  
Hjorteluen hvis Du saa vilde sende  
de Støber som vi talte om, ogsaa vender  
vi dig i næste Uge saa snart du kan  
være færdig til at rejse - nu har jeg  
ikke Ra' Bønger, Bossmand vil op  
og Taster kommer straks Hilsen til  
alle fra Jens og Anna.

Kan Pedersen selv og Løjtnant!

Jeg har faaet overdraget at skrive  
Adr. da Anna som nævnt ikke havde  
Ra' længe. I maa vide at det er en lidt  
uvirkelig Kærlighed, men det bliver nok værre,  
endnu kan man da tænke ham  
selv om vi maa finde os i noget sking  
Anna har ikke faaet skrevet til  
Valdemar i Aulsten, af Fødselsdagen tænke  
Kunder ikke hans adr. Vil I hilse ham og  
sætte ham til Lykke fra Anna og mig,  
Og saa en Hilsen til Pedersen og Dore.  
L. Marie fra L. og J.

Ombrømsbre D. 16-2-17

Yrre Moder og Søde!

Tak for Brevene og de gode Brev  
vi har det Gud'ske Lov saa  
godt, det var jo et morsomt  
Forsøg at det Mødet skulde  
blive til Bedstefors Fødselsdag.  
Ove kom jo til Fødsels-

Ove er blevet saa stærkt  
med et han kigger nygærrigt  
ind i Bogen til den lille  
Bog og kalder dem alle Dukker  
han er jo ogsaa lille, han  
regner 6 x 6, han er saa flink  
Vil at tage Bryllup, og han  
skriger naar han bliver  
sulten, jeg har saa meget  
stelt, saa jeg tænker ikke han

behøver andet, han ligner  
Ove, siger de, han har langt  
mækket Haar og Blå Øjne -

Ove kan jo næsten tale  
samt I kan slet ikke høre  
de ham igen, og det er  
han indet det bedste helve  
Aar, han er i Tørkesambod  
lige fra Morgenen til Aften  
men han får dog en god  
Middagssovn, jeg har lige  
syet 6 nye Bøger til ham  
de skal jo være store nu  
Hvem til Karen og Maria  
og i Chillergade, jeg skriver  
med ogsaa lidt til den  
Aner.

Kære Allesammen!

Opaa jeg vil takke for Eders Brev  
Ja det er virkelig et Under der er sket  
særlig for Os. Han synes det er ganske  
morsomt at lille Lørdag ligge og  
være i hans Læg. Først kunden han  
ikke forstod at det var en lille Lørdag,  
da, naar hans søn sagde han  
: Off. Pini! Og da hendes Søen nu  
ikke ikenker sig ved Kraft og  
Klæthed, som jeg tænker Overgaa  
er det virkelig nogen Lighed.  
Men naar opdagede jo da snart,  
at Lørdag ikke lignede en Off., men  
nogen en lille Drøng han havde  
set, som hed Olaf, og saa kaldte  
han hende Olaf. Men hvor Ud-  
vildt en god hændelse, nu had-  
de han: lille Lørdag. Os er saa  
glad, først var han nysgjerrig efter han  
at se hende naar hun kom ind

Lynd: Næsten alle her. Det var  
en Pini at se hende strække sig og se  
Tæppesæde og nysgjerrigt at betragte  
den lille Underlig der lød der. Saa  
pludselig kunden strække Klauden  
ind efter Lørdags for og skitke Tomme  
tot i kunden som sket. Noget som  
aldrig kunden faldt Os ind, heri  
det var en Pini, og som søgen skit-  
ke betragte som noget som: Di er en  
skende som kunden til Skjæne.  
I Dag har Fædelens Drøng vist her  
og Os har af hans best at sætte hende  
saa nu kunden han for den Lørdag  
Skjæne godde delige i et Fædelens anden  
Det gaa godt med Faders Skjæne  
det ligger godt, og derom i skitke en  
en vi Dr. Brønner, som har skitke  
noget men alle mine fædelens om  
skitke om Kaldet og Kraft og Lørdag  
nu bla. i Bladet Kaldet han, skitke  
i ikke lade for forresten Lørdag  
- her om Lørdag for os alle. J. H.



*Kildebakkegård foto 1916*



*Lektjelæsning hos fars faster i 1916*



Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	gård, Dyreholm Smørumnedre mark (nu nedrevet) til	matr.nr. 5 b  anm.
19/4 - 1848	Udskilt fra Kildebakkegård. første ejer hed Hans Nielsen  til Peder Peitersen.	
24/5 - 1890	til Lars Nielsen	
11/8 - 1928	til Valdemar Vengtoft	

På geodætisk kort fra 1822 er Dyreholm endnu ikke markeret. Det kunne tyde på, at det er udmatrikuleret fra Kildebakkegård efter dette tidspunkt. Det fremgår dog ikke tydeligt af realregistret.

Den første ejer på "Dyreholm" hed Hans Nielsen. Jeg har ikke kunnet finde yderligere om ham. I 1848 solgte han gården til Peder Pedersen (kld. P. Pejtersen) og hans hustru Maren Nielsdatter. Peder var født i Brøndbyøster og Maren i Herstedvester. De havde lært hinanden at kende i "Røde Vejmøllekroen", hvor Peder var staldkarl og Maren kokkepige.

*Maren og Peder Pedersen i 1848. Peder døde i 890 og Maren i 1922, 100 år gammel. Jeg husker hende som en glad lille bedstemoder, der bogstavelig sad i kakkellovnskrogen og trillede tommelfingre.*



Da de blev enige om at gifte sig og stifte hjem, skulle der tjenes penge, og da arbejdet som "kælderpige" på kroen blev ledigt og yderligere lønnedes med 2 øre mere pr. dag, så skiftede Maren job. I 1849 fik de datteren Kirsten. Hun blev som 19-årig gift med gårdmand Ole Jensen, Langmosegård, Smørumnedre. I medgift fik Kirsten ialt 12.000 kr. samt linned og dækketøj. Det var en stor medgift efter datidens forhold. Datteren Kirstens første barn, blev døbt Bodil Johanne, og hun voksede op på "Dyreholm" hos bedsteforældrene. I 1890 var hun blevet gift med Lars Nielsen, der var en søn fra "Kildebakkegård" og ældre broder til min far. I ægteskabet var der kun et barn - sønnen Peter - der blev født i 1900, og da Lars Nielsen døde i 1909, kom der en vanskelig tid for Bodil Johanne, og selv om hun fik hjælp både fra Langmosegård og Kildebakkegård, sled det hårdt på økonomien.

*Lars Nielsen og Bodil Johanne med sønnen Peter fotograferet i 1906. Da faderen døde sørgede Bodil Johanne for, at Peter fik en solid landbrugsuddannelse.*

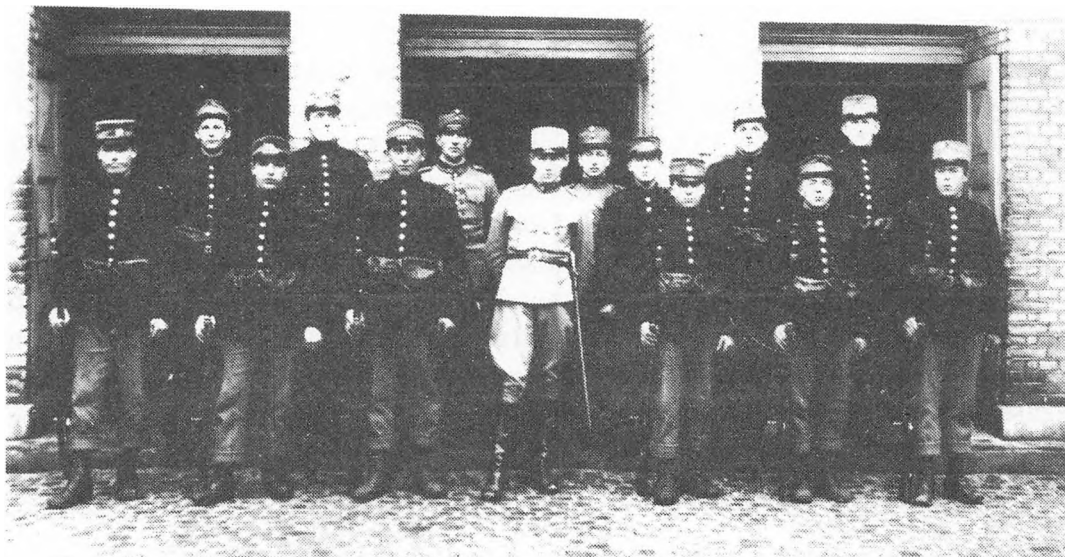
*Han var først nogle år i praktik, derefter på højskole og landbrugsskole. Desværre blev han ramt af sygdom og døde i sin bedste alder.*





Peter var min bedste ven. Han var fuld af lune, kunne en masse viser og sange og havde en fonograf med valse. Fonografen virkede ikke altid, og så var det næsten bedst, for det var sjovt at være med til at reparere den.

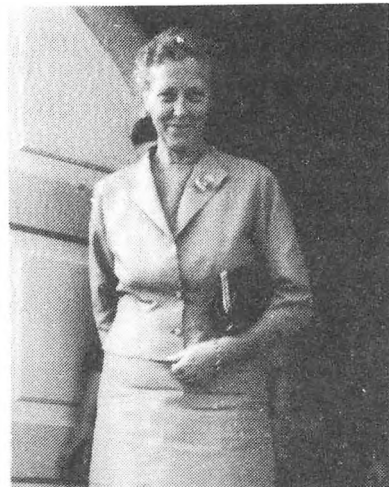
Peter havde andre "tiltrækningsmidler". Der var puddelhunden "Pløk", adskillige årgange af gamle "Familiejournaler", et gammelt enkeltløbet jagtgevær, en høj silkehat og en fin dobbeltradede ejendomsuniform med "høj krave". Alt dette - undtagen puddelhunden - blev efterhånden mit.



*Peter som menig ved 1. regiment. Det er hovedvagten i Kastellet.  
Peter er nr. 5 fra v.*

En dag begyndte Peter at gå tur med Margrethe. Hun er datter af Hans Johansen, tækkemand, fyrbøder, vejmand og sognerådsmedlem valgt af det radikale venstre. I begyndelsen anede jeg ikke uråd, men en dag blev de gift, og det var jeg ked af, for nu havde Peter jo ikke så megen tid til mig. Nå - jeg kom over det, og Margrethe blev en sød "svigerinde" for mig.

I 1928 solgte de ejendommen og flyttede til Roskilde, hvor jeg i mange år var en flitig gæst. Utallige er de kopper kaffe og "Roxykager" jeg som ung landmand har sat til livs hos dem. De fik dog tid til at få en søn - Mogens.

*Peter**Margrethe*

Den 11. august 1928 overtog Elsine og Valdemar Vengtoft "Dyreholm". Valdemar var søn af landsbyens "gamle smed" og købmand Peder Jensen.

Som dreng kom Valdemar til at tjene på Ryttergården hos Peder Larsen, og når han mindedes den tid, syntes han, at han ustandselig sad i grisehuset og vågede over en eller anden so, der skulle fare. Det har nok alligevel været en lærerig tid, for da han mange år senere selv fik landbrug, vidste han en masse om svineavl.

Valdemar blev udlært murer og gik "på valsen" i Tyskland. Her opholdt han sig umiddelbart før 1. Verdenskrig. Nogle dage før krigsudbruddet rådede hans tyske mester ham til at rejse hjem straks, ellers risikerede han at blive indkaldt som tysk soldat. Han rejste straks hjem, og kort tid efter hjemkomsten modtog han indkaldelsesordre fra såvel Tyskland som Danmark. Han valgte det sidste.

Elsine var ung pige på "Kildebakkegård", da jeg var et år eller to. Hun fortæller til enhver, der gider høre det, at jeg suttede på finger og samtidig ville holde en pige i øret. Ja hun påstår minsandten, at hun også måtte lægge sig, når jeg skulle sove, fordi jeg holdt så fast i hendes øre. Det er nu nok noget hun har fundet på for selv at få en ekstra lur!

Valdemar og Elsine blev gift, og de slog sig ned i København. Han var jo murer, men da der dengang var for meget "øl" i faget efter hans mening, begyndte de en forretning med spegesild og kaffe. Nogle år senere havde de sammensparet en lille formue, og Valdemar havde et stærkt ønske om at få "jord under neglene". Han havde rent glemt det store slid i landbruget og den megen "nattevågen" i svinehuset. Han fik rigeligt af begge dele.



*Valdemar*



*Elsine*

Nå - hverken Valdemar eller Elsiner var dovenlars'er. Jeg har ofte set dem i roemarken om sommeren kl.02.00 - 03.00 (når jeg kom hjem), og så gik det ellers til de om aftenen faldt om af træthed. Resultatet udeblev ikke. De opbyggede en fin svine- og kvægbesætning, og der blev hentet mange 1. præmier hjem fra Dyrskuerne.

Valdemar og Elsiner var gode naboer. Arbejdede man i marken, der stødte op til deres jord, var man sikker på en kop eftermiddagskaffe i det grønne.

Valdemar var en habil frisør. Man kunne få klippet hele hovedet for 50 øre, og så fik man i tilgift Elsiners salatolie i håret + kaffe med hjemmebagt franskbrød.



*Valdemar med nogle af sine dyr*

Et år agerhønsjagten gik ind, skulle Valdemar til byen. På vejen mødte han jagtlejeren, der spurgte, om der var nogen "høns", Jo - Valdemar vidste, at der var to flokke. Da han nogle timer senere var på hjemvejen mødte han igen jagtlejeren. Denne beklagede sig over, at der ingen "høns" var. Det kunne Valdemar ikke forstå, og da han kom hjem fortalte han det til Elsine. Hun vidste imidlertid besked. Mens jagtlejeren travede rundt i roemarken, havde hun set, at agerhønsene gemte sig under nogle buske i haven. Så snart jagtlejeren var forsvundet gik de igen ud i roemarken. De har nok anet uråd.



*Dyreholm*



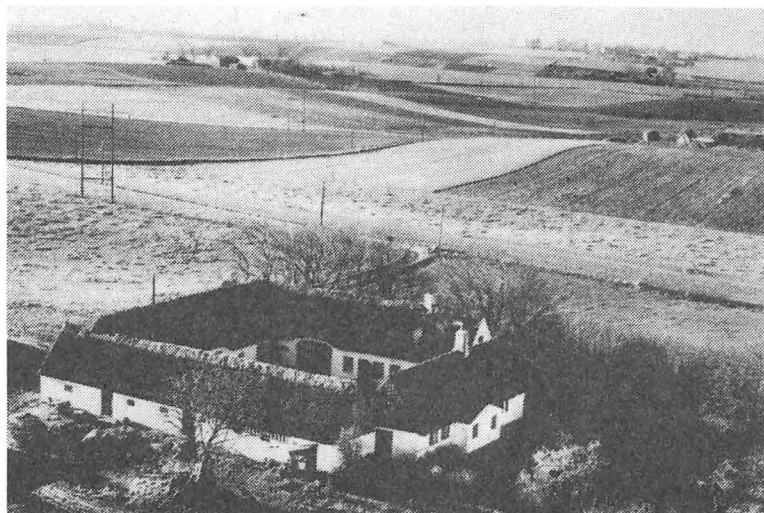
*Elsine med datteren Kamma  
og to drenge med husets katte.*

Da Hans Larsen, Gammeldamsgård, havde solgt ejendommen, kom han ofte ud hos Valdemar og Elsine. De spillede kort og hyggede sig. En skønne dag blev Hans Larsens kone - Margrethe alvorligt syg. Hun var sengeliggende gennem lang tid og led meget. Hun ville gerne dø, og hun havde bedt sin mand om at bede til Gud om at udfri hende fra lidelserne. Dette fortalte Hans Larsen til Elsine, og hun spurgte ham så om han havde gjort det?

Nej, svarede han. Jeg gik ned i kostalden og sagde: "Kære Vorherre, hvis Du tar' Margret' ka' Du lis' godt ta' mig med, for jeg ka' sgu int' undvære hende".

Nogen vil nok mene, at kostalden var et mærkeligt sted at gå hen, når man ville tale med Vorherre, men er det nu så mærkeligt? I kostalden er der lunt og godt, måske er det stedet, hvor bondemanden føler sig mest tryk. Her er han sammen med sine dyr. De er en væsentlig del af hans liv og ikke en tilfældig flok. Det er for ham personligheder, hvis afstamning han måske kender bedre end sin egen.

Dyreholm er nu nedrevet. Den lå i det NØ hjørne af Primulahaven og jorden er udstykket i parcelhusgrunde.

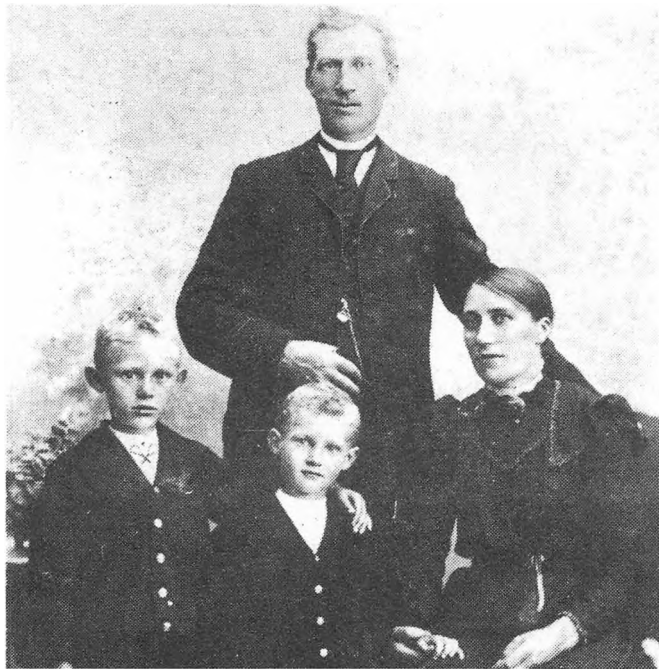


Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	"Hesselbjerggård" Smørumnedre mark  til	matr.nr.5c, 9c og 14 b  anm.
	Fæstegård under Edalgave	
1819	Frikøbt af gårdfæster Peder Simonsen.	
19/3 - 1849	Til Niels Pedersen, som til- købte jordlodderne matr.nr. 9c i 1860 og 27 b i 1871	en søn
Juli - 1891	solgte dødsboet efter Niels Pedersen og tidligere afdøde hustru Kirsten Jensdatter til Ole Jensen, en søn fra Stenbækgården i Hove.	
1955	overdrog Ole Jensen gården til Carl Jensen	en søn
1960	til Hans Jensen	en søn
Gården er nu udstykket og bebygget med parcelhuse.		

Hesselbjerggård blev frikøbt fra Edalgave i 1819 af den daværende gårdfæster Peder Simonsen. I 1849 overdrog han gården til sin søn Niels Pedersen. Niels Pedersen havde en datter Ane Kristine Nielsen, som blev gift med Ole Pedersen - en søn fra "Tørvesletten". De skulle overtage "Tørvesletten" efter Ole Pedersens far, og da Ole Pedersen ved overtagelsen skulle udbetale sin søsters arvepart, udstedte Ane Kristines far - Niels Pedersen - en panteobligation på 10.000 kr. med panteret som 1. prioritet i "Hesselbjerggård". Ole Pedersens søster - Karen Sofie, der var gift med gårdejer Niels Andersen, Sørup - fik derefter obligationen udleveret.

I 1891 solgte dødsboet efter Niels Pedersen og tidligere afdøde hustru Kirsten Jensdatter "Hesselbjerggård" til Ole Jensen, og nu blev før omtalte obligation afløst af et pantebrev i "Kreditforeningen af Danske Grundejere".

Ole Jensen var født på "Stenbækgården" i Hove og han blev gift med Inger Nielsen, en datter fra "Nonnemosgård" i Smørumovre. I ægteskabet fik de sønnerne Laurits og Carl.



*Ole Jensen og hans kone Inger med sønnerne Laurits og Carl.*

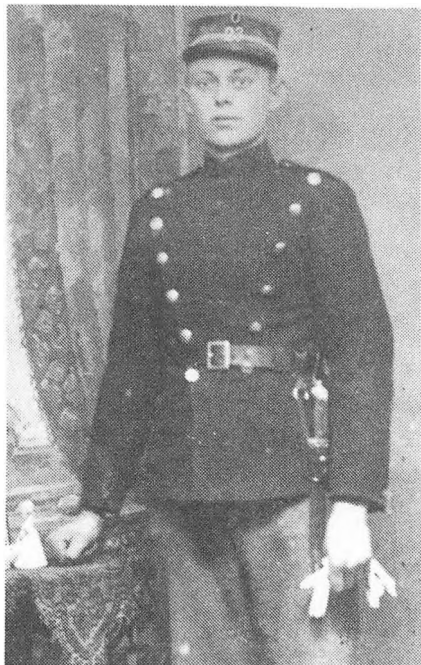
Ole Jensen drev sin gård mønsterværdigt, og hans store interesse var heste - røde halvblods - tror jeg med lys man og hale. Hver søndag formiddag kunne man finde ham i hestestalden, hvor han puslede om dyrene, det var hans "statussymbol".

Der er et gammelt ord, der siger: "Klæder skaber folk og kød heste" og det passer. Ole Jensens heste var en fryd for øjet, men der var også stil over ham, når han drog afsted til det årlige Dyrskue i Roskilde, iført lyst sommertøj, stiv stråhat og stok. Så skulle han op at se på heste. Ole Jensen var en fin skytte. Hans riffel var tæt besat med



sølvplader, men da tyskerne under besættelsen forlangte alle våben inddraget, måtte Ole Jensen tage en tung beslutning. Riflen blev sænket i mosen bag gården, og der ligger den endnu. Tyskerne skulle ikke have den.

Begge hans sønner aftjente deres værnepligt. Laurits ved 23. infanteribataillon og Carl ved 2. kystartilleriafdeling.



*Laurits*



*Carl*

Laurits opholdt sig en periode i Sønderjylland, og da han kom hjem, begyndte han på rationelt hønseri. Han blev gift med Meta, og de købte matr. nr. 28a, hvor de drev hønseri og havesager. De døde begge ret unge og efterlod ingen børn.

Efter at have aftjent værnepligten blev Carl ansat som politibetjent i København, men bylivet var ikke noget for ham. Han sagde stillingen op, købte en ny lastmotorvogn - "Ford" - og begyndte vognmandskørsel. Om vinteren stod vognen i min fars lade. Ingen af de andre drenge havde sådan en bil stående. Jeg var stolt. Somme tider fik jeg lov til at køre med. Man skulle være godt påklædt. Førerhuset var åbent og gennem revner i bundbrædderne kunne man rigtig se, hvordan jorden "forsvandt" under kørslen.

Når man skiftede færdselsretning, skete det ved at række en arm ud i svingningsretningen. Når jeg var med, skulle jeg passe alle "højresving". Når Carl kørte alene, havde han en plade på et kasteskaft, så kunne han selv nå "højresvingene" fra sin plads bag rattet.

Det var et stort fremskridt, da han fik monteret "afviservinger", det var en plade på en ca. 50 cm. lang pind, som ved hjælp af et sindrigt snoretræk kunne stilles i "afviser-

stilling". Også vinduesviskeren var håndbetjent, så der var nok at tage vare på. En vognmand havde et specielt "antræk". Langskaftede træskostøvler, spidsbukser, stortrøje og på hovedet en kasket af skind med øren- og nakkevarmer. I lunt vejr kunne disse indretninger slås op og bindes sammen med en sløjfe over kasketten. Til udstyret hørte også et sejldugsforklæde med smæk og stor brystlomme til regnskabsbogen. Carl blev gift med Margrethe Jeppesen, en datter af gårdejer Jeppesen, Spånagergård, Smørumovre. Lastbilen blev solgt og de overtog Hesselbjerggård. I ægteskabet fik de fire børn:

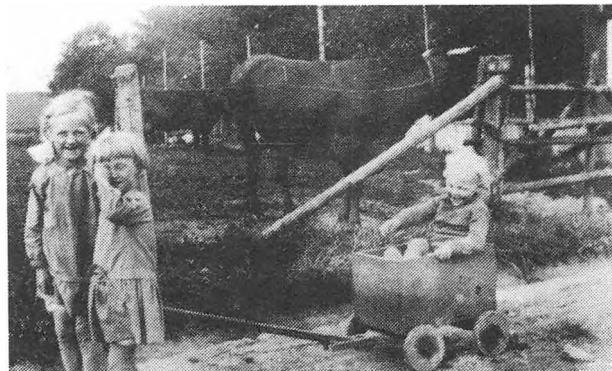
Ruth Jensen, Inger Jensen, Hans Jensen og Lissi Jensen.



*Margrethe Jensen*



*Carl Jensen*



*Ruth, Inger og Hans*





*Man hygger sig i haven  
fra venstre: Meta, Ole Jensen, Margrethe, Margrethes mor,  
Laurits, Metas far og Magrethes far. I barnevognen er det nok  
Lissi - ingen kan se det*

I 1960 overtog Hans Jensen Hesselbjerggård, og den er nu udstykket til parcelhusbygelse. Herunder et billede af gårdens sidste ejer. Han er stadigvæk landmand. Han tilhører den unge motoriserede, kemiske generation, som driver kvægløst landbrug.



*Hans Jensen*



Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	hus Rendebæksvej 16, Smørumnedre  til	matr. nr. 5 d  anm.
- 1831	Grunden blev udskilt fra matr.nr. 5 a og Jens Bendtsen byggede huset som aftægtshus	
12/11 - 1845	ved skifteretsudskrift til svigersønnen Lars Nielsen, Kildebakkegård	
21/12 - 1892	til enke Kirsten Pedersen og hendes søn, ledvogter Laurits Pedersen	
7/10 - 1908	til Lars Peder Jensen.	

Huset blev bygget i 1831 af gårdejer Jens Bendtsen, Kildebakkegård, da han afgav gården til sin datter og svigersøn. Det blev benyttet som aftægtshus for Kildebakkegård indtil 1892. Den 21. december 1892 blev det solgt til enken Kirsten Pedersen og hendes søn, ledvogter Laurits Pedersen. Den 7. oktober 1908 blev huset solgt til Lars Peder Jensen, født den 4. august 1867 Smørumovre. Han var søn af smedemester Lars Jensen født i 1829 i Ballerup og Kirsten Jensen født i 1838 i Smørumovre.

Lars Peder Jensen blev gift med Emilie Olsson født den 21. februar 1870 i Båstad. I ægteskabet fik de en søn:

Otto Johannes Jensen født den 26. september 1901.

Ved folketællingen 1906 boede der yderligere i huset en gammel kone, Kirsten Steffensen født den 23. februar 1833. "Kjesten Jens Steff's" som hun kaldtes, holdt pogeskole, hvor man på privat basis og for en ringe betaling kunne få sine mindste børn undervist, så de ikke var helt uforberedte, når de skulle begynde den egentlige skolegang i Smørumovre, som på det tidspunkt var den eneste skole i denne ende af sognet.

Jeg har talt med en af Kjestens gamle elever, og hun forklarede, at undervisningen stort set gik ud på at lære alfabetet og at tælle til hundrede, men pigerne lærte også håndarbejde.

Lars Peder Jensen arbejdede det meste af sit liv på Boesagergård. Han gik hver dag til arbejdet med stok i hånden og sin "madtejn" på ryggen. Tejnen blev senere afløst af en skuldertaske.

Jeg fik ofte en sludder med Lars Peder Jensen, han havde altid god tid og elskede at tale om "gamle dage". Altid drejede det sig om mænd, der havde kæmpe kræfter, og så kom min far ind i billedet. Han fortalte, at en hest fra Stangkærgård en dag var faldet i en dyb grøft ved Flodvejen. Mange mænd havde maset med den for at få den op, men det lykkedes ikke. Så var der en, der fandt på at hente Jens Nielsen, og han løftede så hesten op ved halen - ene mand. Det var nok ikke helt gået sådan til for Lars Peder Jensen havde fortalt historien et utal af gange, men det blev den ikke ringere af.

Lars Peder Jensen fortalte også tit, at "inde i København var der en forening for stærke mænd. Den kunne man blive medlem af, hvis man kunne løfte 200 pund op over hovedet", og så viste han mig med sin stok - hvordan. Der skulle jeg prøve at blive medlem, når jeg blev voksen, sagde han. "Ded ka' int' fejle, a' Du må udvikle dig etter din far!".

Lars Peder Jensen var meget renlig. Hver aften, når han kom fra arbejde, vaskede han sig omhyggeligt over hele kroppen. Det foregik ved husets eneste vandhane. Der var anbragt i det fri, og det må på visse årstider have været en kold fornøjelse.

Sønnen Otto var 11 år ældre en jeg, men da vi var naboer og han hyppigt arbejde på Kildebakkegård, og hans mor var min gode veninde, havde jeg megen glæde af ham. Dertil kom, at han havde en attraktion - et lille sejlskib. Til daglig hang skibet i en snor under loftet i stuen, men engang imellem blev det taget ned, og jeg fik lov til at sejle med det i en balje.

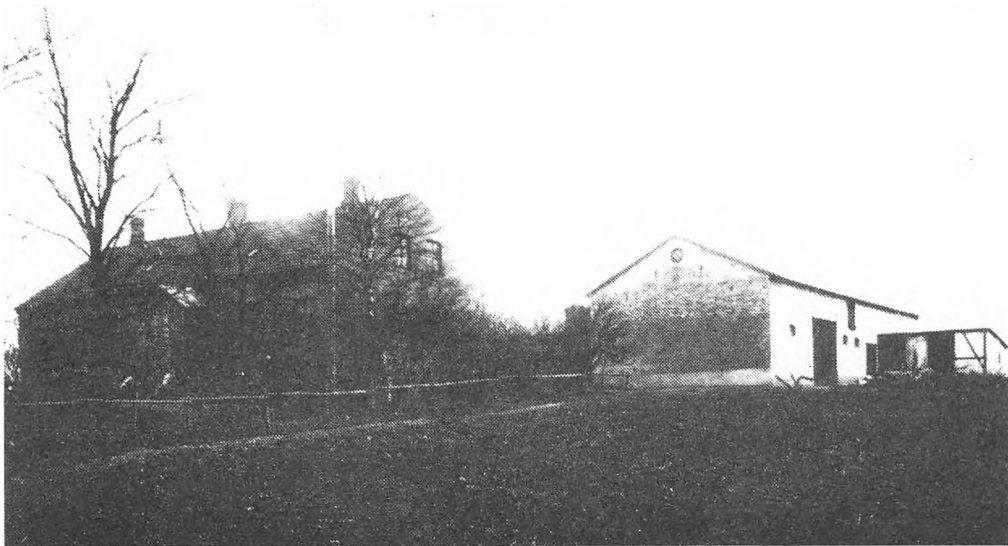
Otto var også meget musikalsk. Sommeraftener samledes byens ungdom på hans grøftekant over for smedien. Så spillede Otto på mundharmonika eller harmonika, og Chresten Johans´ Hans spillede på banjo.

Emilies fødselsdag står for mig som noget ganske særligt og meget hyggeligt. Jeg var en sikker gæst, for der vankede chokolade og lagkage. Bag efter samledes alle kørerne i en rundkreds, og så gik snakken, og man fik en hel masse "bynyt". Selv om jeg kun var en 6-8 år og ikke rigtig forstod alt, hvad de talte om, kan jeg dog huske, at jeg hyggede mig gevaldigt.

Otto blev forlovet med Ingeborg. Hun var datter af kærneren fra Næstved, og da de skulle giftes, skulle brylluppet holdes hos hendes forældre.

Lars Peder Jensen nærrede store betænkeligheder. Han var en beskeden mand og kunne ikke rigtig beslutte sig til at deltage i brylluppet. Jeg kan huske, han luftede sine betænkeligheder for min far, og han sagde bl.a.: "Hvad tror Du de fine mennesker siger, når de ser mig lille lort?". Samtidig satte Lars Peder det mest ulykkelige ansigt op. Vi kunne ikke lade være at more os over den udtalelse. Lars Peder var 190 cm høj, og bemærkningen om "den lille lort" virkede så pudsigt. Nå - han gik da med til brylluppet, og alt gik meget bedre, end han havde forestillet sig. Otto og Ingeborg overtog senere huset, og det er stadig i familiens eje.

Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	gård, "Skebjerggård". Smørumnedre Mark, Skebjergvej. til	matr.nr.6a  anm.
12/12 - 1787	Skebjerggård blev af godsejer J. Bornemann bortfæstet til sin avlskarl Rasmus Pedersen	
2/7 - 1792	frikøbte Rasmus Pedersen gården.	
4/5 - 1808	til Peder Rasmussen	søn
25/10 - 1826	Peder Rasmussens bo til enken Birthe Pedersdatter gift med Niels Andersen	
10/7 - 1844	til A. Hauerberg	
2/12 - 1846	til Joh. Th. Berggren.	
6/11 - 1850	til Jørgen Hansen, Eskildstrup	
30/10 - 1855	til Anton H. Rosted.	
22/1 - 1890	skifteretsudskrift til Rosteds enke	
11/5 - 1892	til Frederik Julius Holm.	
24/6 - 1896	til P.T.H. Windsted.	
8/6 - 1898	til Axel Møller.	
20/12 - 1906	til Lars Peter Rasmussen.	



Skebjerggård blev udflyttet fra Smørumnedre i 1781. Den blev genopført ved Tørveslettevejs udmunding i den gamle Ballerupvej nogle hundrede meter nord for dens nuværende beliggenhed.

Før udflytningen lå gården, hvor nu huset Smørumnedrevej nr. 2 ligger. En del af dette hus er bygget over resterne af Skebjerggårds gamle stuehus. Ved en restaurering for nogle år siden fandt man under huset bl.a. resterne af det gamle ildsted.

Den 12. december 1787 oprettede godsejer på Edelgave, Jacob Bornemann, sit testamente, hvori han bestemte, at avlskarlen Rasmus Pedersen skulle have Skebjerggård i fæste, fri for indfæstning og hoveri.

Da gården endnu lå i landsbyen, var den under svenskekrigen rammen om det blodbad Smørum bønder udøvede på de svenske krigere. Begivenheden omtales bl.a. i lærer J. P. Jørgensens bog.

Den 2. juli 1792 frikøbte Rasmus Pedersen gården, som han den 4. maj 1808 overdrog til sin søn:

Peder Rasmussen, født i 1786 og gift med - Birthe Pedersdatter født i 1781. Ægteskabet var barnløst og Peder Rasmussen døde i 1825.

Den 24. februar 1826 giftede enken Birthe Pedersdatter sig med Niels Andersen, født i Utterslev den 11. oktober 1798. Også dette ægteskab var barnløst. Birthe Pedersdatter døde den 10. oktober 1836.

Niels Andersen blev nu gift 2. gang med Karen Larsdatter f. i 1804. Hun var datter af gårdejer i Bringe Lars Poulsen født 1747 og Margrethe Nielsdatter født 1761. I ægteskabet mellem Niels Andersen og Karen Larsdatter fik de et barn: Ane Nielsdatter f.d. 29/9-1839.

I Kirkebogen står at man har døbt Niels Andersens datter Ane. Gudmoder var gårdmand Niels Larsens hustru, Bringe. Faddere var: gårdmand Peder Larsen, Ledøje, Peder Andersen, Utterslev og Niels Larsen, Bringe.

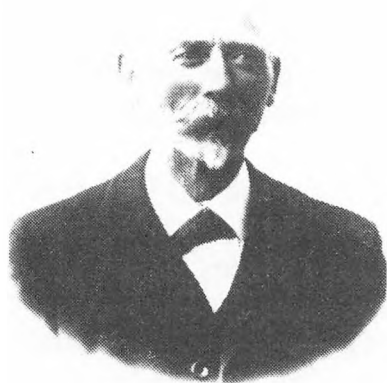
Alle de deltagende mænds navne er omhyggeligt nævnt, men ikke gudmoderens, men det var selvfølgelig også længe før "kvindeåret".

I 1844 nedbrændte Skebjerggård, og Niels Andersen solgte den ved skøde af 10/7-1844 til A. Hauerberg, hvorefter han købte en jordlod fra Gammeldamsgård og opførte Alpegården. Efter branden flyttede man Skebjerggård til det sted, hvor den ligger nu. Man siger, at flytningen fandt sted på grund af vandmangel.

Gården blev nu handlet nogle gange, og den blev i 1855 overtaget af Anton H. Rosted og var i denne families eje indtil 1892. I dette år blev gården atter hjemstøgt af brand. Det var en tjenestedreng, der var utilfreds med at arbejde på gården, der havde påsat branden.

Rosted døde den 2. oktober 1888 og hans enke solgte brandtomten til Frederik Julius Holm ved skøde af 11/5-1892. Holm genopførte gården i dens nuværende skikkelse. I 1896 solgtes gården til P.T.H. Windsted og i 1898 blev den solgt til Axel Møller. I 1899 kom Lars Peter Rasmussen til Smørumnedre som bestyrer på Ormegården, og i 1901 overtog han Skebjerggård i forpagtning. Ved skøde af 22. december 1906 overtog Lars Peter Rasmussen Skebjerggård som ejer.

Lars Peter Rasmusen er født i Ruds Vedby i 1865 gift med Anne Margrethe Christensen født i Mørke i 1876.



*Lars Peter Rasmussen*



*Anna Magrethe Rasmussen  
f. Christensen*

Lars Peter Rasmussen havde i sine unge dage fået en alsidig landbrugsuddannelse, bl.a. var han en periode forvalter på Tølløsegård. Fra den tid stammer følgende gamle instruktion:

Høstningen foregår med le.

Ved høstning af vintersæd, skal der være en opbinder for hver mejer, og en opsætter for hver to mejere.

Ved høstning af vårsæd, skal der være to opbindere hvor hver mejer. Opsætter som for vintersæd.

Ved hjemkørsel benyttes tre vogne til hvert hold. Der skal være to opstikkere, men kun en afstikker pr. hold.

Sammensættere varieres efter forholdene hjemme.

Et hold på tre vogne skal dagligt kunne køre ca. 37 læs

Lars Peter Rasmussen fulgte godt med i landbrugets tekniske udvikling. Han var den første i landsbyen, som anskaffede traktor. I 1932 ville han have, at jeg skulle overtage den del af Skebjerggårds jord, som lå nord for Ballerupvejen, hvor nu gartnerierne ligger. Han tilbød mig meget fine betingelser, men jeg måtte sige nej tak. Landbrugets økonomi var den gang ikke fristende, og jeg havde andre planer for fremtiden. Jeg må dog åbenbart have været i tvivl, for jeg har en gammel tegning, jeg den gang lavede for opførelse af bygninger på jorden.

Jeg tror nok Rasmussen var lidt skuffet, han mente sikkert, at jeg burde have vist større interesse for den jord, der havde været i mine oldeforældres eje.

I ægteskabet mellem Lars Peter Rasmussen og Anna Margrethe Christensen kom der syv børn:

Johanne Rasmussen født 1904

Frida Rasmussen født 1910

Julie Rasmussen født 1912

Ingeborg Rasmussen født 1914

Else Rasmussen født 1915

Hans Ole Rasmussen født 1917 og

Ragnhild Rasmussen født 1920.





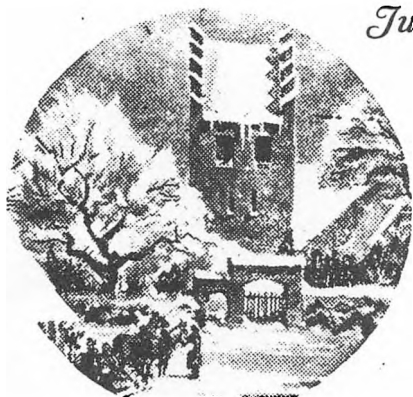
*Foto 1919. Fra v.: Johanne med Hans Ole, Else, Ingeborg, ved orglet, Bertha Nielsen (spillelærerinde), Ellen Nielsen (lærerinde) samt Frida og Julie.*

Hjemmet på Skebjerggård var stærkt præget af gammel bondekultur i dette ords bedste betydning. Det var et sted, hvor man altid følte sig velkommen, og Anna Margrethe Rasmussen forstod på en ganske særlig måde at holde gamle traditioner ved lige og bringe dem videre til sine børn.

Julemåneden var et af de felter, hvor hun rigtig kunne udfolde sig. Dråbevis forstod hun at bringe hjemmet, familie og venner i den rette julestemning uden om al den kommercielle halløj, som vi alle plages med.

Hendes hyggestunder, der forstærkedes jo nærmere man kom juleaften, søgtes flittigt af slægt og venner, og selv om hun forlængst er borte, lever hendes traditioner videre, og venner i anden og tredje generation kommer stadig væk på besøg når julen nærmer sig for at opleve den ganske særlige stemning i de smukke, gamle omgivelser.

Anna Margrethe elskede at skrive og hendes små digte optoges jævnligt i de lokale aviser. Det hørte bl.a. med til hendes jul, at familiens julekort til slægt og venner blev optrykt med små vignetter og med julehilsenen skrevet som et lille digt, forfattet af hende selv.



### *Julehilsen fra Skebjerggaard 1944*

*Mens Stjernerne funkler i Julekvæld,  
Og Julelysene brænder,  
Vi takker for Aaret, der gaar paa Hæld,  
Og skønt vi ej Fremtiden kender,  
Vi ønsker en glædelig Julefest  
Og haaber oprigtigt, at Aaret næst  
En lysere Tid os sender.*

*Familien Rasmussen.*

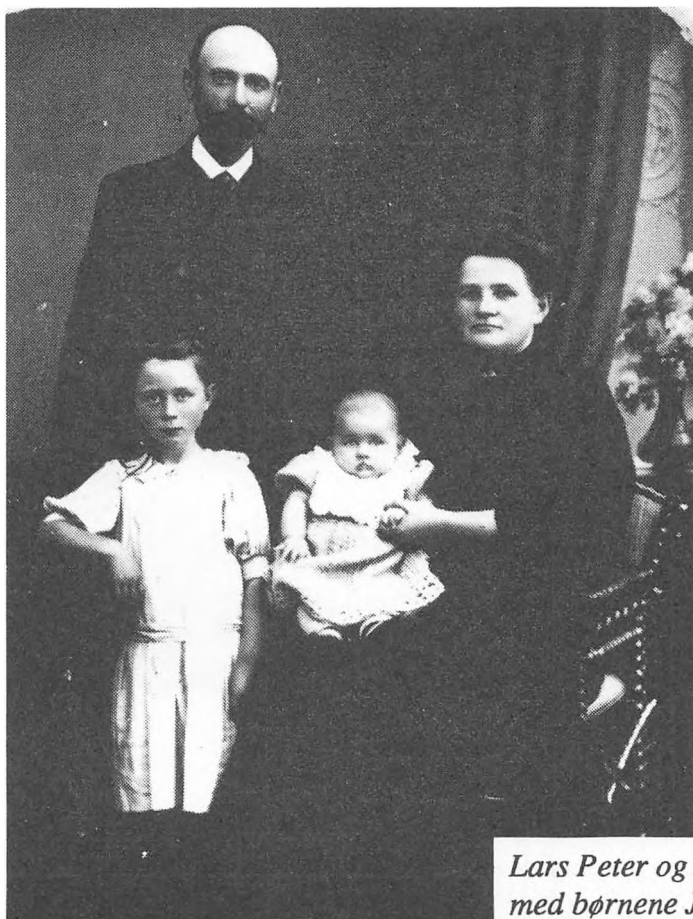


*Anna Magrethe og Lars Peter Rasmussen fotograferet i 1919. Det kunne såmænd godt kaldes »søndag i præstegården«, men efter uret og mit kendskab til personerne, er det altså »søndag formiddag på Skebjerggård«.*

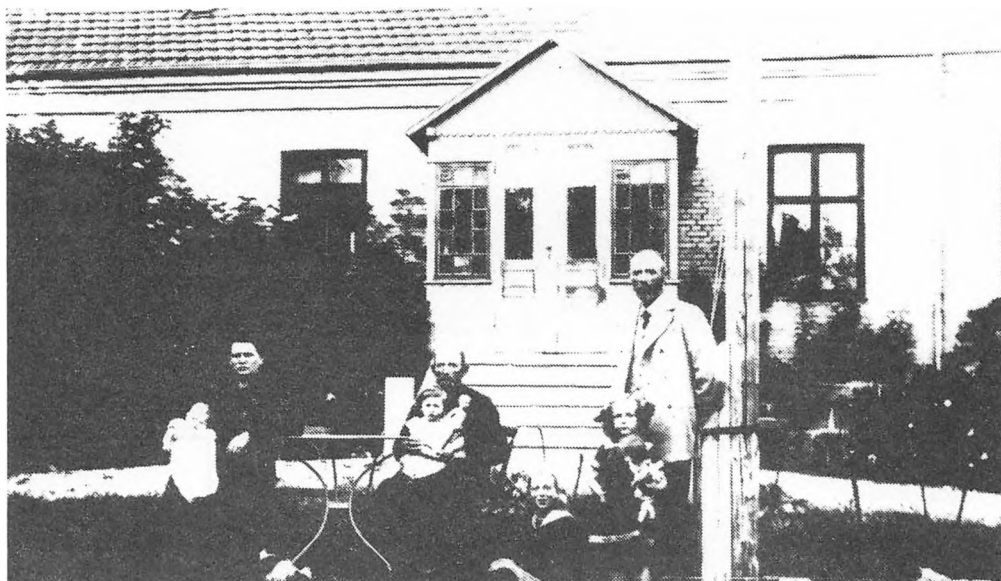
*Louise Olesen født 23.1.1881 i Frydendal sogn ved Holbæk var i mange år Skebjerggårds faktotum. Hun var uddannet som mejerske hos Anna Magrethes broder og kom til Skebjerggård i 1911.*

*Hun skulle oprindelig være medhjælper i huset, men hun fik hurtigt flyttet sit virkefelt udendørs. Hun var stærk som en bjørn og kunne lægge en tønne korn på nakken. Hun havde temperament og var meget trofast. Når Anna Magrethe var på visit, og det var mørkt når hun skulle hjem, stod Louise udenfor og ventede på hende. Der skulle ikke ske hende noget. - Louise og Johanne i 1911.*

*(faktotum er latin og betyder at »gøre alt«)*



*Lars Peter og Anna Magrethe Rasmussen med børnene Johanne og Frida i 1910.*



*Haven på Skebjerggård i 1914.  
Fra venstre Anna Magrethe med Ingeborg, morfar Hans Ole Christensen  
med Julie Johanne, Frida og Lars Peter Rasmussen.*



Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	hus Smørumnedrevej  til	matr.nr. 6 b  anm.
18/7 - 1860	<p>Huset er beliggende på det sted, hvor "Skebjerggård" lå før udflytningen i 1700-tallet.</p> <p>Solgte den daværende ejer af "Skebjerggård", Anton H. Rosted huset til Hans Bendtsen.</p>	
11/8 - 1897	til Chresten Johansen	
1/4 - 1903	til gårdejer Peder Larsen "Ryttergården".	
	Huset blev i mange år udlejet til skiftende familier.	
	Bl. a. boede "Ju-u-le" i et værelse i husets østgavl, mens hun arbejdede på "Ryttergården" (se under matr. nr. 1 a)	



Ejendom type-navn	gård "Ormegaarden" Skebjergvej, Smørumnedre mark	matr.nr. 7 a
Ejerskifte skøde læst	til	anm.
	Fæstegård under Edelgave indtil 1854	
8/3 - 1854	til Anders Nielsen	
20/12 - 1854	til Jens Andersen	
17/12 - 1892	ved skifteretsudskrift til Jens Andersens enke Kirsten Larsdatter. Samme dato til underretssagfører Edv. R. Brandt	
20/12 - 1905	Ved fogedudlægsskøde til Chr. P. Skaaning	
20/9 - 1916	til Chr. Holm	
27/3 - 1918	til ORS. Aage Schultz	
12/4 - 1921	til Gustav Adolf Müller	
- 1930	til ???	

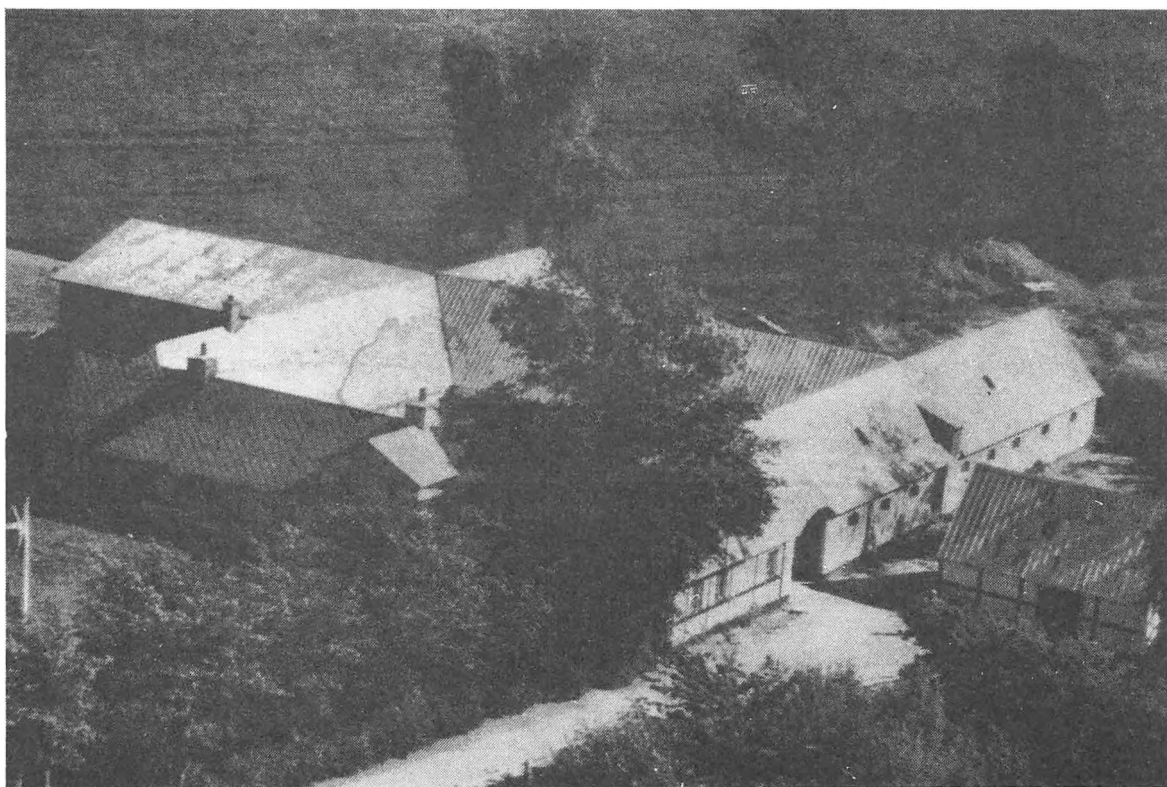


*»Ormehøj« der har givet gården navn. I baggrunden skimtes gården opført efter en brand først i tyverne.*

Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	grundstykke Rendebæksvej, Smørumnedre  til	matr.nr. 7b  anm.
23/5 - 1922  5/5 - 1925	Madsen-Mygdal, Edelgave til gartner og maskinhandler H.P.Jensen  til gårdejer Peder Larsen Ryttergården  Grundstykket var oprindelig gårdsplads for "Ormegården" før den blev flyttet ud. Nu er den bebygget med parcelhuse med indkørsel fra Flodvej.	

Ejendom typr/navn Beliggenhed i dag  Ejerskifte skøde læst	hus kld. "Vesterbjerg" Smørumnedre mark, vest for Shæfergården  til	matr.nr. 7c  anm.
<p>8/3 - 1854 22/11 - 1882</p> <p>28/8 - 1889</p> <p>21/8 - 1907</p> <p>22/9 - 1925</p> <p>9/5 - 1927</p> <p>12/11 - 1928</p> <p>17/8 - 1930</p>	<p>Fæstehus under Edelgave. Parcellen har formentlig før udskiftningen hørt til Ormegården</p> <p>Anders Nielsen hans enke, Inger Sørensdatter, til Bodil Andersdatter datter</p> <p>Chr. Jørgensen</p> <p>Svend Andersen og ved påtegning samme dag til Dombrowsky</p> <p>Johannes Nielsen og ved påtegning samme dag til Carl Rasmussen</p> <p>Oluf Laurits Pedersen</p> <p>Hilmar Falck</p> <p>frk. Kirstine M. Kristensen</p>	





Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	gård "Stangkærgård", Flodvejen Smørumnedre - nu nedrevet  til	matr.nr. 8  anm.
<p>30/6 - 1852</p> <p>31/10 - 1894 26/6 - 1895</p> <p>7/9 - 1929</p>	<p>Gården var fæstegård under Edalgave og blev købt af gårdfæster Hans Pedersen. Tidspunktet kendes ikke til svigersønnen Peder Olsen gift med Kirsten Hansdatter til sønnen Ole Pedersen til broderen Lars Pedersen</p> <p>til Chr. Vilhelm Larsen</p> <p>Senere blev gården solgt til gårdejer V. Sørensen og nu er den udstykket til parcelhusbebyggelse</p>	

Den sidste gårdfæster på "Stangkærgård" var Hans Pedersen, og han har formentlig frikøbt gården, men det kan ikke med bestemthed siges når.

Af skøde af 30/6-1852 fremgår det, at sønnen fra Ryttergård, Peder Olsen - overtager gården. Han er blevet gift med Hans Pedersens datter - Kirsten Hansdatter, og gården overtages mod at der svares "undertag" til svigermoderen - enke efter Hans Pedersen, Ane Nielsdatter for hendes livstid.

I ægteskabet mellem Peder Olsen og Kirsten Hansdatter kom der fem børn:

Ole Pedersen f. d. 9/4-1850 i Smørum  
 Ane Pedersdatter født 30/5-1852 i Smørum  
 Maren Pedersdatter født. 14/9-1854  
 Hans Pedersen født 16/3-1857  
 Lars Pedersen født 8/9-1863 og  
 Peder Pedersen født 8/9-1863.

Om disse børn ved jeg, at Maren blev gift med Ole Hansen, Langbjerggård. Hans Pedersen købte først Askebjerggård, Smørumnedre mark og senere Smedebakkegård i Smørumovre.

Peder Pedersen drev en årrække Smørum Kro, og Ole Pedersen overtog Stangkærgård ved skøde af 31/10-1894, men afstod den til sin yngre broder Lars Pedersen ved skøde af 26/6-1895.

Lars Pedersen blev gift med Bodil Pedersen, født 20/12-1872. I ægteskabet kom der ni børn:

Kirsten født 1894	Karl født 1904
Anna født 1897	Bertha født 1906
Peder født 1899	Christian født 1909 og
Hans født 1900	Laura født 1912
Gerda født 1901	

Det var en meget aktiv og musikalsk familie, og i hvert fald sønnerne, havde stor sans for "mekanik". På gårdens jord var en del små vandhuller, dem ville Lars Pedersen gerne have tømt og opfyldt. Til den ende fremstillede sønnerne vindmøller og vandsnegle af gamle selvbinderdele, og det virkede fint. Hans overtog lastmotorvognen og vognmandsforretningen fra Carl Jensen, Hesselbjerggård. Peder og Karl havde landsbyens første motorcykler, Peder kørte "Nimbus" - det såkaldte "kakkelovnsrør" og Karls køretøj var vel nærmest det vi i dag forstår ved en "knal- lert".

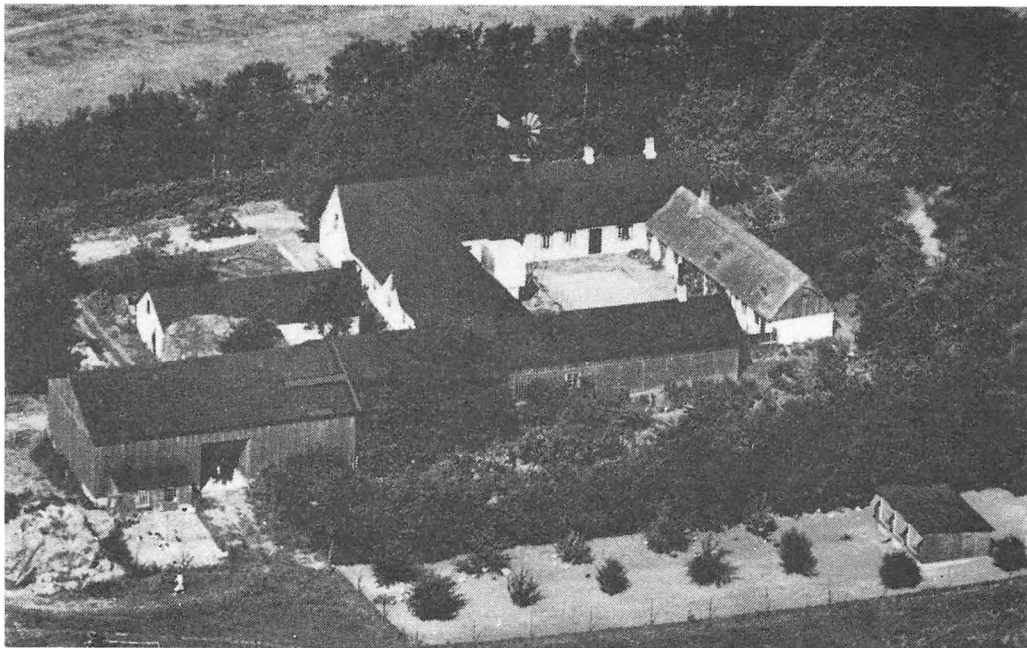
Karl forsøgte sig også som "Lillebilvognmand". Først i 20-erne købte han en lille "Renault", hvor føreren sad i fri luft og passagererne i en fin plydsbetrukket, lukket passagercabine med plads til to.

Alle Søønnerne spillede violin og Christian leverede en skøn "bas" i Ungdomsforeningens sangkor. Også fodbolden fik et spark, og i mange år lå fodboldbanen ud for "Stangkærgård" ved Flodvejen.

"Stangkærgård" var en gammel, stråttækt, firlænget gård uden megen ladeplads. Til gengæld var deres velformede kornstakke en fryd for øjet. Dette at kunne "sætte stak" er en kunst, som kun få behersker, men søønnerne fra "Stangkær" kunne, men en dag blev der rejst en stor ladebygning af træ. Selvfølgelig var det et fremskridt at kunne have hele høsten under tag, men et karakteristisk og dejligt "syn" forsvandt. Disse smukke kornstakke dukker stadig op, når jeg tænker på "Stangkærgård".

Ved skøde af 7/9-1929 blev gården solgt til sønderjyden Chr. Vilh. Lassen, som med stor dygtighed fortsatte driften en snes år.

Nu er gården nedrevet og jorden "beplantet" med parcelhuse. Før udskiftningen lå den i Smørumnedre by, hvor nu "METAS" har til huse i den nedlagte forskole.



Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	gård. "Bosager" Smørumnedre Mark, Stormosen  til	matr. nr. 9 a  anm.
- 1737	Fæstegård under Edelgave, Gårdfæster Jens Pedersen Skov	
- 1784	Gårdfæster Niels Jensen Skov	søn
- 1813	Gårdfæster Peder Nielsen	søn
- 1825	Gårdfæster Frands Nielsen	broder
2/8 - 1871	Gården frikøbes af Niels Frandsen	søn
31/8 - 1910	Gården overtages af Hans Frandsen	søn

Jens Pedersen Skov er født i Køge i juli 1707 og død i sep. 1784. Som ung kom han til Edelgave som skytte, og han blev gift med Karen Nielsdatter, født i 1713 og død i 1782. Hun var ved giftemålet kokkepige på Edelgave.

I Smørumnedre lå den gang en skov kaldet "Kongeskoven". Den var blevet ødelagt under svenskekrigene, og bestod nu kun af nogle "Gærderis og egestubbe", hvor bønderne i Smørumnedre havde græsningsret.

For at ophjælpe skoven forbød godsejer Chr. Bielcke bønderne at lade deres kreaturer græsse således, at ungskoven blev ødelagt. For at påse, at dette blev overholdt pålagde han skytten Jens Pedersen Skov at føre tilsyn, og han fik som vederlag Bosagergård i fæste.

Hvorfra navnet "Bosager" stammer har man drøftet meget. Nogle mener, at gården har fået navnet efter en mand, der hed Bo. En undersøgelse har ikke givet grundlag for denne antagelse. Det er mere nærliggende at navnet "Bosager" er opstået fordi der i oldtiden har ligget en landsby på jorden, og da gården for nogle år siden blev udstykket til parcelhusbebyggelse, fandt man da også ved kloakeringen hustomter i betydelig mængde, formentlig fra Stenalderen eller Broncealderen.

I ægteskabet mellem Jens Pedersen Skov og Karen Nielsdatter fik de et barn:

Niels Jensen Skov, født i 1739 og død i 1808.

Han blev gift 1. gang med Anna Sørensdatter i 1766. I 1767 fik de en datter, Sidse Nielsdatter, som døde umiddelbart efter fødselen.

I 1769 fik de tvillingerne Anna Nielsdatter og Jens Nielsen, som begge døde ved fødselen sammen med moderen.

Niels Jensen Skov blev gift 2. gang i 1779 med Karen Andersdatter, født i Måløv i 1759, død på Bosagergård den 4/1-1813.

I ægteskabet fik de 9 børn:

Anna Nielsdatter født i 1781 og død 7 uger gl..

Peder Nielsen født i 1784

Karen Nielsdatter født i 1786 og død i januar 1813

Ane Nielsdatter født i 1789

Kirsten Nielsdatter født i 1791 og død i januar 1813

Hans Nielsen og Jens Nielsen, tvillinger født i 1794.

Hans døde ved fødselen og Jens i januar 1813

Sidse Nielsdatter født i 1797 og

Frands Nielsen født den 23/12-1801 og

død på Bosagergård den 18/8-1871.

Som nævnt døde Niels Jensen Skov i 1808 og enken, Karen Andersdatter sad nu tilbage med 6 børn. I 1812 blev familien angrebet af en smitsom sygdom og i tiden 4.-18. januar 1813 døde hun og børnene Karen, Kirsten og Jens.

I 1813 overtog den voksne søn Peder Nielsen gården, og han giftede sig med den 9 år ældre Inger Jensdatter fra Brøndbyvester, og hans yngre søskende blev anbragt i pleje hos bønder i Sognet. Broderen Frands Nielsen kom i pleje hos skoleholder Lind.

I 1825 døde Peder Nielsen og hans enke Inger Jensdatter giftede sig nu med hans broder, den 24-årige Frands Nielsen, som ved ægteskabet overtog fæstemålet på Bosagergård. Inger Jensdatter fik ingen børn, hverken i første eller andet ægteskab. Da Frands Nielsen rykkede ind på gården i 1825 plantede han i haven et Lindetræ til minde om skoleholderen, der havde taget sig af ham og givet ham en god opdragelse. Lindetræet blev 150 år gammelt.

Inger Jensdatter døde i 1835 og Frands Nielsen blev i 1836 gift med Sidse Pedersdatter født i 1812 og død i 1887.

I ægteskabet mellem Frands Nielsen og Sidse Pedersdatter fødtes 3 børn:

Niels Frandsen født 1837 den 13. januar og død i 1924 den 8. april

Peder Frandsen født 1839 den 27. januar og

Inger Frandsen født 1842 og død i 1844



*Frands Nielsen og Sidse Pedersdatter.*

Frands Nielsen og Sidse Pedersdatter var efter datidens forhold oplyste mennesker. Frands Nielsen oprettede aftenskole for landsbyens ungdom sammen med min oldefar Lars Nielsen og hans broder Niels Andersen, og Sidse Pedersdatter holdt privatskole for naboernes småbørn.

I 1871 overtog sønnen Niels Frandsen Bosagergård. Forinden var der skiftet med broderen Peder Frandsen og formentlig i den anledning frasolgt en jordlod til ejeren af Hesselbjerggård, Niels Pedersen.

Peder Frandsen blev gift med Sidse Andersdatter født i 1840. De overtog en gård i Tåstrup.

Den 25. november 1873 blev Niels Frandsen gift med Maren Sofia Hansdatter Boberg, født den 5. september 1848 i Måløv, død den 18. marts 1908. Hun var datter af gårdejer i Måløv Hans Johansen Boberg og Inger Svendsdatter.



*Niels Frandsen*



*Sofia Boberg*

I ægteskabet fik de 3 børn:

Hans Johan Frandsen, født den 7. september 1874, død 1954

Peder Frandsen, født den 2. april 1877, død 1946 og

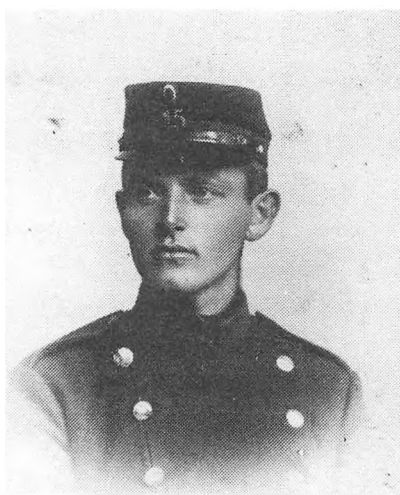
Ane Kristine Frandsen, født den 18. februar 1887, død 1969.

Begge sønnerne aftjente deres værnepligt ved 15. Bataillon. Datteren Ane Kristine blev gift med Anders Peder Kortsen, f. 28/8-1879 i Ledøje. De bosatte sig på Stendyssegård i Krogstrup.

Hans Frandsen fik en god landbrugsuddannelse og tog bl.a. eksamen som landbrugskandidat fra Landbohøjskolen på Frederiksberg.

Da jeg var barn, spurgte jeg ham, hvad en landbrugskandidat var, og han svarede, at det var en, der kunne både dit og dat om landbrug, så blev jeg så klog.

I 1906 forpagtede han Bosagergård, og samme år den 25. juli blev han ved kongebrev viet til Bertha Kortsen, f.d. 14/2-1882 på Risbjerggård i Ledøje.



*Hans Frandsen*



*Peder Frandsen*

*Peder Frandsen er tilsyneladende steget i graderne, på fotografiet bærer han hue med korporalsnor. Han blev senere gårdejer i Vindinge ved Roskilde.*

Bertha Kortsen var datter af Lars Kortsen, f.d. 7/1-1856 i Ledøje og Ane Barbara Pedersen, f.d. 26/2-1858 i Ledøje. Lars Kortsen døde i 1893 og moderen giftede sig da med hans broder Cort Kortsen, f.d. 29/3-1863 i Ledøje.

Bertha kom nu i huset hos sin morfar Peder Pedersen, f.d. 19/10-1831 i Ledøje. Han var sognefoged og ejer af Spånagergård i Smørumovre. Han købte den i 1883 og solgte den til sin datter Karen Pedersen i 1902.

I 1897 udskilte han en grund fra Spånagergård og byggede villa "Solnæs", som han ved gavebrev overdrog til sin datter Johanne Kirstine Pedersen, og hvor han boede til sin død i 1905.

Døtrene Johanne Kirstine f.d. 13/8-1862 og Karen Marie f.d. 19/4-1865 døde begge ugift. En tredje datter - Birthe Hansine, f.d. 20/10-1869 blev gift med den tidligere forvalter på Edelgave, Frederik Madsen, f.d. 23/9-1865 i Guderup ved Næstved. Ved giftemålet overtog de Flødekærgård i Smørumovre. I ægteskabet fik de ingen børn.

Det skal nævnes, at Karen Marie var en særdeles aktiv dame. En tid var hun indehaver af Smørumovre Købmandshandel og senere blev hun kommunesekretær. Hun røg som en skorsten, men kun cigarer og cerutter. Jeg husker tydelig den tobakståge, man måtte bore sig igennem, når man på kommunekontoret skulle betale skat. For enden af tågen kunne man med sikkerhed finde Karen Pedersen.

Som nævnt blev Hans Frandsen og Bertha Kortsen gift ved Kongebrev den 25/7-1906.





*Bertha*

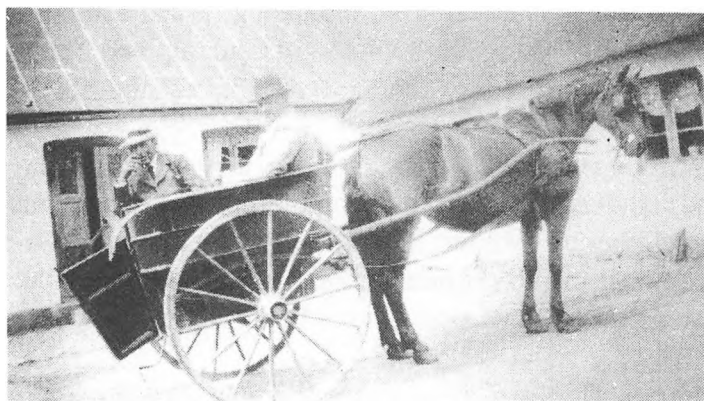


*Hans Frandsen*

I ægteskabet fik de tre børn:

Laura Agnethe født 8/12-190  
Ella Johanne født 28/8-1910 og  
Niels Otto Cort født 4/7-1915.

Begge døtrene fik en læreruddannelse og sønnen en landbrugsvidenskabelig uddannelse.



*Gæster afhentes i Jumbe.*

**Vi Frederik den Fiftende,**  
 af Guds Naade Konge til Danmark, de  
 Venders og Gothers, Hertug til Slesvig,  
 Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg  
 og Oldenborg,

Gøre vitterligt: At Vi, efter derom allerunderdanigst gjort Ansøgning  
 og Begæring, allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge  
 og tillade, at *Landsbrüggekandidat, Sprogskole*  
*Hans Johan Strandren af Berthelshu-*  
*na Johanne Jacobsen af Tjørnsund ... af*  
*Imperium Sogn under Højenhøvede Sogn*  
*ind i Sognet Sjølland*

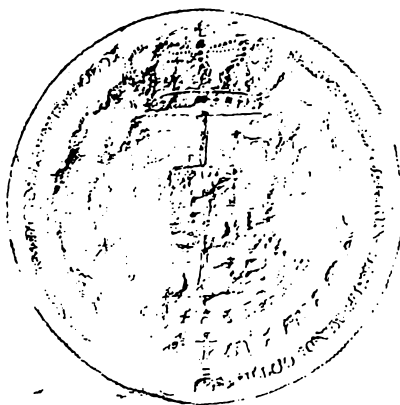
maa, uden foregaaende Lyssning fra Prædikestolen, hjemme i Huset sammen-  
 vies af hvilken Præst de det begære og dertil kunne formaa; dog skulle de  
 med Attester bevise, at saa vel den Sognepræst, hvilken det ellers tilhorte at  
 forrette Vielsen, som Kirkens øvrige Betjente, samt Skolen, Fattige og andre  
 Vedkommende have erholdt deres lovlige Betaling, ligesom og Vielsen skal  
 forrettes af en til en vis Menighed beskikket Præst, som bor staa til Ansvar

for Forretningens Gyldighed i Henseende til Formen og tillige paa, at  
Intet befindes, som Egteskabet lovligen kunde forhindre.

Givet i Vor Kongelige Residensstad Kjøbenhavn,

den 21. Febr. 1906

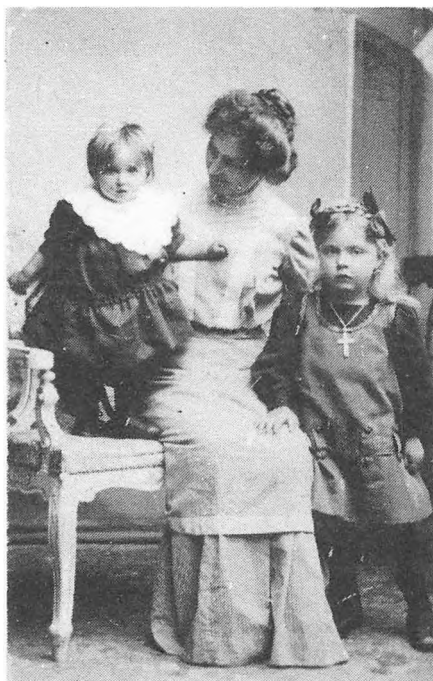
Under Vort Kongelige Segl.



Efter Hans Kongelige Majestats allernaadigste Befaling.

P. M. B.

Vielsbrev for Landbrugs-kandidat Parpagler  
Kans Johan Christensen og Bertha Anna  
Johannesen, barne.



*Bertha Frandsen med døtrene  
Ella 2 år og Laura 5 år  
(foto ca. 1912)*



*Niels Otto Cort 4 år  
(foto ca. 1919)*

Foruden sit landbrug, som Hans Frandsen drev mønsterværdigt, var han også meget aktiv i politik. Han var i 24 år medlem af Ledøje-Smørum sogneråd bl.a. som kommunekasserer. Han var medlem af menighedsrådet, kasserer i sygekassen, vurderingsmand i Storm- og haglskade, vurderingsmand ved ansættelse af ejendomskyld, medlem af akkordudvalget, vurderingsmand ved Østifternes brand forsikring, medlem af fredningsnævnet, repræsentant for Bondestandens sparekasse, medlem af bestyrelsen for Ballerup andelsmejeri o.m.a.

Familien på Boesagergård var min mor og fars gode venner. Når Hans Frandsen havde ærinde i landsbyen, forsømte han ingen lejlighed til at "kigge ind" og få en diskussion med min far. Når det skete søgte jeg altid at anbringe mig inden for hørevidde, og det var altid aktuelle emner de behandlede, aldrig almindelig "bysladder". Selv om de begge var venstremænd var de langt fra enige i alle ting. Det kan nok være, den skar. Somme tider blev jeg helt betænkelig, det lød som de var uvenner, men det jeg opfattede som begyndende uvenskab, var blot ivrighed i argumentationen. Jeg husker disse diskussioner med glæde, og lærte en del, tror jeg nok.

Det skete en enkelt gang, de fik en bid brød og en snaps. Ingen af dem var særlig stærke i spiritus, og til min store fornøjelse skar de de frygteligste ansigter, når drammen blev skyllet ned. De bankede sig for brystet og sagde "ah-h-h-h!". Det passede ikke rigtig sammen. Senere har jeg forstået, at snaps kan smage godt, men så



*Ledøje-Smørum sogneråd ca. 1918*

*Gudmand-Høyer, Hans Frandsen, Karen Pedersen, Jens Smørum, Strømblad.  
Søren Kortsen, Brødegård, Søren Andersen, formand, A.C. Pedersen, og H.C. Hansen.*

*Der skal også være tid til at nyde sommervejret.*

*På billedet til venstre ses Bertha Frandsen med datteren Ella og sønnen Niels Otto.*

*På billedet til højre har Niels Otto "klædt sig ud" i sin søsters sommerkjole. I baggrunden ses det Lindetræ Niels Ottos oldefar Frands Nielsen plantede i 1825 til minde om skoleholder Lind.*



*Fastelavnsryttere på gårdspladsen.*

skal den være kold. Den gang opbevarede snapsen i et køkkenskab ved siden af komfuret.

Mens Bertha Frandsen opholdt sig hos sin oldefar og sine mostre i villa "Solnæs", lærte hun den navnkundige dyrlæge Thaysen-Petersen at kende, idet han som ungkarl og praktiserende dyrlæge her i sognet boede som pensionær i villa "Solnæs" gennem mange år. Det kan her nævnes, at han med stor iver deltog i sognets "kulturelle" liv, og han var bl.a. en sikker deltager i de lokale dilettantforestillinger på Smørumovre kro.

Thaysen-Petersen var sønderjyde fra Sdr. Hoptrup, hvor noget af hans familie havde en gård på ca. 400 tdr. land. En søn der fra, Hans Lassen og hans fætter Fritz Clausen (senere kendt som dansk NAZI-leder) var indkaldt som tyske soldater under den første verdenskrig.

Hans Lassen deltog på vestfronten i 4 år, og da han efter dette åremål var hjemme på en kort orlov gik han over grænsen til Danmark (svømmede over Kongeåen), kom til Kolding og derfra til Boesagergård. Han var syg og afkræftet, var forbydt af lus og led af granatchok. Man fortalte mig en gang, at han, da man afhentede ham på Københavns hovedbanegård, smed sig langs husmuren, da han hørte en elektrisk sporvogn bremse op. Enhver der husker sporvognene ved, at de ved opbremsning kunne give en uhyggelig hylende lyd fra sig, ganske som en granat før nedslaget. Lassen var meget syg et halvt års tid og fik derefter plads på en gård ved Roskilde som forvalter. Efter 1920 overtog han sin fødegård, men døde ung. Gården er nu udstykket af Statens jordlovsudvalg.

Når Lassen kom til Boesagergård skyldtes det, at Bertha Frandsen før sit giftermål en periode havde opholdt sig på gården og kendte familien.

Fritz Clausen - Hans Lassens fætter - blev på et tidligt tidspunkt af krigen taget til fange af russerne på Østfronten.

Også han kom til Boesagergård efter krigens afslutning, men i modsætning til Hans Lassen som næsten ikke var til at slå et ord af om krigen, fortalte Fritz Clausen vidt og bredt om sine oplevelser, som altså hovedsagelig var gjort i fangenskab.

Da Clausen var læge, eller måske på det tidspunkt lægestuderende, fik han hurtigt et specialjob. I fangelejren var der selvsagt mangel på læger, men da Fritz Clausen i kraft af sit studium jo var sådan en slags, blev han den halve dag benyttet til at se efter de syge og den halve dag kørte han rundt med kød, der skulle synes og fordeles mellem flere "fangekøkkener". I modsætning til fætteren, der var udsultet og forkommen, virkede Fritz ualmindelig velfodret og sund.

Begge de unge sønderjyder var forlovede, og de respektive "forloveder" kom også på besøg på Boesagergård. Hvor længe deres ophold har varet kan jeg ikke sige, men det varede i hvert fald så længe, at de fik lært Ella Frandsen - den yngste datter - at køre på cykel.



Begge sønderjyder kom sammen med familien Frandsen i mit hjem. Fritz Clausen kan jeg ikke huske, men Hans Lassen erindrer jeg tydeligt, han var meget stille, meget mager og fuldstændig "skaldeklippet". Navnlig det sidste husker jeg, for det overgik nemlig mig een gang om måneden - meget pinagtigt.

Ella Frandsen var - som fru Rosenholm - i Sdr. Hoptrup i 1960-erne for evt. at hilse på gamle venner. Herunder talte hun meget med gamle folk i byen, og naturligvis spurgte hun ud om Fritz Clausen. Betegnende var at alle som en absolut havde betragtet ham som en god dansk mand, indtil han viste NAZI-tilbøjeligheder. Ingen forstod det der siden skete.

Hans Frandsens slægt har været fæstere eller ejere af Boesagergård i 200 år. Med særlig tilladelse bringer jeg slægtens anetavle for samme tidsrum.

Omkring 2. verdenskrigs begyndelse afhændedes gården og ved Hans Frandsens død i 1954 blev nedenstående nekrolog skrevet

#### LEDØJE-SMØRUM

### Fhv. Gdr. Hans Frandsen død

En gammel Hædersmand, en kendt og afholdt Mand paa sin Egn, og i vide Kredse udenfor den, fhv. Gdr., Landbrugskandidat H a n s F r a n d s e n, Toftehøj, Smørumnedre, er i Forgaars død i sit Hjem efter kortere Tids Svagelighed.

Gdr. Frandsen, der den 7. September vilde være fyldt 80 Aar, var født paa Bosagergaard i Smørum, der gennem mange Aar havde været i Slægtens Eje, og selv drev Gdr. Frandsen denne Gaard mønsterværdigt i alle sin Manddomsaaer, indtil han solgte den for en halv Snes Aar siden og købte Villa Toftehøj i Smørumnedre, hvor han siden havde boet.

Gennem sit lange og virksomme Liv har Gdr. Frandsen foruden at drive sin Gaard haft mange Opgaver og Hverv betroet. I adskillige Valgperioder var han Medlem af Smørum Menighedsraad og af Led-

øje-Smørum Sogneraad, sidstnævnte Sted var han tillige en meget omhyggelig Kommunekasserer. Desuden var han Ejendomsskyldvurderingsmand, Vurderingsmand for Østifternes Brandforsikring, Medlem af Fredningsnævnet, Repræsentant for Bondestandens Sparekasse i lige ved 50 Aar og til sin Død Medlem af Gældssaneringsudvalget, Bestyrelsesmedlem i sin Tid i Ballerup Andelsmejeri, i Bestyrelsen for Østifternes Haglskadeforsikring og meget mere, og de sidste Aar var han Kasserer for Smørum Sogns Sygekasse.

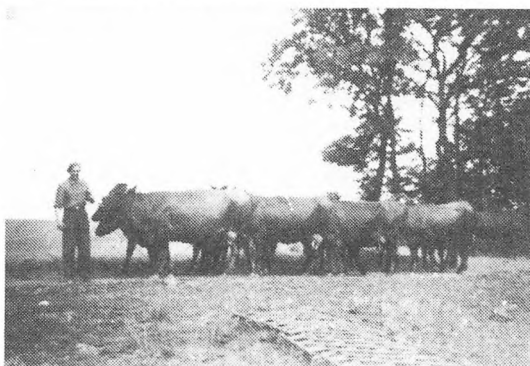
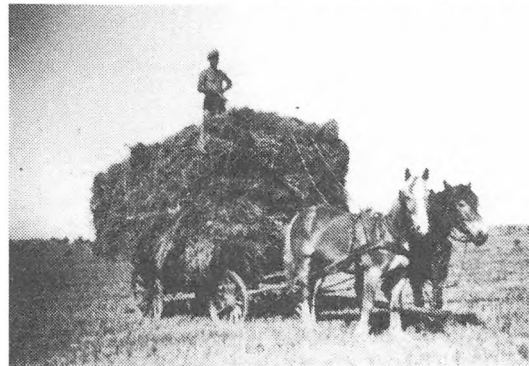
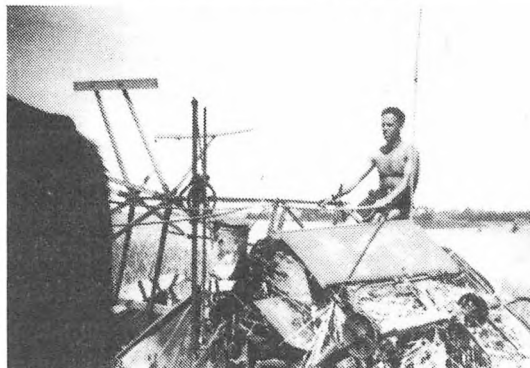
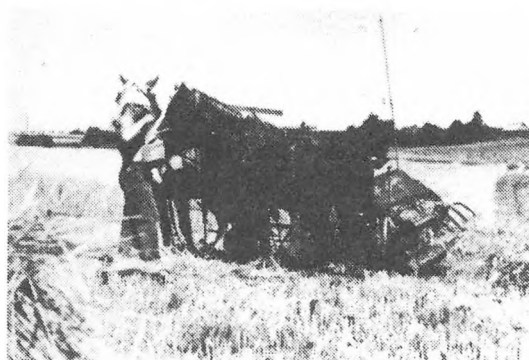
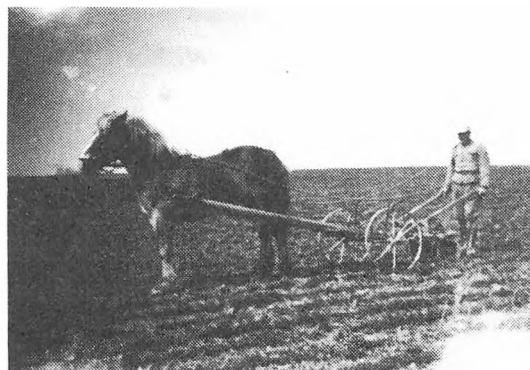
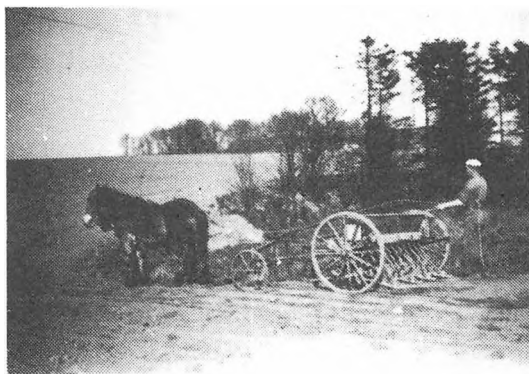
Overalt havde Gdr. Frandsen, der var et gennemreelt og tiltalende Menneske, stor Indflydelse i Kraft af sin fine Begavelse, sit rolige Overblik og sin gode Forhandlingsevne. Alt opstiltet og unaturligt var ham saa inderligt imod, og Bravader mødte han med et sarkastisk Smil. Men mange lærte at sætte Pris paa hans Retfærdighedssans, Loyalitet og kloge Smil.

Gdr. Frandsen efterlader sig foruden sin Hustru to Døtre og en Søn.

Bertha og Hans Frandsens afløsere på Boesagergård blev Margrethe og Thomas Krog, som med stor dygtighed har drevet gården indtil den for nogle år siden udstykkedes til parcelhusbebyggelse.

På s. 164 ses Boesagergård, som den ser ud i dag. Endvidere en række arbejdssituationer i "Krog-perioden".





siffror 75 111 4

SÄLVIA NN.....

ANCE TABLE

Nr. 1 på detta skema er  
 samma person som Nr. ....  
 på skema Nr. ....

1 **Bertha Karlsson**

Født 14-2-1882.  
 Hvor ledöje Rydbyggård.  
 Gift 20-9-1905 Sköglings  
 Ded 21-3-1960  
 Hvor Marike

**Hans Johan Frändlin**

Navn på ægtemand / hustru

Rosagergård S14  
 f. 7-9-1874  
 d. 27-8-1954.

2 **Anna Johanne**

Født 7-1-1866  
 Hvor ledöje  
 Gift 13/5  
 Ded 11-5-1943  
 Hvor ledöje Rydbyggård.

3 **Anna Barbarica Pedersen**

Født 26-2-1858  
 Hvor ledöje mark  
 Ded 1926  
 Hvor ledöje Rydbyggård.

4 **Hans Larsen**

Født 9-4-1825  
 Hvor Vallens bæk  
 Gift 24-11-1848  
 Ded 11-2-1902  
 Hvor ledöje

6 **Peter Pedersen**

Født 19-10-1831  
 Hvor ledöje mark  
 Gift 23-7-1858  
 Ded 28-8-1905  
 Hvor Tomteum Salms.

7 **Peter Pedersen**

Født 4-9-1829  
 Hvor ledöje mark  
 Ded 7-11-1860  
 Hvor ledöje mark

8 **Lars Pedersen**

Født 1780  
 Hvor Vallens bæk  
 Gift 5-11-1801  
 Ded 3-7-1870  
 Hvor Vallens bæk.

9 **Ulrich Pedersen**

Født 3-10-1787  
 Hvor Vallens bæk  
 Ded 29-2-1864

10 **Ulrich Pedersen**

Født 21-4-1793  
 Hvor Vallens bæk  
 Gift 31-2-1821  
 Ded 12-6-1834  
 Hvor Vallens bæk

11 **Peter Pedersen**

Født 1794  
 Hvor Vallens bæk  
 Ded 23-5-1880

12 **Peter Pedersen**

Født 21-10-1798  
 Hvor ledöje mark  
 Gift 12-2-1823  
 Ded 18-11-1865  
 Hvor ledöje

13 **Peter Pedersen**

Født 25-6-1798  
 Hvor ledöje mark  
 Ded 13-2-1870

14 **Peter Pedersen**

Født 24-3-1799  
 Hvor ledöje  
 Gift Sköglings 1818  
 Ded 3-1-1830  
 Hvor ledöje

15 **Peter Pedersen**

Født 15-11-1793  
 Hvor Sköglings  
 Ded 18-3-1851

16 **Peter Pedersen**

Ovennævnte ene fortsattes på skema  
 1743 d. 16-8-1826, Vallens bæk  
 gift 10-12-1799

17 **Peter Pedersen**

Ovennævnte ene fortsattes på skema  
 1747 d. 26-1-1796  
 gift 1-7-79

18 **Peter Pedersen**

Ovennævnte ene fortsattes på skema  
 1793 d. 26-1-1798  
 gift 1-7-79

19 **Peter Pedersen**

Ovennævnte ene fortsattes på skema  
 1761 d. 1-2-1831

20 **Peter Pedersen**

Ovennævnte ene fortsattes på skema  
 1784 d. 21-11-1792  
 gift d. 8-4-1783

21 **Peter Pedersen**

Ovennævnte ene fortsattes på skema  
 1760 d. 22-12-1815

22 **Peter Pedersen**

Ovennævnte ene fortsattes på skema  
 1740 d. 16-8-1826  
 gift d. 13-10-1798

23 **Peter Pedersen**

Ovennævnte ene fortsattes på skema  
 1776 d. 5-2-1815

24 **Peter Pedersen**

Ovennævnte ene fortsattes på skema  
 1781 d. 3-10-1827, ledöje  
 gift 3-4-1798

25 **Peter Pedersen**

Ovennævnte ene fortsattes på skema  
 1772 d. 11-12-1859

26 **Peter Pedersen**

Ovennævnte ene fortsattes på skema  
 1781 d. 16-5-1847

27 **Peter Pedersen**

Ovennævnte ene fortsattes på skema  
 1748 d.

28 **Peter Pedersen**

Ovennævnte ene fortsattes på skema  
 1741-23-7-1811, ledöje  
 gift ledöje 1781

29 **Peter Pedersen**

Ovennævnte ene fortsattes på skema  
 1762

30 **Peter Pedersen**

Ovennævnte ene fortsattes på skema  
 1741 d. 16-4

31 **Peter Pedersen**

Ovennævnte ene fortsattes på skema  
 gift 7-4-1782

Nr. 1 på dette skema er  
 samme person som Nr. ....  
 på skema Nr. ....

1/2 m.  
 1/2 m.  
 1/2 m.

1 Hans Johan Frandsen  
 Født 7-9-1874  
 Hvor Smørumnæs Bosager  
 Gift 25-7-1906  
 Dod 27-8-1934  
 Hvor Smørumnæs Teglvej

1 Bertha Frøholm  
 Navn på arjtemand / hustru  
 f. 14-2-1882, Løngå  
 d. 21-3-1915, Nørrebo

2 Julie Tranerup  
 Født 13-1-1837  
 Hvor Smørumnæs Bosager  
 Gift 25-11-1873  
 Dod 8-4-1924  
 Hvor Smørumnæs Bosager

3 Hans Løve Hansen Bosager  
 Født 5-9-1848  
 Hvor Næstø mark  
 Dod 18-3-1908  
 Hvor S N Bosager

4 Francis Nielsen  
 Født 23-12-1801  
 Hvor Smørumnæs Bosager  
 Gift 17-3-1836  
 Dod 18-8-1871  
 Hvor S N Bosager

5 Lille Peter Dabber  
 Født 1812  
 Hvor Smørum  
 Dod 30-4-1889  
 Hvor Smørumnæs Bosager

6 Hans Johansen Bosager  
 Født 1820  
 Hvor Slangerisje  
 Gift  
 Dod 1889  
 Hvor

7 Engel Frederik Dabber  
 Født 1803  
 Hvor Farum  
 Dod 16-5-1864  
 Hvor Næstø mark

8 Carl Nielsen Bosager  
 Født 1779  
 Hvor Smørumnæs Bosager  
 Gift 5-16-1799  
 Dod 1808  
 Hvor Smørumnæs Bosager

9 Lars Andersen  
 Født 1799  
 Hvor Næstø  
 Dod 4-1-1813 Bosager

10 Peter Larsen  
 Født 1776  
 Hvor Smørum  
 Gift 1805  
 Dod 22-2-1827  
 Hvor Smørum

11 Lille Lars Dabber  
 Født 1790  
 Hvor Ferringløse  
 Dod 4-4-1833

12 Johann Petersen Bosager  
 Født 1795  
 Hvor Smørumnæs  
 Gift  
 Dod  
 Hvor Baniøse

13 Jørgen Anders Dabber  
 Født 1788  
 Hvor Hyltehusde  
 Dod Baniøse

14 Lars Dabber  
 Født 1764  
 Hvor Farum  
 Gift 28-10-1791  
 Dod

15 Anders Peter Dabber  
 Født 1773  
 Hvor Næstø

17 Lars Frandsen Bosager  
 Ovenskifte ene forsvillet på skema  
 f. 1770 d. 1791

18 Lars Frandsen Bosager  
 Ovenskifte ene forsvillet på skema  
 f. 1770 d. 1791

19 Lars Frandsen Bosager  
 Ovenskifte ene forsvillet på skema  
 f. 1770 d. 1791

20 Lars Frandsen Bosager  
 Ovenskifte ene forsvillet på skema  
 f. 1770 d. 1791

21 Lars Frandsen Bosager  
 Ovenskifte ene forsvillet på skema  
 f. 1770 d. 1791

22 Lars Frandsen Bosager  
 Ovenskifte ene forsvillet på skema  
 f. 1770 d. 1791

23 Lars Frandsen Bosager  
 Ovenskifte ene forsvillet på skema  
 f. 1770 d. 1791

24 Lars Frandsen Bosager  
 Ovenskifte ene forsvillet på skema  
 f. 1770 d. 1791

25 Lars Frandsen Bosager  
 Ovenskifte ene forsvillet på skema  
 f. 1770 d. 1791

26 Lars Frandsen Bosager  
 Ovenskifte ene forsvillet på skema  
 f. 1770 d. 1791

27 Lars Frandsen Bosager  
 Ovenskifte ene forsvillet på skema  
 f. 1770 d. 1791

28 Lars Frandsen Bosager  
 Ovenskifte ene forsvillet på skema  
 f. 1770 d. 1791

29 Lars Frandsen Bosager  
 Ovenskifte ene forsvillet på skema  
 f. 1770 d. 1791

30 Lars Frandsen Bosager  
 Ovenskifte ene forsvillet på skema  
 f. 1770 d. 1791

31 Lars Frandsen Bosager  
 Ovenskifte ene forsvillet på skema  
 f. 1770 d. 1791

Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	"Langbjerggård" Storemosen, Smørumnedre Mark  til	matr. nr. 10  anm.
31/5 - 1840  - 1867	Fæstegård under Edelgave. Gård- fæsteren var: Hans Andersen, der tillige var sognefoged. Hans Andersens enke Birthe Olsdatter fortsætter fæstemålet.	
16/5 - 1877	Udstedes fæstebrev til Birthe Olsdatters søn, Ole Hansen.	
28/3 - 1919	Frikøbes gården af Ole Hansens søn, Peter Oluf Hansen.	
5/1 - 1932	Sælges til maskinmester E.Henriksen. Derefter blev gården udstykket af statens jordlovsudvalg.	

"Langbjeggård" var den sidste gård i Smørumnedre, som frikøbtes fra Edelgave. Ved fæstebrev af 31/5-1840 overtog Hans Andersen gården som "gårdfæster". Iflg. fæstebrevet skulle han svare landgilde af 6 tdr. rug, 6 tdr. byg og 5 tdr. havre. Den 3. november 1848 blev han gift med Birthe Olsdatter f.d. 26/11-1821 på Store gård (Ryttergård) som datter af Ole Larsen født 1778 og Abelone Larsdatter f. 1792. (Ole Larsens 3. ægteskab).

Hans Andersen og Birthe Olsdatter fik 2 børn:

Ole Hansen født 3/7 - 1850 og  
Anne Hansdatter født 10/3 - 1849.

Hans Andersen blev bl.a. sognefoged, og døde i 1867. Fæstemålet fortsattes af hans enke Birthe Olsdatter, idet afgiften i fæstebrevet dog blev ændret til: 25 tdr. byg efter kapitelstaksten. Den 16/5-1877 blev der udstedt fæstebrev til Hans Andersens og Birthe Olsdatters søn - Ole Hansen, der nu var blevet gift med Maren Pedersdatter

fra Stangkærgård. Ole Hansen og Maren Pedersdatter fik mange børn. Det rigtige antal er ukendt for mig, men følgende er jeg sikker på:

Birthe født 1881  
Abelone født 1884  
Kirsten født 1887  
Peter Oluf født 1888

Gerda født 1890  
Martha født 1891  
Hermann født 1897

NB: Birthe Olsdatter, gift med Hans Andersen og Maren Pedersdatters fader, Peder Olsen, Stangkærgård var søskende.

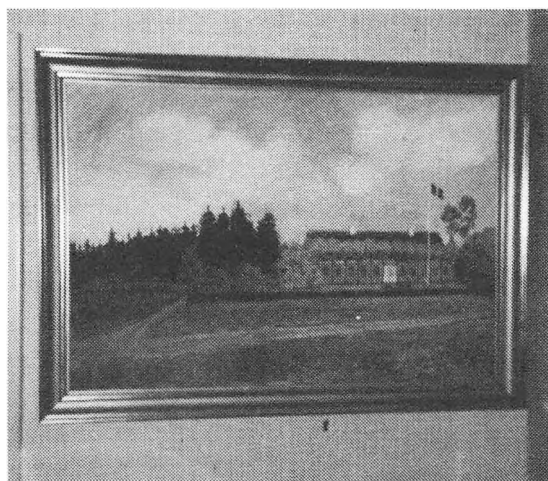
I 1919 overtog Ole Hansens søn - Peter Oluf Hansen - gården, som han frikøbte fra Edelgave ved skøde af 28/3-1919.

Peter Oluf Hansen blev gift med Alma Hansen, der var født i København. De fik fire børn: Gunna, Gerda, Minna og Ole.



*Billedet er taget på Alma og Peter Oluf Hansens sølvbryllupsdag. Fra venstre: Gunna, Gerda, Anna Nielsen, Alma, ukendt mand og ukendt dame, Peter Oluf, Ole og Minna.*

Det skal bemærkes, at Langbjerggård før udflytningen lå i Smørumnedre by, hvor Kong Svendsvej munder ud i Smørumnedrevej.



Ejendom type/navn Ejerskifte skøde læst	gård "Tørvesletten"  til	matr. nr. 11 a  anm.
24/12 - 1851	blev der læst "arvefæsteskøde" til Peder Olsen.	fra Edelgave
7/9 - 1853	frikøber Peder Olsen gården	
22/2 - 1882	til Ole Pedersen	søn
13/12 - 1893	til Lars Albrechtsen, gift med Ole Pedersens enke.	
6/8 - 1913	til Rudolph Wilhelm Illemann.	
8/5 - 1923	Illemanns enke til Henri Karl Birch.	
20/6 - 1927	til forvalter H.V.Krog, købesum 75.000 - løsøre 25.000, ejendomsskyld 75.000.	
?	til købmand Jørgen Andersen, Måløv	

Før udskiftningen lå "Tørvesletten" ved Rendebæksvej i Smørumnedre by, hvor der nu er udstykket i bebyggelsen "Rendevænget".

Den 24/12-1851 blev der tingløst arvefæsteskøde til Peder Olsen. I 1853 frikøber han gården, og ved skøde af 22/2-1882 overdrager han gården til sin søn - Ole Pedersen. Han blev gift med Ane Kirstine Nielsdatter fra Hesselbjerggård. Hun fik en medgift på 10.000 kr., hvilket fremgår af et tinglyst skøde som 1. prioritet i Hesselbjerggård. Beløbet skulle bruges til at udbetale arveandelen i "Tørvesletten" for Ole Pedersens søster, Karen Sofie, der var gift med gårdejer Niels Andersen, Sørup.

I ægteskabet fik de 5 børn:

Kirsten Boline Pedersen  
Niels Peder Pedersen  
Jens Martin Pedersen  
Johannes Laurits Pedersen  
Ole Pedersen.

I 1892 døde Ole Pedersen og Ane Kirstine sad tilbage med fem mindreårige børn. Den 13/12-1893 er hun blevet gift med Lars Albrechtsen, der overtog gården. I dette ægteskab fik de datteren Ane Kirstine, der senere blev gift med slagtermester Victor Andersen i Viksø. I 1908 blev gården genopført efter brand.

Den nuværende ejer fortalte mig, at der i haven lå en gravhøj. Den var anmeldt til Nationalmuseet, men man havde ikke reageret. Jeg spurgte Ane Kirstine, hvad hun kendte til den, og hun fortalte, at hendes "farfar" Ole Pedersen havde kørt jorden sammen på trillebør, den skulle virke dekorativt. Fejlen er rettet, og alle vedkommende kender nu den rette sammenhæng.

Da Ane Kirstine var barn, begyndte hun sin skolegang hos "Kjesten Jens Steff's" i Smørumnedre (matr.nr. 5 d). "Kjesten" holdt privat pøgeskole, hvor man lærte bogstaverne og at tælle til 100.

Hun husker også fastelavsgilderne i Smørumnedre. De blev i hendes tid afholdt hos "Maren Ernst". Der blev smurt "æggemadder" og serveret hvidtøl. Gildet varede i to døgn, og Marens to sønner - Oscar og Johannes - leverede musikken. Når ungerne blev trætte, lagde Maren dem ind i sin himmelseng. Der sov de nogle timer og fortsatte så festen.

Hun fortalte, at Jens Smørum var formand for en "propforening", og man sagde den gang, at han blev nok til noget engang. Det kom også til at passe. Han blev minister. På "Tørvesletten" var Smørumnedre tærskeselskabs materiel opstaldet om vinteren. Derfor var man altid der på gården både de første og de sidste, der fik tærsket.

I 1913 solgte Lars Albrechtsen gården til Rudolf Wilhelm Illemaan. Han var gift med Sidse Marie - en købmandsdatter fra Fyn. Rudolf Illemaan var tidligere skibskaptajn og havde været ejer af en "marstalskontert".

I ægteskabet var fire børn;

Robert Walther Illemann  
Harald Illemann  
Lilly Illemann og  
Rosa Illemann.

Slægten Illemann stammer fra Tyskland. Under Napoleonskrigene blev to Illemann-brødre tvunget til militærtjeneste under Napoleon. Det passede dem ikke, og de flygtede mod Danmark. De blev forfulgt og under ildkamp dræbte de en fransk officer og den ene af brødrene blev dræbt.

Den overlevende broder blev gift med en holstensk pige - den gang hørte Holsten jo under den danske krone. De fik en søn, som blev skytte på Augustenborg slot, og derfra kom han senere til Lerkenborg gods ved Kalundborg som "scæfer". Han skulle forestå det store fårehold på godset.

Rudolf Wilhelm Illemann var som nævnt - sømand. Han gik i land og købte først en landejendom ved Testrup i Sydsjælland, og fik altså i 1913 "Tørvesletten".

Rudolf Illemann døde i 1923, og hans enke solgte gården til Henri Karl Birch, en grossererens søn fra København. Sønnen Walther Illemann drev i nogle år - sammen med sin kone Andrea - gården "Møllehave" ved Værebrosø, men da Andrea døde blev gården solgt.

Moderen bad ham nu om at tage et job på "Tørvesletten". Hun havde en del penge "i klemme", og den nye ejer passede ikke ejendommen, som forfaldt.

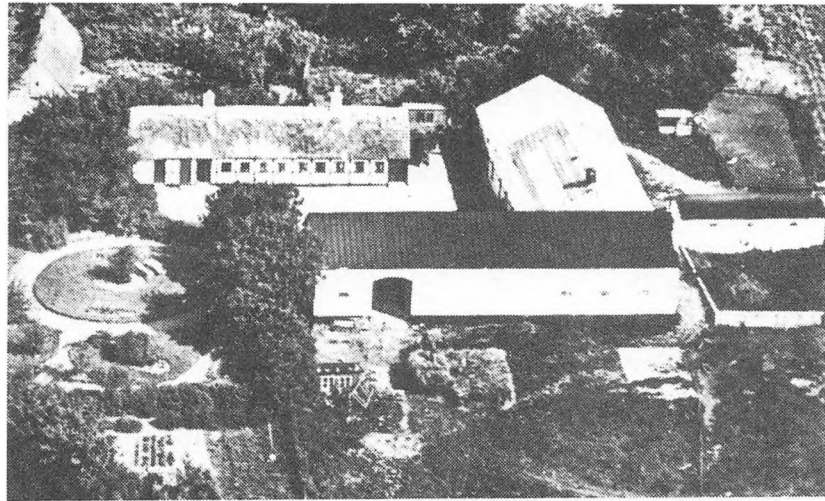
I 1927 blev gården solgt til H.V. Krog. Han var præstesøn, og han drev den til først i tredive år, da den blev overtaget af købmand Jørgen Andersen, Måløv. Gården er stadig i denne families eje.

Om de fire børn fra slægten Illemann, kan det oplyses, at Walther Illemann i 1927 var blevet gift med Lone Hansen fra Langbjerggård. De overtog nu "Kærhavegård" i Lille Smørum. Den solgte de i 1935 og flyttede til Skovlunde, hvor Walther havde købt 4-5 td. land som blev drevet med grøntsager. Han holdt ud til han blev 82 år. Harald Illemann havde vognmandsforretning i Måløv og senere en gård på Frederikssunds-egnen. Lilly blev gift med vognmand Seirøe, Måløv og Rosa døde ugift.

Omkring Storemosen havde gårdene i Smørum nedre hver en parcel til tørveskæring. Disse parceller er nu for de flestes vedkommende opkøbt under "Tørvesletten".--- Deraf navnet!



Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	gård. "Langdyssegård" Rendebæksvej, Smørumnedre  til	matr. nr. 12  anm.
29/9 - 1858	Oprindelig fæstegård under Edelgave frikøbt af Niels Larsen, som således var den sidste fæstebonde på gården.	
12/12 - 1863	til sønnen Niels Nielsen.	
29/7 - 1874	køber han af Edelgave den gamle gårdspladsfor Bosagergård, matr.nr. 9	
2/7 - 1902	Niels Nielsen datter Ane Kirstine Nielsen sælger til Cort Ludvig Petersen.	
4/3 - 1903	Cort Petersen sælger grundstykket matr. nr.12.b til tømrer Hans Olsen.	
? - 1907	til P. Thygesen.	
? - 1913	til Niels Peter Nielsen	
23/2 - 1918	til N.P.Nielsens bo ved sagf.Thomsen til Hans Albert Herman Petersen	
24/7 - 1920	til Skov, Seirø Pedersen og Marie Jensen med halvdelen til Skov og en fjerdedel til hver af de to andre.	
5/10 - 1920	til Anton Hansen Ravn.	
6/11 - 1923	til Johannes Jensen.	
? - 1932	til Christian Madsen Krogh.	



Niels Larsen, som frikøbte gården i 1858 var den sidste fæstebonde. Han var gift med Karen Nielsdatter, og de fik børnene Ane Nielsdatter, Niels Nielsen, Lars Nielsen og Margrethe Nielsdatter.

I 1856 blev Margrethe Nielsdatter gift med Niels Jensen, en søn fra "Askebjerggård", som de overtog.

I 1863 blev gården overdraget til sønnen Niels Nielsen, som var blevet gift med Karen Pedersdatter.



*Karen Pedersdatter*



*Niels Nielsen*

I 1902 er såvel Karen Pedersdatter som Niels Nielsen død og datteren Ane Kirstine Nielsen sælger gården til Cort Ludvig Petersen. Gården har da været drevet af hendes slægt i over hundrede år.

Cort Petersen frasolgte i 1903 et grundstykke til tømrer Hans Olsen - matr. nr. 12b,

nu Rendebæksvej 29. I 1907 blev gården solgt til P. Thygesen, for hvem den brændte i 1908. Stuehuset blev dog reddet.

Gården blev i 1913 solgt til Niels Peter Nielsen. Han var ungarl. En dag gav han besked til folkene, at han tog til København og blev borte et par dage. Ingen har set ham siden, men det fremgår af skødet af 23/2-1918 at sagfører F.V. Thomsen for N.P. Nielsens bo har solgt gården til Hans Albert Hermann Petersen, så der er nok noget om historien.

I 1920 købte Skov, Seirø Pedersen og Marie Jensen gården med halvdelen til Skov og en fjerdedel til hver af de to andre. Dette ejerforhold har nok været for indviklet, for gården blev solgt få måneder senere til Anton Hansen Ravn.

I 1923 blev den solgt til Johannes Jensen. Han var fra Langeland, var landbrugs-kandidat og gift med Jenny Dahl, en datter af købmand Dahl, Tåstrup.

Jensen fik gården i god drift, men det var en tung gård at drive. Jorden var stærkt leret, og man skulle passe godt på at komme i jorden når den var bekvem. Blev den for tør, blev den hård som cement.

Jeg var i lære hos Jensen fra foråret 1927 til foråret 1928. Der var seks heste, en stor kvægbesætning og en stor besætning af grisesøer og fedesvin. Jensen var en ordensmand. Han forstod at omgås unge mennesker, og jeg fik megen god teori med på vejen. Der var nok "at rive i", og det må jeg have gjort, for i travle perioder fik jeg op til 20 stykker velsmurt mad til aften. Somme tider sagde fru Jensen til mig: "var det ikke nemmere, om Du satte dig ud i spisekammeret, så var vi fri for det renderi!" Det gjorde jeg nu aldrig, men jeg tror såmænd ikke hun var blevet forbavset, om jeg havde gjort det.

I mine drengeår kaldte man "Langdyssegård" for en "ulykkesgård". Den var jo brændt, en ejer forsvundet på mystisk vis, en ung pige var kommet "galt afsted" og barnet blev fundet i en mælkespand. "U-u--ha!". De gamle korsede sig når de gik forbi. Bedre blev det ikke, da tømrer Hans Olsen byggede hus af den gamle langdyssesten, og da han oven i købet kaldte huset "Dyssegrund", kendte forargelsen ingen grænser, yderligere døde han få år efter, og da var det jo tydeligt ---- at det var hans straf. Jo - jo, overtroen trivedes.

Nu ville det være mærkeligt, om en gård som i over 100 år havde været en god bedrift og et godt hjem for den samme slægt, pludselig skulle blive sådan en "ulykkesgård". Men de menneskelige ulykker der vitterlig var sket på gården sammenholdt med de hyppige ejerskifter de første 30 år af dette århundrede gav stadig næring til overtroen blandt de gamle.

Inspireret af denne overtro vedrørende det hyppige ejerskifte, har jeg undersøgt forholdene ved andre gårde, som var kommet i vanry, og det har vist sig, at gårde som har været handlet med få års mellemrum i en periode af 10 - 30 år, igen har rettet sig, når ejerforholdet igen blev stabilt, således har det også været med "Langdyssegård", dens sidste og nuværende ejer Christian Madsen Krogh kan sikkert bekræfte det, familien Krogh har nu i 45 år haft et godt hjem på ejendommen.

Gården er udstykket og bebygget med parcelhuse.



Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	hus "Dyssegrund" Rendebæksvej 29, Smørumnedre til	matr. nr. 12 b  anm.
4/3 - 1903	Udskilt som byggegrund fra Langdyssegård til tømrermester Hans Olsen.	
15/8 - 1922	Skifteretsudskrift: Uskiftet bo til Hans Olsens enke, Anna Olsen.	

Parcellen matr. nr. 12 b blev i 1903 udskilt fra Langdyssegård, hvor den daværende ejer Cort Ludvig Petersen solgte den til tømrermester Hans Olsen. Hans Olsen er født i 1870. Han er søn af tømrer og hjulmand Niels Olsen og Johanne Hansdatter, Smørumnedre.

Han blev gift med Anna Marie Hansen, datter af husmand Jens Hansen og Margrethe Andersdatter. Anna Marie er født i 1877 og hun var uddannet som dameskræderinde.

Hans Olsen byggede huset i 1903 og indrettede bl.a. et tømrerværksted, hvor der blev installeret en petroleumsmotor til moderne værktøj. Huset blev kaldt "Dyssegrund" fordi han til fundament havde benyttet sten fra den gamle "Langdysse", der havde

givet gården navn. De gamle i byen var meget overtroiske, og man hviskede i krogene om, at det nok måtte ende galt, og da Hans Olsen døde 20 år efter, var man ikke i tvivl, det var straffen for at bruge sten fra en gammel kæmpehøj. Ved Hans Olsens død i 1922 fik enken Anna Olsen overdraget boet ved skifteretsudskrift af 15/8-1922.



*Hans og Anna Marie Olsen i 1902*



*Hans Olsen som soldat i 1891.*

Da min far i 1904-1912 byggede Kildebakkegård, havde Hans Olsen tømrerarbejdet.

Type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	gård "Toftækærgård" Smørumnedrevej  til	matr. nr. 13  anm.
3/11 - 1843	Fæstegård under Edelgave.  til Hans Nielsen.	
13/1 - 1871	Skifteretsudskr. til Hans Nielsens enke, Karen Hansdatter. Ret til at sidde i uskiftet bo.	
29/11- 1871	til Hans Nielsen.	en søn
17/8 - 1892	tilkøber Niels Hansen matr. nr. 4 c (tidl. gårdsplads for Tvillingegård).	
17/11-1900	til Hans Peder Hansen	en søn
13/2 - 1918	til Åge Seirøe Andersen og Jørgen Andersen. Gårdbestyrer blev Peder Rasmussen.	
? - 1919	til Mads. Chr. Jacobsen.	
7/2 - 1922	til Claus Sørensen.	
17/7 - 1923	til Niels Nielsen.	



Hans Nielsen var den sidste fæstebonde på "Toftekærgård", som han frikøbte fra Edalgave i 1843. Hans Nielsen døde i 1871, og det fremgår af skifteretsprotokollen, at hans hustru og enke, Karen Hansdatter får ret til at sidde i uskiftet bo.

Den 29/11-1871 overtager sønnen Niels Hansen gården. Den 17/8-1892 køber Niels Hansen matr. nr. 4 c, som er den gamle gårdsplads for Tvillinggården.

Han bygger villaen "Toftehøj" og driver parcellen med grøntsager og bærfrugter, som han med hestekøretøj bringer til grønttorvet i København.

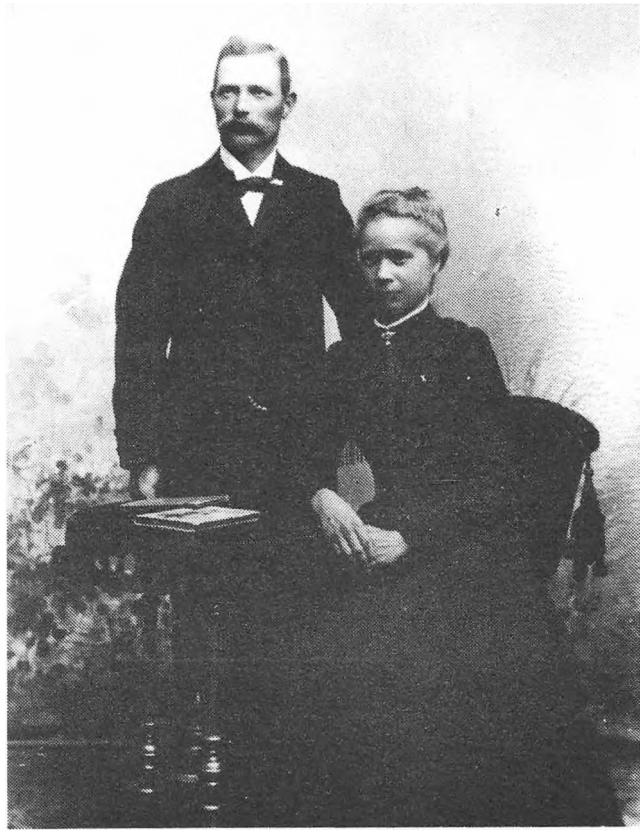
Den 17/11-1900 overtager hans søn, Hans Peder Hansen gården, og han køber tillige den 17/1-1917 "Askebjerggård".

Den 13/2-1918 sælger Hans Peder Hansen Toftekærgård til Åge Seierøe Andersen og købmand Jørgen Andersen, Måløv, og de ansætter en bestyrer, slagtermester Peder Rasmussen.

Fra den tid kan nævnes en pudsig episode. Landposten var den gang Jens Smørum, som senere blev socialdemokratisk minister, og en dag mens man "damptærskede" på Toftekærgård, gik Jens Smørum på sin postrute bag om gården, hvor han sludrede med tærskefolkene om løn- og arbejdsforhold, idet Jens Smørum var en utrættelig agitator for landarbejderne og deres fagforening. Gårdbestyreren - Peder Rasmussen - lagde mærke til det og skældte Jens Smørum ud, "han skulle ikke komme der og sinke arbejdet med sit fagforeningssludder!".

Senere blev de dog fine venner, idet Jens Smørums søn blev gift med Peder Rasmussens datter. Den lille episode vendte de gang på gang tilbage til og har haft megen morskab af.

I 1919 blev gården solgt til Mads Chr. Jacobsen, som atter afhændede den i 1922 til Claus Sørensen. I 1923 overtog Niels Nielsen gården. Han var ungkarl og drev nu gården en årrække. Hans gamle far, der var enkemand boede hos ham, og hans kusine frk. Gerda Nielsen, styrede huset.



*Hans Peder Hansen og Anna Hansen,  
ejer af Toftekærgård fra 1900 til 1918*





<p>Ejendom type/navn</p> <p>Beliggenhed Ejerskifte skøde læst</p>	<p>gård "Schæfergården "</p> <p>Kong Svendsvej, Smørumnedre</p> <p>til</p>	<p>matr. nr. 14 a og 13</p> <p>anm.</p>
<p>26/9 - 1906</p> <p>15/7 - 1908</p>	<p>Fæstegård under Edelgave.</p> <p>frikøbt af F.B. Nielsen</p> <p>til Ludvig Rasmus Jensen. Kl. Ludvig. Vedr. skøde og salgsbetingelser til J. Ludvig,</p>	

Schæfergården var fæstegård under Edelgave. Før udflytningen lå den i Smørumnedre by ved Smørumnedrevej, hvor husene matr. nr. 14 c og 14 d ligger.

Den 5/3-1811 blev den sammenlagt med gården matr. nr. 13 a af Smørumovre, den gamle præstegård, som i 1662 blev tilskødet kgl. rustmester Jacob Jensen Normann, og efter hvem gaden "Norske Kroge" i Smørumovre har fået navn.

Gården blev nu flyttet fra Smørumnedre til sin nuværende beliggenhed, og godsejer Friederich Johan Tutein, Edelgave oprettede et "skæferi" bestående af 250 får af engelsk race.

Den fik navnet "Smørumgård", men da den udelukkende blev drevet som skæferi, blev navnet ændret til "Schæfergården". På Geodætisk instituts kort fra 1822 er Schæfergården markeret som trelænget gård i U-form med gårdspladsens åbning mod syd. Ud for denne åbning havde man gravet en dam, hvori fårene blev vasket før klipningen fandt sted.

Skæferiet blev drevet direkte under Edelgave ved en bestyrer eller opsynsmand.

I 1870 var det Niels Nielsen født i 1802 og gift med Sidse Hansdatter født i 1809.

Ved overgangen til selveje i 1906 var det Anders Rasmussen født i 1833 og gift med Maren Andersdatter født i 1835.

Først i dette århundrede brændte den, og den opførtes i sin nuværende skikkelse med det herskabelige stuehus, formentlig som enkesæde for Edelgave. Den 26/9-1906 solgtes den til proprietær F.B. Nielsen, Kvistgård, og denne solgte igen den 15/7-1908 til fhv. gårdejer Ludvig Rasmus Jensen, Raklev, på dette tidspunkt inspektør på godset Lerchenfeldt v. Kalundborg og kl. J. Ludvig.

Proprietær Ludvig har en gang fortalt mig, at han kom på cykel fra Kalundborg den dag han købte gården. Da han havde præsteret udbetalingen, havde han netop så mange penge tilbage, at han på Smørum kro kunne købe en kop kaffe, før han cyklede til Kalundborg igen.

.Da han flyttede ind på gården, var han ugift, men hans mor, der var enke, fulgte med og styrede hus. Et par år efter døde hun, og da det var hendes ønske at blive begravet i Kalundborg, spændte Ludvig et par heste for vognen og kørte kisten den lange vej fra Smørumnedre til Kalundborg, det er dog immervæk en strækning på ca. 75 km. Man fortalte, at da Ludvig overtog Schæfergården, medfulgte en meget ringe hestebesætning. I landsbyen havde bønderne deres egen fælles hesteassurance, hvor hestene blev synet hvert år af "bestyrelsen" og ansat til en erstatningsværdi, der så ville blive udbetalt, hvis man mistede en hest i årets løb.

I denne lokale hesteassurance ville man ikke have Ludvig som medlem, det kunne blive for dyrt - mente man - med den hestebesætning, der var på Schæfergården.

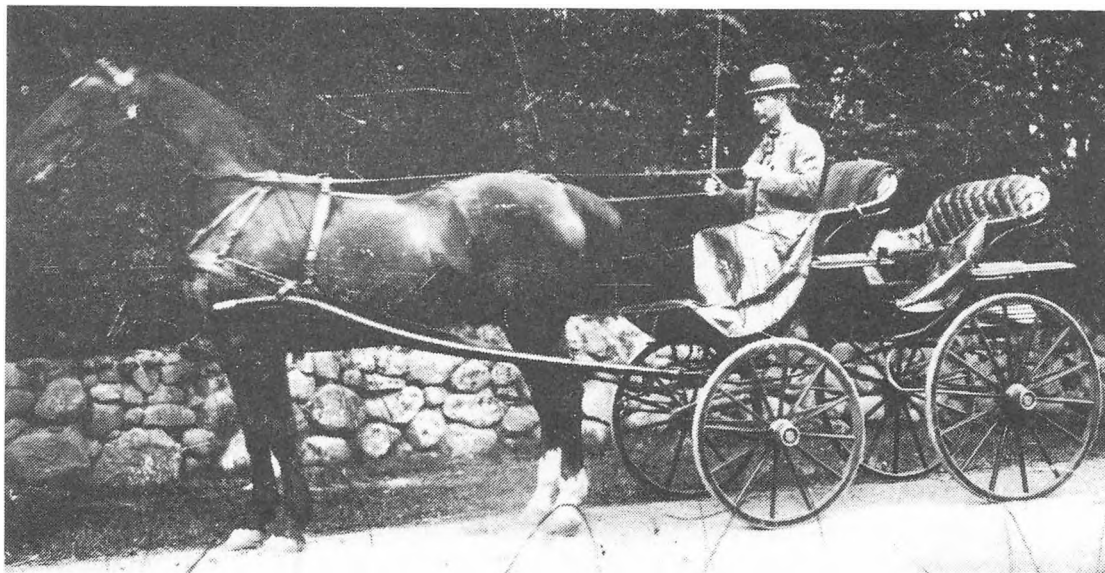


*Proprietær J. Ludvig*

Ludvig tog sig ikke dette nær. Han købte en dejlig Oldeborg-hingst kld. "Rothart" og i løbet af få år, havde han oparbejdet en prima hestebesætning. Nu tilbød man ham medlemskab af hesteforsikringen, men Ludvig sagde "nej tak".

Ludvig var en dygtig landmand, der forstod at få noget ud af sin gård. Han drev kvægløst landbrug. Schæfergården var et godt arbejdssted, han betalte en god løn og havde sine folk i årevis. Blandt andet gjorde han i tredive år et stort arbejde for at få arbejdsløse beskæftiget i landbruget, og han var flere gange "i radioen" med dette emne.

Selv var han uhyre flittig, han kunne faktisk lave alt selv. Han skoede heste, han byggede selv en halmpræsser, konstruerede et tærskværk, reparerede sit eget fodtøj og arbejdshandsker, ja - jeg har en gang set ham stoppe en strømpe. Da måtte jeg grine. At se denne foretagsomme og iltre mand sidde i sin kontorstol med en hullet sok, nål og tråd og brillerne på næsetippen, det var et uventet syn.



*En flot ekvipage - Ludvig med »Rothart« for stadsvognen*

Politisk var han svær at placere. Han deltog gerne og med stor iver i dagens debat. Altid havde han gjort sig sine tanker om dette eller hint, og altid var hans konklusioner overraskende og utraditionelle. Han var meget socialt indstillet. I en årrække var han i bestyrelsen for Landboforeningen.

Efter sin placering i samfundet burde han være konservativ eller venstremand, men jeg tror det ikke, jeg tror han var socialist, men jeg ved det ikke, for han sagde det aldrig til nogen. Kun hans indstilling og handlinger pegede i den retning.

Ludvig var ungkarl, da han købte Schæfergården, og jeg har været så heldig at finde et billede af hans husbestyrerinde. Hun "fulgte med gården".



*Hun hed Mette Christine og kom meget hos familien Rasmussen på Skebjerggård. Foto ca. 1906-07*

Rasmus Ludvig Jensen (kld. J. Ludvig) er født i Raklev ved Kalundborg i 1866. Han blev gift med Agda Gyriha Marie Phillipsen født i Viborg i 1878. I ægteskabet fik de to døtre:

Eva Solveig Ludvig født i 1914 og  
Fulla Ebba Ludvig født i 1916.

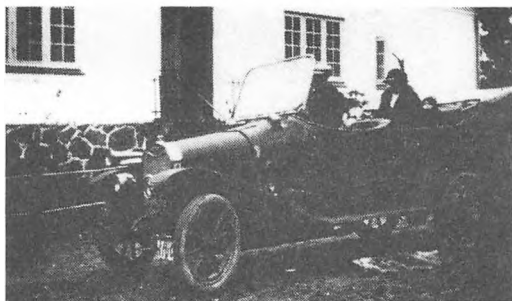
I 1915 købte J. Ludvig sin første automobil, en Ford T. Han havde fundet ud af, at den burde undervognsbehandles. Denne operation er altså ingen ny opfindelse, men den gang var det. Opgaven blev overdraget til malermester Steffensen i Måløv, og den gav anledning til meget hovedbrud på værkstedet. Det er nu trods alt 55 år siden, og det som i dag er noget selvfølgeligt, var virkeligt den gang et håndværksmæssigt problem og hos malermester Steffensen, havde man intet fortilfælde. Arbejdet blev overladt

til en ung malersvend, Hans Johansen blev sat på opgaven og har fortalt mig derom. Først skulle undervognen afrensnes fuldstændig, og da man ikke kendte til grav eller lift, måtte han ligge på ryggen under vognen, og selv om den var højbenet, var pladsen trang. Han lignede mere en smed end en maler. Efter afrensningen skulle undervognen males flere gange, for man ønskede at aflevere gedigent håndværksmæssigt arbejde. Efter 14 dages ihærdigt arbejde var vognen færdig. Regningen lød på 60,00 kr. og J. Ludvig måtte iflg. Hans Johansen have kunstigt åndedræt. Ak-ja, penge var mere værd i de tider.

J. Ludvig var en farverig personlighed, som jeg aldrig vil glemme. Sammen med min mindre søster, kom jeg ofte på besøg på Schæfergården for at lege med Eva og Fulla, som vi nærmest betragtede som en slags søskende.

En dag havde Ludvig købt et lille modelskib, en "Slup-kutter", og når vi sejlede med den i dammen, gav han sig god tid til at være med. Vi kunne så fra en robåd dirigere skibsfarten. Den gang troede jeg, at det var for min skyld, han havde købt skibet, efterhånden som jeg selv er blevet morfar, kunne jeg forestille mig, at jeg blev brugt som undskyldning for hans egen indre trang til søfart. Hvem ved?.

Han var også flink til at tage mig med på køreture i bilen. Da jeg som 12-årig blev tvangsindlagt til danseundervisning, som jeg hadede, var det et plaster på såret, at Ludvig i sin bil ville køre os til og fra, og under disse ture fik jeg af og til lov til at styre bilen, hvad betød det så, at man en times tid skulle træde pigerne over tærne.



På Schæfergårdens jord har der ligget adskillige bronzealdergravhøje, hvoraf nu kun en enkelt er tilbage. Man ved nogenlunde, hvor andre høje har ligget, da man ved jordbehandling gennem årene har fundet efterladenskaber i form af bronzesmykker o.l.

Efter J. Ludvigs død blev gården en årrække drevet af hans enke fru Agda Ludvig og efter hende af datteren Eva Ludvig og hendes mand Leo Mikkelsen. Gården er i dag på fremmede hænder.

## Købekontrakt.

Underkrevne, Proprietar Frederik Berthold Nielsen, Kvistgaard erken-  
der herved at have solgt og overdragt  
til fhr. Goordjeer, Ludvig Marnius Jes-  
sen, kaldet J. Ludvig, Herøien felt p  
Kalmindborg, den i sin tilhørende  
Ejendom Matr. N<sup>o</sup> 13 af Snorrinover  
og Matr. N<sup>o</sup> 14 af Snorrinunder, begy-  
n. Snorrinover sogn, skelstret for Hart  
kom somledes:

Matr. N<sup>o</sup> 13<sup>2</sup> Snorrinover 5<sup>1</sup>/<sub>2</sub> Tdr. 4 Skj. 2 Tsk. 1<sup>2</sup>/<sub>4</sub> A.

" " 14<sup>2</sup> Snorrinunder 7 - 4 - 0 - 2<sup>3</sup>/<sub>4</sub> A.

Ø Købet medfølger Ejendommens  
Bygninger med malk- og vogelfast  
Tilbehør, derunder Kalkelovne, Kompe  
og indmuret Kedel, de paa Ejendommen  
værende Gardinlønger med Gardine  
og en Stulle. Endvidere medfølger  
Ejendommens fuldstændige Besat-  
ning bestående af 6 Heste, 1 Tyr, 1 Ko  
og 149. Kvier, al Inventar, Maskin-  
er og Redskaber, samt al Beholdning  
af Foder og Gødning.  
Vilkårene for Overdragelsen er føl-  
gende:

1.  
Ejendommen er overtaget af Køber

og skal fremtidig for hans Regning  
 og Risiko i enhver Henseende, her  
 for han ogsaa i Blødsoudtilfælde  
 bærer Bygningernes Assuranceium  
 men til vurderingsmæssig Anvendelse

2.  
 Alle fra Dato af Ejendommen gaa-  
 de Skatter, Tiender og Afgifter samt de  
 stationer af enhver Art indredes og  
 prosteres af Køberen men indtil Dato  
 af Salgøren, der saaledes skal betale  
 de Skatter og Afgifter, som skal betales  
 i indværedede Termin.

3.  
 Købesummen er bestemt til 85,500  
 Kr., fem og firsindstyve Tusinde og fem  
 Hundrede Kroner, der afgøres saaledes  
 a. Køberen overtager eller indfriar inden  
 Ansvar for Salgøren den i Ejendommen  
 indløsende Trieniteltogge, nemlig  
 1. Til Creditkassen for Landejendoms-  
 me i Afstiftene oprindelig 50,000  
 til aarlig Udbytte paa 4%  
 2. Til Afstiftens Landhypo-  
 thekforening oprindelig 15,000  
 til aarlig Udbytte 6 1/2 %  
 b. betaler kontant idag - - - 9,000  
 hvorfor Salgørens Underkrift  
 herpaa tillige gælder som Kvit-  
 ning.  
 c. betaler kontant senest 15. Juli s.d. 5,000  
 d. og for Restkøbesummen 6,500  
 indbetaler Køberen Pantobligat-  
 tion til Salgøren, eller hvorefter  
 han maatte ønske det, med  
 oprykende Prioritet i den her  
 købte Ejendom efter fornuft

85,500

to Prioriteter paa oprindelig 65,000 Kr.  
til en Rente af 4 $\frac{1}{2}$  pct. p.a. Kapitalen  
er fra Kreditors Side inopiødelig i hende  
fra Juni Termin d. A. at regne, naar  
Debitor nøje overholder Obligationens  
stemmelser, og den poubtatte Ejendom  
ikke skifter Ejer.

Afhængig paa den samlede Prioritetsgælds  
tilfælde Køberens, men denne skal ogsaa  
betale sidste Fjerdedel af Forskud til  
Lørdagskassen, som skal betales til Decem-  
ber Termin d. A. sammen med Halv-  
aars og 3-er. <sup>Forstået</sup> <sup>Andet</sup> i <sup>Reserve</sup>, <sup>Administrations</sup> <sup>gælds</sup>  
<sup>af</sup> <sup>den</sup> <sup>halv</sup> <sup>aarlige</sup> <sup>Udbytte</sup> <sup>af</sup> <sup>Prioritet</sup>  
gælden sin for Juni Termin betales af  
Salgeren, medens Køberens fremtidig ind-  
ruster al Udbytte af denne.

4.  
Da der af Salgeren er knyttet Aftale  
med Gjærdens Ejende om, at disse ogsaa  
tilfælde af Ejer skifte skal forblive paa  
Gjærdens, er hun indgaaet paa at indbetale  
Gjærdens tilgodehavende Løn for Tiden fra  
1<sup>de</sup> Maj til Overbryderens gennemfø-  
relse, for at denne kan sikre sig, at Gjærdens  
ikke for indbetalt Forskud. Salgeren er  
indestaa Køberens for, at Udbetaling af  
Forskud til Gjærdens ikke finder Sted, alle-  
- hvis det allerede er sket - og et Gjærdens for-  
Pladsen, og Salgeren forpligtet at erstatte  
Køberens disse eller dette Gjærdens Lønnes  
det dobbelte, saaledes at Køberens helt  
kan indgaa at lide Tab ved <sup>extraordinære</sup>  
at moatte antage andet Gjærdens.

5.  
Bankens Brev paa ved Papirs Udferdig  
Skempling og Tinglæsning m. u. betales af



Køberens. Første løns og gins ved sidste Aftvikling  
6.

Af Ejendommen, der er Hovedparten  
svares en årlig Jagttaxt af 1 Kr. 86 ø.  
der fremtidig indredes af Køberens; og  
ved Ejerskifte skal erlægges en Rente  
til Ejeren af Edelgore paa 100  
Kr., et hundrede Kroner, og den i  
Anledning af nærværende Overdra-  
gelse skulde betales af  
Køberens.

Ejendommen er tiendeplygtig.

Jeg, Ludvig Rosmus Jensen, kaldet  
Ludvig, erkender paa Her beskrevne  
Vilkår at have købt den ovennævnte  
Ejendom og forpligter mig, til nøjagtig  
at opfylde Hændelsens Vilkår.

For Tilsværingsens Skyld bemær-  
kes, at af Nederlaget 85,500 Kr. er  
17500 Kr. for det næstfølgende Aars  
og Betaling.

Til Bekræftelse med vore Under-  
skrifter i Videns Overværelse.

J. N. Køberens d. 24 Juni 1908.  
Søn Selger: L. A. Nielsen      Ludvig Rosmus Jensen  
Køber: L. J. Lund

Til Næstfølgende:  
Hj. L. Lunde      Asger Nielsen



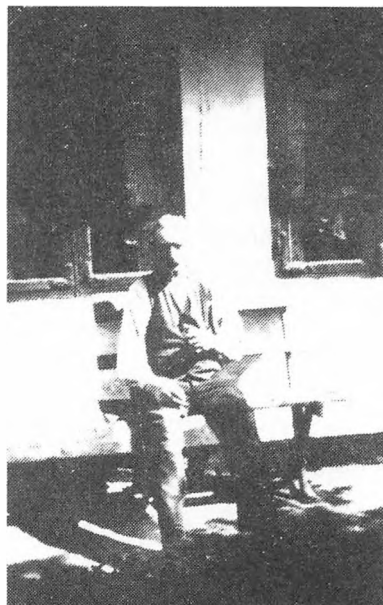
*Et godt eksempel på et nænsomt restaureret hus*



Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	hus Rendebæksvej nr. 7  til	matr. nr. 28 b  anm.
13/8 - 1873 7/1 - 1880 ? - 1889 22/7 - 1890	Edelgave til Hans Nielsen til Henrik Jensen til sønnen Niels Henriksen til smedemester P. Jensen	huset blev ud- lejet, der var to små lejligheder
5/8 - 1922  6/9 - 1929	P. Jensens enke Maren Jensen til Ingeniør Rüttgeroth. til Alvilda Thomsen. Derefter handlet nogle gange. Nuværende ejer: Johanne og Rudolf Søndergård, der med nænsomhed har restaureret huset, som det står i dag.	

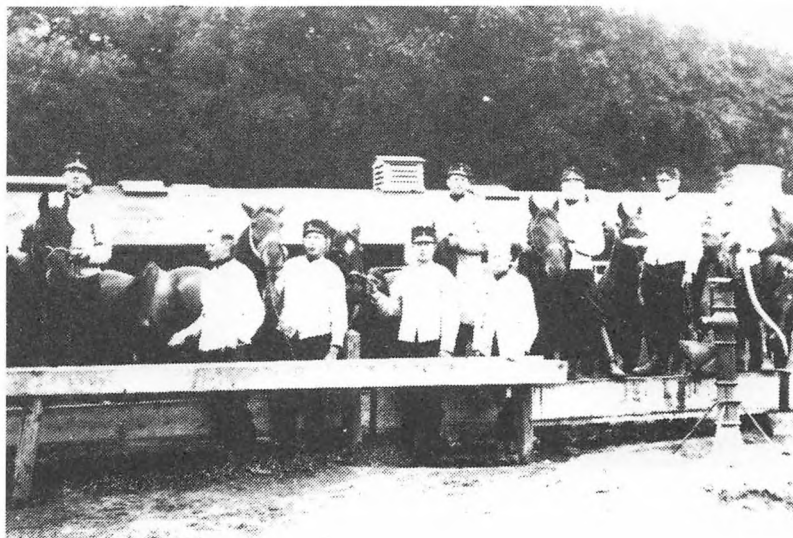


*Magrethe med et barnebarn.  
Hans er krøbet i skyggen*



*Th. Hans Johansen på »sladrebænken«*

Niels Peter Johansen har aftjent sin værnepligt som trainkonstabel ved 5. artilleriafdeling i Holbæk. Han er nu i halvfjerdserne, men vi har lige repeteret "de fem forberedende hug" med sabel.



*Hestevartning i Jægersprislejren.*

Margrethe og Hans Johansen fik ialt fire børn:

Margrethe, som blev uddannet som dameskrædderinde,  
Niels Peter som blev uddannet inden for entreprenørvirksomheden  
og bl.a. har rejst tilskuerpladserne i Idrætsparken,  
Laurids, der blev landbrugsuddannet, men som døde ung og  
Anders, der overtog faderens virke som tækkemand, og som  
indtil nu er landsbyens sidste tækkemand.



*Margrethe*



*Niels Peter*



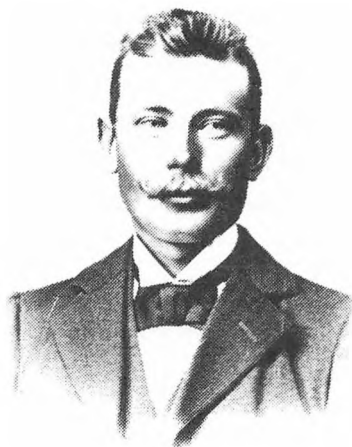
*Laurids*



*Anders »på taget«  
bagved Vilh. Pedersen*

Hans Johansen og Margrethe var flittige og sparsommelige mennesker, og det betød bl.a., at de i 1920 kunne købe nabogrunden matr. nr. 32 b, som endnu var fæstehus under Edelgave. Det var ægteparrets mening at dyrke haverne under et og rive det gamle lerstampede hus ned, men det skulle blive stående, for dengang som nu var der "bolignød", så selv om huset var absolut ubeboeligt, skulle det efter loven blive stående. Naturen kom imidlertid Hans Johansen til hjælp, for da stråtaget var utæt, væggene lerklinede og gulvet, stampet lergulv, gik der kun nogle få år, før alt var opløst og flydt ud i bogstavelig forstand. Der stod ikke noget i loven om, at man havde pligt til at vedligeholde og genudleje. Det var også håbløst her.

I huset havde der - indtil Hans Johansen købte det - boet to gamle koner: Maren der var 99 år og blind, og hendes datter Hanne, der var invalid. Maren var nu død og Hanne kom hen at bo et sted med lidt mere komfort. I det gamle hus var der åbent ildsted lige under skorstenen, og jeg husker, hvordan hønsene gik omkring i stuen på lergulvet.



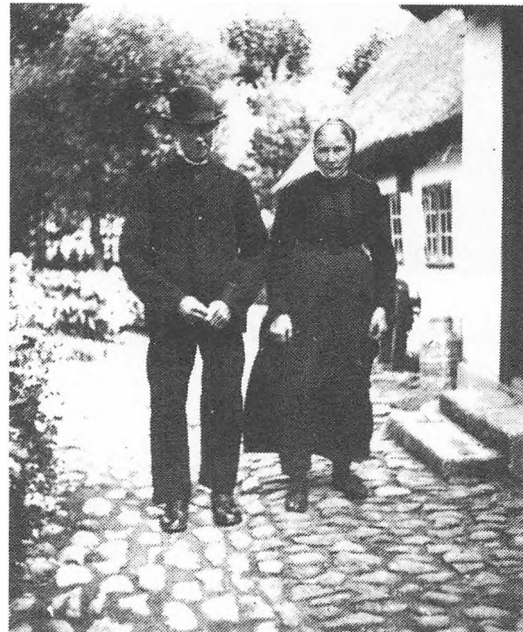
*Magrethe og Hans Johansen som nygifte*

Hans Johansen var i mange år fast husmand på "Toftekærgård", men da han efterhånden også havde lært "tækkemandshåndværket" tog det mere og mere overhånd. Dertil kom at han tog "kedelprøve" og om efteråret var fyrbøder ved lokobilet i det lokale tærskeselskab, så han havde nok at se til. En længere periode var han medlem af Ledøje-Smørum sogneråd, indvalgt af "det radikale venstre".

begge forældrene, og han kom i pleje hos arvefæsteren, gårdmand Ole Hansen, Langbjerggård. Broderen Anders kom i pleje hos gårdejer Niels Hansen, Toftekærgård, men da Niels Hansen var en hidsig rad og jævnlig gennembankede drengen med en "svingel", blev han sat i anden pleje. Laura og Georg kom i huset hos Lars Jørgensen, Hove Overdrev.

Dengang var det sådan, at sognet tog sig af forældreløse på den måde, at søskendeflokken blev fordelt blandt bønderne, hvor de så "indgik i den daglige drift". De skulle blive på stedet indtil det fyldte 18. år. Da Hans Johansen fyldte 18 år, forlod han Langbjerggård og kom ud at tjene, senere blev han medhjælper hos en gammel "tækkemand", og han kunne spare så meget, at han kunne købe huset her, da han blev gift med Margrethe Larsdatter. Margrethe Larsdatter var fra Soderup v. Roskilde. Hendes far var væver Rasmus Larsen og Birthe Larsen. Rasmus Larsen var født i et hus på "heden" på det sted, hvor Hedehusene jernbanestation nu ligger, og det blev nedrevet for at give plads til denne. I dag kan man næppe forestille sig, at den storby vi i dag kender, på det tidspunkt svarede til sit navn, nemlig nogle få og spredte huse på heden.

Det skal også nævnes her, at væver Rasmus Larsen var menig soldat i 1864 og deltog i kampene på Dybbøl. Dengang var det kun bønder- og husmandssønner der havde værnepligt. Smuttede der en "større gårdmandssøn" med, kunne han som regel købe sig fri for krigsdeltagelse ved at betale en anden til at møde for sig. Man kaldte det: "at møde ved stillingsmand". Mange småbønder og husmandssønner, som i 1864 var slettet af rullen, benyttede sig deraf for at forbedre familiens økonomi med nogle få hundrede kroner, for større var betalingen ikke for at risikere liv og lemmer for en anden.



*Rasmus og Birthe Larsen*





Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	"Tækkemandens hus" Smørumnedrevej 24  til	matr. nr. 27 a  anm.
30/1 - 1856 ? ? 10/12 - 1902 7/12 - 1920	Fæstehus under Edelgave  solgt til Hans Mathiesen til Niels Thermansen til Hans Johansen tilkøbte Hans Johansen nabogrunden fra Edelgave, matr. nr. 32 b	svigersøn

Huset var som nævnt fæstehus under Edelgave, men blev frikøbt i 1856 af Hans Mathiesen. Hans Mathiesens datter Signe blev gift med snedker Niels Thermansen. De flyttede ind i huset og tog Mathiesen på aftægt. I 1902 var Niels Thermansen død, og hans enke solgte huset til Hans Johansen.

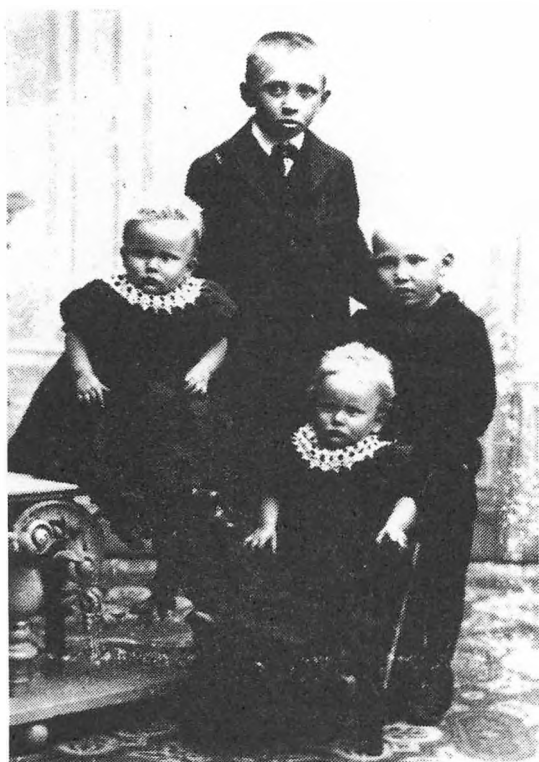
Hans Johansen er født i Hove i 1872. Han var søn af Johan Godtfred Pedersen og Margrethe Chrestensdatter. De fik børnene - Chresten, Jens Peter, Sofie, Hans og Anders, og der ud over havde de to plejebørn: Laura og Georg. Da Hans Johansen var 7 år døde



kun sjældent vaskede sig, men efter turen i gadekæret fortalte Christian vidt og bredt, at det kunne ikke passe, han havde selv set hende bade - fuldstændig under vand. Christian talte som nævnt meget om den vandgang, og det blev historien ikke kortere af.

I 1904 var Laurines far død og hun overtog huset som ejer. I 1923 døde Laurine og huset blev overtaget af hendes ældste søn Anders Peter Madsen, men han boede der kun to år, så blev det i 1925 solgt til korsanger H.C.-J. Lundsgård.

Igen i 1929 blev huset solgt og denne gang til Carl Valdemar Pedersen, en søn fra Stangkærgård. Han rev det gamle hus ned og byggede et nyt, som fik navnet "Pilekær". Som kuriosum kan nævnes, at Pilekær blev opført af brugte mursten, og det meste af tømmeret var af de såkaldte "Fjordkasser". Man var nøjsom den gang og pengene var små. Pilekær er nu nedrevet for at give plads til de nye pensionistboliger.



*Anders, Oluf, Kirsten og Magrethe Madsen*

Anders Madsen arbejdede på Toftekærgård, hvor han altid blev kaldt "den navnlige Ans'-Mads" fordi han, når han skældte ud, hvad der skete hyppigt, indledte med ordene: "Du er navnlig en Bynkerøllike!"

Christian Bager var brødkusk for Ledøje-bageren. Han kørte med to brune heste for brødvognen, og når han holdt frokost med sit hesteforspand, skete det altid på gadekærspladsen bag sprøjtehuset og ud for Anders Madsens hus. Laurine kom som regel ud for at snakke, og en dag ville hun absolut give en af hestene en brødskorpe. Den stod med mulepose på, så dens interesse for Laurines skorpe var ikke særlig stor. Imidlertid forsøgte hun ihærdigt at få brødet puttet ned i muleposen. Herover blev hesten urolig. Den slog et slag med hovedet og muleposen ramte Laurine så uheldigt, at hun faldt i gadekæret. Christian Bager fik hende med møje og besvær reddet i land. Det holdt særlig hårdt - fortalte han - fordi Laurine havde en hjemmestrikket "uld-klokke" på, som havde suget meget vand og gjorde hende særlig tung. Da hun kom sig over dukkerten fik Christian en gevaldig balle. Han forsvarede sig så godt han kunne, men Laurine var ikke mundlam, og da han endelig kom til orde sagde han: "så du ikke halmvisken ved hestens øre? Det betyder at den bider!" Det havde Laurine ikke set, hun troede iøvrigt, at halmvisken var til pynt. Onde tunger fortalte, at Laurine



Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	hus Smørumnedrevej ved gadekæret  til	matr. nr. 26 b  anm.
1858 1904 1923 1925 1929	Fæstehus under Edelgave, første ejer var Rasmus Olsen.  til Anders Jensen fra Nybølle. til datteren Laurine Andersdatter gift Madsen. til sønnen Anders Peder Madsen til H.C.-J. Lundsgård til Carl Valdemar Pedersen  huset er nu nedrevet.	

I 1858 købte Anders Jensen, Nybølle huset, og da hans datter Laurine Andersdatter, f. i Nybølle 1856 blev gift med Anders Madsen, født i Viksø i 1845 tog de ophold hos ham. Laurine og Anders Madsen fik fire børn:

Anders Madsen  
Oluf Madsen og tvillingerne  
Kirsten Madsen og Margrethe Madsen.

Eneboerens sted kaldte vi det, for der boede i en årrække en gammel mand med et stort skæg, som vi børn var meget bange for. Da ejendommen i 1922 blev solgt til gartner Ole Buhl Olsen, blev der ryddet op i tingene. Buhl Olsen var en dygtig gartner, der hovedsaglig dyrkede bærfrugter og grøntsager i de første år og han anlagde straks kunstig vanding fra den nærliggende Balsmose. Efter nogle år i det gamle sted, byggede han en ny og elegant moderne beboelse på det sted, hvor Frugtvangen nu er anlagt. Hans gartnerivirksomhed var i mange år en god og flittig besøgt arbejdsplads i børsæsonen for Smørumnedres hjemmegående husmødre. Desværre er jeg for sent ude med dette værk, så det har ikke været muligt at skaffe fotos o.a. for yderligere at understrege denne dygtige mands livsværk.



Ejendom type/navn Beliggenhed	gartneri Stormosen, nu Frugtvangen	matr. nr. 25, 26 a og 32 a
1865	Alle matr. nr. var fæstehuse under Edelgave.	
14/8 - 1918	matr. nr. 25 til Inger Christensen, derefter er ejendommen handlet 11 gange indtil 1918	
16/2 - 1926	da den blev overtaget af Kofoed Andersen, Stormosegård og solgt til gartner Ole Buhl Olsen	
1856	matr. nr. 26 a solgt til Rasmus Olsen og derefter handlet 9 gange indtil 1917	
27/6 - 1917	blev den overtaget af Kofoed Andersen og	
6/6 - 1922	blev den solgt til gartner	
13/6 - 1883	Ole Buhl Olsen - matr. nr. 32 a blev første gang solgt til Søren Johansen	
- 1913	derefter til Kofoed Andersen.	

Familien Jeppesen kom i høj grad til at præge egnen gennem børnenes ægteskaber. Sønnen Hans døde som følge af et færdselsuheld i Måløv mens han endnu var helt ung.

Niels Christian blev gift med Anna Pedersen, en datter fra Stangkærgård i Smørumnedre.

Ellen Marie blev gift med Niels Pedersen, sognefoged og gårdejer, Smedebakkegård, Smørumovre.

Louise blev gift med Carl Jensen, gårdejer, Hesselbjerggård, Smørumnedre.

Kristine blev gift med gartner Svendsen på Amager, en broder til gårdejer C.V. Svendsen, Vieholmgård, Smørumovre, og

Anna blev gift med tømremester Anders Larsen, Måløv.



*Niels Peder og Karen Marie Jeppesen under høstarbejdet på »Pilely«, som stedet nu hedder.*

Niels Poulsen var ungkarl. Han var meget politisk interesseret, men han led af en talefejl - han stammede, når han blev ivrig, og det kan nok være en ulempe for en politiker. Han boede alene på ejendommen og klarede selv arbejdet både ude og inde. Husholdningen gik han dog let hen over og midt i menagen stod hans bogskab med hans lille bibliotek, men her var ingen uorden. Niels Poulsen var efter sin tid en opløst mand, der kunne tale med om tingene, og gav man sig blot god tid til en samtale, opdagede man et helt andet menneske bag al hans ungarleroderi og hans talefejl. Niels Poulsen var hemmelig forelsket i byens lærerinder. Han sagde selv, at det var lige meget hvem af dem det blev, og måske derfor blev det slet ikke til noget. Man havde netop bygget den nye forskole, og en morgen vågnede jeg ved en meget høj-røstet tale på nabogrunden (den nye skole, hvor lærerinderne netop var flyttet ind). Det var Niels Poulsen som i den mørke morgenstund på sin trillebør havde bragt en bunke gødning ned til lærerinderne og netop havde læsset den af i deres have. Herunder var frøkenerne vågnet og ville nu vide, hvem der rumsterede i deres have ved nattetid. Niels Poulsen svarede: "De-e-e-d er ba-bare mig. Jeg ville forære Dem en bø-bør mø-møg til haven, og for-ed int' a' folk sku' f-f-få o-ondt af de-ded, kommer jeg med den p-p-på den-n-ne tid!" Nu var der bare det ved det, at Niels Poulsen altid talte meget højt, så det mørket skulle dække, afsløre hans gennemtrængende røst. Før det blev lyst, vidste hele landsbyen om hans gave.

I mange år var Niels Poulsen opkræver af kontingent til Venstres vælgerforening. Han solgte ejendommen i 1931 til gårdejer Niels Peder Jeppesen, tidligere ejer af Spånagergård i Smørumovre, og var derefter i mange år et aktivt og afholdt "faktotum" hos proprietær Ludvig på Schæfergården.

Niels Peder Jeppesen og hans kone, Karen Marie overtog ejendommen den 27/1-1931. Jeppesen havde tidligere været møller ved St. Heddinge, men købte i 1915 Spånagergård i Smørumovre. Gården var nu solgt, og Jeppesens ville tilbringe deres "gamle dage" på denne lille ejendom. Den blev nedrevet og opbygget, som vi kender den i dag.

Niels Peder og Karen Marie Jeppesen havde syv børn:

sønnerne: Hans og  
Niels Christian og  
døtrene: Ellen Marie  
Louise  
Margrethe  
Kristine og  
Anna.

Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	Husmandssted Råbrovej  til	matr. nr. 24 b  anm.
30/6 - 1858 22/12 - 1875 12/2 - 1890 29/4 - 1918 29/5 - 1918 27/1 - 1931	Edelgave til Lars Pedersen til Peder Larsen til Jens Hansen til Albert Christoffersen til Niels Poulsen til Niels P. Jeppesen	søn    tidl. Spånager- gård, Smørum- ovre

I 1858 frikøbte husmand Lars Pedersen stedet fra Edelgave. Lars Pedersen er født i 1818 og var gift med Margrethe Andersdatter, der også er født i 1818. De havde et barn, sønnen Peder Larsen født 1843, og han overtog stedet i 1875 med de to gamle på aftægt.

I 1890 blev stedet overdraget til Jens Hansen, født 10/5-1842 og hans kone Margrethe Hansen født 25/9-1849 i Auderød. De fik (havde i 1890) børnene:

Anna Marie, født 23/3-1877 og  
Hans Christian født 27/1-1892.

Anna Marie blev gift med tømrermester Hans Olsen, "Dyssegrund", Smørumnedre. Hun var uddannet dameskrædderinde. Hans Christian flyttede til København???? I 1918 blev stedet solgt til Albert Christoffersen, der havde det præcis en måned, hvorefter den blev solgt til Niels Peder Poulsen, født 1869 og søn af gårdejer Peder Poulsen og Margrethe Nielsen, matr. nr. 22 a.



*Niels Poulsen*



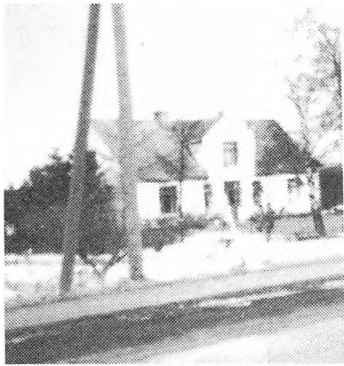


Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	hus Rendebæksvej nr. 1  til	matr. nr. 22 b  anm.
10/8 - 1864	fra Edelgave til Ole Poulsen	
18/8 - 1875	til Peder Poulsen, der overtog boet efter sin broder Ole Poulsen.	
5/5 - 1909	Margrethe Poulsen, enke efter Peder Poulsen til sønnen Niels Peder Poulsen	
26/6 - 1912	til Niels Pedersen	
8/12 - 1915	til Marie Pedersen, enke efter Niels Pedersen	
9/11 - 1920	til skomagervend Sophus Claudewitz	
14/2 - 1922	til kirkebetjent Hans Jensen Rose	
12/10 - 1926	til enkefru Laura From Jensen.	

Jorden til gården her hørte oprindeligt under Ryttergården, da den var fæstegård under Edelgave i 1700-tallet og da hed "Storgård". I 1797 da "Ryttergården" blev frikøbt fra Edelgave, og fæstebonden Lars Pedersen blev uvenner med godsejeren, ville denne "straffe" Lars Pedersen ved kun at sælge ham ca. 28-30 td. ld. til Ryttergården. Derved blev den del af "Ryttergårdens" - altså daværende "Storgårds" jord, som fulgte langs Ledøjevejen, udstykket i mindre parceller, som vi kender dem i dag. Bl.a. blev dette matr.nr. tildelt husmandsstedet i Smørumnedre by - 22 b. I 1864, da Ole Poulsen købte 22 b, overtog broderen Peder Poulsen jorden og byggede ejendommen her. Stedet var i familien Poulsens eje, indtil Christen Christensen købte gården i 1912. På forsidebilledet ses fra venstre: døtrene Ester og Edith, moderen Mathilde Christensen, sønnen Gunner, faderen Christen Christensen og datidens statussymbol - den forspændte Charabanc. "Vindmotoren" over gårdens tag var den gang det fælles vandværk for Lille Smørum.



Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	Råbrovej, Lille Smørum  til	matr.nr. 22a  anm.
10/8 - 1864	Edelgave til Peder Poulsen	
24/10 - 1906	Peder Poulsens enke, Margrethe Poulsen til Anders Poulsen	søn
13/3 - 1912	til Christen Rasmus Christensen	



Christen Jensen er født i Ballerup i 1818 og var gift med Johanne Jensdatter født i 1823. Iflg. FT-listerne fra 1845 havde de børnene Hans Christensen, f. i 1843 og Johan Christensen født 1844.

I 1871 overtages gården af Jørgen Christensen. I 1875 overtages gården af Niels Hansen, men om disse to ejere har jeg ingen sikre oplysninger.

I 1877 køber Anders Jensen gården. Han er født i 1839, er gift med Karen Larsdatter, født 1831, og de har plejedatteren Else Larsine. I 1891 sælger Anders Jensens enke, Karen Larsdatter gården til Niels Laurits Larsen.

Indtil 1927 havde gården 6 ejere om hvem ingen sikre oplysninger haves. I 1927 købte Walther Illemann gården. Om slægten Illemann kan man læse under matr.nr. 11 a.

<b>Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst</b>	<b>Kærhavegård Skebjergvej, Lille Smørum</b>	<b>matr.nr. 21</b>
	til	<b>anm.</b>
	Den først noterede ejer er Karen Johansdatter som sælger	
23/1 - 1843	Christen Jensen	
11/1 - 1871	Jørgen Christensen	søn
5/5 - 1875	Niels Hansen	
27/6 - 1877	Anders Jensen	
4/3 - 1891	Anders Jensens enke, Karen Larsdatter til Niels Laurits Larsen	
7/1 - 1903	Carla Pedersen	
5/9 - 1906	Hans Andersen	
11/5 - 1918	Valdemar E. Larsen	
12/8 - 1922	S.U. Bronee	
27/3 - 1923	Jørgen F. Petersen	
12/12 - 1925	John. Stryhn	
? - 1927	Walther Illemann	



*Familien ud for ejendommen matr. 1c af Nybølle ca. 1904*



*Selvfølgelig var familien på Egelund motoriseret, man sværgede til INDIAN-motorcyklen. På billedet ses til venstre sønnen Jens Peter med sin søster Valborg på bagsædet (pigekammeret), og til højre svigersønnen, tømrer Laurits Jørgensen, Måløv med Hansine Kirstine på bagsædet.*

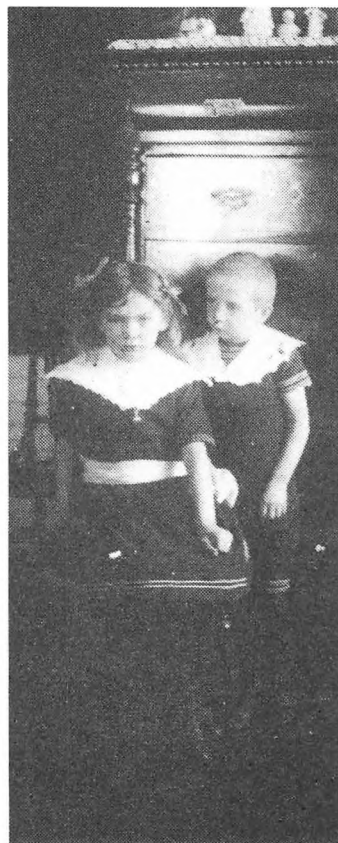


*Skrællepløjning på Egelund. I baggrunden ses »svenskestenen«*



og bar mærker af øksehug. Skeletterne blev atter begravet på stedet, og man rejste en mindesten med følgende indskrift: "Her ligger 10 svenske krigere, som faldt for Smørum bønders hånd 1659". Acton Friis skriver videre: "Graven var svær at finde selv om den lå tæt ved vejen. På stedet talte jeg med en bonde, som beredvillig gav mig oplysninger, og han sagde bl.a.: "De synes kaskies det er underligt, at Smørum-nedrebønderne begravede svenskerne så langt væk fra byen?" "Ne-j" sagde jeg "de ville vel sagtens ikke have dem rendende og spøge inde mellem gårdene ved nattetid med hovedet under armen!" "Akkurat sgu" sagde han og plantede albuen i siden på mig. "Man var jo forsejdi med sådan noed den gang!" Mon ikke det skulle være Peter Andersen, Acton Friis har talt med? Jeg tror det. Episoden fandt sted først i 1930'erne.

*Børnene Inger Juliane og Valdemar  
I baggrunden dragkisten som Peter  
bl. a. selv har fremstillet*



*Børnene Hansine Kirstine,  
Inger Juliane og Valdemar.  
Foto ca.1909*



Peter Andersen er født i 1867. I folketællingslisten for 1911 står han som murer-  
ter og landbruger. Han var gift med Karen Margrethe Andersen født i 1869, og i  
ægteskabet fik de 6 børn:

Hansigne Kirstine født 1895  
Anton Henrik født 1895  
Jens Peter født 1896  
Inger Juliane født 1899  
Valdemar Søren født 1901 og  
Valborg Agnete født 1909.

Til hans titler i folketællingslisten for 1911 kunne man godt have tilføjet "snedker".  
Peter Andersen fremstillede nemlig også selv familiens møbler, hvoraf nogle er re-  
ne kunstværker, bl.a. et chartol og en dragkiste.



»Svenskestenen«

Under svenskekrigen i 1600-tallet gik Smørum bønder i aktion mod en bande svenske marodører, som på egen hånd huserede fælt på egnen. Banden holdt til på Skebjerggård, som den gang lå i Smørumnedre by, nu Smørumnedrevej nr. 2. Acton Friis skriver i De Danske Øer bl.a. --- "bønderne dræbte 18 svenskere". I 1912 fandt man under grusgravning på Egelunds jorder 10 skeletter af yngre mænd, de var hensynsløst kastet i en 3 m bred og 1 1/2 m dyb grav. Skeletterne var vel bevarede

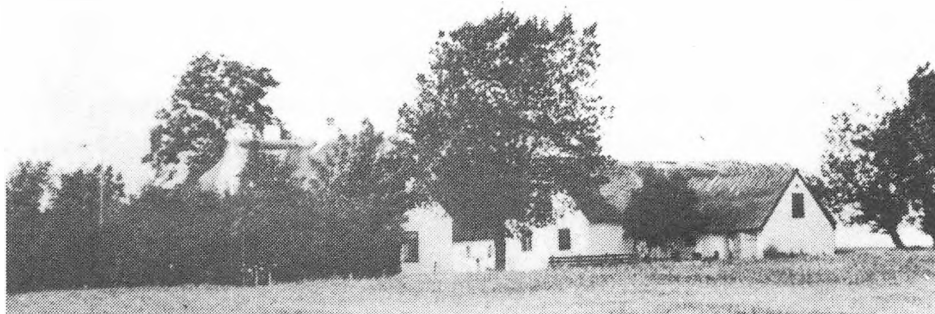
men han er gift med Birthe Johanne f. Albrechtsen. Den 10/5-1905 står Birthe Johanne Nielsen som ejer. I ægteskabet med Christoffersen født 1873 og Niels Albrecht Christoffersen født 1891. Den 23/7-1919 solgte hun gården til muremester Peter Andersen. Peter Andersen havde indtil 30/4-1919 været ejer af gården "Vieholm" i Smørumovre, som han havde købt efter den store brand i 1917, hvor fire gårde og nogle huse blev lagt i aske som følge af børns leg med tændstikker. Det var et tilfælde, at han blev ejer af Egelund. Han var efter "Vieholms" salg igen begyndt på murerhåndværket, og i den anledning havde Birthe Nielsen sendt bud efter ham for at få repareret bygningerne. Da Birthe Nielsen var kommet op i årene og ikke længere var rask, blev resultatet af det påbegyndte murerarbejde, at Peter Andersen købte gården, og Birthe blev hos familien Andersen "til sine dages ende".

Før Peter Andersen købte "Vieholm" boede familien på den lille landejendom matr. nr. 1 c af Nybølle. Den ligger på Nybøllevej, hvor denne ved Edelgaves mark svinger skarpt mod syd, og der er familiens børn født.

Ledøje-Smørum kommune var den første halvdel af dette århundrede et sted, hvor der kun var ringe byggeaktivitet. Peter Andersen var derfor henvist til at arbejde i København om dagen og drive landbrug sammen med familien om aftenen og om søndagen. Omkring århundredeskiftet var transportmulighederne til hovedstaden ringe, så i flere år gik han hjemmefra kl. 04.00 og kom hjem kl. 20 - 21. Ja, en periode arbejdede han som murer i Malmø. Det var langt at have til arbejdet. Da cyklerne blev mere almindelige købte han i fællesskab med "Vilhelm murer" i Nybølle sådan et køretøj, og da Vilhelm boede længere borte end Peter Andersen fik han cyklen med hjem om aftenen. Man indrettede brugen sådan, at Vilhelm cyklede fra Nybølle til Ågerup, der stillede han køretøjet og Peter, som han overhalede undervejs, cyklede så til Ballerup, hvorefter han fortsatte til fods, og således kom man frem og tilbage ved henholdsvis at cykle og gå. Det var trods alt en forbedring. Hvornår de fik hver sin cykel, det ved jeg ikke.



*Peter Andersen med barnebarnet »til hest« - på vognen ses sønnen Valdemar*



Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst til anm.	Egelund Skebjergvej, Lille Smørum	matr. nr. 20
18/6 - 1856	frikøbt af Edelgave af Jens Jensen	
23/6 - 1865	tilkøbt jordlodden matr. nr. 19 b	
1890	står Christoffer Nielsen som ejer	
10/5 - 1905	til hans enke Birte Johanne Nielsen født Albrechtsen	
23/7 - 1910	til murermester Peter Andersen	
På Egelunds jord ligger de svenske krigere begravet		

Egelund blev frikøbt fra Edelgave ved skøde af 18/6-1856 af Jens Jensen. Han var født i Ballerup i 1823.

I folketællingslisterne fra 1860 er han opført som enkemand, 37 år gl. I 1890 står Christoffer Nielsen - 63 år - anført som ejer. Overtagelsestidspunktet er ikke klart,



Jeg har medtaget dette billede af Bruhns slægtinge taget omkring århundredeskiftet. Man kan tydeligt se, at der under det tyske styre blev ofret mere på uniformerne.

#### A. Kokoppe-Indpodnings Attest.

Katharina Louise Bruhns

født i Smidstrup og boende i Smidstrup

4 Aar gammel, er af mig, Underskrevet, Aar 1878, den 23 Jun  
indpodet med Kokopper.

Med noiaagtigt Eftersyn imellem den 7de og 9de Dag efter Indpodningen har jeg fundet alle de Tegne, som vise dem at være de ægte Kokopper; de vare nemlig opfyldte med en klar Vædske, i Midten nedtrykkede, og omgivne med en rød Kreds. Hvilket herved bevidnes af

Lucco: 6. Jun 1878

Vilhelm Christensen  
, autoriseret Læge.

mange huse her på egnen bl.a. havde han meget arbejde for Edelgave, hvis ejer var godsejer Tutein. Hvad der er kommet imellem Tutein og Bruhn ved jeg ikke, men jeg ved at Bruhn havde en stor puddelhund, som han kaldte "Tutein", og når godsejeren kom forbi Bruhns hus, som ligger lige ud til Smørumnedrevej, så kaldte han på hunden og gav den en ordentlig opsang. I 1885 blev gården solgt til Thor Oluf Andersen og hans dødsbo solgte året efter til Henrik Pedersen. Siden skiftede den ejere 9 gange indtil den i 1916 blev overtaget af Jens Laurits Jensen. Denne familie fraflyttede egnen. Desværre har jeg ikke kunnet finde nogen af dens medlemmer. Folketællingslisterne efter 1911 er jo ikke tilgængelige.

<b>Anden Klasse</b>		<b>Tweite Klasse</b>
til Erpektioner ic. efter § 3 og § 4.		ic. Erpektionen ic. nach § 3 und § 4.
12 Nigsbankshilling.		3 $\frac{1}{2}$ Schilling Courant.
<b>v. Holstein. 1853. Mallung.</b>		

*Adelby Pape Lichberg indrups at.*

*Peter Heinrich Bruhn, søn af Johan Bruhn  
dødsbo og hustru Catharina født Thomsen, er født den  
18 (uland) Oct. 1836 (ulandfødt) og død den 6  
Nov. / dt.*

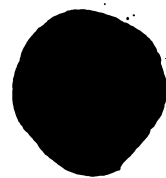
*Sadder 1. Christian Jensen  
2. Thomas Petersen } alle af dødsbo  
3. Catharina Jensen*

*Alle bliw frem: Sammenkommet med Adelby Pape Lichberg  
af mig end fide pastoral. kundsk.*

*Adelby d. 18. Mai 1853.*

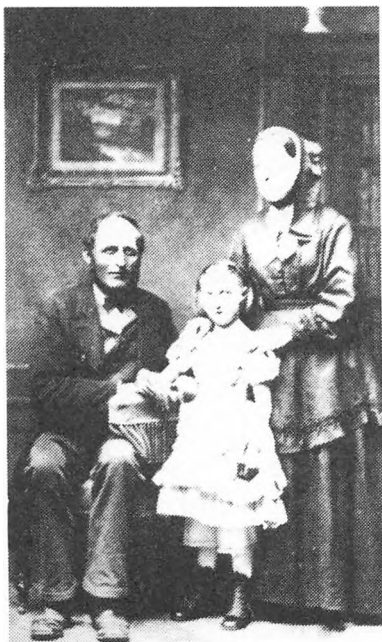
*L. Petersen  
Pastor*

*Joh. v. Thunberg 8/*



Ved skøde af 23/11-1859 frikøbte Christen Jensen Gården fra Edelgave. I 1870 blev den overtaget af Peter Heinrich Bruhn. På forsidebilledet ses Bruhns svigerfar C. Rasmussen, Herringløse, Heinrich Bruhn, hans svigermor og hans hustru Ane Marie. De to mænd på vognen er ukendte.

Heinrich Bruhn er født i Sydslesvig i byen Taustrop ved Flensborg. Han var egentlig murer, men da han blev gift med Ane Marie Rasmussen fra Herringløse, købte de gården her, som de drev i 15 år. De fik kun et barn, datteren Kathrine Louise, som senere blev gift med Peder Larsen, Ryttergården.



*Heinrich og Ane Marie Bruhn  
med datteren Kathrine Louise*

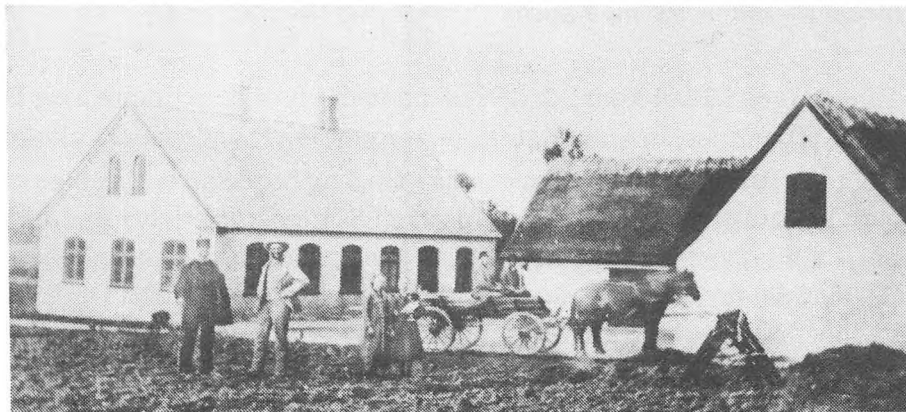


*Heinrich Bruhn som soldat ca. 1856*

Efter krigen i 1864 kom Sønderjylland under tysk herredømme, og Bruhns familie måtte aftjene deres værnepligt i tysk uniform som tusinder andre sønderjyder.

Heinrich Bruhn solgte gården den 3/6-1885 og boede nu en årrække i Smørumovre, hvor han ernærede sig som murermester. I Ryttergårdens have lå et gammelt aftægts-hus, hvor svigersønnen Peder Larsens forældre boede, men da de døde omkring 1890-92, blev det revet ned, og Bruhn opførte et nyt hus på grunden i røde mursten. I dette hus boede han og hans kone til deres død. Heinrich Bruhn havde gennem årene bygget

Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	Gård Råbrovej, Smørumnedre  til	matr. nr. 19 a  anm.
	Før 1859 var ejendommen fæstegård under Edelgave.	
23/11 - 1859	skøde til Christen Jensen	
27/12 - 1870	skøde til Peter Heinrich Bruhn	muremester.
3/6 - 1885	skøde til Thor Oluf Andersen	
5/9 - 1886	Oluf Andersens dødsbo til Hendrik Pedersen	
14/12 - 1889	skøde til Otto Kjær	detailhandler.
13/1 - 1892	skøde til Peder Jørgensen.	
2/10 - 1895 - 1898	skøde til Chr. Frederik Hansen skøde til Chr. Frederik Hansen på parcellen	matr. nr. 23 b. som særeje
3/5 - 1903	skøde til Ida Sofie Aastrup	
14/6 - 1905	skøde til Andreas Edv. Hansen	
19/9 - 1907	skøde til Andreas Larsen.	
24/7 - 1912	skøde til Mads Andersen.	
5/4 - 1916	skøde til Jens Laurids Jensen.	





Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	Hus. Rendebæksvej  til	matr. nr. 18 c  anm.
?  12/8 - 1868  17/11 - 1915	Søren Johansen  Jens Larsen.  Ludvig Eiberg. Huset er stadig i familiens eje.	der købte af Edelgave.

NB: Den 4. maj 1904 solgte Edelgave til Jens Larsen grundstykket matr.nr. 40 a, der er beliggende lige op ad matr.nr. 18 c. Jordstykket indgår i dette hus' areal.



Der ud over havde han et par køer og noget svinehold. Jeg tilbragte en sommer hos ham for at se, om den driftsform var noget for mig. Det var det ikke. Jeg havde ikke handelstalent. Dette med at stå på Grønttorvet og forlange en pris for varene, var ikke mig.

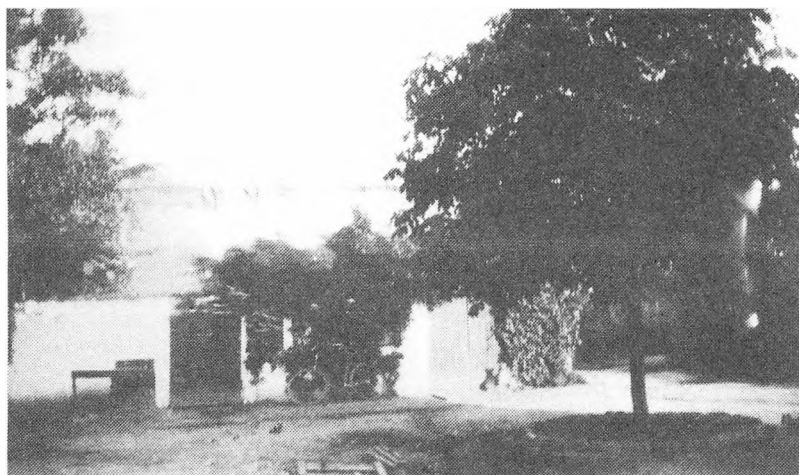
Ejner la Cours slægt stammede fra Frankrig, hvorfra den blev fordrevet omkring 1682 på grund af sin protestantiske tro (Huguenotterne). Slægten slog sig ned på en mindre herregård Skærsø ved Æbeltoft. Den først kendte af slægten her i Danmark var Pierre Dornonville da la Cour.

Desværre har jeg mistet kontakten med familien, så min viden om den er sparsom. Selvom havebruget ikke var noget for mig, havde jeg en god tid sammen med familien. Den var intelligent og man mærkede den havde baggrund i en god uddannelse. Vi havde mange gode diskussioner, jeg lærte noget hver gang, men det var som sagt ikke havebrug.



*Bærplukkere på Landro. Bagest fra venstre Kjeld la Cour, Johan Christian la Cour, »Emil« Aase la Cour og Minna Hansen. De to siddende husker jeg ikke navnene på.*





Jeg har ingen oplysninger om Hans Larsen, der frikøbte ejendommen fra Edelgave i 1815, men han overdrog den i 1830 til sin søn:

Johan Hansen født 1800 og gift med  
Ane Sørensdatter født 1805.

De fik i ægteskabet to børn:

Ane Johansdatter født 1831 og  
Søren Johansen født 1833.

I 1867 overtog Søren Johansen ejendommen. Han var da blevet gift med Maren Jørgensdatter født 1842, og Søren Johansens forældre Johan Hansen og Ane Sørensdatter gik på aftægt. Der var formentlig ingen børn i ægteskabet mellem Søren Johansen og Maren Jørgensdatter, for de afstår i 1897 ejendommen til:

A. Jac. Andersen født 1869 og  
gift med Kristine, f. Olsen, født 1869.

I ægteskabet fik de børnene:

Laurits Peder Andersen født 1896 og  
Ingeborg Andersen født 1898.

I 1906 solgte Andersen ejendommen og i tiden indtil 1923 blev den handlet 9 gange.

Den 27/3-1923 købte Ejner la Cour ejendommen og drev den en årrække som havebrug med hovedvægt på jordbær og hindbær som solgtes på Grønttorvet i København.

Ejendom type/navn Ejerskifte skøde læst	Parcelliststed, "Landro"  til	matr.nr. 18 a  anm.
22/3 - 1815	frikøbt fra Edelgave af Hans Larsen.	
15/12- 1830	til Johan Hansen.	
11/12- 1867	til Søren Johansen.	
16/7 - 1897	til A. Jac. Andersen.	
19/12- 1906	til Hans Chr. Jensen.	
24/6 - 1908	til H.B. Rasmussen.	
18/11- 1915	til F.P. Chr. Pedersenn.	
19/1 - 1916	til Jørgen Jørgensen	
9/1 - 1918	til P. Jørgensen.	
9/10 - 1918	til Morten Petersen og Chr. Madsen.	
22/3 - 1919	til Chr. Jespersen.	
17/9 - 1919	til H.M. Georgsen.	
22/3 - 1921	til Hoffgård.	
29/7 - 1922	til J. Knudsen.	
27/3 - 1923	til Einer la Cour.	



*Anna og Jens Smørum*

til side, og han stak begge hænder i lommen, og så gik den ellers "derudaf". I folketinget kaldte man ham Jens Sørensen-Smørum, og som den konsekvente mand han var, fik han derfor sit navn ændret til "Jens Smørum", et navn, der fik en god klang i tungen og som borgede for et godt politisk stykke arbejde. Han blev senere Indenrigsminister og landbrugsminister. I begge hverv var han vel kvalificeret, dels gennem sit mangeårige kommunale arbejde og dels gennem sit lange virke i praktisk landbrug. Vil man vide mere om denne dygtige mand, så læs hans bog: "Vejen jeg gik og mennesker jeg mødte".

I 1912 var Jens Smørum elev på Husmandsskolen ved Odense, og her lærte han sin kone Anna at kende. De blev gift i 1913 og fik sønnen Christian i ægteskabet.

I 1931 blev Rolighed solgt til Anders Nielsen og Jens og Anna Smørum flyttede til Måløv.

Efter et langt arbejdsomt liv i samfundets tjeneste fik Jens Smørum den lykke at få en række gode pensionistår sammen med sin hustru.

Jens Smørum var som nævnt socialdemokrat, men bl.a. som landbrugsminister, var han omgivet af stor respekt og agtelse blandt landmænd. Bønder her på egnen sagde rent ud, at Jens var den bedste repræsentant venstrebønderne overhovedet kunne ønske sig i den stilling.

I 1890 døde Anders Jensen og hans enke overtog stedet. Hun blev kort efter gift med Jørgen Frederik Pedersen, som derefter overtog ejendommen.

I 1917 blev ejendommen solgt til Jens Sørensenfødt 1891 og i 1913 gift med Anna Sørensen

Jens Sørensen var søn af sognets landpostbud, der boede i Smørumnedre. Han kom tidligt ud at tjene, blev tjenestekarl, landarbejder, fisker og kom på højskole. Efterhånden fik han skrabet så mange penge sammen, at han kunne købe Rolighed, som han drev indtil 1931. Han dyrkede havesager og blomster, kørte på grønttorvet i København og medtog varer fra husmændenes haver i omegnen.

Han var stærkt politisk engageret, organiserede landarbejderne, sad en årrække i sognerådet som repræsentant for socialdemokratiet. Endvidere var han referent til lokalpressen og bl.a. Roskildebladene.

Da han sidst i 1920'erne aspirerede til folketinget, overtog Jens Nielsen, Kildebakkegård hans hverv som lokalreferent. I de år kom han ofte på Kildebakkegård. Jens Nielsen var venstremand, og de fik nogle forrygende diskussioner, gennem hvilke Jens Sørensen samlede argumenter.

Han holdt også af og til generalprøve på sine politiske taler. Det foregik i den store kostald på Kildebakkegård, mens Jens Nielsen optrådte som tilhører og "afbryder". Jeg havde megen morskab af at overvære disse episoder, og jeg er sikker på, at de var medvirkende til, at Jens Sørensen på talerstolen under politiske møder bevarede fatningen, når modparten forsøgte sig som de professionelle afbrydere de var.

Jens Sørensen havde nok manuskript, men når han "brændte" for en sag, blev det lagt



*Interiør fra »Rolighed« - fra venstre Jens Smørum, sønnen Christian, ukendt slægtning og Anna Smørum.*



*Fra gårdspladsen - Christian på vej til skole*

Ejendommens første ejer hed Niels Larsen og han er født i 1796. Han blev gift med Dorthe Jørgensdatter, der var født i 1798. I ægteskabet fik de fem børn:

Lars Nielsen, født 1831  
Jørgen Nielsen født 1834  
Johannes Nielsen født 1836  
Hans Nielsen født 1839  
Morten Nielsen født 1843.

I 1857 blev ejendommen solgt til Søren Jensen født 1823 og gift med Ane Kirstine Nielsdatter født 1828. I ægteskabet fik de tre børn:

Ane Marie Sørensdatter født 1855,  
Caroline Sørensdatter født 1857  
Karen Johanne Sørensdatter født 1859.

Ved købet af ejendommen måtte Søren Jensen tage Niels Larsen, hans kone Dorthe Jørgensdatter og deres yngste søn Morten med som aftægtsfolk.

I 1874 blev ejendommen solgt til Peter Johansen. Han var skomager og havde kun stedet i tre år.

I 1877 blev det solgt til Anders Jensen født 1839 og gift med Karen Larsdatter født 1841. I ægteskabet havde de en søn:

Jens Christian Johansen født 1871.



Type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	Husmandsbrug "Rolighed" Lille Smørum, Råbrovej  til	matr. nr. 17  anm.
10/4 - 1839	Frikøbt fra Edelgave af Niels Larsen	
2/12 - 1857	til Søren Jensen.	
16/12- 1874	til Peter Johansen, skomager.	
30/5 - 1877	til Anders Jensen.	
9/7 - 1890	til enken Karen Larsdatter og derefter til Jørgen Frederik Petersen.	
17/12-1917	til Jens Sørensen (senere MF og minister Jens Smørum).	
30/5 - 1931	til Anders Nielsen.	

Udgift a 1 januar 1911

Januar 4	Udbetalt til Haldora Pilsen ifølge Transport fra A/Larsen Hjso	100 00
	Ifølge Regning fra 14 januar 1911	1 98
Januar 12	Betalt Rent til Hesperia	81 58
	Betalt til Larsen Hjso som Fost af Rent af 500 Kr / Aar 2.14 betalt	70 00
	Betalt til Reck Transport fra Larsen	100 00
Februar 7	Ifølge Regning fra H. Pilsen	1 46
	Betalt Rent til Hesperia	81 38
	Telefon og Post	60
		<hr/> <hr/>
		436 74



Indlæg fra 1<sup>de</sup> Januar 1911

Pruskul fra Regnskabsaars.	1910	571 84
Houdigens for Januar Kontal 1911		46 00
Houdigens for April Kontal 1911		46 50
Houdigens for Juni Kontal 1911		46 00
Houdigens for Oktob. Kontal 1911		46 00
Houdigens for Decbr. Kontal 1911		8 10
		<u>774 24</u>
Udgifter		<u>436 70</u>
Kasubalancen 1/1 1911		337 54

Lillekorsvejgård, 5 januar 1912

Steen

Formand



# Aelgift. 1870.

## Aeltesger

17	For Gravning af Ledningerne	
17	En Løsen for Gravning af 127 Fm a 33	39 27
20	N. Petersen og A. Andersen for	
	Gravning af 255 Fm a 33 S.	84 15
	For Genrensning af 2 Veje	5 -
23	H. Olsen for Gravning af 122 Fm a 33 S.	40 25
	For Genrensning af en Vej	1 50
	Kristian Frederiksen 95 Fm a 33 S.	31 35
	20 Fm a 25	5 -
13	Kristian Frederiksen for en Sag. Redegølle	2 35
	Jordning af Ledning. a 84 S.	1 00
19	Nils P. Poulsen Forskiel	35 -
	Kristian Andersen 1 Sag. Arbejde	2 -
28	Bevilling af Pædagog for	
	Vand til Bøttinger og Gravning af Pædagog	11 50
29	N. P. Poulsen Postbetjent for 127 Fm	
	Gravning og Jordning af Ledninger	
	og for Genrensning af 1 Vej 150	8 41
		<hr/>
		Th 267 38 S.



Foranstaaende Lov vedtaget den  
1 Januari 1910, og som vi i underlegnede  
Tillægsender i Forskyen Vandværk, forpligede  
os til at holde i alle dens Ord og Punkter.

Lille Pension den 20 Januari '9.

L. R. Sub.

Abd. Kristoffersen  
Fund

P. Olsen

Jens Andersen

A. Poulsen

c. V. Hansen

H. Andersen

Regnskabet 1910.

Indtægt

1910  
Løn

15 Indtægt Løn af Hr. Jensen 500  
April 21 Indtægt Løn af Hustru 3100

Jr 3600



skulde <sup>det</sup> være sig at være tilstrækkeligt betaler hver  
Interesent Procenten i Forhold til sin Andel i  
i Værket,

Har et Medlem ikke betalt sin Afgift inden  
14 Dage efter at denne er ham afhævet, er  
Bestyrelsen berettiget til at nægte ham Værd  
på Værket indtil Betalingen er udlagt.

7

Et Medlem kan kun blive optaget ved en  
Generalforsamlings Bestyrelses og på de af  
denne fastsatte Vilkaar.

8

Tilleg eller Endring i nævrende Lov,  
kan kun vedtages ved en Generalforsamling  
i Tilfælde af Hæmmelighed er Formandens  
Stemme den afgørende.

9

Til varetager af Selskabets  
Interesser vælges en Bestyrelse på  
3 Medlemmer som selv vælger sin Formand  
Bestyrelsen vælges på 3 Aar ad  
Gangen, og en afgaar hvert Aar, første  
og anden Gang ved Lodtrækning.

10

Den sædvanlige Generalforsamling  
afholdes i første Halvdel af Januar  
Måned, og ved hvilken Formanden  
fremlægger Regnskabet til Godkendelse.

4

Selskabet er forpligtet til at betaste  
 Reparationer og Forsyelsen af alle i Jorden værende  
 Ledninger, medens der påskænktes hvert enkelt  
 Medlem og efterkommende Børn af Bjendammen  
 at betaste Vedligeholdelsen og Forsyelsen af alle  
 overjordiske Pastoreder og Hæder, af samme  
 slags og Pensioner som de forhenværende,  
 eller har Selskabet det til at betaste det  
 paa vedkommendes Regning.

5

Den aarlige Renteudbetaling betales af os  
 indtægtede og efterkommende Børn af Bjendammen  
 overfor samme Forpligtelse.

Renteudbetaling fordeles paa følgende Maade

Gdr	Anders Poulsen	28	Kr
-	Nicolai Jensen	28	"
Handelsmand	Peder Olsen	13	"
Ligelegeske	Maren Larsen	13	"
Godtk	Niels Hansen	18	"
-	Sotus Andersen	22	"
-	H. R. Heib	22	"
Gdr	Albert Christoffersen	34	"
-	Kans Andersen	46	"

Til Reservefonden henlægges det tiloversblevne  
 Beløb, Renteudbetaling opkræves fire Gange  
 aarlig, \* Afgiften til Vandværkets Vedligeholdelse  
 lægges af Reservefonden, ~~opkrævet ikke~~  
 \* Opkrævningen foretages paa d. 15<sup>de</sup> i hvert kvartal  
 i Maaned.



Love  
for Interessentskabet Vandværket  
Korsvejen

1

Selskabet der benævnes Vandværket Korsvejen, har til Formaal ved Opførelse og Tilførsel af et Vandværk at tilvejebringe godt og tilstrækkeligt Vand til Brug for os i vor Bedrift.

Disse Forholdene gør det nødvendigt kan Bestyrelsen dog tilføje Bestemmelsen om Jordskrentning af Grænen af Vand til Haverne

2

Vandværket opføres paa Gaarden A. Poulsen Grund, som han giver frit raad at Selskabet betaler alle Omkostninger ved Fraskillelsen.

3

Ellers Medlem skal give tilladelse til Anlæg af de nødvendige Ledninger over hans Ejendomme, saavel som til at disse Ledninger for bestandig bliver liggende, dette sidste gælder ogsaa for fremtidige Ejere af Ejendommen ligesom ogsaa nuværende og fremtidige Ejere af Ejendommen maa finde sig i at disse Ledninger repareres og fornyes.


Endvidere benytter jeg ligeledes med tilladelse fotokopier af vandværkselskabets vedtægter og nogle regnskabsmæssige oplysninger, som er ganske interessante set med nutidens øjne.

Endelig vedlægges en fotokopi af vandværkets lånoptagning hos "Hafnia".

*Prosolokol*  
*for*  
*Indvænselskabet Vandværket*

*Korsvejen*

*Den 16. Januar 1910.*





*Familiebillede fra omtrent samme tid.  
Bagest i midten Bertel Petersen.  
Forrest i midten hans hustru Ella  
med datteren Lisbeth.*

Besætningen bestod af to heste - Lithauere - og redskaberne var en plov, en harve, en ukrudtsharve, en agerslæber, en 7 tands kultivator, en frøsåmaskine, en enkelt radrenser, en håndradrenser og en del håndværktøj. Alt havde jeg måttet købe, der var intet brugeligt på gården, da jeg overtog den.

Vores rørlige formue, da vi kørte rundt og så på ejendom var knapt 9000.00 kr. + en Harley-Davidson motorcykel med sidevogn. Den indbragte 350,00 kr.

I en årrække lejede jeg 10 td. ld. på Ormegården. I 1959 fik jeg traktor og et par år senere blev den sidste hest solgt. For tiden lejer jeg 8 td. ld. ud, resten driver jeg selv.



*Lillekorsvejgård ved overtagelsen.*

Foranstående beretning har jeg skrevet af efter Bertel Petersens håndskrevne manuskript. Det var egentlig min tanke, at lade det håndskrevne indgå selvstændigt, men det viste sig, at papirformatet var for stort og en evt. beskæring ville forhindre at hele teksten kom med, så derfor.

Med Bertel Petersens tilladelse følges beretningen op med en fotokopi af den panteobligation han overtog ved købet i 1929. Obligationen er udstedt af den forrige ejer, gårdejer Poul Basse til den endnu mere forrige ejer Hemming Larsen, som tidligere er nævnt i beretningen.

### Mekanisering:

Her i Lille Smørum fik vi elektrisk lys 1944, og det var på lillejuleaftens dag. Den store begivenhed indtraf altså under krigen.

Vi havde ærligt og redeligt købt kobberet til gadeledningerne på den sorte børs og betalt en mindre formue for det uden at få kvittering. Forud var gået en ca. 15 år lang og til tider bitter strid. Når jeg holdt lysmøde, holdt modstanderne mørkemøde med skrækkampagne omtrent som nu om Atomkraftværkerne. Der hvor jeg kom fra, havde vi haft elektricitet siden 1912.

Der havde været vandværk siden 1910, men da jeg overtog gården stod der en åben brønd med et bræddeværk omkring, men jeg fandt en stump af brøndkæden anvendt som kotøjr. Brønden var 17 m dyb sat af gule hårdtbrændte sten, de var buede og med tap og not. Det var den bedste brønd i Lille Smørum, og naboerne fortalte, at de i middagstunden, når Hemming Larsen sov, kunne liste over og hejse sig en spand vand op, og så var der alligevel nok, så han kunne vande til aften, altså til kreaturerne.

Hemming Larsen var ungkarl. Naboerne fortalte, at han var en pudsigt snegl, lidt sær. F.eks. når han ikke rigtig kunne få hesten til det han ville, så for han hen og bed den i snuden "det krav!" sagde han.

Vandværket blev som nævnt oprettet i 1910 på matr. nr. 22 a, hvis ejer - Anders Poulsen gav grunden frit mod at selskabet betalte adskillelsen som beløb sig til 22,17 kr. Der blev optaget et lån i "Hafnia" på 3100,00 kr. garanteret af sognerådet med tilladelse af amtsrådet, og da vandværket var færdigt med vindmotor, 44 fods boring, 11 m<sup>3</sup> vandbeholder, hovedledning og stikledning til de 8 andelshavere, stophaner, taphaner og en særlig stor taphane til tærskværkets lokomobil og 1500 m rør nedlagt var der endnu 53,62 kr. tilbage i kassen.

Arbejdslønnen var billig. Der betaltes 33 øre pr. favn for gravning og 8 øre pr. favn for tildækning. Gennemskæring af vej betaltes med 1,50 kr. ekstra. Det gav en dagløn på 2,35 kr., ja en fik kun 2,00 kr. og arbejdsdagen var fra kl. 6.00 - kl. 18.00 på egen kost.

Kærhavegård var ikke med fra begyndelsen, der har nok været det samme tovtrækkeri, som da vi skulle have indlagt lys.

Om sommeren med varmt og stille vejr, havde vi ingen vand, men den der kørte "mælketur" tog så en mælkejunge vand med til os fra mejeriet.

I de strenge vintre frøs rørene i månedsvi, så hentede vi vand på en kælk oppe fra vandbeholderen. Var der ingen sne måtte vi bruge trillebør. Rørene tøede ikke op før hen på foråret.

I 1948 blev vindmotoren udskiftet med en elektromotor - ca. 1500,00 kr. Et hydrofor blev bygget i 1957 - 4930,00 kr., vandværket blev nedlagt i 1969, da kommunen overtog vandforsyningen, og vi måtte betale 20.000,00 kr.

I min tid er gården drevet kvægløst med grøntsager og kartofler til salg på grønttorvet, hvor jeg fik skaffet mig en studeplads. Jeg købte en lastmotorvogn, 1 1/2 ton, den berømte Ford T.

erklæringen lød på, at der havde stået en egekiste, og at de store sten var bygget uden om, hvorefter der var opkastet en høj oven på, og at det var ca. 4000 år siden i Broncealderen.

Et stykke borte havde jeg et par år før fundet en urne fyldt med brændte benstumper, da jeg fjernede en sten, der ødelagde plovspidserne. Den - erklærede han - var fra et senere folk, der brændte deres døde og satte urnen i bronzealderhøjene.

Umiddelbart øst for gården fandt jeg under kulegravning - altså gravning af kartoffelkuler - nogle sorte pletter i jorden, og neden under 3-4 sten på størrelse med brosten. De lå under det nuværende pløjelag og omtrent helt sammen. Mellemrummet var helt fyldt med sod, og det lugtede stadig væk af sod.

### Fragment eller hvad?

På den lod jeg fik ved udstykning af Ledøjegård lå en mængde jordfaste sten, der ragede op i pløjelaget. Dem tog jeg op og slæbte bort efterhånden, men et sted var det helt galt. Det var som om, der lå en hel brolægning nede i pløjelaget, og der kom sten op, hver gang jeg pløjede. Jeg forsøgte at finde ud af brolægningens udtrækning ved at støde i den nypløjede jord med en spids jernstang. Bredden var godt et par skridt. Siderne var let buede, som jernalderhusene jo var, men stolpehuller fandt jeg ikke og brolægningen var faktisk ringe, flintesten og kampesten, som der fandtes i jorden rundt om.

Senere har jeg fået at vide, at det skulle forestille et skib, som ejeren ikke fik med i graven. I så fald står den forreste halvdel endnu inde i skråningen, som falder mod sydvest mod det flade område med sortsand, som engang har stået under vand, og som den gang har stået i en slags forbindelse med Roskildefjord. Stedet ligger en 5-6 m fra det nordre skel og godt halvvejs udad regnet fra Råbrovej og altså der, hvor det skrånede ned mod det flade sortsand. Tilsyneladende er jorden i tidens løb skredet lidt, så den ende, der vender mod nordøst står ret dybt. Andetsteds på samme mark har jeg fundet et kornsegl af flint, en spydspids og en pilespids.

På det lave sortsand henne mod Mosen fandt jeg tre ensartede stenkugler, de var ikke af kampesten, de var tungere som grønsand, men de var grå. Jeg så en tilsvarende på samlingen i Værløse, og det blev fortalt, at den var til at knuse med, det så den nu ikke ud til at have været brugt til. Derimod ved jeg, at man til de første forladerkanoner brugte stenkugler som øvelsesammunition, og den jeg har tilbage måler nøjagtig 3 tommer. På markerne hjemme har jeg fundet spydspidser, pilespidser, skraber, flækker og et bor. På Ormegården fandt jeg sydvest for Karen Krogs Høj, som nu er jævnet, en sten, som Nationalmuseet påstod var en vægtsten til at holde fiskegarns underkant nede med. Den har en indhugget rende hele vejen rundt, men den bærer tydeligt mærke af lang tids brug som knusesten, og den ligger godt i hånden til dette brug.

### Personlige oplysninger:

Bertel Cornelius Petersen, født 31/10-1896, Store Magleby sogn på Amager.  
Ella Kirstine Johanne Jensen, født 30/1-1902, Skanderup sogn, Skanderborg.  
Viet i Skanderup Kirke 11. marts 1927.  
Boede de første 2 år hjemme på fødegården "Aldershvile" på Kirkevej mellem St. Magleby og Dragør.

### Bygningerne:

Lille Korsvejgård, Råbrovej 19, Lille Smørum, 2760 Måløv, matr. nr. Smørumnede nr. 15.

Stuehuset er bygget af Niels Hansen, som havde købt gården 1874. Det gamle stuehus blev revet ned 1881, og et nyt opført af gule sten med skiffertag. Det gamle lergulv ligger endnu under de to sydlige stuer. Da jeg købte i 1929 var udlængerne af bindingsværk og med stråtag.

Staldlængen mod vest havde plads til 2 heste, 5 køer, et par kalve, og i den søndre ende et par grisestier med hver sin udgang i gavlen til to grisegårde foran møddingen. I den nordre ende ind mod hestene var der et lille karlekammer på ca. 5 m. Mellem staldlængen og klods op ad landevejen lå ajlebeholderen, så man bekvemt kunne holde på landevejen med ajletønden, når man skulle køre ajle ud. Oven på ajlebeholderen var bygget et lille hus med hjerte i døren, med indgang fra staldlængen. Enkelt og praktisk. Jeg rev hele herligheden ned og byggede et kartoffellager med spirehus. Det var ikke bedre værd.

Den anden længe med lade, tærskelo til plejel, vognport og brændehus blev repareret og forsynet med bliktag. Ved udstykningen i 1788 blev jorden - 10 td.ld. tildelt en lille ejendom i Smørumnede, som erstatning for mistet part i fællesgræsningen. Denne ejendom lå syd for Rendebæksvej. Bygningerne er forlængst borte og jorden blev under matr. nr. 40 solgt af Edelgave i 1904 og tillagt huset matr. nr. 18 c, hvor den nu indgår i dettes areal. Hvornår bygningerne er blevet opført her ude ved Korsledet ved jeg ikke, men det er altså efter 1788.

### Jorden:

Der ligger 10. td. ld. ved gården. Desforuden hører der en tillægsparcel fra Jord-lovsudvalget, beliggende ved Ammetoftmosen, stammende fra den i 1937 nedbrændte og derefter udstykkede Ledøjegård. Denne parcel er på 5 td. ld.

### Overpløjet oldtidshøj.

På det højeste sted på den mark der ligger ved gården, stødte ploven på store sten på et område af ca. 3 x 5 m. Jeg spurgte Nationalmuseet hvad det kunne være, og der kom straks en mand ud - jeg tror han hed Brøndsted. Han medbragte en kasse med graveredskaber, måleredskaber, nivelleringsapparat og fotografiapparat m.v. Med assistance af en arbejdsmand, fik vi fjernet al jorden, så stenene lå bare på det gule sandunderlag. De blev nivelleret og fotograferet. Der blev intet fundet, men



I årene 1901 til 1929 havde ejendommen 7 forskellige ejere, indtil den i 1929 købtes af den nuværende ejer, Bertel Cornelius Petersen, og nu vil vi lade ham fortælle gårdens historie, som han har oplevet den.

#### Afskrift.

Lille Korsvejgård, Råbrovej 19, Lille Smørum, 2760 Måløv, matr. nr. Smørumnede nr. 15.

Det er en udflyttergård og altså bygget efter 1788, af hvem vides ikke.

Jeg overtog ejendommen den 10. april 1929, købesum 17.700,- kr., der medfulgte intet af værdi, areal 10 770/14000 td. ld. Hartkorn 1 td. 1 sk. 1 fdk og 1 alb.

#### Sælger:

Poul Basse som købte	1926	af
Hemming Larsen	- 1915	-
Morten Nielsen	- 1912	-
Morten Jensen	- 1907	-
Jens Jensen	- 1906	-
Lars Hansen	- 1900	-
Niels Hansen	- 1874	-
Jørgen Kristensen	1870	-
Kristen Jensen	1845	
Kendes ikke		

Type/navn Beliggenhed Skøde læst	gård. Lillekorsvejgård Lille Smørum til	matr.nr. 15 anm.
25/11 - 1798	Frikøbt fra Edelgave af Johan Hansen.	
? - 1846	til Christen Jensen.	
11/1 - 1871	auktionsskøde til Jørgen Christensen.	
30/4 - 1875	til Niels Hansen.	
22/12 - 1901	til Lars Hansen.	
10/10 - 1906	til Jens Jensen.	
20/3 - 1907	uskiftet bo til enken Marie Jensen og derefter til Morten Jensen.	
5/6 - 1912	til Jens Morten Nielsen.	
16/4 - 1913	til Hemming Larsen.	
21/12 - 1926	Poul Chr. Basse.	
13/4 - 1929	til Bertel Cornelius Petersen.	

Johan Hansen, som frikøbte ejendommen fra Edelgave den 25/11-1798, er født i 1756. Han var gift med Kirsten Andersdatter, født i 1755. Det var Johan Hansens 1. ægteskab og Kirsten Andersdatters 2. ægteskab. Fra hendes første ægteskab medbragte hun datteren Karen Larsdatter, født i 1784. I året 1800 fødte hun sønnen Lars.

I 1846 solgtes gården til Christen Jensen og i 1871 til Jørgen Christensen. Ingen oplysninger om disse to.

I 1875 overtog Niels Hansen ejendommen. Han er født i 1824 og blev gift med Ane Hansdatter, født i 1840. I ægteskabet fik de sønnen Lars Hansen, født i 1861 og datteren Ane Sofie Hansen, født i 1866. Ved folketællingen i 1890 bor der hos dem et barnebarn, pigen Ane Kathrine, født i 1888.



I 1929-30 købte de hus i Smørumovre, og jeg flyttede for dem. De havde en søn, der var ansat som funktionær ved Københavns sporveje. Han blev gift med Købmand Clausens Rigmor. I 1929 købte de en "en-lampes" radiomodtager. Der var nu tre radioapparater i Smørumnedre. Et hos smedens, et hos Maren Ernst og altså nu et hos Hansens.

Jeg blev ofte inviteret om aftenen til at høre radio, men det var sjældent, jeg fik noget ud af det, for Hansen sad ustandselig og gentog, hvad der blev sagt i radioen, og da han stillede et absolut krav om at blive hørt, måtte man sidde med den ene "øreklap" forskudt. Så havde man udsendelsen i det ene øre og Hansen i det andet. Hans snakkeri var såmænd venligt ment, han ville sikre sig, at gæsten ikke gik glip af noget, men det var anstrengende.

I 1915 blev det solgt til Nilaus Olsen, og i 1917 til Oluf Nielsen, der netop havde solgt "Askebjerggård". Samme år i september måned blev huset solgt til Hans Olsen, som en årrække arbejdede på Langdyssegård. I 1921 døde Hans Olsen og arvingerne lejede huset ud nogle år, indtil det i 1931 blev overtaget af Ørts Hansen.

Man kan se på husets "stil", at det er beregnet som landarbejderbolig med to lejligheder. I husets nordre ende boede vejmand Niels Jensen. Han var gift med Kirstine og de havde to børn, Karen og Jens. Karen var en halv snes år ældre end jeg, og da min årgang begyndte at gå "til Bal på kroen", var vi nok lidt generte over for pigerne. I lang tid skiftedes vi til at danse med Karen. Dels dansede hun godt og dels kendte vi hende så godt, og så var hun forlovet med smedesvenden, så det var jo betryggende, men efterhånden forsvandt generheden, og så kunne han få lov til at beholde Karen for sig selv.

Jens kom i smedelære hos Chr. Andersen. Han var meget aktiv og fuld af sære opfindelser. Således opfandt han "den fjedrende forgaffel" til cykler. Det var en konstruktion, hvor man skulle bruge to kraftige fjedre, og dem, der sad i de gammel-dags madrasbunde var velegnede. Jeg leverede fjedrene. Efterhånden havde jeg fjernet så mange fra "gæstesengen", at det blev føleligt. Jeg blev taget i forhør, og så var den forretning ødelagt.

Vejmanden var gammel så længe jeg har kendt ham. Måske var han slet ikke så gammel, men blot mærket af hårdt arbejde. Jeg kan huske, at han rystede meget på hænderne, og han spildte ofte, når han drak kaffe. Til gengæld har jeg set ham nuppe en velskænket snaps uden at spilde en dråbe - mærkeligt? - ikke!: Det var ikke fordi Niels Jensen var slem ved flasken, men der gik en historie om ham og den store Lars Peder.

"Niels Jen" havde vejdistrikt op imod Ledøje, og den store Lars Peder handlede i Ledøje brugsforening. En dag Lars Peder havde været i "brugsen" og var på vej hjem med købmandsvarerne i en taske på ryggen og en lerdunk i hver hånd, traf han "Niels Jen". De kom i snak og blev en kende "tøst". Lars Peder ville gi' en lille en og tog proppen af den ene lerdunk og rakte den til Niels Jen, der tog en ordentlig slurk. "Føj for fanden!" råbte Niels Jen, "ded er jo ded rene pedertroleum!" Niels harkede og spyttede. "Gu' er ded ej" - "la' mig smave", sagde Lars Peder og rakte ud efter dunken. Det samme gentog sig, det var petroleum. Lars Peder var kommet til at bytte rundt på dunkene, og resultatet blev, at han måtte tilbage til "brugsen" for at hente ny forsyning. Det kunne gå at komme hjem uden petroleum, men uden brændevin???

--- Nej. Ja - tænk, der var en gang man hentede brændevin i store dunke!!!

I den sydlige ende af huset boede forskellige lejere. Dem jeg husker bedst var et ægtepar, der var flyttet hertil fra Rudkøbing. De hed Hansen. Manden var vist nok invalidepensionist, men han kunne også lave træsko, og man kunne blive klippet. I tilgift fik man så underholdning om deres oplevelser i det sydfynske øhav.

Hansens kone var sød og stiltfærdig, og når hun syntes han sludrede for meget sagde hun altid: "ja-ja Hansen - Du snakker".

Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	hus "Schæferhuset" Rendebæksvej, Smørumnedre  til	matr.nr. 14 d  anm.
23/12 - 1908	Huset har sammen med huset matr.nr. 14 c udgjort gårdsplads for den gård, der i 1811 blev sammenlagt med gården 13 a af Smørumovre og som til sammen udgjorde "Smørumgård" nu kendt under navnet "Schæfergård", deraf navnet "Schæferhuset".  Edelgave til arbejdsmand Chr. Christensen.	
20/12 - 1913	til Jens L. Oluf Sørensen.	
4/9 - 1915	til Nilaus Olsen	
24/1 - 1917	til Oluf L. Nielsen	
26/9 - 1917	til Hans Olsen.	
14/7 - 1921	til Hans Olsens arving Johanne Vilhelmine Andersen f. Frederiksen, gift med tømrer Laurits Rasmus Andersen Jonstrup Vang.	
27/3 - 1931	til Ørts Hansen.	

"Schæferhuset" har fået navn efter "Schæfergården". Dels lå den ene af de to gårde, der i dag udgør Schæfergården, her, og dels har huset efter gårdens udflytning været anvendt som "tjenestebolig" for deltagere i fårepassning, mens Schæfergården under Edelgave benyttedes til fåreavl.

Huset frikøbtes i 1908 af arbejdsmand Chr. Christensen, men da han i 1912 købte landejendommen matr. nr. 21 og 22 a i Lille Smørum, blev det solgt til Jens Laurits Oluf Sørensen.

En dag fik Maren besøg af præsten. Han fortalte, at man nu ville afholde aftengudstjeneste, og han håbede at Maren ville benytte lejligheden til at gå i kirke. Maren tyggede lidt på den, og sagde så: "ja-a-a det er sgu´ meget godt hr. pastor, men jeg render altså int´ ude om natterne!". Den tog pastor Grothe i stiv arm, men han havde også været sømandspræst.

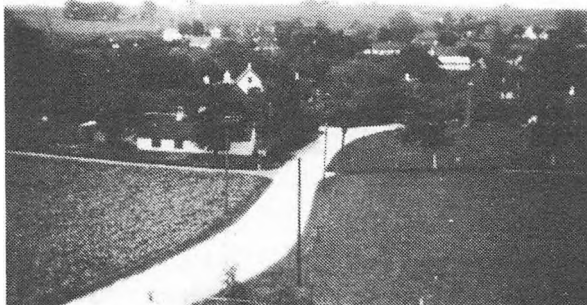
Maren kom en del ud på Boesagergård mens børnene var små. En dag blev det et forskrækkeligt tordenvejr, og Bertha Frandsen kunne godt mærke, at Maren var bange. Da uvejret var drevet over snakkede Maren meget om, hvor slemt det havde været, og hun sagde bl.a.: "Ja, det vil jeg sige dig, havde lynet slået ned, så havde jeg hugget den lille og løved´ ud i svin´huset med hinner!". Det var åbenbart et sikkert sted i Marens bevidsthed.

Maren boede alene i mange år, og besøgte man hende efter mørkets frembrud, måtte man først gennem en længere samtale gennem den lukkede dør, for at hun kunne høre, hvem det var, og når hun så lukkede op, blev man modtaget af hende med en gevaldig knippel i højre hånd, af samme slags som vildmændene i det danske rigsvåben, og jeg tvivler ikke om, at Maren kunne forsvare sig om nødvendigt.

I mange år brugte landsbybørnene hendes "øverstestue" til fastelavnsgilde, og året rundt opbevarede hun deres dannebrogsgilte. Det kunne ikke være i bedre hænder. Marens søn - Johannes - sejlede. Når han kom hjem var jeg på plette, for han var god til at fortælle om alt det han oplevede. Uha - sikke historier om stormvejr på havet og om hajfangster, det var ikke til at løsrive sig. Johannes gik i land og blev kranfører. Jeg følte det som et stort tab, men så blev de gamle historier taget frem og pudset op, og blev lige så gode som nye. Maren Ernst var en personlighed. Hun var en stout gammel bondekonetype, som jeg mindes med glæde.



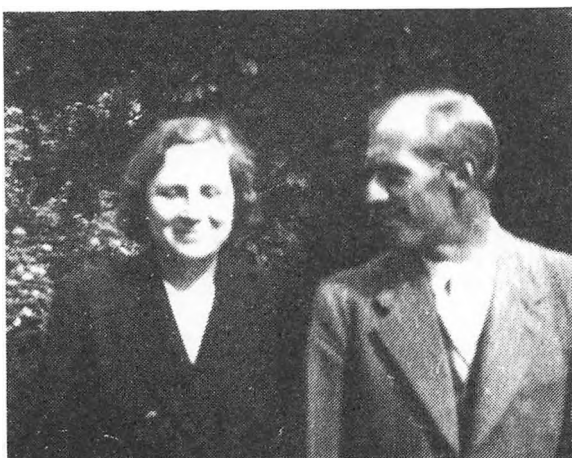
*Det er »Maren Ernst« i midten,  
tv. Bodil Johanne fra Dyreholm  
og th. Gerda Clausen, København.*



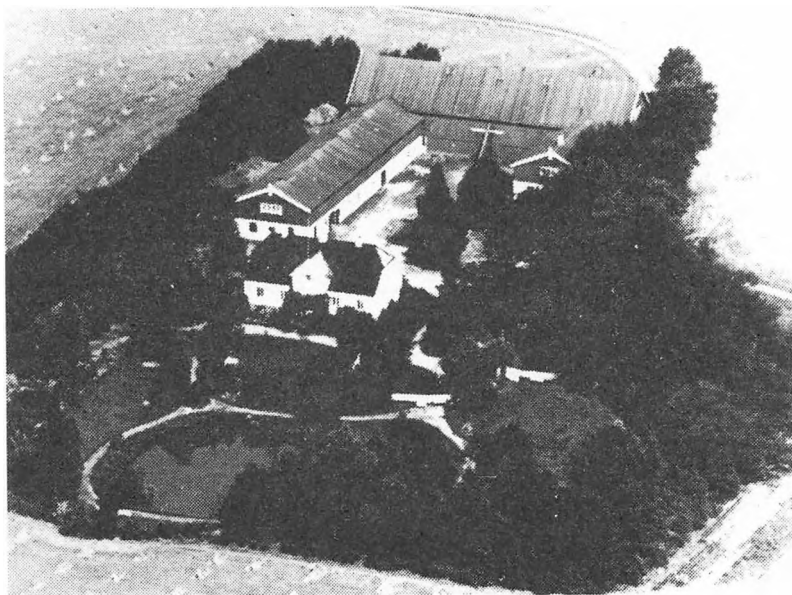
Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	hus Smørumnedrevej  til	matr. nr. 14 c  anm.
15/6 - 1870  1931	Fæstehus under Edelgave  til Ernst Henrik Werther  til gårdejer Chr. Jensen Langmosegård.	

Ernst Henrik Werther var stenhugger og landarbejder, han var gift med Maren og de havde fire børn: Camilla, Oskar, Johanne og Hans.

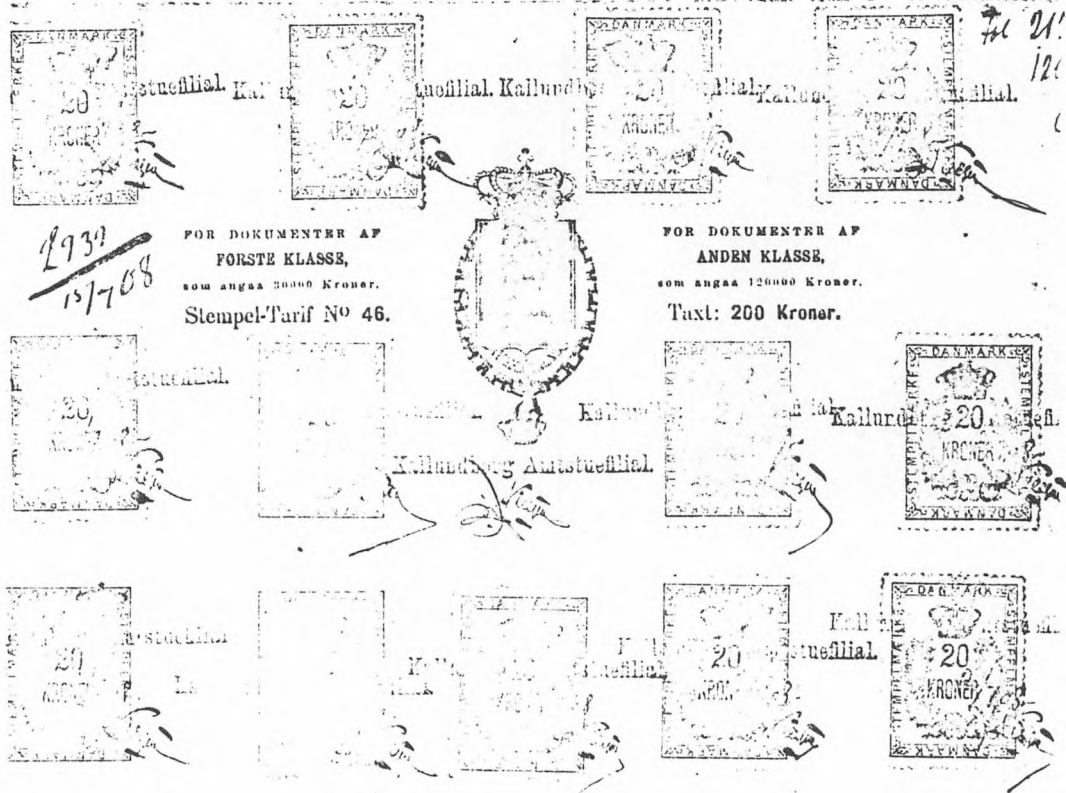
Ernst Werther har jeg aldrig kendt, men derimod Maren. Maren har altid været en gammel kone i mine øjne. Hun var kraftig, livsglad og smilende og meget slagfærdig. Da hun blev enke tjente hun til livets ophold ved at lave træsko. Hun fik bundene hjem i store bundter, som altid blev smidt af ved vejen. Maren sømmede overlæder på træskobunde så godt som nogen mand. I hendes stue stod et stort rundt bord tæt besat med fotografier af hendes pårørende og venner, og der var mange fint udskårne rammer imellem. En dag stod der også en radio. Det første apparat var en "krystalmodtager", men den blev senere skiftet ud med en "et-lampe med høretelefon".



*Schæfergårdens sidste ejere  
af familien Ludvig - Eva og Leo Mikkelsen*



*Schæfergården set fra syd. Bemærk dammen, der  
i sin tid blev benyttet til vask af fårene før klipningen.*



FOR DOKUMENTER AF  
 FORSTE KLASSE,  
 som angaa 20000 Kroner.  
 Stempel-Tarif No 46.

FOR DOKUMENTER AF  
 ANDEN KLASSE,  
 som angaa 120000 Kroner.  
 Takt: 200 Kroner.

Hermedsende Stykket Stempelpapir til Takt  
 200 Kroner med paaklæbte Stempelmarker til Takt  
 ialt 257 Stk. henføres til hushæftede Købekon-  
 trakt af 2<sup>te</sup> Juni d. A., hvorefter Proprietar  
 Frederik Bernhars Nielsen af Hvistgaard salg  
 og overdrage: Ejendommen Matr. No: 13<sup>a</sup> af  
 Emørumsvej og Matr. No: 14<sup>a</sup> af Emørumsvej, be-  
 gre af Emørums Sogn, under Københavns Amt,  
 til fhv. Gaardejer Ludvig Rasmuss Jensen, kald  
 J. Ludvig af Lerchenfeldt pr. Hallundborg.



den 2 Juni 1908  
 for Mr. Rasmuss  
*[Signature]*  
 L. Rasmuss



686/1908 11 AUG. 1954

NYG.FIN. 36993

af 14a Smørumnæs  
13a Smørumnæs  
Ejendomsregisteret

Indskrives den 9 Juli 1908.

Kjøbet

Løst PAA KJØBBENHAVNS AMTS SØNDRE BIRKS TING den 16 Juli 1908  
af indføit i PARTEBOGEN.

Jenssen / J. J. J.

Skøde 17)

Skøde

864.	8.00	9.87
873.	1.87	
8156.	1.97	
877.	2.25	
12076	34075.2	
1700	68.00	
<hr/>		
417.52		

J. LINDVIG 10.  
Søndergade 10,  
Kjøbenhavn.

fire hundred og atten og fem  
halv



Skøde.

Da Køberem nu har berigtiget den  
 akkorderede Købsum ved Kontant at  
 indbetale ialt 14,000 Kr., <sup>eller indf. Pr.</sup> overtager  
 Købsgælden til Kreditkassen og Højre  
 foreningen og indløste Obligation for  
 6,500 Kr. og da han iøvrigt hos sig  
 Handelsens Vilkaar, saavidt ske kan  
 saa skøder og endelig overdrager jeg  
 Frederik Blomstrand Nielsen hermed  
 fra mig og Arvinger den ovenind  
 ledte Gælden Matr. N: 13<sup>a</sup> Luviumme  
 re og Matr. N: 14<sup>a</sup> Luviummede, af  
 Flakkom og med Tilbehør som foran  
 nævnt, til Køberem Ludvig Rosmin  
 Jensen, kaldet J. Ludvig, og skal den  
 Gælden heretter tilhøre ham med  
 alle Retigheder, Bygder og Forpligtelser, her  
 med jeg har ijet den, idet indeston  
 for Kjøbjæmnel efter Loven.  
 Til Beræftelse med min Under  
 skrift i Vidners Overværelse:

København d. 8 Juli 1908.

F. B. Nielsen

Til Nitterlighed:

Højesteret  
 Carl J. Andersen  
 Cand. jur.

Ludvig  
 Jensen

PAA KØBENHAVNS AMTS SØNDRE BURE TING  
 PANTEBOGEN, etc.

Juli 15 1908

Ejendom type/na Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	Husmandssted Stormosen  til	matr.nr. 29 og 30 d  anm.
- 1857 18/6 - 1928	Fæstehus under Edelgave. frikøbt af Lars Hansen chauffør Søren Clausen.  Ifølge realregistret fremgår intet ejerskifte mellem 1857 og 1928, men ifølge FT-listerne for 1911 var ejendommen den gang beboet af gartner og jord- bruger Hintze. Ingen yderligere oplysninger. Ejendommen er nu nedrevet og jorden bebygget med parcelhuse.	

Lars Hansen er født i 1801 her i sognet. Han var enkemand. Hustruens navn er ukendt, men han havde en søn Niels Larsen, f. i 1833 og uddannet som skrædder. Ifølge FT. 1860 er Lars Hansen blevet gift med Birthe Hansdatter f. i Kirkerup i 1834. Ved samme FT anføres som deres børn Karen Larsdatter født 1849 og Ole Larsen født 1853. Begge børn er formentlig fra et tidligere ægteskab. Ingen yderligere oplysninger.



Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	Stormosegård Smørumnedre Mark, Stormosen  til	matr.nr. 30a  anm.
<p>28/1 - 1906</p> <p>1913</p> <p>27/6 - 1917</p> <p>6/6 - 1918</p>	<p>Fæsteejendom under Edelgave. til cand. theol. L. Kofoed Andersen. Kofoed Andersen opkøbte endvidere tre matr. nr. yderligere og drev en år- række jorden sammen med matr. nr. 30 a</p> <p>købte han matr. nr. 32 a</p> <p>købte han matr. nr. 26 a og</p> <p>købte han matr. nr. 25</p>	<p>30 a</p>

Ludvig Frederik Andreas Oluf Kofoed Andersen var født den 9/4 - 1870 og døde den 3/4 1934 ugift. Han var cand. theol. men virkede som redaktør af bladet "Ugens Nyheder". Hos sig på Stormosegård havde han sin broder Poul Henrik Christian Kofoed Andersen født den 28/11-1868 og død den 17/4-1923, og søsteren Ingeborg Elna Agnete Kofoed Andersen født den 2/4-1872 i Kbhvn. Begge hans søskende var ugifte. Alle var børn af lærer og bibliotekar på Flakkebjerg opdragelsehjem Christian Alexander Friis Kofoed Andersen gift med Marie Mathilde født Heye. Efter Kofoed Andersens død i 1934 kom gården på fremmede hænder.



*Kofoed Andersen i sit arbejdsværelse.*







*Billedet er taget i 1915, hvor skolens to klasser er fotograferet i skolens have (matr.nr. 20 b). I baggrunden ses skolebygningen. Klasseværelset er de tre fag vinduer til højre.*

Ejendom type/navn Beliggenhed	Smørumnedre gl. forskole Rendebæksvej 9	matr. nr. 31 b
<p>- 1873</p> <p>18/6 - 1873</p> <p>1/8 - 1900</p> <p>13/4 - 1904</p> <p>9/10 - 1907</p>	<p>Fæstehus under Edelgave. Første ejer var Søren Jensen. til Niels jensen til kommunelærer J. P. Nielsen til husmand Chresten Johansen til Ledøje-Smørum kommune, der oprettede en forskole i huset.</p> <p>-----</p>	
<p>13/4 - 1904</p>	<p>køber Chresten Johansen et grundstykke - matr.nr. 20 b af enken Birthe Nielsen, "Egelund", Lille Smørum, matr. nr. 20. Grundstykket var før udflytningen gårdsplads for "Egelund"</p>	

Søren Jensen frikøbte ejendommen fra Edelgave og videresolgte den i 1873 til Niels Jensen født her i sognet og gift med syerske Marie Jensen født 1859. I ægteskabet fik de tre børn:

Karen Johanne født 1888  
Jens Peder født 1890  
Nielsine født 1890.

I 1900 blev ejendommen solgt til kommunelærer J.P. Nielsen, som lejede den ud til Anders Peder Andersen født 1868 gift med Bodil Hansigne født 1867. I ægteskabet kom der to børn:

Bertha Lirstine Marie født 1895  
Hans Peder født 1899.

I 1904 blev ejendommen solgt til Chresten Johansen. Han havde indtil da været ejer af huset, matr. nr. 6b.

Vedr. familien Chresten Johansen kan der læses under matr. 44 og 45.

I 1907 overtog Ledøje-Smørum kommune ejendommen og indrettede forskole bestående af 2 klasser. Indtil dette år havde der ikke været nogen egentlig forskole, men en gammel kone - Kesten Jens Steff's - tog sig af børnene. Hun lærte dem at læse og at tælle til hundrede. Hun boede til leje i matr. nr. 5 d, nu Rendebæksvej nr. 16. I 1908 ansatte man sognets første lærerinde, frk. Anna Jacobsen. Hun var sønderjyde og uddannet ved Vejle forskole-Seminarium, dimittend 1906, hvorefter hun en tid underviste på Børkop realskole.



*Siddende til venstre på billedetses  
frk. Anna Jacobsen fotograferet med  
to kolleger fra Børkop ca. 1906*



I forskolen havde landsbyen fået et tilholdssted for forskellige aktiviteter. I 1909 begyndte man at planlægge et fælles vandværk for landsbyen og et damptærskeselskab. Igangsætter for disse aktiviteter var gårdejer Jens Nielsen, Kildebakkegård, og den megen hurlumhej i skolelokalet måtte jo ende galt. Han var ungkarl og den 29. september 1911 gifte han sig med lærerinden, og året efter fik de ---- mig. Frk. Jacobsen fratrådte derfor sit embede i sommeren 1911 og blev afløst af frk. Ellen Nielsen.

Thomas Krog, Boesagergård forklarede i 1979, at et ægteskab med en lærerinde var lige så meget værd for en landmand som 1000 fedesvin årlig, forudsat selvfølgelig, at hun beholdt sit arbejde. Det gjorde man ikke den gang, da forlod man jobbet og passede sit hus, mand og børn.

I 1911 blev frk. Anna Jacobsen afløst i embedet af frk. Ellen Nielsen. Hun var en særdeles aktiv dame, som i over 40 år underviste sognets 1. og 2. klasse. Der ud over var hun som ivrig K.F.U.K.'er igangsætter for og leder af sognets unge piger, som hos hende havde et konstant tilholdsted. Endvidere ledede hun i mange år "kvindekredsen", hvor mange af sognets gifte og ældre koner mødtes en gang om måneden, hvor der i skolen var arrangeret foredrag, lysbilleder og udflugter. Ellen Nielsen var i alle årene i dette arbejde bistået af frk. Bertha Nielsen, som foruden at passe deres fælles husholdning, tillige virkede som underviser i klaverspil.

*Forskolebestyrelsen Frk. Ellen Nielsen har i de 3 år været ansat som  
Forskolebestyrelsesmedlem ved Smørumnedre Forskole, Smørum Sogn. Hun har i  
den tid omfattet sin Berøring med stor Frøgtlighed og Samvirkningsfølelse,  
og hun har forudset at bidrage til sine Elevers Interessi for og Lykke til Frem-  
tiden. Hendes Undervisning er omhyggelig, grundig og dygtig, og ved sine Børns  
venlige og bekvemte Opførelse har hun haft det ved at holde dem i det mest  
dygtige og frøgtfulde Skoleliv. Hun har haft et Elevantal paa ca. 30, deli i 2 Hold,  
men af hvilke ikke paa, at hun har Evnen til at magte større Skole.  
Hun anbefaler derfor paa det bedste ...*

Ledøje-Smørum Pastorat. 11/7/1910.

*A. Valeur, Sogneprest.*

Ca 3 måneder før sin bryllupsdag modtog Anna Jacobsen ovenstående udtalelse fra pastor Valeur, Ledøje. Kan man tænke sig, at hun skulle stille med en anbefaling før hun blev gift med Jens Nielsen og blev kone på Kildebakkegård - eller ville hun sikre sig ved et eventuelt tilbagetog? Man kan aldrig vide.

Jeg begyndte min skolegang hos Ellen Nielsen, da jeg var 4 år, ja altså næsten 5, for jeg fylder år i september, som undervisningen begyndte efter sommerferien i august. I 1921 skulle jeg begynde i 1. mellemklasse i Ballerup Realskole, og for at kunne følge med der, måtte jeg efter skoletid hos frk. Nielsen i året 1920 gennemgå et ekstra pensum, et arbejde hun frivilligt påtog sig. I vore dage ville hun nok blive betegnet som "skrap", men det er hun ikke i min erindring. Over 60 år efter står hun stadig for mig som den dygtige pædagog, der med uendelig tålmodighed og fast vilje fik min sprælske drengenhjerne til at koncentrere mig om min lektie. Senere i livet har jeg haft mange lærere på talrige skoler, men de fortoner sig i min erindring. Det er hendes billede, som dukker op, når jeg tænker tilbage. Jeg tror det er vigtigt, at børn i deres første skoleår undervises af de dygtigste lærere, senere kan man såmænd nøjes med en båndoptager.



*Ellen Nielsen tv. og Bertha Nielsen th. i deres hyggelige stue. Over klaveret hænger det kendte billede af eskadren med krydseren Niels Juel »På vagt for Danmark«. Det billede har jeg ofte stirret fortvivlet på når jeg ikke kunne mine skalaer.*

Den gamle skolebygning var både kold og fugtig, og i de tre år min mor var lærerinde der, oparbejdede hun en solid, kronisk bronchitis, som plagede hende hele livet. I 1924-25 opførte kommunen to nye skolebygninger, en i Ledøje og en i Smørumnedre. Ved et besøg hos gårdejer Bertel Petersen, Lille Korsvejgård, fik jeg overladt

et håndskrevet ark papir, hvor man på den ene side havde opført kommunens budget for året 1924-25 og på den anden side en opstilling over udgifterne ved opførelse af de nævnte skolebygninger. Notatet indeholder også en oversigt over terminer for færdiggørelsen af skolerne i etaper. Kommunens samlede indtægt den gang svarer ca. til en persons årsindtægt i lavtlønsområdet i dag.

Lidoje Skole.

Kursant.	Carl Linnemann Lidoje	37,747
Blikkenslager	V. Pedersen Frederikskønd	1,352
Tømrer	Lauri Jensen Lindøen	26,637
Maler	Chr. Nielsen Lidoje	1830
Elektrisk	H. Helbo Hansen Faastvej	1035-
	<u>Talt K.</u>	<u>68,601,00</u>

Rejse Skolen skal være færdige til  
 Kalkulation og Fundamentet inden 1ste dag  
 Murene opført til Rejsning, - 15 -  
 Murene inden Tag, - 5 - Juni  
 Alt Færdigbyde, - 25 -  
 Blikkenslagerarbejde, - 20 - Juli  
 Smukt og arbejdet, - 1 - Aug  
 Elektrisk arbejde og Plaster arbejde, - 1 - Sept

Lindøens nedre Skole.

Kursant	Carl Linnemann Lidoje	15628-
Tømrer	Larsen og Rasmussen Lyngvej	6218,43
Smukt	O. Olsen og Eric Frederikskønd	2625-
Maler	Chr. Nielsen Lidoje	630-
Blikkenslager	V. Pedersen Frederikskønd	438-
Elektrisk	Emil. Brühler Ballerup	500-
Glemmer	Hans H. Nielsen Frederikskønd	175-
	<u>Talt K.</u>	<u>26,214,43</u>

Deløje - Smørum Kommunes Budgett 1924 - 1925  
 Indt.

Overskiud	12 000,00
Skatteindt.	1 000 00
Byge af Huse m.m.	40 000
Ehrens Skat	30 000
Skat af Skibe m.m.	10 000
" af KAFFER	128 000
" " Ejendomslyst	51 200
" " Indkomst	32 000
For Spekulation af Statthal	500
Indtækt fra Statskassen	100
Navngift	100
Handel m. Statskassen	300
Skoleindtægt	100
Motorskat	15 000
Fægtgeur	4 000
	<u>119 000,00</u>
Arbejdsløst, Skatte	14 000
	<u><u>110,500 40 1/2</u></u>

Ridning til hestefonden	19 000,00
Rentier og Afdrag	7 000,00
Fødder m.m.	6 000,00
Hjælpskassen	2 000,00
Sygeskassen	400,00
Arbejdsloshedskassen	15 000,00
Vedhjulpsarbejde	3 000,00
Sygepleje og anden forbrug	1 000,00
Udrenter	11 000,00
Endre under støtten	500,00
Skolekasse	15 500,00
Veprarer	12 000,00
Lægekassen og Brandvæn	900,00
Vand og Højgeur	100,00
Hjort Flugt Kasse	5 000,00
Maskin tilbehør og Ejendoms	500,00
Salgsudgifter	1 000,00
Bestyrelsesudgifter	6 000,00
	<u>92 400,00</u>
Overskiud	18,100,00



*Smørumnedre Forskole 1908*

- Bagest: Adolf Jensen, Smørumovre, Peder Nielsen, Smørumnedre, Kristine Offersen, Smørumnedre, Ingeborg Andersen, Smørumnedre, Ingeborg Larsen, Smørumnedre, Margrethe?*
- Midten: Otto Jensen, Smørumnedre, Margrethe Madsen, Smørumnedre, Kirsten Madsen, Smørumnedre, Ingeborg Hansen, Smørumnedre, Rigmor Andersen, Smørumovre, Camilla Bagge, Smørumovre, Michaela Christensen, Lille Smørum, Oluf Christensen, Lille Smørum, Peter Petersen, Smørumnedre.*
- Forrest: Hans Andersen, Smørumnedre, Hans Johansen, Smørumnedre, Oluf Madsen, Smørumnedre, Niels Andersen, Smørumnedre, Christian Jensen, Smørumovre, Hans Petersen, Smørumnedre, Carl Jensen, Smørumovre.*
- Lærerinden: Frk. Anna Jacobsen.*



*Smørumnedre Forskole 1910*

*Bagerst: Rigmor Andersen, Smørumovre, Ketty Christiansen, Smørumovre, Astrid Clausen, Smørumovre, Agnes Jensen, Smørumovre, Adolf Jensen, Smørumovre, Oluf Christensen, Lille Smørum, Kamma Clausen, Smørumovre, Mary Olsen, Måløv, Margrethe Johansen, Smørumnedre, Signe Andersen, Smørumnedre.*

*Midten: Maris Larsen, Ryttergården, Sofie Johansen, Smørumnedre, Gerda Petersen, Smørumnedre, Alvilda Andersen, Lille Smørum, Ellen Dombrowsky, Smørumnedre, Michaela Christensen, Lille Smørum, Ingeborg Hansen, Smørumnedre, Valborg Nielsen, Tvillinggård, ?, Emmy ?, Stormosen, Gudrun Petersen, Smørumovre.*

*Forrest: Christian Andersen, Lille Smørum, Oluf Petersen, Smørumnedre, Kaj Andreasen, Smørumovre, Hemming Jensen, Stormosen, Emil Andersen, Smørumnedre, Valdemar Pedersen, Smørumovre, Lars Andersen, Smørumovre, Peter Bagge, Smørumnedre, Oluf Olsen, Måløv, Otto Jensen, Smørumnedre, Oluf Jensen, Smørumnedre.*  
*Midt i billedet lærerinden: Frk. Anna Jacobsen.*



*Smørumnedre Forskole 1915*

*Bagerst: Anna Pedersen, Smørumovre, Esther Nielsen, Tvillinggård, Anna Offersen, Smørumnedre, Helene Andersen, Smørumovre, Carl Jensen, Smørumnedre, Otto Johnsen, Smørumovre, Elisabeth Andersen, Lille Smørum, ukendt, Bertha Petersen, Smørumnedre, Hans Jepsen, Smørumovre, Peter Larsen, Smørumovre.*

*Midten: Anna Jepsen, Smørumovre, Ella Frandsen, Stormosen, Laura Frandsen, Stormosen, ukendt, Frida Rasmussen, Smørumnedre, ukendt, Ella Clausen, Smørumnedre, Johanne Andersen, Smørumovre, Karen Pedersen, Smørumovre, ukendt, Villy Jensen, Smørumovre, Astrid Jensen, Smørumovre.*

*Forrest: Robert Jensen, Smørumnedre, Poul Olsen, Lille Smørum, Christian Petersen, Smørumnedre, Henry Jensen, Smørumovre, Adolf Clausen, Smørumnedre, ukendt, Svend Andersen, Smørumovre, Jens Jensen, Smørumnedre, Laurids Johansen, Smørumnedre.*



*Smørumnedre Forskole 1912*

*Bagerst: Sofie Johansen, Smørumnedre, Margrethe Johansen, Smørumnedre, Rigmor Andersen, Smørumovre, Ketty Christiansen, Smørumovre, lærerinderne frk. Ellen Nielsen og frk. Margrethe Jørgensen, Marie Larsen, Smørumnedre, Ester Nielsen, Tvillinggård, Ingeborg Dombrowsky, Smørumnedre.*

*Forrest: Oluf Jensen, Smørumovre, Carl Petersen, Smørumnedre, Niels Peter Johansen, Smørumnedre, Johannes Jensen, Smørumovre, Emil Andersen, Smørumnedre, Kaj Andreasen, Smørumovre, Lars Andersen, Lille Smørum, Peter Bagge, Smørumnedre, Oluf Christensen, Lille Smørum og Christian Andersen, Lille Smørum.*





*Smørumnedre Forskole 1917*

*Bagerst: Erna Jensen, Smørumnedre, Ella Clausen, Smørumnedre, Ella Frandsen, Smørumnedre, frk. Bertha Nielsen, spillelærerinde, Smørumnedre, Laura Frandsen, Smørumnedre, lærerinde frk. Ellen Nielsen, Christian Petersen, Smørumnedre, Robert Jensen, Smørumnedre.*

*Midten: Martha Bagge, Smørumovre, Ida Andersen, Smørumnedre, Ellen Hansen, Smørumovre, Dagmar Nielsen, Smørumovre, Edith Christensen, Lille Smørum, Tove Pedersen, Lille Smørum, Olga Nielsen, Tvillinggård, Ella Rasmussen, Smørumnedre, Karen Pedersen, Smørumovre.*

*Forrest: Orla Andersen, Smørumnedre, Lars Jensen, Smørumovre, Carl Jensen, Smørumnedre, Martin Hansen, Smørumovre, Ove Riis Nielsen, Smørumnedre, Carl Johan Jepsen, Smørumovre, Villy Jensen, Smørumovre, John Jepsen, Smørumovre.*



*Smørumnedre Forskole 1919*

*Stående*

*bagerst: Ove Riis Nielsen, Smørumnedre, Ella Rasmussen, Smørumnedre, Frida Rasmussen, Smørumnedre, Ella Frandsen, Smørumnedre, Tove Pedersen, Smørumnedre, Ketty Jensen, Smørumovre, Ruth Jensen, Tvillinggård, Henny Rasmussen, Smørumovre, Martha Olsen, Lille Smørum.*

*Siddende*

*bagerst: Grethe Rasmussen, Smørumovre, Ruth Nielsen, Smørumnedre, Martha Hansen, Smørumovre, Tekla Hansen, Smørumovre, Metha Hansen, Smørumovre, Agnethe Andersen, Smørumnedre, Ellen Hansen, Smørumnedre.*

*Siddende*

*forrest: Villy Jensen, Smørumovre, Gerhard Nielsen, Smørumovre, Anders Johansen, Smørumnedre, Gunner Christensen, Lille Smørum, Kaj Jensen, Smørumnedre, Ole Johnsen, Smørumovre, Godtfred Jensen, Smørumovre, Ingemann Sørensen, Smørumovre.*

*Første*

*række: Edvard Pedersen, Smørumnedre, Gunnar Hansen, Smørumovre, Kaj Johnsen, Smørumovre, Arne Pedersen, Smørumnedre, Børge Rasmussen, Smørumovre, Evald Rasmussen, Smørumovre, Herman Hansen, Smørumovre.*



*Smørumnedre Forskole 1921*

*Bagerst: Anders Johansen, Smørumnedre, Martha Hansen, Smørumovre, Hilda Andersen, Smørumovre, Eva Ludvig, Smørumnedre, Margrethe Larsen, Smørumnedre, Martha Olsen, Lille Smørum, Gudrun Stendis, Smørumovre, lærerinde frk. Ellen Nielsen, Agnethe Andersen, Smørumnedre, Laura Petersen, Smørumnedre, Ruth Jensen, Tvillinggård, Ove Riis Nielsen, Smørumnedre.*

*Midten: Edel Johnsen, Smørumovre, Ingeborg Rasmussen, Smørumnedre, Grethe Rasmussen, Smørumovre, Marie Hansen, Smørumnedre, Alida Fehrend, Smørumovre, Ellen Hansen, Smørumnedre, Julie Rasmussen, Smørumnedre, Bertha Henriksen, Smørumnedre, Else Madsen, Smørumovre, Astrid Andersen, Smørumnedre, Ruth Nielsen, Smørumnedre.*

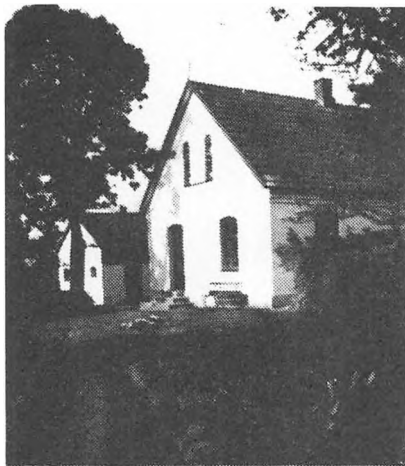
*Forrest*

*siddende: John Jacobsen, Smørumnedre, Hjalmar Larsen, Smørumovre, Carl Hansen, Smørumovre, Gunner Christensen, Lille Smørum, Godtfred Jensen, Smørumovre, Poul Jensen, Smørumovre, Gerhard Nielsen, Smørumovre, Kaj Jensen, Smørumnedre, Harald Olsen, Smørumnedre.*

*Liggende: Hans Jacobsen, Smørumnedre, Ole Johnsen, Smørumovre.*



Billedet er taget på legepladsen bag skolebygningen samme dag i 1915 som billedet af skolebygningen og billedet med elevernes navne. Jeg kunne tænke mig, at det er "Tornerose var et vakkert barn" man er igang med, den var man meget glad for. Jeg kunne dog ikke lide den, for hvis jeg skulle være "prins", skulle jeg jo røre ved pigen, der var "Tornerose", og det kunne jeg ikke lide. Jeg ville helst være "tjørnehæk". Man gjorde også gymnastik på legepladsen, der var grusbelagt. Det støvede godt under de fritstående øvelser. På billedet her har man endnu ikke fået bomme. De kan ses på billedet fra 1921. Gymnastiksal fandtes ikke. Heller ikke en vandhane, så man kunne skylle støvet af halsen, eller vaske hænder. Det har været vanskeligt at identificere eleverne på billederne, der kan være en enkelt fejl ----undskyld.



Ejendom type/navn Beliggende Ejerskifte køde læst	hus Rendebæksvej 5 til 11  til	matr. nr. 33 til 37  anm.
<p>1866</p> <p>17/12 - 1906 4/7 - 1877</p> <p>8/4 - 1891</p>	<p>Fæstehus under Edelgave, men solgt til Signe Pouline Hansen (matr.nr. 33 og 34) og derefter til Jac. Vilh. Jacobsen "Der ægtede Signe P. Hansen".</p> <p>til smedemester P. Jensen Matr.numrene 35-36 og 37 var fæstehuse under Edelgave, men frikøbtes af væver Lars Jeppesen. solgte Lars Jeppesens enke, Kirsten Pedersdatter til smedemester P. Jensen.</p> <p>De gamle lerklinede huse blev nedrevet, og smedemester P. Jensen opførte et nyt hus. Se billedet foroven.</p> <p>Dette hus er også nedrevet og alle matr.nr. er bebygget med nye parcelhuse.</p>	

Smedemester Peder Jensen kom til Smørumnedre i 1877 og var da gift med Maren Pedersdatter. De overtog smedien samme år og om deres mange aktiviteter, kan man læse under matr. nr. 40 b.

I årenes løb opkøbte Peder Jensen matr. nr. 28 b, nu Rendebæksvej nr. 7, derefter matr. nr. 46, nu Rendebæksvej nr. 23, hvor han åbnede købmandsforretning og endelig i 1906 matr. nr. 33 til 37 incl., som sammenlagt udgjorde et velegnet areal til gartneri.

Peder Jensen og Maren Pedersdatter fik i ægteskabet 4 sønner:

Oluf Kristian Jensen født 3/2-1878  
Hans Peder Jensen, født 30/7-1882  
Laurits Emil Jensen, født 9/6-1886 og  
Frederik Valdemar Jensen født 7/4-1890.

Om sønnen Oluf Kristian ved jeg blot, at han som voksen flyttede til Gentofte, ellers intet.

Laurits Emil fik en tømreruddannelse og nedsatte sig som tømrermester her i sognet. Frederik Valdemar fik en mureruddannelse, åbnede senere en specialforretning for kaffe i København og var fra 1928 landmand og ejer af Dyreholm, matr. nr. 5, Smørumnedre.

Sønnen Hans Peder fik en god gartneruddannelse på Vilvorde Havebrugsskole i Charlottenlund og begyndte gartnerivirksomhed på denne ejendom, som han overtog efter forældrene. Samtidig overtog han faderens repræsentation for landbrugsma-skinfirmaet "Brdr. Bendix" i København. Hans Peder Jensen var en dygtig gartner. Da mine forældre i 1912 var færdig med at bygge deres gård op, anlagde han haven og plantede et par td. ld. med frugttræer. Han havde fået frie hænder, og resultatet var mine forældre meget glade for. Såvel haven som plantagen indeholdt mange sjældne planter og frugtsorter. En del af frugtplantagen eksisterer endnu.

I 1907 blev Langdyssegård købt af gårdejer P. Thygesen. Han stammede fra Vordingborgegnen og han medbragte sin søster som husbestyrerinde. Vilhelmine Thygesen, født 21/7-1887 i Kastrop ved Vordingborg. Hun blev gift med Hans Peder Jensen og de fik i ægteskabet 6 børn:

Peter Robert Jensen  
Karl Vilhelm Jensen  
Kaj Lykke Jensen  
Agnes Jensen  
Rose Jensen og  
Ejler Jensen.



*Hans Peder Jensen*



*Vilhelmine Jensen f. Thygesen*

Den ældste søn omkom ved en færdselsulykke i 1930 og den yngste søn døde i en tidlig alder som følge af sygdom. De øvrige børn lever stadig i bedste velgående. Robert, Karl og Kaj - kld. "gartnerens drenge" var mine bedste legekammerater. Hver dag stillede jeg dernede og bankede på. Som regel lukkede deres bedstemoder - enken



*Karl Vilhelm Jensen 18 år*





*Kaj Lykke Jensen tv. og ego th. begge 15 år*

efter smedemester Peder Jensen - op, og jeg afleverede den sædvanlige lektie: "kommer Robert og Karl og Kaj ud at lege?" Det gjorde de som regel, men bedstemor havde også lært lektien og som regel nåede jeg kun at nævne "Robert og Karl ---- så fortsatte bedstemor - og Kaj ud at lege!". I fællesskab gjorde vi landsbyen usikker, drillede dem der skulle drilles lavede iøvrigt den ballade, som skal til for at de ældre kan nyde deres forargelse. Det er sikkert ikke få historier de gamle kunne fortælle om vore meriter, som Knold og Tot i hvert fald ikke behøvede at skamme sig over.



*Agnes og Rosa Jensen - ca.11 og 9 år*



*Ejler Jensen ca. 12 år*





*Bedstemoderen overlevede sin mand med mange år. Her ses hun i sin hyggelige stue, hvis møbler var typisk for den tid. Billedet er sikkert fra 1919-1920 eller der omkring. Bemærk at hun bærer hue. Det gjorde mange gamle endnu på den tid.*



Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	"Skomagerens hus" Rendebæksvej nr. 3  til	matr. nr. 38  anm.
1866 27/12- 1900	Fæstehus under Edelgave. frikøbt af skræddermester Ole Larsen solgte Ole Larsens enke Ane Jeppesdatter til skomagermester A. P. Andersen.	

I 1866 frikøbtes huset af skræddermester Ole Larsen født 1826 og gift med Ane Jeppesdatter født 1825. De fik i ægteskabet to børn:

Maren Olsdatter født 1856 og  
Niels Peder Olsen født 1857.

I 1900 solgte Ole Larsens enke huset til skomagermester Anders Peder Andersen. Han er født her i sognet den 2/1-1868 og blev gift med Bodil Pedersdatter, der også er født her i sognet den 10/5-1867.

A.P. Andersen havde lært skomagerhåndværket i København på et stort værksted, hvor der var 10 svende og nogle lærlinge. Alle boede, spiste og sov i værkstedet. I skomagerens hus var der fire værelser. De to værelser lå til venstre for indgangsdøren og var privat beboelse, de to andre værelser lå til højre og var henholdsvis værksted og beboelse for skomagersvenden, en stout gammel, hvidskægget ungkarl ved navn Olsen. På forsidebilledet ses var venstre: skomagersvenden Olsen og hunden Vakker. Skomagermester Andersen og hans kone Bodil.

I skomagerværkstedet lugtede der så dejligt af læder. Mester og Olsen sad ved et lavt kvadratisk bord på trebenede "formskårne" skomagerstole lidt højere end en malkeskammel. Arbejdsbordet stod lige under vinduet. De havde skødeskind på, munden fuld af pløkke og begge bar de "sygekassebriller". Arbejde var der nok af. Den gang blev fodtøj repareret i en uendelighed og dertil kom, at man som regel fik sit nye fodtøj håndsyet. Boel-skomagere var en rask kone, men hun var døv. I sin ungdom havde hun haft skarlagensfeber - sagde man - og den tog hendes hørelse. Imidlertid var hun dygtig til mundaflæsning, og man kunne roligt aflevere en alenlang besked vedrørende reparationer, hun forstod det hele. I ægteskabet fik de to børn:

Bertha Andersen født 1895 og  
Hans Andersen født 1899.

Bertha blev gift med hospitalsportør Bustoft og flyttede til København, og Hans kom i lære som smed og fik senere sin egen forretning i Nordsjælland.

Tiderne forandrer sig. Trods landsbyens lidenhed trivedes mange slags håndværk. Foruden skomageren var der et par vævere, to dameskrædderinder, fransk vask og strygning, en smedie, en hjulmand, en tømrer med værksted, en tækkemand, en træskomand og en købmand.



*Parti af huset og Rendebæksvej 1928*

Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	Smedie Rendebæksvej 13, Smørumnedre  til	matr. nr. 40 b og 11 c  anm.
18/4 - 1877 3/8 - 1898 5/7 - 1911	Smedien var oprindelig fæstehus under Edelgave.  Smedemester Peder Jensen Smedemester A. P. Andersen. Smedemester Jens Chr. Andersen  Nuværende ejer er J. Chr. Andersens søn Frede Arnfelt Andersen.	



Hvorlænge der har været smed i Smørumnedre har jeg ikke kunnet fastslå med sikkerhed. Den først kendte er:

Jens Jørgensen født 1781 gift med Ane Larsdatter født 1783. Ved folketællingen i 1845 står han som enkemand. Den næste kendte er:

Jens Rasmussen født 1829 i Gundsømagle, gift med Ane Sørensdatter født 1832. De havde sønnen Rasmus Jensen, født 1859. For begge disse smede gælder, at de var fæstere under Edelgave.



*Maren Pedersdatter*



*Peder Jensen*

Den 18. april 1877 blev smedien frikøbt af Peder Jensen født 1838 i Oppesundby og gift med Maren Pedersdatter født 1848 i Svedstrup. I ægteskabet fik de 4 sønner:

Oluf Kristian Jensen født 3/2-1878

Hans Peder Jensen født 30/7-1882

Laurits Emil Jensen født 9/6-1886

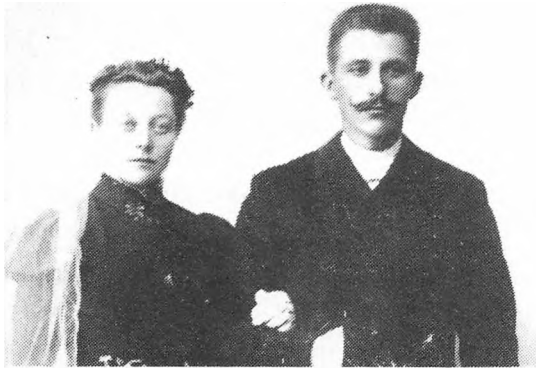
Frederik Valdemar Jensen født 7/4-1890.

Peder Jensen og Maren Pedersdatter var driftige mennesker. Ved siden af beskæftigelsen som smed, drev de en lille købmandshandel, der var indrettet i den vestre gavl af beboelseshuset. Ølkælderen findes endnu. Ved siden af "Høkerhandelen" som næringsbeviset af 1880 lyder på, fik de i 1882 næringsbevis til "marskandiserhandel", men det var heller ikke tilstrækkeligt for deres virkestrang i 1886 fik næringsbeviset en påtegning, der gav tilladelse til at "drive næring som skrædder". Smeden i Smørumnedre havde således tilladelse til at drive næring: Som smed, som høker, som marskandiser og som skrædder, dertil kom, at han sidst i 90'erne blev repræsentant for "Brødrene Bendix Landbrugsmaskiner". - Hvad siger I så? "Jeg trækker lige hesten ned til skrædderen, den trænger til nye sko!" Eller "Jeg bestilte i går en ny habit hos smeden!" Smedeerhvervet er sandelig alsidigt.

Jeg skulle kende de gamle bønder dårligt, om de ikke havde fået megen "skæg" ud af de ordspil, der kunne brygges på sådan en smed. I årene 1890 til 1896 købte de en række huse op, nemlig matr. nr. 28 b - 35, 36, 37 og 46, hvor de i 1898 indrettede købmandsforretning efter at have solgt smedien. Da Peder Jensen i 1898 solgte smedien betingede han sig, at "alt hvad der forefindes i butikken, både løst og fast, såvel som den gødning der forefindes på ejendommen er undtaget fra salget.

Desværre har det ikke kunnet oplyses, hvem der syede, men mon det ikke har været Maren.

Da Peder Jensen flyttede ned i matr. nr. 46 ville han drive matr. nr. 33 - 37 med have-sager og havde derfor brug for gødningen. Maskinsalget for "Brdr. Bendix" tog han også med, det gik senere i arv til sønnen Hans Peder Jensen.



*Bolette Kristine og Anders Peder Andersen ca. 1898*

Den 3. august 1898 blev smedien solgt til smedemester Anders Peder Andersen født 1875 i Hvedstrup, gift med Bolette Kristine født 1873 i Roskilde. I ægteskabet fik de tre børn:

Ingeborg Andersen  
Niels Andersen  
Marie Andersen.

Købmandsbutikken, der nu stod tom, blev indrettet til beboelse for A.P. Andersens forældre, landmand og gårdbestyrer Niels Andersen født 1849 i Sengeløse og gift med Inger Marie Nielsdatter født 1850 i Torstholm.



*Bryllupsbillede af Inger og  
Niels Andersen ca. 1873*

Niels Andersen døde efter få års forløb, men hans enke Inger, beholdt lejligheden i næsten 30 år. Inger var en "institution". Der skete ikke ret meget i omegnen, hun ikke vidste besked med. Hun hjalp til i høsten og ved fester i hjemmene, og hun gik rundt på gårdene og reparerede tøj og syede kludesko. Hun var meget udadvendt og elskede at snakke. Når hun ikke var på arbejde, fartede hun rundt og besøgte familie og gamle venner og bekendte, fortrinsvis tilbagelagde hun sine rejser til fods, dog skete det pr. tog, når det var familien i København, der stod for tur. Hun fortalte vidt og bredt om sine oplevelser. Alle kendte hendes "brorkone" i Marbjerg og hendes "søstersøn" i Torstholm, men de færreste havde set dem og dog vidste man alt om deres færden. Hendes yndlingsemne var dog hendes afdøde mand. Inger var et hjerteligt menneske. Tro ikke hun misbrugte, hvad hun evt. kunne opleve, nej Inger havde kun godt at fortælle om sine medmennesker.

Inger havde haft sådan en streng mand - fortalte hun - alt skulle ske på klokkeslet, og hvis f.eks. middagsmaden ikke stod på bordet til tiden, lagde han sig til at sove middagssøvn. Det kneb jo lidt for Inger at få maden færdig til tiden, for der var jo så gruelig meget, hun skulle snakke med nabokonen om. At denne historie skulle være bevis på mandens strenghed har jeg aldrig kunnet forstå, det var da ham, det gik ud over.



*Smørumnedre smedie i 1907. I baggrunden smedemester A.P. Andersen med sin svend og lærling. I forgrunden ses Sofie og Hans Johansen, Emil Andersen og smedens to børn Marie og Niels.*



*Inger Andersen som 70-årig.  
Foto ca.1920*

Den 5. juli 1911 blev smedien af A.P. Andersens enke solgt til Jens Christian Andersen født Ågerup ved Roskilde og Kristine Olsen født Roskilde. I ægteskabet fik de fem børn:

Agnethe Arnfeldt Andersen  
Astrid Arnfeldt Andersen  
Alvilda Arnfeldt Andersen  
Poul Arnfeldt Andersen og  
Frede Arnfeldt Andersen.



*Chr. og Kristine Andersen, August Jensen,  
Smørumovre, sønnen Frede og en smedesvend*

Før Christian Andersen overtog smedien havde han fået en omfattende uddannelse som vogn- og beslagsmed, som sluttede med en eksamination på den kgl. Veterinære og Landbohøjskole i København. Efter sin uddannelse tilbragte han nogle år på



Grønland, hvor han arbejdede som smed i kryolitbrudene, og hvor han fik mulighed til opsparring til køb af smedien.

Smedien har altid været samlingssted for landsbyens beboere. Der står i gammel dansk lov, at ingen hæfter for, hvad der bliver sagt i kro eller smedie. Særlig på regnsvejrsgene kunne der være trængsel i smedien, så havde man tid til at få repareret værktøj og få skoet heste, og så gik snakken. Man havde jo god tid så længe det regnede, og man sparede ikke på "gassen".

En sådan dag stod Valdemar Vengtoft, Dyreholm i smedien og ventede på at blive ekspederet. Imens kom Hans Frandsen fra Boesagergård ind i værkstedet, og hvordan det nu gik til, så lykkedes det ham at blive ekspederet før Valdemar. Valdemar var en oratorisk begavelse, så der blev ikke sparet på udtrykkene. Da han skulle trække vejret, og der opstod en pause spurgte Hans Frandsen, om han ikke kendte skriftens ord "de første skal blive de sidste og de sidste skal blive de første?" Det ved jeg svarede Valdemar, men der står ikke at det også gælder hos smeden i Smørumnedre! Nej - svarede Hans Frandsen, men Du kan jo se, det sker!.

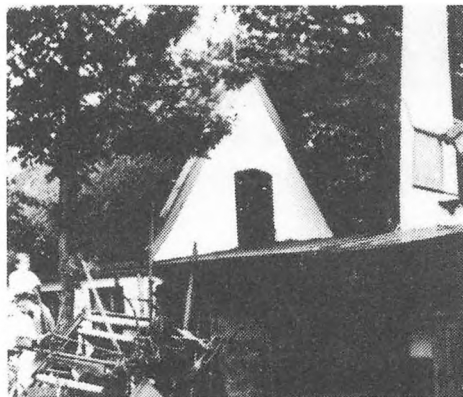
Smedens var meget gæstfri mennesker. Næsten hver søndag var der familiebesøg. I mange år kom de kørende i charabanc og hestene blev opstaldet på Kildebakkegård. Midt i ugen spillede man kort. Deltagerne var foruden smeden, Ole Jensen, Hesselbjerggård, Hans Larsen, Gammeldamsgård, Peder Larsen, Ryttergård og købmand Clausen. Hans Larsen brugte megen skråtobak og skulle spytte ustandselig. Hans første bemærkning når han kom inden for dørene var derfor: "Du får gi' mig ask'skuffen, Kestine, ell's spytter jeg bare på gulvet." Han fik Skuffen.

Smeden var den første i landsbyen, der fik telefon. Den blev betjent af hans kone, der beredvillig modtog besked til naboerne. Kristine var ikke ret høj. Jeg har ofte set hende stå på et par telefonbøger, når hun skulle "ringe". Det var et af de gamle vægapparater.



*Christian Andersen*

*og næste generation*



Under den første verdenskrig var smeden indkaldt til sikringsstyrken. Et par aftener om ugen kunne han dog smutte hjem. Så havde hans kone samlet sammen, hvad der var af arbejde. Bl.a. havde hun modtaget bestillinger på hestebeslag, så når Chr. Andersen kom hjem, kunne han trække i arbejdstøjet - "der var serveret".

Da bønderne begyndte med disse "nymodens" selvbindere, gav det travlhed til smeden. Mekanik var ikke bøndernes stærke side, så smeden havde nok at gøre i høsttiden med at holde maskinerne igang. Værktøjskassen sad konstant bag på cyklen. Smeden var landsbyens "tekniske orakel", og man ventede at han kunne give svar på alt, og det kunne han faktisk også, han var en meget dygtig smed. Der var ikke megen tid til frihed. Fra tidlig morgen til sen aften stod han ved essen og smedede hestesko, som blev solgt i København. Hans store have blev heller ikke forsømt, mangel en sommer morgen har jeg set ham kl. 04.00 med skuffejern og rive. Hvad jeg lavede på den tid af døgnet? ---- Ja, hvad tror Du!!!!

Een dag holdt han sommerferie. Det var den årlige "dyrskuetur" med den gode ven Ole Jensen. Turen blev planlagt i god tid. Der blev indkøbt snaps, som længe lå til afkøling på kældergulvet, der skulle nemlig en god madkurv med, og det sørgede Kristine for. Når de så nåede frokosttid, gik de ind i et restaurantstelt og købte øl og to snapse. Jo, for så havde de glassene. Resten kunne de godt selv klare. Trods aldersforskellen blev han min gode ven. Jeg tror han ville rotere i sin grav, hvis han kunne se, hvordan hverdagen former sig for en smed i "plastikalderen". Hvor er den skønne klang af ambolten, den kulsorte røg fra skorstenen og gnistregnen fra det hvidglødede jern?. Den gang var en smed virkelig en smed, hvad er han mon i dag med klisterspand og plastrør??? - Tiderne ændrer sig.

29. / 882.



**Politimesteren**

**KJØBENHAVNS AMTS NORDRE BIRK**

gjør vitterligt: at herved meddeles af den danske stats  
Bestyrelse

*Peder Jensen,*  
født i Oppersindby, den 23 Oktober 1839,  
Næringsbevis til: *Handelsmand og Byfoged*  
*Jensens Sogn at drive*

*Marchandisehandel.*

Til Bekræftelse under Haand og Embedsseglet.

Kjøbenhavns Amts nordre Birks Koster, den 11 April 1882.

*H. Thom.*



Kjendelse til *Handelsmand Peder Jensen*  
Sognekommune 4 8 Kroner. + Stempel 6 Ør.

Betalt

*H. Müller*



**Politimesteren**

**KJØBENHAVNS AMTS NORDRE BIRK**

gjør vitterligt: at herved meddeles af den danske stats  
Bestyrelse

*Peder Jensen*

Næringsbevis til: *Handelsmand og Byfoged*

*Jensens Sogn at drive*

*Marchandisehandel.*

Til Bekræftelse under Haand og Embedsseglet.

Kjøbenhavns Amts nordre Birks Koster, den 20 April 1882.

*H. Thom.*



Kjendelse til *Handelsmand Peder Jensen*  
Sognekommune 24 Kroner. + 4 Ør. Stempel

Betalt

*H. Müller*

derom fremt at Begjæring meddeles hermed

Peder Jensen

Naringslovs tit i Færing med den her i  
Salgs foranstaltning, Naringslovs titkommission  
de offentlige tit i Sønderens By heri  
Marium Sagt at den Marchandisehandel  
helleri derved at den Naringslovs

Smede

De Betræffende under min Haand og Indsigelse

Ejendommen i Sønderens By den 2. Marts 1885

W. H. H.



Meddelte tit de bykommunale sagkommissioner efter Næringslovs  
Titkommission den 18. Marts 1885

Beløbet J. H. H. H.

No 5/86 2/10

derom fremt at Begjæring meddeles hermed

Peder Jensen

Naringslovs tit i Færing med den her i  
i Salgs foranstaltning, Naringslovs titkommission  
de offentlige tit i Sønderens By heri  
de Marchandisehandel, og Smederiarier  
helleri derved at den Naringslovs

Smede

De Betræffende under min Haand og Indsigelse

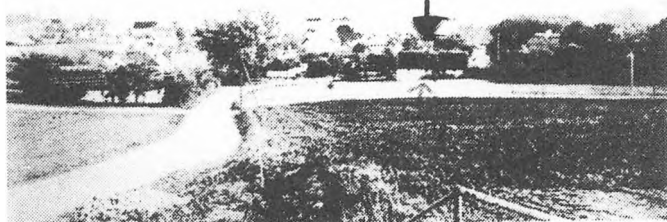
Ejendommen i Sønderens By den 2. Marts 1885



Meddelte tit de bykommunale sagkommissioner efter Næringslovs  
Titkommission den 18. Marts 1885

W. H. H.

Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	hus Smørumnedrevej  til	matr. nr. 41  anm.
17/3 - 1852 - 1872	Edelgave til Anders Mathiesen til gårdejer Niels Hansen, Toftekærgård. Det har siden fungeret som fodermesterbolig.	



Huset var indtil 1852 fæstehus under Edelgave, men blev den 17. marts s.å. frikøbt af Anders Mathiesen født i Oppesundby i 1822. Han var hjulmand. Han blev gift med Karen Nielsdatter født her i sognet i 1824. I Ægteskabet fik de sønnerne:

Jens Andersen født 1857  
Niels Andersen født 1859  
Hans Peder Andersen født 1862 og  
Mathies Andersen født 1866.

Ved folketællingen i 1860 boede der også i huset en hjulmagersvend, Svend Lundquist født i 1839.

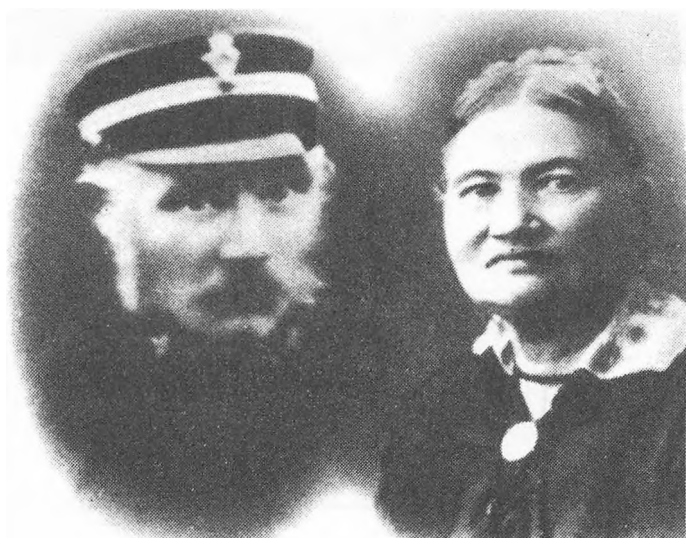
I 1872 blev huset solgt til gårdejer Niels Hansen, Toftekærgård. Der var i huset to små lejligheder. Den ene blev benyttet som bolig for gårdens fodermesterpar og den anden blev udlejet til skiftende familier.



Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	hus Rendebæksvej til	matr. nr. 43
<p>21/10 - 1829</p> <p>15/2 - 1832</p> <p>9/5 - 1832</p> <p>15/11 - 1854</p> <p>26/2 - 1879</p> <p>14/9 - 1918</p>	<p>Fæstehus under Edelgave, men blev frikøbt af Rasmus Hansen som kort efter sælger til broderen Jens Hansen.</p> <p>til Jens Hansen, som samme dato overdrager til Peder Pedersen.</p> <p>til Jens Andersen.</p> <p>til Hans Jørgensen</p> <p>til Petroline Pedersdatter.</p> <p>til Hans Sørensen.</p> <p>til Peder Henriksen.</p>	

Husets første fire ejere er ukendte. Oplysningerne stammer fra Realregistret for skøde og pantebreve.

I 1832 solgtes huset til Hans Jørgensen. Han var væver, født i 1797 og gift med Petroline Sophie Pedersdatter, født i 1803. I 1854 dør Hans Jørgensen og enken, Petroline Pedersdatter overtager huset ved skøde af 15/11-1854. I ægteskabet fik de en søn Hans Hansen, født 1846 og ifølge folketællingslisten fra 1860 var hun blevet gift påny med Hans Jensen født 1811, og de havde optaget et plejebarn, Hans Sørensen født 1856.



*Hans og Bodil Kristine Sørensen*

I 1879 overtager plejesønnen Hans Sørensen huset. Han bliver gift med Bodil Kirstine, født i 1854 i Stenlille, og i folketællingslisten for 1890 står han anført som væver og landpost. I ægteskabet fik de fire børn:

Hans Peder Sørensen født 1881

Kristine Sørensen født 1886

Jens O. Sørensen født 1891 og

Olga Sørensen født 1896

Hans Sørensen var landpostbud af den gode gamle slags. Han gik sin rute til fods med den store posttaske i en rem over skulderen og der var noget at bære på. Foruden de almindelige postforsendelser blev nemlig også den daglige avis bragt ud pr. post. Hans Sørensen var en velkommen gæst hos beboerne. Han var altid i godt humør og havde altid nogle kvikke bemærkninger. Jeg kan huske når mor bød ham på kaffe, så sagde han altid når hun skænkede op: "tak skal-l-l Du fik", og når han tog en bid af skærekagen sagde han "Du skal denne vej og ned i mave-parten!"

Om sønnen Hans Peder Sørensen har jeg ingen oplysninger.

Datteren Kristine blev gift med brøndgraver Niels Pedersen født 1877 i Ågerup. Jens Sørensen lærte i 1912 sin kone Anna at kende på Husmandsskolen ved Odense, de blev gift i 1913 og få år efter købte de landejendommen Rolighed i Lille Smørum. Jens var aktiv politiker gennem hele sit liv og endte som minister.

Læs mere om ham i Jens Smørum's bog "Vejen jeg gik og mennesker jeg mødte" - det er ham.

Datteren Olga blev gift med Peder Henriksen og de overtog huset i 1918. I ægteskabet fik de fire børn:

Bertha Henriksen,  
Hans Henriksen,  
Gunner Henriksen og  
Egon Henriksen.

Alle sønnerne er afgang ved døden og datteren bor - så vidt vides - i udlandet. Huset er nedrevet og et nyt er opført på grunden. Det var det ældste hus i Smørumnedre. Det kan bl.a. ses på vinduerne med vandbræt langs hele ydermuren.





Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	Hus Smørumnedrevej  til	matr. nr. 44 og 45  anm.
1/2 - 1871 8/7 - 1896 11/3 - 1903 2/10 - 1907	Fæstehus under Edelgave. frikøbt af Jørgen Pedersen til Jens Henrik Madsen til Lars P. Andersen til Chresten Johansen.  Huset er nu nedrevet for at give plads for vejudvidelse og bl.a. de nye pensionistboliger.	

Husets første ejer var Jørgen Pedersen. Han var født i Ballerup i 1856 og gift med Johanne, født i Smørumovre i 1856.

Den 8/7-1896 blev huset solgt til Jens Henrik Madsen, som igen solgte det i 1903 til Lars Peder Andersen.

I 1907 blev huset købt af Chresten Johansen. Han blev født her i sognet (Hove) den 19/6-1859. Hans far var Johan Godtfred Pedersen født 1829 og hans mor var Margrethe Chrestensdatter født 1840. Han var endvidere broder til tækkemand Hans Johansen i matr. nr. 27 a. Chresten Johansen var gift med Anna Marie født i 1866 i Gundseryd, Eringsbode, Blekinge. I ægteskabet fik de to børn:

Hans Johansen og  
Sofie Johansen.

Da Chresten Johansen og Anna blev gift købte de i 1897 huset - matr. nr. 6 b - der tidligere havde været gårdsplads for Skebjerggård. I huset boede en enkemand- Jens Bendtsen - som de ved handelen måtte tage med som aftægtsmand. I dette hus blev begge børn født, og da Chresten Johansen i 1903 solgte huset til gårdejer P. Larsen, Ryttergård for 1700 kr. kontant, og de stadig havde Jens Bendtsen på aftægt, tog de ham med, da man nu flyttede til Rendebæksvej nr. 9. Ved flytningen var Jens Bendtsen så svag, at Anna måtte køre ham de par hundrede meter i en trillebør.

I 1907 solgte de igen og købte dette hus - matr. nr. 44-45 - og Jens Bendtsen måtte flytte med endnu engang. Han var født i 1823 og levede endnu ved folketællingen i 1911. Chresten Johansens børn kaldte ham for "bedstefar", men der var intet slægtskab, selv om han på folketællingskemaet står anført som slægtning. Der var iøvrigt nogle dejlige personfotografier, men familien har bedt mig om, ikke at benytte dem, hvilket er respekteret.

Chresten Johansen arbejdede omkring på egnens gårde. Under dette arbejde brækkede han det ene ben nede ved foden. Der måtte opereres, og det foregik på spisebordet uden bedøvelse. Helt rask blev han ikke. Han kom aldrig til at gå rigtig på foden, og det er en stor gene, når man er henvist til at tjene sit brød ved arbejde på landet. At sætte en høstak, kornstak eller halmstak er en kunst. Den skal stå godt uden at skride, den må ikke tage vand, og den skal have en pæn facon. Alt dette kunne Chresten Johansen, han var derfor meget brugt som "staksætter". Han var også en sikker mand ved tærskværket, hvor hans kone bl.a. skar bånd.

Chresten Johansen rejste ofte til hovedstaden med æg og andre produkter, så benyttede han bl.a. lejligheden til at overvære forhandlingerne i Folketinget, hvor han var en flittig gæst i tilhørerlogen. Datteren Sofie blev i 1920'erne gift med Martin Ravn, som da var bestyrer for sin far, der var ejer af Langdyssegård. Sønnen Hans kom i malerlære hos malermester Steffensen, Måløv. Efter læretiden gik han 2 år på Frederiksberg malerskole og kan glæde sig ved en smuk produktion af billeder, som i form og farve meget minder om Thorvald Larsens, Viksø, en kunstner som Hans Johansen sætter meget højt og er stærkt præget af.



Smørumnedre.

<p>Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst</p>	<p>Hus (købmandsforretning) Rendebæksvej 23, Smørumnedre  til</p>	<p>matr. nr. 46  anm.</p>
<p>15/4 - 1896 21/3 - 1900 11/10 - 1905 26/10 - 1906 28/10 - 1908</p>	<p>Fæstehus under Edelgave. frikøbt af smedemester P. Jensen. til Chr. P. Christensen. til O. Larsen. til Niels Jensen. til P. K. Clausen.</p>	

Forsidebilledet er af huset fotograferet ved butikkens indretning og åbning i 1896. Det var da købt af smedemester P. Jensen som indtil da havde drevet købmandsforretning fra lokaler i smediens beboelseshus. Der har uafbrudt været købmandsforretning i huset i 78 år, idet den sidste købmand lukkede forretningen i 1974.

I 1900 solgte P. Jensen købmandsforretningen til Chr. P. Christensen født 1874 og gift med Sofie født 1876. De havde to børn Laura Marie Nielsine født 1897 og Jens Chr. Bendix født 1899. I 1905 blev ejendommen solgt til købmand O. Larsen. Han havde kun forretningen i et år og solgte den i 1906 til Niels Jensen. Han drev forretningen i to år og solgte den til P. K. Clausen, som endnu i 1930 var købmand i Smørumnedre.

P. K. Clausen var ikke købmandsuddannet. Han var skomagemester og kom fra Helsingør, hvor han bl.a. havde reparationsarbejdet for militæret på Kronborg. Han sagde, at hans ryg havde taget skade af den sammenbøjede arbejdsstilling som skomager, og at han derfor ville forsøge sig i et andet erhverv. Peter Kristian Clausen er født den 27/5-1869 i Maribo og han blev gift med Anna Kristine Clausen født den 30/6-1877 i Silkeborg. I ægteskabet fik de fire børn:

Rigmor Clausen født 1900

Adolf Clausen født 1906

Ella Clausen født 1909 og

Svend Clausen født 1923.

Købmandsforretningen i Smørumnedre har aldrig haft den store omsætning og for at kunne få det daglige brød måtte Clausen supplere indtægterne på forskellig vis, og han var en flittig mand. Han dyrkede den store have og solgte grøntsager og bærfrugter på torvet i København. Han havde talrige bistader, som gav ham en ikke ringe indtægt. Han hakkede roer på gårdene i sæsonen, han lavede træsko, havde kedelpasserbevis, som gav ham ret til at betjene lokomobilet ved det lokale tærskværk, jfr. "Kontrolbog for kedelpassere og Særtryk for bevægelige Dampkedler", og endelig var han skatteopkræver, en meget betroet stilling der krævede, at han kunne møde med kautionister, som stod inde for de beløb han opkrævede. Det har sikkert ikke voldt vanskeligheder, for købmand Clausen var en anset og reel mand.

P.K. Clausen gik straks igang med at modernisere ejendommen efter overtagelsen. Han byggede en vinkel til huset med soveværelser på første sal og forretningens indgangsdør blev udstyret med et vindfang, hvor der altid stod tøjrkøller og skovle o.l. På husgavlen opsattes to ens glasskilte med påskriften: "Her sælges fine vine og spirituos", og på døren stod: "Her sælges margarine". Denne blev leveret i nogle ovale papæsker, som gjorde dem velegnet til skolemadpakken, hvis man altså skulle have en seks - otte halve stykker med, og det var nemlig min normale forsyning.



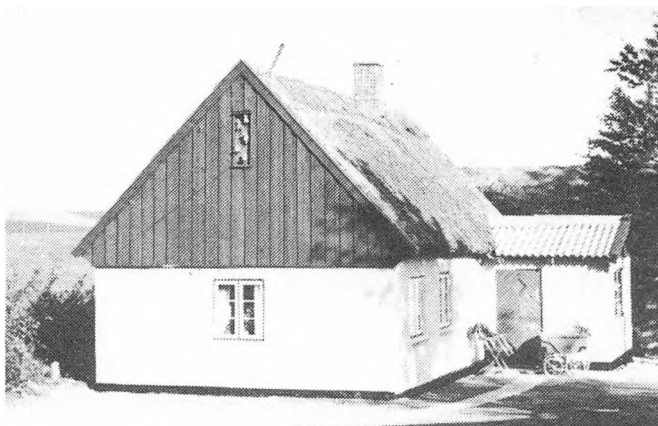
*Efter ombygningen*

Datteren Rigmor var en tid ung pige i huset hos mine forældre. Hun var meget dygtig til at tegne kan jeg huske, og hun blev senere gift med en sporvognsfunktionær. Sønnen Adolf var en lederskikkelse blandt drengene. Altid havde han et eller andet for, som vi skulle lave, og instruktionerne foretog han i deres lysthus, hvor vi holdt hemmelige møder og drak sodavand - det var den gang sodavandsflaskerne havde korkprop, som med lidt held kunne skydes af, når man fjernede ståltråden og skubbede lidt til proppen med tommelfingrene. For det meste gik møderne ud på at planlægge felttog mod drengene i Smørumovre, der blev afsendt en ordonnans med en skriftlig krigserklæring og kamphandlingerne fandt altid sted ved Tonbæk, grænsen mellem Smørumovre og Smørumnedre.

Datteren Ella forblev ugift, og jeg har ikke kunnet få kontakt med hende. Den yngste søn Svend blev ansat ved Københavns sporveje, det samme blev Adolf, og at han blev trafikmester skyldtes nok, at han havde øvet sig på os i Smørumnedre.



*Fotografi af Tonbæk, operationsområde for »stammefejderne«. Artilleriet - kakkellovnsrør med karbiddåser - blev altid anbragt til venstre i billedet.*



Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	Hus Rendebæksvej 22, Smørumnedre til	matr. nr. 47 a  anm.
<p>8/4 - 1840 14/11 - 1849</p> <p>10/2 - 1893 16/8 - 1899 - 1904</p>	<p>Udskilt fra parcellen matr. nr. 47 b af den daværende ejer Poul Jensen og solgt den til Hans Nielsen til Marie Thomasdatter, enke efter Niels Jørgensen. til Jens Hansen til Kirsten Nielsen til Jens Nielsen.</p>	

Grundstykket udskiltes fra matr. nr. 47 b i 1840, idet Poul Jensen solgte det til Hans Nielsen. Hans Nielsen er født her i sognet i 1812 og blev gift med Marie Thomasdatter født i Sengeløse i 1810. De havde plejebarnet Carl Nielsen født i 1841. Hans Nielsen byggede huset af bindingsværk og ubrændte lersten. En del af murværket står endnu. Hans Nielsen satte livet til under 3-årskrigen 1848-1849-1850, og Marie giftede sig derefter med Niels Jørgensen født i Faxe i 1803. Han var enkemand og havde datteren Kirsten. Fødested og år er ukendt.

I 1893 blev huset overtaget af Jens Hansen født i 1847 og gift med Margrethe Hansdatter født i 1850. I ægteskabet fik de datteren Anna Marie Hansen født i 1878.

I 1899 blev huset overtaget af Kirsten Nielsen, men jeg har ikke kunnet finde antagelige oplysninger til hendes nærmere identifikation.

I FT-listen for 1901 står: "Huset er tomt". I 1904 solgte hun huset til min far, gårdejer Jens Nielsen, Kildebakkegård. Prisen for huset var den gang 500,- kr. og at penge var noget værd den gang fremgår af en bemærkning hun - efter sigende - skulle have fremkommet med: "Ja - ja - Jens, jeg synes nu ikke det er mere end 300,- kr. værd, men når Du endelig vil --- ja så vil jeg da håbe, Du ikke har forkøbt dig". Jeg har været ejer af huset siden 1930.



Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	Hus Rendebæksvej 24  til	matr. nr. 47 b
1800	Udskilt fra Kildebakkegård, matr. nr. 5a af ejeren Henrik Andersen, og tilskødet Hans Christoffersen.	
25/10 - 1835	til Christoffer Hansen	
- 1840	til Poul Jensen	
8/4 - 1840	frasælger Poul Jensen en grund, der benævnes matr. nr. 47a. Køber er Hans Nielsen	
2/2 - 1859	til tømrer og hjulmand Niels Olsen.	
28/6 - 1911	til datteren Karen Margrethe gift med Lars Offersen.	



I året 1800 købte Hans Christoffersen matr. nr. 47 b af ejeren af Kildebakkegård Henrik Andersen. Han opførte husets ældste del og nedsatte sig som væver. Hans Christoffersen var født i 1763 og blev gift med Kirsten Pedersdatter født i 1771. De fik to børn:

Karen Hansdatter født i 1794 og  
Christopher Hansen født i 1799.

I 1835 overtager Christopher Hansen huset, men sælger det i 1840 til Poul Jensen født i 1792 og gift med Kirsten Pedersdatter født i 1789.



*Niels Olsen*



*Johanne Hansdatter*

I 1859 blev huset solgt til tømrer og hjulmand Niels Olsen født i Brønshøj i 1831 og gift med Johanne Hansdatter født i 1837. I ægteskabet fik de to børn:

Karen Margrethe Olsen og  
Hans Olsen.



*Karen Magrethe Olsen*



*Hans Olsen*

Karen Margrethe lærte "Fransk vask og stryging". Den gang gik mændene med stivede flipper, stivet kravebryst og stivede, løse manchetter. Karen var også dygtig til at sy, og man hentede hende ved forårsrengøringen når de lange hvide blondegardiner skulle stives og draperes.

Hans blev uddannet som tømrer og fik eget værksted.



*Lars Offersen*

I 1911 blev huset overtaget af Karen Margrethe, som da i nogle år havde været gift med Lars Offersen. Lars Offersen var født i Nybølle, og var søn af husmand Jørgen Offersen født i Breininge ved Holbæk og gift med Maren Larsdatter født i Senge-løse.



*Jørgen Offersen*



*Maren Larsdatter*

I ægteskabet mellem Karen Margrethe og Lars Offersen kom der tre børn:

Mary Offersen  
Kristine Offersen og  
Anna Offersen.



*Mary og Kristine*



*Anna*

Karen og Lars Offersen var meget flittige og påpasselige mennesker. Ved siden af deres daglige arbejde, passede de en jordlod og supplerede indtægterne ved salg af bær og grøntsager. En lang årrække rejste Lars Offersen også til København med æg fra egen hønsesgård. I dag undres man over, om det kunne betale sig, men man var nøjsom den gang.



*Huset set fra vejen*

Lars Offersens far blev enkemand og flyttede på sine gamle dage her til byen, hvor han boede i det nuværende Rendebæksvej nr. 7. Jeg husker ham tydeligt. Han solgte havefrø hvert forår og omdelte ugeblade bl.a. "Hjemmet". Han havde deltaget i krigen i 1864 og levede netop så længe, at han opnåede at få medaillen for krigsdeltagelse. Den uddeltes i 1915. Han var endvidere medlem af Smørum sygeforsikring af 1873.



*Jørgen Offersen på besøg hos en søn i København*



Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	hus Stormosen  til	matr. nr. 50  anm.
5/7 - 1843 - 1862 - 1886 - 1886 - 1892 - 1893 - 1894 - 1901 - 1907 22/1 - 1913	fra Jens Sørensen til Lars Pedersen til skrædder Niels Larsen til maler Chr. Clemmensen til forvalter Hans Nielsen til grossere Winsted til proprietær J. Frederiksen til Svenne' til Lindhardt til Emil Bruun til bogbinder H.S. Eriksen.	

I 1843 stod Jens Sørensen som ejer af huset og han solgte samme år til Lars Pedersen født i 1817 og gift med Margrethe Andersdatter født i 1817. Ved FT. i 1845 havde de sønnen Peder Larsen født i 1842.

I 1862 blev huset solgt til skrædder Niels Larsen født i 1833 (søn af Lars Hansen matr. nr. 29 og 30 d). Niels Larsen var gift med Inger Hansdatter født i 1844 og iflg. FT fra 1870 havde de børnene:

Ane Laura Larsen født i 1863  
Karen Marie Larsen født i 1865  
Hans Vilh. Larsen født i 1866 og  
Inger Kirstine Larsen født i 1869.

I perioden 1886 til 1913 har huset været handlet otte gange og det har ikke været muligt at finde ejerne i FT-listerne. I 1913 ejedes huset af bogbinder H.S. Eriksen, som også stod som ejer i 1930. Man har fortalt mig, at den senere så kendte folketingsmand og stifter af Socialistisk Folkeparti af og til boede hos Eriksen, når han følte det blev for hedt i hovedstaden. Jeg har ikke kunnet få oplysningen bekræftet, men det lyder meget troligt.

**306** parcelhus - Stormosen - matr. nr. 49/51 a

---

Ejendom type/navn Beliggenhed Ejerskifte skøde læst	parcelhus Smørumnedre mark, Stormosen til	matr. nr. 49/51 a anm.
9/5 - 1912 30/6 - 1925	P. Hansen til manufakturhandler Gorm Petersen. til tegner F.A. Ørnegreen.	

### Stormosevejen

Efter landboreformerne sidst i 1700-tallet ophørte det gamle landsbyfællesskab og i forbindelse med udskiftningen blev halvdelen af bøndergårdene i Smørumnedre flyttet ud på marken. Omkring Stormosen opstod på den måde en bebyggelse, stort set som vi kan se den i dag. De udflyttede gårde var Boesagergård, matr. nr. 9 a, Langbjerggård, matr. nr. 10 og Tørvesletten, matr. nr. 11 a. Da Stormosen fra gammel tid har været fælles tørveskær for Smørumnedre, blev det ved udskiftningen ordnet således, at hver ejendom fik tildelt sit stykke af mosen.

På et målebordsblad tegnet i 1897 betegnes bebyggelsen "Kongeskov Huse", hvilket refererer til den skovbevoksning, der engang havde været, men som bl.a. under svenskekrigen blev ødelagt og aldrig siden etableret. Den jord, som udgjorde den gamle "Kongeskov" hørte under godset Edelgave, og da bønderne ved udskiftningen havde fået hver sin mosepart, udstykkedes Kongeskov af godsejerne i den hensigt, at hvert hus i Smørumnedre skulle have sin jordlod. Husmændene i Smørumnedre var åbenbart ikke særlig interesserede for efter kort tid blev jordstykkerne sammenlagt og enkelte husmandsbrug oprettet med dem som grundlag. Først i dette århundrede opstod en ny bebyggelse langs Stormosen, der med sin smukke beliggenhed og nær jernbanestation tiltrak "udenbysarbejdende".

Fra gammel tid har der været en vej fra Smørumnedre til Stormosen, men ved udflytningen opstod der et behov for en forbindelse imod Måløv, og da den skulle tilgodese alle udflytterne, fik den et noget kringlet forløb fra Boesagergård over Tvillinggårdene og Eskebjerggård i Måløv, hvor den stødte på Måløv bygade.

I 1879 åbnede man jernbanen fra København til Frederikssund, og da Måløv nu var blevet stationsby med de øgede transportmuligheder det gav, blev vejens forløb ændret, idet den forlagdes længere mod øst ud for Tvillinggårdene, mens den stadig passerede jernbanelinien i niveau ved Eskebjerggård. Da trafikken stort set havde jernbanestationen som endemål var dette forløb upraktisk, og den 22. februar 1906 optog lodsejerne i Stormosen forhandling med to lodsejere i Måløv, kroejer C. Nielsen og gårdejer P. Andersen og to af områdets beboere i Smørum sogn, nemlig J.P. Jensen, som var ejer af matr. nr. 18 b og L. Lauritzen, der var ejer af matr. nr. 32 a om afgivelse af jord. Forhandlingerne gav det resultat, som fremgår af følgende afskrift af det dokument, som tinglystes den 7. marts 1906.

#### Afskrift:

Undertegnede kroejer C. Nielsen som ejer af matr. nr. 14 a af Måløv, gårdejer P. Andersen som ejer af matr. nr. 11 a af Måløv, J. P. Jensen som ejer af matr. nr. 18 b af Smørumnedre og L. Lauritzen som ejer af matr. nr. 32 a sammesteds, udlægger af bemeldte vore ejendomme grund til en 6 alen bred vej fra kørevejen som fører over jernbanen langs det østlige skel af matr. nr. 14 a, langs det sydlige skel af matr. nr. 14 h og 14 a, og langs det østlige skel af matr. nr. 11 a til samme sydlige skel ind mod matr. nr. 18 b og 32 a af Smørumnedre samt videre derfra i skellet mellem matr. nr.







18 b på den vestlige side og matr. nr. 32 a på den østlige side med omtrent den halve vejbredde på hver side af sidstnævnte skel til den gamle vej, der løber øst - vest. Bemeldte vejareal udlægges og afgives til bestandig brug for alle nuværende og tilkommende ejere, brugere og beboere af matr. nr. 9 a - 23 a - 26 a - 27 b - 28 a - 31 a - 25 - 30 a - 30 b - 49 - 50 af Smørumnedre og af alle ejere, brugere og beboere af parceller fra disse matr. nr., således at de vejberettigede til vejarealet for deres egen regning at anlægge og vedligeholde samt til al slags færdsel at bruge og benytte en vej på 6 alens bredde og til i skellet mellem vejen og bemeldte ejendomme at anbringe telefonpæle med telefonledninger.

Grunden hvorpå vejen anlægges vedbliver at høre til pågældende matr. nr. og udstykkes ikke fra disse, hvis ejere altså fremdeles ville have at udrede skatter og afgifter af vejarealet. Vederlaget for denne vejret er af de brugsberettigede betalt en gang for alle med 300 kr. til kroejner C. Nielsen, og 900 kr. til gårdejer P. Andersen medens J.P. Jensen og L. Lauritzen ikke erholder vederlag for den grund de afgiver til vejen, da de have en særlig interesse i denne.

Nuværende og fremtidige ejere og brugere og beboere af matr. nr. 14 a - 14 h og 11 a af Måløv såvel som parceller fra disse ejendomme skulle derhos uden at deltage i vejens anlæg og vedligeholdelse bestandig have ret til al slags færdsel på vejen. For hver bebygget parcel der udstykkes fra matr. nr. 11 a af Måløv skal dog betales en årlig vejafgift af 2 kr.. For parceller fra matr. nr. 14 a og 14 h betales derimod ingen vejafgift. Dette dokument bliver tinglyst som hæftelser på matr. nr. 11 a, 14 a og 14 h af Måløv samt matr. nr. 18 b og 32 a af Smørumnedre i hvilken henseende dog retsanmærkning frafalder.

Medundertegnede til vejen brugsberettigede der have betalt for vejretten til kroejner C. Nielsen og gårdejer P. Andersen 1200 kr. i følgende forhold nemlig:

J.P. Jensen	ejer af	matr. nr. 18 b, 23 a og 31 a af Smørumnedre	200 kr.
L. Lauritzen	ejer af	matr. nr. 25 og 32 a Smørumnedre	100 kr.
J. P. Hansen	ejer af	matr. nr. 26 a Smørumnedre	50 kr.
P. Wegner	ejer af	matr. nr. 29 Smørumnedre	100 kr.
N. Frandsen	ejer af	matr. nr. 9 a Smørumnedre	200 kr.
A. Andersen	ejer af	matr. nr. 28 a Smørumnedre	50 kr.
Ole Jensen	ejer af	matr. nr. 27 b Smørumnedre	50 kr.
Th. Lindhard	ejer af	matr. nr. 50 Smørumnedre	200 kr.
Enke Marie Larsen	ejer af	matr. nr. 30 a og 30 b Smørumnedre	250 kr.

vedtager herved, at den fremtidige vedligeholdelse af vejen skal påhvile de brugsberettigede ejendomme i samme forhold, hvori vederlaget 1200 kr. som anført er udredet, dog at Th. Lindhard og A. Andersen og deres nævnte ejendomme ganske

fritages for at deltage i vejens anlæggelse og vedligeholdelse, da de haver ydet så rigeligt til vejens erhvervelse.

Vejens anlæggelse påhviler de brugsberettigede med undtagelse af Th. Lindhard og A. Andersen i følgende forhold:

J.P. Jensen 1 hest med vogn og 1 mand i 10 dage samt 15 arbejdsdage.

L. Lauritzen 1 hest med vogn og 1 mand i 10 dage samt 5 arbejdsdage.

I.P. Hansen 20 arbejdsdage (1 mand i 20 dage)

P. Wegner ligeså.

N. Frandsen 1 spand heste med vogn og 1 mand i 15 dage.

Ole Jensen 1 spand heste med vogn og 1 mand i 2 dage.

Enke Marie Larsen grus og sten som forefindes på stedet samt 15 arb.dage

Sten leveres iøvrigt af alle efter evne.

Alle parceller som udstykes fra de brugsberettigede ejendomme og bebygges skulle betale en særlig vejafgift som hjælp til vejens vedligeholdelse. Denne vejafgift fastsættes til 2 kr. årligt for hver bebygget parcel, og samme regel gælder som ovenfor meddelt for parceller fra matr. nr. 11 a af Måløv, medens parceller fra matr. nr. 14 a og 14 h af Måløv som anført fritages for vejafgift.

J.P. Jensen og enkefru Marie Larsen, der hver især til vejrettens erhvervelse har bidraget 50 kr. ekstra ud over deres forholdsmæssige andel skulle holdes skadesløse for disse ekstrabidrag af det beløb, som muligt indkommer ved Ole Hansens \*) indtrædelse i vejrettighederne og derved at L. Lauritzen eventuelt erholder forbindelse med vejen over A. P. Andersens jorder.

Til bekræftelse ved underskrift af alle vedkommende.

København den 22. februar 1906.

J.P. Jensen

Thorvald Lindhard

L. Lauritzen

P. O. Hansen

N. Frandsen

Anders Andersen

Carl Nielsen

J. H. Wegner

Marie Larsen,

Ole Jensen

L. Lauritzen

P. Andersen.

Begæres tinglæst alene som servitutstiftende hæftelse på matr.nr.11 a,14 a og 14 h af Måløv samt matr.nr. 18 b og 32 a af Smørumnedre, retsanmærkning frafaldes.

På vedkommendes vegne

Chr. Thomsen.

Læst som begæret på Københavns amts søndre birks ting den 7. marts 1906 og indført i pantebog 5 v.

Høst / I.B. Knudsen  
fm.

\*) Ole Hansen var fæster på Langbjerggård, som endnu ikke var frikøbt fra Edelgave (indføjet til læserens oplysning af mig).

Stempelafgiften er beregnet til 2. kl. takst for det erlagte vederlag for brugsretten til vejen 1200 kr. + 200 kr. som er værdien af brugsretten til det uden vederlag afgivne areal til vejen og efter gældsbrevs takst for omkostningerne ved vejens anlæggelse 500 kr. + 2500 kr., der er 25 gange de årlige omkostninger ved vejens vedligeholdelse 100 kr. Tilsammen stempelafgift 3 kr.

Det vedtages herved at medundertegnede godsejer Tutein som ejer af matr. nr. 10 af Smørumnedre (hvoraf Ole Hansen er bruger) indtræder i alle rettigheder og forpligtelser efter foranstående dokument lige med de andre i forholdet interesserede. Som vederlag for denne indtrædelse har godsejer Tutein betalt 200 kr. skriver to hundrede kroner.

Den 9. oktober 1906

E. Tutein	Ole Jensen	Thorvald Lindhard
A. Andersen	N. Frandsen	
P.H. Wegner	L.K. Andersen (nu ejer af matr. nr. 30a,	
		Smørumnedre)
J.P. Hansen	Carl Nielsen	
P. Andersen		

/ Chr. Thomsen.

Stormosevejen blev herefter ført over jernbanen ved Måløv station. Overførslen skete i niveau, men var sikret ved et led. Imidlertid blev trafikken på jernbanelinien tættere, og vejoverførselen i niveau for upraktisk. Derfor byggede DSB en viadukt, men da denne lå et stykke længere mod vest end Stormosevejens overførsel, måtte "vejudvalget" igang igen. Der blev optaget forhandlinger med gårdejer Jørgen Hansen, Måløv om køb af et stykke jord, så Stormosevejen kunne få det rigtige forløb til den nyanlagte viaduktrampe.

Forhandlingerne nedfældedes i efternævnte dokumentafskrift:

Mellem undertegnede er d.d. afsluttet følgende handel under forbehold af at det nedenfor nævnte mageskifte tiltrædes af samtlige ejere af vejen fra Stormosen til Måløv. Sælgeren afgiver til anlæggelse af vej et areal, hvis bredde muliggør en 6 alen bred vejbane og løbende fra den vestlige ende af det vejstykke, som afgives i mageskifte til viaduktrampen, hvor den nuværende sti løber. Som betaling for det areal, der afgives til vej ydes ovenfor omtalte vejstykke, der begynder, hvor vejen fra Stormosen svinger mod øst løbende mellem kroer Hagemanns og gårdejer Jørgen Hansens jorder og ender hvor vejen støder op til gårdejer Jørgen Hansens vej. Fremdeles betaler køberne 2000 kr. kontant når overdragelsesdokumentet er i orden. Overtagelsen finder sted så snart der er enighed om de nærmere betingelser for købet, deri også alle vejejerers indvilligelse i ovenfor nævnte mageskifte.

Køberen af vejarealet skal have ret til at benytte det vejstykke, som afgives ved mageskiftet indtil det nye vejstykke er blevet anlagt dog ikke ud over 1. februar 1923.

Den 18. marts 1922.

For vejejerne: L. Kofoed Andersen (30 a) som ejer: C. Hagemann.  
P.O.Hansen (10)  
H.Frandsen (9 a)  
Holger Andersen (50)  
P. Poulsen  
Buhl Olesen (26 a)  
P. Hansen (18 a og 23 a)

Tiltrædes under forudsætning af, at der ikke pådrages boet nogen pengeudgift.  
København 30/3 1922 sign. K. Bjerregård  
eksekutor i Gorm Petersens dødsbo (30 b)

Ledøje-Smørum sogneråd omgikkes med planer om at anlægge en vej på et punkt fra Smørumnedrevej og til Måløv jernbanestation syd om Måløv by. I forvejen var der fra Smørumnedrevej og langs jernbanen en gangsti til stationen. \*)

Her følger en afskrift af et svar fra DSB til Ledøje-Smørum kommune:

De danske statsbaner  
Generaldirektoratet  
København B, den 11. februar 1922

J.nr.-1919/590m.

Under henvisning til sognerådets skrivelse af 4. januar d.å. vedrørende anlæg af en ny vej fra et punkt på Smørumnedrevej syd om Måløv by til Måløv station tillader man sig at meddele, at statsbanerne intet har at indvende imod, at den omhandlede vej føres over banen på den viadukt, som statsbanerne har bygget i vestre ende af Måløv station til overføring af en privat vej. Det tilføjes, at viaduktens lysvidde er på 4 m. En i sagens anledning eventuel udvidelse af denne ligesom også vedkommende ramper må være statsbanerne uvedkommende.

P.G.V.  
sign. Flensborg  
kst.

\*) Vejen blev aldrig anlagt, men stien ligger der endnu.

At der stadig blev puslet om vejen syd om Måløv by viser en afskrift af en aftale - måske en slutseddél - mellem kroejeren i Måløv - som nu hed Christoffersen - og Ledøje-Smørum kommune.

Afskrift:

Undertegnede kroejer Thomas Christoffersen, Måløv erkender herved til Ledøje-Smørum kommune at have mageskiftet brugsretten til en 2 alen bred sti beliggende syd for Frederikssundsbanen fra P. Andersens enkes ejendoms skel til viadukten ved Stormosevej, samt en 14 alen bred vej gående fra viadukten til vejsvinget ved P. Andersens enkes skel, med den langs Christoffersens ejendoms søndre skel gående vej, som en del beboere på Smørumnedre mark har brugsret til, således at denne brugsret overføres til ovennævnte sti og vej.

Byttesummen bestemmes til 1800 kr. - skriver atten hundrede kroner. Brugsretten til vejen ved Christoffersens ejendoms søndre skel forbeholdes indtil den nye vej er anlagt dog ikke ud over et år. Omkostningerne ved mageskiftet påhviler Ledøje-Smørum kommune. Handelen er sket under forbehold af Ledøje-Smørum sogneråds sanktion og under forudsætning af at Christoffersen opnår enighed med prioritets-haverne i sin ejendom.

Måløv, den 1/10 1924

Th. Christoffersen

For sognerådet:

H. Frandsen - ulæseligt navn  
C. Christensen.

I 1925 ønskede man en udvidelse af Stormosevejen langs Eskemosegårds jorder.

Afskrift:

Vedrørende betaling for udvidet vejret for Storemosevej langs Eskemosegårds jorder. Undertegnede gårdejer P. Andersens enke, Måløv sælger herved brugsretten til en halv alen areal lagt til den tidligere solgte vej langs den østlige side af min ejendom matr. nr. 11 a af Måløv, således at det samlede areal vej får en bredde af 6,5 alen. Prisen er 10 øre pr. kvadratalen. Ialt 645 kvadratalen à 10 øre = kr. 64,50 for hvilket beløb herved kvitteres.

Måløv den 12/9 1925

Karen Sofie Andersen.

Som det fremgår af beretningen om Stormosevej, var det en privat vej, som brugerne selv skulle vedligeholde. Det har nok ikke altid været lige nemt at få dette gennemført. I mange år husker jeg den nærmest som et hjulspor, som i regnvejrperioder var vanskelig fremkommelig. Blandt andet husker jeg, at Kofoed Andersen og Hans Frandsen i sådanne perioder altid bar galoscher el. lign., og at disse så blev parkeret i godsekspeditionen, når de tog med toget til København. Af og til har man dog ofret noget på vedligeholdelsen. Her følger en afskrift af en beslutning på et "vejmøde":

- I) Ved et møde angående Stormosevejen, der afholdtes den 24. februar 1927 vedtoges det, at det vejstykke, der skal holdes af de 11 vejinteresserede strækker sig fra jernbanebroen ved Måløv station og til grøften ved hr. H.Frandsens jorder.
  - II) Det vedtoges at man for året 1927 yder et bidrag på kr. 400, der udredes med \*) 1/11. del af hver af de vejinteresserede. Beløbene indbetales senest den 1.maj 1927. Hr. Ørngreen bemyndiges til at træffe de fornødne dispositioner for året 1927.
- \*) Dog således at hr. H.Frandsen udreder 1 2/3 portion og hr. Buhl-Olesen og hr.Svensson hver udreder 2/3 portion

Det under punkt I gælder fra år til år.

O. Buhl-Olesen  
C.G. Svensson  
Olsen  
Holger Andersen

H. Frandsen  
F.A. Ørngreen  
P. Hansen



I 1929 har man åbenbart for alvor gjort noget ved vejen, hvilket fremgår af efterfølgende.

Afskrift:

Vedrørende optagelse af lån til forbedring af Stormosevej.

Onsdag, den 3. april 1929 afholdtes møde hos H. Andersen angående Stormosevejen. Man enedes om at søge optaget et lån ca. 3000 kr. i Bondestandens sparekasse eller et andet pengeinstitut og under forudsætning, at vilkårene for lånets optagelse ikke afviger synderligt fra de almindelige betingelser for optagelse af sådanne lån, da at optage et lån. Et sådant optaget lån afdrages og forrentes på 5.år. Bidragene hertil afkræves månedsvis.

H. Frandsen  
O.Buhl-Olesen  
Holger Andersen

C. Svensson

L. Kofoed-Andersen  
P.O. Hansen  
Søren Clausen  
F. A. Ørngreen.

Vi skriver nu 1980 og Stormosevej ligger der endnu dog i god og asfalteret stand, men en skønne dag afløses den vel af Smørum Parkvej.

Oplysningerne om Stormosevej har jeg fra nu afdøde Thomas Krogh, Bosagergård. Han var en lun vestjyde, var mangeårigt medlem af sognerådet og havde sans for detaillén, og jeg kan passende afslutte min beretning om Stormosevejen med følgende: Den tidligere ejer af Bosagergård - Hans Frandsen - var gennem ca. 24 år medlem af Ledøje-Smørum Sogneråd. Dette bevirkede, at han næsten daglig skulle fra Bosagergård til sognerådskontoret i Smørumovre. Bosagergård havde en privat markvej som fra gården skar gennem dens jorder mod syd, hvor gårdens sydlige skel løb vest-øst omtrent hvor butikcentret nu ligger. Butikcentret er anlagt på jord, som tidligere hørte under Ormegården, og der var fra gammel tid en stump vej tværs over dette stykke hvor Irma nu ligger. Dette vejstykke forbandt Bosagergårds markvej med Flodvej, men det var privat vej henhørende under Ormegården, og det stammede fra den tid, hvor der på stedet lå et mindre teglværk. Hans Frandsen kunne godt se, at dette vejstykke måske en dag blev pløjet op, og det var jo ikke så godt. Han tog derfor en forhandling med Ormegårdens ejer og fik tinglyst en færdselsret på vejstykket. Så var hans forbindelse til Smørumovre via Flodvejen sikret.

Denne tinglyste færdselsret var gået i glemmebogen, da Thomas Krogh solgte jord fra Bosagergård til parcelhusbebyggelse, men så kom butikcentret. Da byggeriet skulle igang kom Krogh i tanke om færdselsretten, og nærmest for sjov skyld præsenterede han den for Irma, som netop ville lægge sig til rette på den. Han spurgte, hvad man ville give for den, og til hans store forundring, fik han et acceptabelt tilbud.

Der kan man se, hvad sådan en gammel krøllet papirlap kan være værd, når den bærer et officielt stempel. Det har vi moret os meget over, men alt det er nu historie.

ISBN 87-983826-0